LEXICON CHYMICUM.

CUM
OBSCURIORUM
VERBORUM,
Et
RERUM *HERMETICARUM*,
Tùm
PHRASIUM *PARACELSICORUM*,
In Scriptis ejus:
Et aliorum *Chymicorum*, passim occurrentium, planam explicationem continens.

Per
GULIELMUM JOHNSONUM
CHYMICUM.

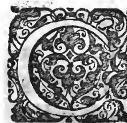
LONDINI,
Excudebat *G. D.* Impensis *Gulielmi Nealand*, apud quem prostant venales sub Signo *Coronæ*, in vico vulgò vocato
Duck-lane/
CIↃ IↃC LX.

DOCTISSIMO VIRO, FRANCISCO PRUIEAN,

Re medica, & aliis bonis Literis absoluto, Societatis Medicorum Londinensium *Præsidi, & reliquis ejusdem Societatis Collegis ornatissimis hos teneros ingenii sui flosculos,*

Gulielmus Johnsonus, *in Chymica artifex, Dicat dedicátque.*

Um ob singularem vestram erga me benevolentiam (viri doctissimi) saluti communi, publicæq; utilitati sedulò stu-

dentes, officinam *Chymicam*, seorsum in horto Collegii vestri erigendam curavissetis, & me (licèt indignum) Artificem vestrum accersivissetis, & hujus operis peritissimos Collegarum vestrorum Isostates instituissetis, (ut vestris utar verbis) ut medicamenta quanto efficaciora, tanto cautius; quanto difficiliora, tanto diligentius; quantò pretiosiora, tantò sincerius componerentur: non potui non studere, quin totis viribus meis, non solùm gratitudinis erga vos meæ testimonium exhiberem, sed etiam vobis

vobis,& publico, rationem aliquam (licet exilem confiteor) villicationis meæ redderem: ad cujus opus præstandum,(mei exilitatis ingenii conscius) in subsidium meum vocavi viros in re medica,& *Chymica* peritissimos, *Basilium Valentinum* Paracelsi Præceptorem, *Theophrastum* Paracelsum, *Martinum Rulandum*, *Johannem Rhenanum*, (cujus definitionibus *Chymicis* etiam usus fuit ipse *Rulandus*) *Gerardum Dornæum*, *Michaëlem Toxiten*, *Johannem Baptistam Vanhelmont*,& alios ejusdem ordinis & doctrinæ viros, ex cujus

 plenis

plenis meſſibus, ſecundùm meum tenue judicium, exiguum hoc ſpicilegium feci: Inſerui ſolummodo neceſſaria; ſuperflua, confuſa, & malè congeſta, conſulto omiſi, ne quæ in faſciculum intenderem, in farraginem producerem, & has meas exiguas vobis oblationes, tanquam Patronis digniſſimis, dicat, conſecratque.

Auguſti 12. Anno ſalutis humanæ,
1651.

Veſtrûm ſtudioſiſſimus,

Gulielmus Johnſon.

Aperui

Aperui Spagyrus ſecreta latentia terræ,
Abdita rimatus viſcera ut arte queam;
Primitias veſtro conſigno gratus amori
Et vobis dico (ſit mica grata precor.)
Accipite in gremios hæc gratæ pignora mentis,
Vt mea pro vobis ſint meliora velim:
Sint licet exiguæ, ſunt primæ *meſſis ariſtæ,*
Det Deus inceptis vela ſecunda *meis.*

G. J.

Præfatio ad Lectorem.

NOn possum, non admirari, quòd adversarii Paracelsi, cùm nihil calumniarum justè habeant, quod illi obtrudunt, illum obscurè scribere, & verbis excogitatis sua de studio arcana contegere solummodo accusant, uti adversarii de Iohanne Baptista Vanhelmont, illum continuè agitando & irritando, sua, multo sudore & sumptu, acquisita arcana depromere, in lucem proferre, & invidis inhiantibus etiam sine gratitudine volens nolens palàm patefacere stimulant. Sed ea jacula quæ in hunc eminentem torserunt virum, in seipsos merito retorqueantur. Nec possum non incusare Wierum Medicum intuentem Paracelsum, ægros suos pene usque ad miracula curasse, quos ipse nec potuit, nec voluit, turpiter ab Oporino Theophrasti Paracelsi amanuensi emendicasse Epistolam, quam postea in lucem produxit, ut consulto & de industria, verba istius Epistolæ invidiosè torquendo, & sinistre interpretando incom-

comparabilis illius viri honorem conspurcaret, quanquam plura sunt in ea Epistola, quæ ad laudem Theophrasti, *quàm quæ ad vituperium pertinent, & quæ ibi vituperat, longè aliter intelligenda sunt, quàm vel* Oporinus, *vel alii interpretati sunt; quæ* Oporinus *ipse, ambulans in prato ad* Rhenum *cum* Michaële Toxite *Medico, cùm* Basilea Argentoratum *unâ navigarent, cum pænitentia agnovit, uti ipse* Toxites *testatur; quem etiam prodigiosæ memoriæ* Fullerus *noster sui oblitus, eodem tramite investigavit, & sine indagine traduxit, qui si cum scriptoribus de* Paracelso, *vel cum ejus libris consuluisset, accessus mutuos inter* Erasmum Roterodamum, *sui (si non fallor) imparem, & multos alios ejusdem temporis non vulgares medicos, &* Paracelsum, *levi intuitu circumspexisset. Sed Epitaphium* Paracelsi, *in muro prope* S. Sebastianum, *in nosocomio spectemus, ab Antistite* Salisburgense *erectum. Habet hæc verba, Conditur hic* Philippus *Aureolus* Paracelsus, *Insignis medicinæ Doctor, qui dira illa vulnera, Lepram, Podagram, Hydropisin, aliáque insanabilia, corporis contagia, mirifica arte sustulit, & bona sua in pauperes eroganda, collocandáque honoravit.* Anno Dom. 1541. *die* Septembris 24. *vitam cum morte mutavit. Sed hæc de* Paracelso *hoc tempore sufficiant. Si obscurior est* Paracelsus, *& ejus scripta magis intricata sunt, quàm exili valeant assequi ingenio, ut fateri cogantur, illorum in-*

scitiæ

scitiæ tribuendum est, alioqui ea non dicerent obscura, & non intelligibilia. Et reprehensio de rebus non intellectis cæcitas & stoliditas dici possit. Nec *est Doctrina* Paracelsi *repudianda, quia* Græcorum & *infidelium Scholis non arridet. Non enim magis assentiendum est* Græcorum *figmentis, quàm certo Dei Verbo, cui soli Christiani inniti debent: Sed potius lucem naturæ, Verbo Dei suffultam, quàm* Græcorum *tenebras sequamur. Illius gloriam sectantur, sed rectâ non quæritant via.*

Quicquid præclarum est vendit Deus omne labore.

Si Paracelsum *vincere contendent ejus adversarii, non hominum præsertim infidelium authoritatibus id faciant, sed Scripturarum Dei, quibus vera Philosophia innititur. Nec* Paracello *assentimur, uti viro doctissimo: Amicus* Plato, *amicus* Socrates. *sed magis amica Veritas. Nec temere legendus est* Paracelsus, *nam uti nemini aditus patefecit adyto templi nisi Sacerdotibus, sic* Paracelsi *abditis, nisi doctis & probis viris nemini datur admissio. Qui hæc paucula abstrusa collecta, seriè & sedulò legat, & animadvertat, aditum ad* Apollinis *Templum ei præbeant.* Hermeticorum *involucra sunt, quibus involuta & implicata est rei veritas signata, ut falernum in uva, & aurum in scoria. Mea propria non esse fateor, modò per me in fasciculum reducta,*

&

& digesta, ut ad perficiendum inceptum meum, (via aliquantulum à me patefacta) alii magis habiles & idonei stimulentur. Oportet discentem dolenti credere; habetis Doctores ipsos instruentes, me solummodo ad limen præbentem viam. Faxit Deus, quod pro vestro commodo suscepi, mihi non vertatur in vitium, sed in gratiam in cujus spe

Vestrûm studiosus acquiesco.

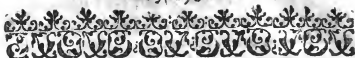
G. J.

In Librum.

Tecta sub obscuris arcana latentia verbis,
Ex quibus infirmis fert *Paracelsus* opem:
Hic facili monstrata via, reserantur operta,
Invenies oculis vela remota tuis.
Et quæ dura modò, nunc prompta, & lucida cernes,
Quo melius studiis mens foret apta tuis.
Hunc lege fasciculum, brevis est, tamen ardua monstrat,
Instar multorum sit liber iste tibi.

N. H.

LEXI-

LEXICON CHYMICUM.

A.

Lces, ab ἄλκη, fortitudine, magna Bestia: animal est gregarium, bisulcum, ad Cervi figuram accedens quo tamen majus est, natura timidum, morbo cominitiali obnoxium. Referunt non quodlibet hujus speciei animal malo Epileptico corripi, & fœminæ ungulam hac facultate nequáquam pollere, sed Maris solum; nec pulli, sed adulti, idque eo tempore quo in Venerem ferri incipit (inter festum assumptionis Mariæ & nativitatis ejusdem.) Plus etiam unguibus posterioribus, quàm anterioribus tribuunt, & horum, quidam pedi (quod vulgatius) dextro, alii sinistro. Sunt qui velint has ungulas, ab animali adhuc vivente, dicto tempore præscindendas esse. *Andre*, Bacc. lib. de Alce.

Ungula & Nervis utuntur Medici in dosi à scrupl. ß. ad scrupl. j. cum vehiculo specifico.

Ungula specifica virtute celebratur adversus Epilepsiam.

lepsiam, tum præcavendo, tum curando, idque usi tam interno, quàm externo.

Internè propinantur scobs,&præparata subjunctæ specifica.

Externè includitur particula annulo, & gestatur digito (vulgariter) maritali, qui minimo proximus est,ita ut palmam respiciat: vel gestato,eidem digito in annulo de industria tornato. Inditur itidem pugno, & applicatur pulsui, immittitur etiam in aurem, (sinistram) & suspenditur de collo ut cutim attingat.

Refertur odore dignosci, quem gratum suffitu exhibet.

Acte, Ebulus,seu Sambucus humilis. Planta frequens & bene nota.

Hujus plantæ granorum, *Tragæam*, secundùm præscriptionem ejus confectam, *Quercetanus* ad sistendos omnis generis fluxus, præ multis aliis medicamentis, non immerito valde decantat.

Abesamum, Lutum rotæ.

Abesum, Calx viva.

Abicum, Coopertorium.

Ablutio, Est exaltatio crebris infusionibus, res immundas abluens,& ad puritatem reducens.Estque Imbibitio & Cohobatio.

Ablatio, Est abstractio per partem superiorem. Perficitur variis modis in siccis quæ lenius adhærent; detersio fieri potest per Leporinum pedem, & similia: Quædam penna,cultello,spathis, *&c.* auferimus: quædam detergemus astricto panno, vel scopis setaceis, ferreis, ligneis.

Abric, *Kibrit*, *Chybur*, Est Sulphur.

Abessi,

Abessi, Idem quod Rebis. Nempe ultima ciborum materia.

Achabi, Est aqua aluminis.

Acalai, Est Sal.

Acartum, Est Minium.

Acaid, Est acetum, vel acetosum.

Achamech, Est superfluitas argenti.

Acacia ferrea, Est Cochlear ferreum.

Acazdir, *Alkani*, *Alomba*, Est Stannum.

Accatum, Est Aurichalcum.

Achates, Primum reperta in *Sicilia*, juxta flumen ejusdem nominis, deinde in aliis locis. Prosunt contra Araneorum ictus: Et aquilæ eas imponunt nidis, ut defendant pullos contra venenata: & sedant sitim, & confortant visum.

In *Achate* apparent variæ impressiones: Ne mora, Flumina, Jumenta, vestigia Lupi vel Leonis, ita expresse à natura insculpta, ac si Gemmarius data opera fecisset, *Plin.*

Adamas, Nascitur & extra aurum, & in auro nobilissimo.

1. Extra aurum duplex Indica cognatus colore Cristallo translucido, & laterum sexangulo, tenore turbinatus in mucronem, aut duabus contrariis partibus junctis magnitudine nuclei avellanæ.

2. *Arabicus*, Extra aurum nascens, est præcedenti minor.

In auro nobilissimo.

1. Milii grani magnitudine, quem vocant *Cenchron.*

2. *Macedonicus*, in *Philippico* auro par seminis cucumi.

3. Cy-

3. *Cyprius*, in *Cypro* inventus vergens ad colorem æreum, efficax in Medelis.

4. Sideritis ferrei splendoris, pondere reliquos antecellens, sed his naturâ dissimilis: hic frangitur ictibus, & ab alio *Adamante* perforari potest.

Hi duo postremi sunt degeneres, & nominis tantùm habent authoritatem.

Optimi *Adamantes* incudibus deprehenduntur; nam respuunt ictum, ut ferrum utrinque dissultet, incudésque ipsi dissiliant; quippe duritia est inenarrabilis, contemptor & victor ignis, nunquam igne calescens.

Rumpitur hic lapis, sanguine callido recenti hircino, præcipuè cum hircus prius vinum bibit, vel comedit petroselinum, & montanum siseleos.

Adamantes, Expetuntur à sculptoribus ad gemmas & reliquas materias exculpendas, & formandas, & tum solo ferro debent includi.

Reliquas res metallicas non patiuntur, & à plumbo ipsi solvuntur.

Adamas, ligat Magnetem, & viribus privat; nam juxta ferrum positus, non patiatur abstrahi, aut si admotus Magnes, ferrum apprehenderit, ferrum rapiat & auferat.

Adamas, Venena irrita facit, abigit lymphationes, lemures, incubos, succubos: reddit animatos, fortes, propterea anachitis dicitur. Valet contra rixus & jurgia, & curat fluxas gingivas. *Serapius*.

Adamantes in *Bohemia* adeo excellentes visuntur, ut elegantia, & splendore orientalibus præstent, Astrologi *Adamantem* Lunæ dicarunt.

Ada-

Adarnech, Est auripigmentum.

Adarces, Res est in maritimis locis nascens, præcipuè in *Capadocia*, seu *Galatia*: tanquam concreta salsilago, humidis & palustribus locis emergens, siccitate arundinibus, ac herbis agglutinata. Indiacum nativum velut in arundinibus Indiæ sponte nascitur: vel ut sal Indum in Canna.

Adarces, Est similis in colore flori lapidis *Asii*, & in forma halcyonio melli, & aliquando cavo proxima, ut possit videri lacustre quasi halcyonium, & quia ita pendet arundinibus, pericalamitum, & calmochium quondam dicebatur: hodie nisi fallor, balla marinum vocant.

Dioscor. & *Plin.* *Adarcem* nasci ait circa arundines tenues è spuma aquæ dulcis ac marinæ, ubi se miscent, & habere vim causticam.

Adarris, Est flos aquæ Maris.

Adec, Est lac acetosum. Vocatur etiam *Adhebe*.

Ader, Est lac recens sine butyro. Vocatur etiam *Adho*, vel *Adoc*.

Adehem est, *Alhohonec*, Est lamina.

Adarige, Est Armoniacum.

Adabisi, vel *Adebezi*, Est testudo.

Adibat, Est Mercurius.

Ados, Est aqua, ubi ferrum extinguitur.

Adorat, Est pondus quatuor librarum.

Adram, Est sal gemmæ.

Adraragi, est Crocus hortulanus.

Adsamar, est Lotium.

Aër, est Aura, halitus, spiritus, ventus.

Acetum antineum, est album.

Acetum de fæcibus *aceti* diſtillatum, eſt acerrimæ igneæ naturæ, ut omnia metalla, lapides, ac ſimilia, quaſi aqua fortis conſumat. Dicitur *acetum* radicatum nonnullis, qui eſt liquor ille acerrimus *aceti*, qui abſtracto phlegmate in fundo reſtat, *Par.* lib. 7. de natura rerum pag. 456. Fit à Criſtallis fæcum aceti diſtillando per retortam cum cohobiis: vel acetum vini bonam pone in retortam, diſtilla lento igne phlegma, & refunde hoc capiti mortuo ſæpius, & digere in fimo, tandem diſtilla: & primo quod erit ſcorſim cape, quod poſterius igne fortiſſimo prolicitum prodit, eſt Acetum radicatum.

Acordina, eſt Tuthia *Inda*.

Acortinus, eſt Lupinus.

Acureb, eſt vitrum.

Acuſto, eſt nitrum.

Alaurat, eſt ſal nitrum.

Acetum, Philoſophorum eſt aqua mercurialis, quam alias lac virgineum appellant, quo metalla ſolvi perhibent, hydor ſophorum.

Acetum, radicale eſt acetum diſtillatum ex ſua radice, vel matrice, dicitur etiam aqua ſolvens.

Adamita, eſt Tartari quædam ſpecies.

Adech, eſt interior & inviſibilis homo noſter, qui ſingulorum exemplaria præfigurat in animo noſtro, quæ manibus ſuis poſtea fingit ac imitatur: exterior iſte homo noſter viſibilis, uterque juxta ſuam naturam operatur, inviſibilis inviſibilia, ſenſibilis ea quæ ſub ſenſum cadunt, ſub eadem forma tamen.

Æs, ſeu *Cuprum*, à Chymiſtis Veneri tribuitur, eſt corpus metallicum lucidum, rubedine fuſca participans ignibile & fuſibile.

Est quasi medium inter aurum & argentum, inter Solem & Lunam, ut Chymistæ loquuntur. Fit ex argento vivo impuro, non fixo, terrestri, adurente, rubro, non claro, & ex tali sulphure, deficit ei fixatio, puritas & pondus. Sulphur malum & debile, tanquam pater malæ complexionis coïens cum generosa matre id est cum argento vivo bonæ substantiæ, generat æs, filium tam lividum fuscæ rubedinis. Habemus æs duplex. 1. Purum, quod in ærariis metallis & argentariis reperitur: quod sine excoctione tale est. Venulæ implicatæ interdum cernuntur, interdum etiam totæ bracteæ, quæ lapidem amplectuntur. 2. Quod excoquitur ex pyrite, id est, Marchasita, item ex aliis speciebus, ut ex lapide fissili Islebiæ: & ex nonnullis terræ generibus luteis & purpureis: Chrysocolla & cæruleo, ut aurum.

Æs, non semper cuprum denotat, sed quandoque aurum vel argentum à natura sine alterius metalli aut lapidis permixtione, purum, & per se generatum metallum, ex quo moneta cudebatur olim, ut modò ex aliis arte humana separatis. Primò natum in *Galilea*, sed in parva quantitate. Nostris temporibus visum est simile, sed rarò, nec nisi pro miraculo reperiri contingit.

Æthna, dicitur ignis subterraneus, invisibilis & sulphureus, qui lapides sub montibus adurit in carbones gagati persimiles, resina & bitumine quodammodo pleni sunt, ut carbonum ex ligno vice nonnullæ nationes utantur, & præsertim fabri ferrarii. Nonnullis locis videndum se præbet uno tempore magis quàm alio, ut in *Siciliano* regno, eo monte qui no-

men hoc ipsum habet, item in regno *Neapolitano Puteolis* non longè à *Neapoli*. Olim veteres causam ejusmodi flagrationis admirati, nec valentes eam post multam indaginem reddere, tandem eo desperationis devenerunt, ut inter celeberrimos Philosophos, Physicos, atque Medicos, Empedocles unus in medias Æthnæ flammas devorandum sese conjecerit, verecundia potiùs quàm ignorantia victum. Item *Cajus Plinius* ejusdem ignis fumo sese non aliter suffocandum exhibuit. O vesana hominum ingenia, qui dum ignorare nihil volunt, experiuntur multos labores sustinuisse ut nihil scirent, præter ea quæ damnosam mortem inferunt, existimantes, satiùs esse non vivere, quàm non scire, quæ tamen non ignorabunt esse transitoria. Mulierculæ quidem absoluta coquina, prunas ardentes in ollam norunt concludere, ne per nimiam simulam aëri pateat aditus, ad hunc modum prorsus emoritur & suffocatur ignis, qui nisi per aërem, & in ipso vivit. Si tamen priusquam extinctus sit omnis, ut vel scintilla supersit, facto spiraculo revivifcit, ac in pristinum statum redit. Non secus de æthneo judicandum, qui suam in mundi centro ducit originem, terraque ut ollâ continetur. Verùm non caret suis spiraculis circum terræ globum hiantibus, per quæ, modò per hoc, jam demum per aliud vitam & nutrimentum haurit ex aëre. Si verò suis careat spiraminibus, haud aliter quàm de ollari mulierum igne fiat necessum est. Videte quæso quàm aniles causæ Philosophos infideles moverunt, atque torserunt in mortem usque. Latiorem ignis hujus naturalis rationem, ubi de mysterio magno increato Paracelsum

inter-

interpretatus sui libro, qui de luce naturę inscribitur, invenietis. Hactenus de æthna mineralium igne, ac patre generali dictum sit, quantùm loci ratio patitur.

Æthnici, dicuntur spiritus ignei, vel spirituales homines igne fragrantes, qui variis modis & formis apparent, ut igneæ flammæ, titiones, globi, sphericæque prunæ, idque in sulphureis montibus.

Alcali dicitur sal omne quod extrahitur è cineribus, vel calce cujusque materiæ per lixivium elixatum, proprium omnibus rebus, liquidæ & solidæ.

Æs, dum ita. 1. Est in sua vena in fodinis sc. ubi plurimum est pyrites, id est marchasita, nativas illas causat species Vitrioli Colchitis, Misii, Sorii, Diphrigis.

2. Excoquitur & tum fit. 1. Cadmia fictitia cum ejus speciebus. 2. Pompholix. 3. Spodium uritur, & fit æs ustum. 4. Extinguitur & fit squama æris. 5. Excuditur & fit squama æris. 6. Jam in excocti superficie, fit ærugo rasilis.

Æs, est duplex. 1. Purum, quod in ærariis metallinis, & argentariis reperitur: quod sine excoctione tale est, venulæ implicatæ interdum cernuntur, interdum totæ bracteæ quæ lapidem amplectuntur. 2. Quod excoquitur ex pyrite, id est, marchasita; item ex aliis speciebus, ut ex illo lapide fissili Islebiæ, præterea ex nonnullis terræ generibus, luteis & purpureis: Chrysocolla, & æruleo etiam ut aurum.

Æs, ustum nostro tempore, fit ex ipso ære cremato, sulphure & sale. Laudatur potissimum Memphiticum, & Cypriacum à *Diosc.* Astringit, siccat, reprimit, extenuat, attrahit, ulcera purgat: & quoties

jungitur ulceribus cum aceto, consumit ea quæ sunt inpedimento in ulceribus.

Æs ustum, est Crocus Veneris. *Par. l. 5.* de natura rerum, pag. 420.

Æs Hermetis, verè & propriè, est corpus imperfectum nondum præparatum, sicut est initio: Est Mercurius, pulvis solis, caput corvi, æs nostrum, terra citrinata, continens & contentum, plumbeum nostrum, Aurum ex metallis extractum, Venus, Vitriolum, Auripigmentum, Arsenicum, Nummus, Anima, Leo viridis, aqua viridis, quia germinat, aqua permanens, vinum, sanguis, *&c.*

Æris, vel Cupri species 26. numerantur à *Rul.* pag. 10. & 11. si plura scire cupis, & distinguit æruginem æris in 65. species à pag. 15. ad pag. 20.

Ærugo vel viride æris, est

- 1. Rasile est,
  - 1. Nativum in Metallis Cipriis, lapidibus nonnihil æris habentibus, quibus ærugo effloreſcit: hæc pauca sed optima, & reperitur in fodinis ærariis.
  - 2. Factitium fit in superficie æris, & est triplex,
    - 1. Rasile quia raditur.
    - 2. Verniculare à scoli verme, quæ in vermicularem crescit.
    - 3. Aurifabrorum quæ est factitia Chrysocolla.
- 2. Scissile.
  - 1. Nativum quod est vera Chrysocolla, id est glutinum auri.
  - 2. Factitium, Aurifabrorum, viride, rasile, Chrysocolla fictitia.

Etites,

Ætites, à Germanis dicitur, vel propter colorem, vel propter virtutem illam, quod aquilæ sine illa parturire nequeant: alleviat enim partum, & continet gravidis partus cum vulvæ sunt lubricæ; est gemma variarum specierum.

Ætitis, sex sunt species.

1. *Ætitis* mas, Africanus, in rutilo niger, valde durus, qui terram candidam friabilem in se continet.

2. Fœmina, Hildeshennius, lutei coloris, mollis, cui ochra nativa adhæret, & inest terra dura lutea.

3. Alius in quo lapis liber, & solutus jacet, & conquassatus sonat.

4. Subrutilus, durus, cui lapis ferrei coloris adhæret.

5. Motteschanus, capiti humano similis, rotundus, & durissimus, cui flores Cristallini quadranguli specie adamantum, qui formati sunt adhærent.

6. Lapis concavus, ferrei coloris, in ferri vena repertus, in quo nihil nisi aër continetur: qui plura scire desiderat, legat *Rulandum*, pag. 21. 22.

Affronitrum, est spuma nitri, quæ est salsa, vel est sal *Cappadocium*.

Affeos, & *afros*, est spuma.

Affroton, spumeus.

Affrodina, est Venus.

Affenicum, est anima.

Affermas, est vitrum.

Affax & *affaris*, est atramentum.

Affrengi, est Minium.

Affidra, & *Almat*, est Cerusa.

Afrob, est plumbum nostrum.

Alahabar, alchonor, alastrob, alomba, agar, algia, algerit, est Calx.

Ahusal, est arsenicum sulphur. *Akibot, alchibit, alchimit*, Sulphur.

Alafor, est sal alkali.

Alatan, est lythargirium plumbi.

Ahenum, est vas metallicum ex cupro aut ferro duorum pedum altitudinis, ejusdemque fere latitudinis cusum: Hujus fastigio cooperculum sequentem in modum formatum, illiusve limites ritè claudens imponendum est. Fit lamina cuprea ad aheni capacitatem rotunda, in cujus centro (quoniam vim cucurbitæ inservire debet) ad amplitudinem imponendi vasis, foramen excavatur, ut vas per illud prominere possit. A latere verò alter utro prope aheni finem, aliud parvum foramen, per quod callida suffunditur, & defectus expiratæ aquæ suppletur, perforatur. Usus hujus aheni cum operculi in balneis frequentissimus est.

Akon, Cos, est lapis quo cultri acuuntur aliáque instrumenta. Hujus variæ sunt species, coloris nigri, candidi, flavi, nigerrimi. Species cotis est quam vocant lapidem Heracleum, & Lydium, qui notus aurifabris, & dicitur coticula.

Alabastrites, est lapis ex speciebus marmoris notus Venetiis.

Ejus sunt tres species.

Prima candicat, de quo olim fiebant Imagines Sanctorum, & monumenta Sepultorum.

Secunda nigras habet maculas.

Ter-

Tertia in ruffo interdum candicat, propterea *Onix* dicitur, qui unguis humani colorem repreſentat, & hanc ſpeciem propriè intelligit *Dioſcorides*, cum inquit, *Alabaſtrites*, qui & *Onix* dicitur crematus, durities cum pice aut reſina diſcutit.

Alaſalet, eſt Armoniacum.

Alartar, eſt æs uſtum.

Albanum, eſt ſal urinæ.

Albor, eſt urina.

Alborca, eſt Mercurius.

Albaras, eſt Arſenicum.

Alberick, eſt album æris.

Albetud, eſt Galbanum.

Albi, id eſt ſublimati.

Albir, eſt pix de corticibus taxi, ſupponitur eſſe ſubſtantia de qua fit in cauſtum.

Albot, eſt crucibulus.

Albotar, *alſidas*, eſt Ceruſa.

Albotim, vel *albotai*, *Albotra Helcalibat*, eſt Terebinthina.

Alcady, eſt attramentum album.

Alzegi, Attramentum.

Alcaol, eſt lac acetoſum, vel Mercurius.

Alcanna, vel *Alcona*, ſunt arbores ſubtiles longæ, habentes nodos, ſicut Canna, quibus haſtarum loco utuntur Arabes. Sumitur pro ligno Guajaco.

Alcebris vivum, eſt Sulphur.

Alchitram, eſt ole. Juniperi, pix liquida, arſenicum præparatum ad abluendum.

Alchitran, eſt Fæx diſtillationis. Item ol. Juniperi.

Alcoliſmus, eſt comminutio vel corroſio.

Alcol, est Acetum.

Alcohol, est Antimonium, sive stibium.

Alcone, est Aurichalcum.

Alcor, est æs ustum quasi grana. *Alkalid*, & *Alcob*, *Altimar*.

Alcore, est quidam lapis, habens folia similia argento.

Alcubd, *Alumbair*, est butyrum crudum.

Alech, est vitriolum.

Alecharith, est Mercurius.

Alechil, est tripes.

Alectoria, est gemma cristallo similis; vel aquæ limpidæ. Præ se fert crystallinam speciem, magnitudine fabæ in ventriculis gallinaceorum, ceu ut *Albertus* vult galli castrati; post quartum annum reperitur. Dicitur reddere divites & bellicosos se portantes. Et propter hoc ferunt Milonem Crotoniensem in certaminibus fuisse invictum. Conciliat gratiam puellis, & restringuit sitim.

Alefantes, est flos Solis.

Alembic, est Mercurius.

Liquor *Altahest* Paracelsi, omne corpus visibile resolvit in sui primam materiam, servata seminum potestate; De hoc ajunt Chymici, vulgus cremat per ignem, nos per aquam. *Vanhelmont*.

Liquor *Altahest*, est magnæ virtutis, ad præservandum hepar ab hydrope, & omnibus ejus speciebus, quæ ex hepate veniunt. Vide præparationem in *lib*.2. de natura rerum, *cap*.3. *pag*.482. Mercurius præcipitatus pro hepate,

Alcohol, vini, quando omnis superfluitas vini à vi-

110

no ſeparatur, ita ut accenſum ardeat, donec totum conſumatur, nihilque fæcum, aut phlegmatis in fundo remaneat.

Alcool Paracelſi, *Alcool* rerum aut corporum quorumcunque nihil aliud eſt, quam purior & mundior ſubſtantia ab impura ſeparata; ut *Alcool* Antimonii Paracelſo nihil aliud quàm hoc Autor vult, ut Antimonium non modò atteratur piſtillo, & mortario, ſed etiam in volatilem ſuam ſubſtantiam, à ſuo naturali colore non immutatam. Idque ſolo ignis & caloris beneficio regiminеque fieri neceſſe eſt, ut poſtquam vulgariter contritum fuerit, Philoſophicè tandem alteratur ſublimationibus, quæ piſtilla ſunt Philoſoph. & mortaria. Docet alio loco hanc ſublimationem fieri debere ſine omni capite mortuo. Conſtat itaqne nihil fæcum affuiſſe ante ſublimationem; Flores citrinos aut rubeos elicere non poſſunt, qui à vulgari tritione antimonium ſublimant in fuliginem albam.

Sed ejuſmodi ſublimatio fieri debet igne admodum temperato, ut antimonii pulvis minimè liqueſcat, aſcendat nihilominus, ut farinæ flos parietibus adhærere cernitur molendinorum.

Alembicus, eſt capitellum, quod vaſis inferioribus ad vapores recipiendos imponitur.

1. *Alembicus* roſtratus, eſt qui humores reſolutos per canalem aut roſtrum, ad vas recipiens dimittit.

2. Alius Cœcus, hoc eſt ſine roſtro ſublimationibus inſerviens. Hic in ſublimationibus nonnunquam in vertice perforatus eſt, aliquantulum, humores aſcendentes emittens.

Alca-

Aleaheſt, vel *altaheſt*, Mercurius dicitur præparatus, nonnulli volunt eſſe tartarum, mens tamen autoris facilè deprehenditur à præparationis ejus deſcriptione.

Alchimia, eſt impuri ſeparatio à puriore ſubſtantia.

Alcol, aliquando ſcriptum *alcool*, vel *alcohol*, eſt pulvis in minutiſſimum pollinem factus, ubi nihil additur ad nudam vocem, alioqui reſtringitur per adjunctum.

Error vide alteram paginam.

Alcol, vini eſt, aqua ardens rectificata.

Alcubrith, vel *alazer*, aut *alcur*, eſt idem quod ſulphur.

Alkibrie, *alchabrick*, *algibich*, eſt ſulphur vivum.

Alcoſol, (vel ut nonnulli volunt) *alcoſol*, eſt ſtibium ſive antimonium: Item *alcimad*, eſt ſtibium.

Alandahal, eſt colocinthis.

Alembroth, eſt ſal mercurii, vel ſal Philoſophorum & artis, clavis artis.

Alembrot defecatum, eſt ſal tartari & magiſterium magiſtrorum.

Almizadir, eſt viride æris.

Alteyplumbi, eſt materia dulcis ex plumbo. *Alkyplumbi*.

Alusar, eſt Manna.

Amalgama, eſt impaſtatio auri, argenti, vel alterius cujuſque metalli cum argento vivo. *Amalgamatio*, vide pag. 121.

Amianthus, eſt lapis alumini ſciſſili vel plumoſo natura conditioneque ſimilis, igne non uritur, quapropter & ſalamander appellatur. Ami-

Amidum, vel *amilum*, est albissima farina concreta in panes ad solem.

Amigdalæ, apud Chyrurgos, caro dicitur superflua, quæ nascitur ad linguæ radicem.

Amnis alcalisatus, est aqua transiens per calces terræ, ex qua desumptum est *alcali*.

Andena, est calybs ex regionibus orientalibus advecta, quæ liquescit igne, haud secus atque aliud quodque metallum, fundique se permittit in formas.

Anathron, vel *anachtron*, species est salis, quod super petras in modum usneæ albæ & lapideæ nascitur, nonnulli sal nitrum appellant. Falso putarunt antiqui fel esse vitri, cùm sit potius fel lapidum.

Anatrum, est vitrum in colores varios liquefactum, quod vulgari vocabulo smaltum appellant, vel terra saracenica.

Anthos, extra vegetabilem rorismarini significationem, & ad metalla usurpatum, significat elixir ex auro, vel ejus quintam essentiam.

Anatomia essata, parens est morborum.

Anticar, est Borax.

Anatris, vel *antaris*, est Mercurius.

Aniaday, vernum tempus significat æternum, & novum in futuro mundum, & paradisum.

Aniadum, est Cœleste corpus, quod in nobis Christianis plantatur à Spiritu Sancto per Sacrosancta Sacramenta: vel est homo spiritualis in nobis regeneratus.

Aniadus, est rerum efficacia.

Aniada, sunt fructus & vires Paradisi & Cœli, sunt etiam Sacramenta Christianorum, in Physicis verò signifi-

gnifi.

gnificant aſtrales vires, atque Cœleſtes, ut ſunt, quæ per influentiam, imaginationem, æſtimationem, & Phantaſiam nos ad vitam longam provehunt; ex dono Dei tamen, & ad æternam ſollicitant.

Anodina, ſunt indormitiva medicamenta.

Anodus, eſt id quod ex nutrimento ſeparatur à renibus.

Anontagius, lapis Philoſophicus.

Anima ſaturni, eſt Altey, atque dulcedo plumbi ſuaviſſima, quæ per acetum extrahitur.

Annus Philoſophicus, eſt menſis communis.

Anotaſier, Aliocab, Alemzadar, Amizader, eſt ſal Armoniacum.

Alfol, Alcob, Azonec, Alacap, Aracab, Aquila.

Ales, eſt ſal compoſitum.

Alexir, eſt medicina Chymice præparata. *Elixir, Elci*, Medicina.

Alezaram, eſt lotura plumbi.

Agallium, eſt Aquilegium ſpinoſum, reſta bovis, ſive aratri remora dicta.

Agreſten, ſignificat potum ex pomis vel berberis, ſiceram, ſeu vinum è pomis factitium.

Alexanthi, Altingat, eſt flos æris.

Alfacta, eſt diſtillatio.

Alfadidam, eſt ſcoria ferri.

Alfatida, eſt Cuprum uſtum, vel Laminatura Veneris.

Alfuſa, eſt Tutia.

Algali, eſt Nitrum.

Algamet, Carbones.

Algeria, *Algerie*, eſt Calx.

Aligulus,

Aligulus, est Confectio.

Alcafiel, est Antimonium.

Alkalia, est Vas.

Alkale, est oleum Gallinæ.

Alkali, est vitriolum fossile seu fusile calcitura in Aludal.

Aludel, & *Alutel*, est vitrum sublimatorium.

Alkali, est aliis lapillus salis, modò ex calcibus reverberatis per humorem extractus, dissipatóque humore coagulatus. Sed *Alkali* tunc nominatur præcipuè, cum relicto impuro, segregatoque corpore, essentia formæ hujus lapilli elaboratur. Cùm verò integræ res calcinatæ & diffusæ ad solidam consistentiam reducuntur, ut cum sal communis solvitur humore, & iterum coagulatur: Item cùm margaritæ calcinantur totæ, solvuntur & coagulantur vicissim, magisteria per se sunt, at *Alkali* ex similitudine vocatur.

Alkantum, est æs ustum, vel species aromatica, secundùm quosdam Arsenicum.

Alkaut, *Almarkasita*, est Mercurius.

Alkaranum, est Duenec viride. *Duenege*, est vitriolum.

Alkara, est cucurbita.

Alkin, & *Alkal*, est Cinis clavellatus,

Alkir, est fumus vel Carbones.

Alkitram, pix liquida.

Alkoel, est plumbum exquisitum de Minera. Lapis *Lazuli*, Antimonium.

Alcol, est Tartarus. *Theophrastus* sic ait: *Alcol*, est purior substantia rei segregata ab impuritate sua. Sic *Alcol* vini, est aqua ardens rectificata.

Alke-

Alkoſor, eſt Camphora.

Alkimia, eſt pulvis de baſiliſco. *Alchimilla*, eſt Saniculus.

Allabrot, eſt quoddam genus ſalis confectum.

Alma, eſt aqua.

Almagra, eſt bolum Cuprum, Laton, & lapis ipſe, vel terra rubea, lotum, vel lotio.

Almakiſt, *Almakauda*, eſt Lythargirum. *Almarcab*, *Almarchaz*.

Almarcazida, *Argyritis*, eſt Lythargirium argenti.

Almarcat, eſt Scoria auri. *Almetat*.

Almartak, eſt Lytharginus cinis.

Almechaſide, eſt Cuprum.

Almene, eſt ſol lucidum. Sal gemmæ.

Almizadar, *Almiſadar*, *Amizadir*, *Aſanon*, *Almiſadu*, eſt ſal armoniacus præparatus.

Alnec, *Allenec*, *Alkalap*, *Aleth*, *Aſabum*, *Almiba*, eſt Stannum.

Aloc, eſt Epaticum. *Aloe*, *Alcpatick*.

Aloſil, eſt pannus quo vas operitur.

Alos, *Alo*, *Alix*, *Alec*, *Alkalat*, *Alkalac*, eſt Sal.

Aloſanthi, eſt flos ſalis.

Alramudi, eſt Cineritium.

Alſelat, *Altimar*, *Aycupher*, eſt æs uſtum. *Alzofar*.

Altambus, eſt lapis rubeus. Scilicet ſanguis venarum hominum.

Altaris, *Antarit*, *Alozet*, eſt argentum vivum.

Althanaca, *Alernet*, *Albimec*, eſt Auripigmentum.

Altinuraum, eſt Vitriolum.

Atingat,

Altingat, est flos æris.

Altimio, est Fæx plumbi.

Aludel, est vitrum sublimatorium.

Aludit, Antaric, Azon, Azomses, est Mercurius.

Alufir, est rubedo.

Alucch, Aluach, est Jovis corpus purum.

Alumboti, est plumbum ustum.

Alaïs, Alafor, est vas.

Alesch, est Alumen Jameni.

Alumen, Omnibus est notum. Variæ sunt ejus species. Est gemmæ optimum. Et est Mercurius, quia solvit. Est Jamenum, Roceum, Scissum, Rotundum Zacharinum, de Belgamo, Genuensium nitrum, Fossile, Fusile, Plumosum, Liquidum, Capillare, Commune, Placodes, Ustum, Liparinum, &c. Ex Agricola, & Kentmanno de rebus Metallicis, & fossilibus plura legas. *Albertus* quatuor aluminum genera ponit. 1. Simplex vulgare. 2. Nigrum. 3. Album. 4. Perscriptum, in libro de Mineralibus. *Rulandus* numerat *pag. 33.* ad *36.* diversa aluminum genera, ultra 32. vide plura *Rulando, pag. 72.* ad *74.*

Alumen, Sacchari, quomodo fiat, habeas *lib. 7.* de Natura rerum, *pag. 451.* Para.

Aluminis diversi præparatio varia, *lib. 4.* de præparationibus, *pag. 656. 657.* ad ulcera putrida, paralysin, alvi profluvium, &c.

Ales crudum, sunt guttulæ cadentes sæpe in nocte Mense *Junio*.

Alunibur, est Luna.

Alunsel, est Stilla.

Alusen, est Sulphurata.

C *Alzemafor*,

Alzemafor, est Cynobrium.

Alzilat, est pondus trium granorum.

Amalgamatio, est calcinatio Metallorum familiarium per hydrargyrum. Licèt non semper ad finem calcis contendamus, eo modo, satisque est, ita metallum solutum esse, ut duci possit instar pultis, seu malagmatis aurifabrorum: tamen corrosio fit per eam in pulverem minutissimum, quem item calcem nominant,

Vel *Amalgamatio*, est Calcinatio Metalli per argentum vivum; & fit quando Metallum in tenues partes, bracteas, vel laminas ductum, cum sex, novem, aut duodecim argenti vivi partibus commiscetur, & coadunatur, ut fiat massa undique sui similis, atque ita metallum discontinuatur & calcinatur. Argento enim vivo per evaporationem super igne lento abluto, metallum instar tenuis calcis relinquitur.

Amandivus Lapis, est gemma varii coloris. Extinguit & reprimit omnia venena, quare non est gemma contemnenda consule *Alberto*.

Ambra, est Sperma Ceti.

Amene, est sal commune.

Amentum, est alumen scissum.

Amethystus, est gemma Indica, coloris violacei. *Plin.* quæ inde venit optima. *Rulandus*, pag. 37. numerat sex species viliores orientalibus.

Amianthus lapis, nascitur in *Cypro Dioscor.* similis alumini scisso, verùm *Amianthos* proculdubio, est alumen nostrum plumosum, & hinc æterna candela fieri possit: non est magnæ virtutis, sed exiccat: refer ad *pag. 120*.

Albestos,

Albeſtos, eſt coloris ferrei, reperitur in montibus *Arcadiæ*, cùm ſemel accenditur, vix aut nunquam extinguitur, cùm ſit unctuoſus & humidus.

Amogabriel, eſt Cinobrium.

An-pater, Sulphur.

Anſir-filius, Mercurius.

Anſirarto-ſpiritus, Sal.

Anaton, id eſt *Amatron*, eſt ſal nitri.

Anatron, eſt { fæx vitri. Baurac. ſagimen vitri. ſpuma vitri. } Synonima.

Ancora, eſt Calx.

Andurac, eſt Auripigmentum rubeum.

Anfuka, eſt Coagulum.

Anhelitus, eſt fumus, alibi, fimus equinus.

Antonii ſancti ignis, eſt inflammatio naturalis.

Annora, eſt calx ovorum, vel calx viva.

Anthos, propriè eſt Roſmarinus: ſed ad metalla tranſlatum, quintam eſſentiam, ſive Elixir auri ſignificat. Interdum medicinam extractam ex *Berillis*, à corpore ſuo, *Par.*

Athonor, eſt furnus.

Anticar, *anucar*, *ancinar*, eſt Borax.

Antimonium, *Alhofol*, eſt lapis de vena plumbi. Marchaſita Saturnii, Magenſia Saturnii, Stibium, Rubeum invenitur Indenburgi.

Antimonium, Spagyrice præparatum, eſt Supremum venenorum omnium antidotum: Venena enim naturalium continent antidotum ſui veneni. *Bas Val.* *14.*

Summum *Antimonii* arcanum, quod lapidem ignis *Antimonii* vocat, tantæ eſt virtutis & energiæ, ut lapidem ferè philoſophorum imitetur, in curatione morborum omnium & in tranſmutatione metallorum. *Bas Val.* 15.

Bas. Val. Concludit tanta eſſe ſecreta, & arcana naturalia latentia in Antimonio, ut nemo mortalium capax eſſe poſſit ea ipſa omnia inveſtigare, quò enim magis inveſtigamus, eò abſtruſiora, & pretioſiora, inveniuntur. *pag.16.*

Aphebriock, eſt Sulphur.

Aphrodiſia, eſt ætas Venerea.

Aphronitrum, ſicut ſal, & ſpuma ſalis ſe habent adinvicem, ita ſe habent nitrum, & ſpuma nitri, adinvicem. Eſtque in his ſalis ad nitrum, & è contra nitri ad ſalem. Item ſpumæ ſalis ad ſpumam nitri magna cognatio. Spuma nitri, aphronitrum, flos petræ, vel parietis, (ſicuti ſpuma ſalis) res eſt leviſſima, gleboſa, & friabilis, ſpumoſa, mordens, coloris penè purpurei, & hæc optima. Nos ſpumam nitri, & aphronitrum, dicimus, & ſpumoſum aphronitrum, quod naſcitur muris & petris. Variat ſpuma nitri ſecundum petras, & muros, ubi naſcitur: hujus virtus eſt ſimilis ſali aduſto. Sunt fermè unum aphronitrum, id eſt ſpuma nitri, flos petræ, & flos A*ſiæ* petræ: Sed differunt ſubſtantia paulùm, nam ſi reſolvitur igne, eſt flos petræ A*ſiæ*: Si non reſolvitur, eſt ſpuma nitri noſtri. Jenæ in Thuringis ſpecies pulcherrima aphronitri reperitur, ſpecies, quæ reſpondet plurimum flori A*ſiæ* petræ à *Dioſcor*. deſcriptæ,

Aquala, eſt Arſenicum vel Sulphur.

Aquila, est aurum guttando.

Aqua Cerebri, est aqua Tartari.

Aqua Elsabon, est aqua solis communis.

Aqua fœtida, est aqua Mercurii.

Aqua fortis, est quæ ex acribus & corrosivis, certa proportione commistis, violentis ignibus distillatur, igneam vim in corrodendo validam habens. Validissima vocatur stygia, quæ salem ammoniacum cum reliquis regit, & in ea aurum solvatur. Diversis fiant virtutibus aucta mistura, ex consilio, ut sit certis rebus accomoda. Gradatiora dicitur, quæ ad gradandum tincturas adhibetur. Et fiunt instar fortium ex eadem materia, sed additis tingentibus, ut cinnabar. alum. In quibus notandum est, quod nulla tingat nisi facto ad minus, octavo, vel decimo cohobio super fæces, quod aliter, non fixentur.

Ambra, Quidam vocant hoc sperma ceti, alii fructum arboris, vel gummi sub mare crescentis, alii jecur piscis, alii stercus cujusdam piscis, alii spumam quandam maris, alii nasci in specie fungorum sub mare dicunt. Consule *Serap.* & *Almanso.*

Aqua holsobon, est aqua salis panis.

Aqua Lilii, est auripigmentum.

Aqua Mercurii.

Aqua Marina.

Aqua nitri, est sal alkali, vel aqua fortis.

Aqua permanens, est Sol & Luna soluta, in aqua simulque junctis. Dicitur etiam aqua cœlestina, & Mercurius philosophorum.

Aqua philosophica, nominatur quibusdam acetum sublimatum: aliis vinum circulatum, aliis aqua perennis, non madefaciens manus.

Aqua

Aqua Palæstina, est flos æris, vel viride æris.

Aqua pluvialis, est aqua dulcis.

Aqua rubicunda, aqua Megi, aqua segi, est aqua vitrioli.

Aqua Salmatina, est de sale facta.

Aqua Saturnia, est aqua generata ex tribus primis in meatibus terræ resoluta in lapillis diaphonis, quales sunt aquæ radicatæ acetosæ, *&c. aqua vitri.*

Aqua vitæ est Mercurius: interdum sumitur pro vino distillato, & pro aqua composita ex variis speciebus ex vino distillato.

Antimonium, Cordiale maximum aquarum omnium.

Antimonii Mortificatio, est ejus sublimatio, *lib. 5.* de natura rerum, *pag. 429.*

Antimonii oleum in magna Chirurgia, *pag. 62.*

Aqua Cæsaris, aut regis compositio, in *lib.* de *Persicaria*, *pag. 741.*

Aqua Theriacalis, in *lib.* de *Persicaria*, *pag. 742.*

Aquam salis petræ, & ammoniaci modus faciendi, *lib. 5.* de natura rerum, *pag. 417.*

Aqua stillatitia, est extractum specificum consistentiæ, & divisionis aqueæ concretione halituum, è rebus elicitorum, per distillationem productum. Est duplex.

1. Stillatitia, Aquæ simpliciter stillatitiæ sunt, quæ mitiores sunt virtute & consistentia dilutiores, distillando simplicius productæ. Nam elementum phlegmaticum crudius est & minus tenue, ab externa aqua parùm penè differens. Aqua enim stillatitia simpliciter, minus ignis habet & plus aquositatis, quam sol-

veus;

vens: sed plus ignis, & minus cruditatis quàm phlegma.

2. *Aqua solvens*, distat à stillatitia simpliciter acredine ignea penetrante, seu acumine, & distillatione laboriosiore, ut quàm minimum habeat aquei elementi simplicis, sed igneum potius fluorem, quasi essent ignes aquei, aquæ ardentes, *&c.* à Gebero nominatur aquæ acutæ, ab aliis clavis philosophorum, cujus vim in aliquibus assequitur à tota substantia hydrargyrus, vulgus distinguere solet inter stillititias simpliciter ita dictas, & illas corrosivas.

Aquarius, est Ferreum.

Aracon, est Laton. Vide *Laton*.

Aquilegia, Theophrastus vocat Genistam Inteis floribus, *Aquilegiam*.

Aquilena, est consolida regalis.

Arbores, est cutis defedatio maculosa, neque ulla est in principio exulceratio, sed in processu temporis: idem quod *Morphea*.

Arcos, est Æs ustum, *aycophes azuphora*.

Aremaros, est Cynabrium.

Area, est Capitis adversi fodinarum.

Arenamen, arenarmei, est bolus Armenus.

Antera, est medicina tracta de hyacinthis, similitudine sumpta à flavo citrinove colore floribus innascente. Liliorum, & similibus.

Aphorismus, ut pro consueto sumitur, scilicet regula generali in medicina.

Aqua cœlestis, est vinum rectificatum, ut cœli quodammodo naturam & similitudinem induat, multis peractis revolutionibus.

Aqua cœlestina, est aqua mercurialis. Mercurius Philosophorum.

Aqua corrodens, est acetum, & omnis liquor corrosivus.

Aqua fæcum vini est, ea quæ fit ex calce fæcum vini, super marmor dissoluta in modum olëi Tartari.

Aqua lubricata, est ea quæ fit cum muscilaginosis, ut sunt saccara, Julep, & similia.

Aqua permanens, est ea quæ fit ex duobus perfectissimis corporibus metallicis per philosophicam solutionem.

Aqua Saturnia, est ea quæ naturam in se retinet primorum trium, ut sunt aquæ thermarum à natura dictorum naturaliter medicatæ. per quæ transeunt.

Aqua solvens, est acetum ut supra distillatum, & aqua fortis.

Aquaster, est visio nostris oculis aliquando repræsentans aliquid quod verè non est, at solùm apparentia quadam, non re ipsa existit.

Aquila, quæ avium regina est, usurpatur nomine pro sale armoniaco propter levitatem in sublimationibus. Verùm Paracelsus in multis accipi vult pro mercurio præcipitato. *Aquila* Mercurii spiritus.

Aquila philosophorum, est mercurius metallorum, id est metallum in primam sui materiam redactum.

Arbor maris, est corallum, quod fruticis instar in mari crescat vegetetque. *Gorgonion, Denditres, Lithodendron, Curallion.*

Arcanum in genere, ut occultissimum quid significat. Paracelso pariter occultam in rebus naturalibus virtutem in corpoream, & ceu vitæ perpetuæ ac immorta-

mortalis è cœlo in eam derivatæ participem, quæ multiplicari possit arte Spagyrica supra priorem conditionem. Virtus cujusque rei millesies plus operatur, quàm res ipsa.

Arcaltes, est Paracelso, terræ fundamentum, sive columna, quod à suis consortibus sustentari non videatur, sed ab alio magnali & arcano Dei, videlicet, hoc ipsum Archaltem vocat. Archates, *Rulandus*.

Archeus, est summus, exaltatus, & invisibilis spiritus, qui separatur à corporibus, exaltatur & ascendit, occulta naturæ virtus generalis omnibus, artifex, & medicus. Item Archiatros supremus naturæ medicus, qui rei cuique suum Archeum peculiarem, & membro cuilibet occulte per Arem distribuit. Item Archeus primus in natura, vis est occultissima res omnes producens ex Iliaste, divina virtute nimirum suffulta duntaxat.

Ares, est naturæ dispensator in tribus primis principiis occultus, undè singula constant, qui rebus omnibus formam, speciem, & substantiam cuique suam peculiariter disponit, ut propriam, & non alienam induat naturam specificam. Notanda est igitur inter hæc tria pulcherrime ordinata, divinitus in natuaa differentia, ut pro scholarum consuetudine loquar. Iliastes est generis generalissimi substantia consistens in prima rerum omnium universali materia, hanc in tria genera primum disponit, videlicet in sulphur, mercurium, & sal, primus naturæ dispensator Archeus, indeq; res producit omnes in proxima sua genera. Tandem accedit Ares alter naturæ dispensator, ex generibus formas & species producit in individua.

dua. Quarum quæque singularem radicem, caulim, florem & folia habet.

Ardentia, sunt quæ in cibum & potum non assumpta, sunt ustionibus obnoxia natura propria, ut ista carabe, terebinthina gagates & similia.

Aridura, est corporis vel membrorum omnimoda consumptio, vel syderatio, ut vocant. Sphacelus, telia, necrosis.

Arles crudum, guttæ sunt mense *Junio* cadentes, roris instar in Majo stillantis.

Aromata, cuncta sunt quæ suavem, & gratum admodum odorem de se præbent ac fragrantiam, quæ alias aromatica generaliter appellantur.

Arcanum Materiale, est extractum specificum materiæ corporis vicinius. Cum materia corporis fit ex duplici elemento humido, & sicco (aër enim & ignis formalia sunt potius, & efficientem habent rationem) Itaque hoc arcanum duplex est, stillatitia, & coagulum specificum: Arcanum specificum, est extractum naturæ interioris cujusque speciei substantiam referens proprius, ut in illa agnosci queat.

Archeus Paracelsi, est aura vitalis seminum & vitæ directrix *τὸ ἐνορμῶν Hippocratis, Vanhelmont.*

Archeos, Species invisibilis oberrans, & se à corporibus separans, medici vis, & virtus naturæ.

Archeus, vis est producens ex Iliaste, dispensator & compositor omnium rerum.

Arena, Hujus species ponit *Ruland. 25. pag. 54.* qui placet videat.

Arfar, arsag, est Arsenicum.

Argentum, A Chymistis Luna cui etiam tribuitur; est

eſt metallum proximum poſt aurum, album albedine pura, mundum, durum, ſonans. Tinctura ejus albedinis eſt ex argento vivo puro, ferè fixo, claro, albo, & tali de ſulphure, mundo, fixo, albo, claro quod cecidit ſuper ſubſtantiam argenti vivi, deficit ei pauca fixatio, color, & pondus. Eſt quaſi filia naturæ præponentis aurum, coeunte argento vivo, & ſulphure albo, non urente.

Reperitur argentum in fodinis. 1. Quod ſtatim eſt ſuum, quod ſine opificio fornacum fit, quod purum in venis reperitur, quod tale eſt ſine excoctione, quod tale ortu generatum eſt, quod eſt ſui coloris, cui ſemper aliquid ſaxi ferme adhæret, adhuc abrepti in valle, ut videmus effodi ex fodinis. Hoc argentum purum tenuiſſimis bracteis amplectitur lapidem: interdum præ ſe fert ſpeciem capillorum, inter virgularum interdum globi fert ſpeciem, quaſi filis convoluti candidis, aut rubris, interdum præ ſe fert ſpeciem arboris, inſtrumenti, montium, herbarum & aliarum rerum. *Rulandus* affirmat ſe vidiſſe integrum piſcem; Chriſtum crucifixum, cum *D. Maria*, ſerpentem etiam, & ſcorpionem, *&c.* ex puro argento in viſceribus terræ ita formatum. *pag. 56.*

2. Rude à Germanis, variarum ſpecierum, coloris rubei, plumbei, purpurei, nigri, cineracei, ruſſi, *&c.*

3. Quod excoquitur ex metallis, ut pyrite plumbagine à Germanis. Qui plura de argento ſcire deſiderat, legat *Ruland.* à *56.* ad *66.*

Argentum vivum, Chymiſtæ Mercurium vocant, eſt aqua viſcoſa in terræ viſceribus, ſubtilis ſubſtantiæ, albæ terræ, per calorem temperatiſſimum unita totali

totali unione, perque minima, quousque humidum fuerit, temperamentum à sicco, & siccum ab humido æqualiter.

Estque *Argentum vivum*, altera pars lapidis philosophorum secundùm Chymistas. Et principium alterum, materque omnium metallorum, & secundùm quod coit cum patre, & masculo suo sulphure, causat perfectionem, & imperfectionem in metallis, & metalla quoque. (ut fœtus) plus à matre, sic loquendo, quàm patre habent: hinc plurimùm trahunt originem, & in hoc plurimum resolvuntur. Argentum vivum est duplex. 1. Nativum, 2. Artificiale.

Nativum, sui coloris, sine excoctione, quod tale reperitur intra metalla in lacubus in quos è fibris effluxit, est mater, & elementum Metallorum. Est & lapis in iis venis, cujus vomica liquoris æterni argentum vivum apellatur.

2. Artificialè quod fit vel coquitur, ex minio ipso lapide nativo, sive ex vena minii: & reperitur in fodinis. *Dioscor. lib. 5. cap. 6.* docet hujus conservationem, usum, venenum, & antidota. Græci, tam nativum, quam fictitium vocant hydrargyron.

Nota. Argentum vivum dum est liquidum, in officinis nostris, dicitur crudum argentum vivum: dum verò est mortificatum, id officinis vocant concrematum, seu sublimatum à nonnullis. Chymistæ ponunt argentum vivum frigidum & humidum quarto gradu, liquidum in tertio, album secundo gradu, tenebrosum primo.

Argentum vivum, id est Spiritus, vel Mercurius, servus fugitivus, fumus albus, *Rulandus* enumerat

pag.

pag. 68. ad *70.* varias species argenti vivi, usque ad 23.

Arigillæ dicuntur, quia similes sunt his argillis quibus figuli utuntur.

Harum argaillarum varia sunt genera quæ discernuntur reperta in fodinis, quorum *Rulandus pag. 7.* refert 16. genera: ex his omnibus pigmenta fieri possent, si non tam humidæ forent: ollæ ex his optimæ forent; si argillæ rectè elaboratæ à figulis in ollas more solito informarentur.

Argistata, est Incerata.

Argyros, est Argentum: inde Lythargyros, lapis argenteus; Lythos, n. est lapis.

Asabon, est Sapo.

Asagen, est sanguis draconis. *Asegen*, & *Azogen*.

Asagi, vel *Azegi*, est vitriolum vel atramentum rubeum.

Asamar, est viride æris. *Asingar*, vel *Asugar*.

Aseb, *asep*, est alumen, res est metallica, seu vena teræ quæ habet mediam substantiam inter calcanthum & sal, & reperitur in fodinis: Estque Salsugo quasi terræ *Plin. lib. 35. cap. 15.* fit ex aqua limoque, hoc est terræ exundantis natura: corrivatum hyeme æstivis solibus maturatur.

Estque vena quasi terræ, quæ per nimium calorem in album colorem transducitur, & omne Calcanthum alumen continet. *Azub*, *Azel*.

Ased, est Leo.

Asdenigi, est Æmatites. *Azedegim*.

Asenec, est Sol.

Asmaga, est permixtio vel commixtio quorundam metallorum adinvicem.

Asoper,

Asoper, eſt Fuligo.

Aſſeres, qui cotinuæ lateribus imponuntur, etiam diſſectæ arboris extimi.

Aſubędegi, eſt lapis ſcindens alios lapides.

Atac, eſt tath, vel nitrum.

Atebras, eſt vas ſublimatorium.

Attingat, eſt flos æris. *Atincar*, Borax.

Attingir, eſt Capſula terrea.

Atureb, eſt vitrum.

Aurancum, & *aurantum*, eſt teſtæ ovorum.

Auraric, *azoch*, *azog*, *azet*, *Beſec*, eſt Mercurius.

Avis Hermetis, *Æs Hermetis*, *avis volans*, quia in altum evolat, & tamen iterum in terram propter nutrimenta deſcendit, unde nutrix omnium eſt terra.

Auripigmentum, eſt Arſenicum luteum. A Germanis Opernment vocatur, pictores uti ſolent. Eſt cruſtoſum aureo colore micans; Eſt affini quoddam ſulphuri, ex ſimili materia & odore. Eſtque ſterquilinium terreſtre (ut ita dicam) in cavernis terræ, quod per longam decoctionem tranſit in ſubſtantiam auripigmenti. Vide plura, *Ruland. pag. 87.* ad *90.* ſi placet.

Azarnet.

Aurichalcum, eſt Cuprum.

Aurum Philoſophorum, eſt plumbum.

Aurum vivum, eſt argentum vivum.

Anver, eſt aqua pura, vel lenis.

Azaa, eſt Magra, Terra rubea.

Azci, eſt atramentum. *Azec*, eſt attramentum viride.

Azeg, *azegi*, *azeci*, eſt vitriolum. *Azuric*, eſt vitriolum rubeum.

Azem, est butyrum coctum. *Azemasor*, est Minium vel Cinabrium.

Azuc, est corallus rubeus. *Azubo*, Vas Chymicum.

Azimar, & *azamar*, est Vermilio, vel Minium. *Azimar*, est æs ustum.

Azungia Vitri.

Azoch, est Laton, est cuprum aureo colore tinctum lapide calaminari &c.

Aroph, est mandragora. *Aroph* Paracelsi curat calculum.

Arsaneck dicitur, arsenicus sublimatus.

Arsenicum, est fulgur metallorum, est etiam sal ipsorum & Saturni, quod alias artanec, vel artanech reperitur nonnullis locis.

Artetiscus dicitur, qui membri defectum patitur alicujus.

Arthoicum, est oleum rubeum ex radicibus herbarum unâ cum pane simul in fimo digestis, arte tractum.

Asphaltum, est bitumen ex limo terræ & aquæ tractum ad similitudinem picis. Est flos æris etiam.

Ascendentia, signa dicuntur, vel astra firmamenti cœli, & præcipué syderei spiritus.

Asaphatum, est serpigo, vel impetigo, aut intercutanea scabies in poris generata, vermiculorum instar, edunt, si comprimatur cutis, fila oblonga nigro capite prosilientia.

Assala dicuntur, nux myristica.

Assalia, vermes dicuntur in ligno nascentes, vel inter asseres, alias teredones. *Aselli*, Millepedes.

Asthma, pulmonis est morbus, vel peripneumonia, unde gravia suspiria.

Astrum,

Astrum, hoc loco dicitur, virtus & potentia rerum ex præparationibus acquisita, ut sulphuris astrum est ejus accensio, qua vertitur in oleum præstantissimum. Item astrum salis est ejus in aquam vel oleum resolutio, qua pariter majores vires induit quam antea habuerat. Mercurii pariter astrum, est ejus sublimatio, qua miram acquirit vim & potentiam naturali sua majorem atque subtiliorem.

Athanor, vel *athanar*, est furnus in arte Spagyrica potissimum reverberatorius, nonnunquam etiam alterius usus, juxta arbitrium artificis adaptatus. Vide plura apud *Ruland. pag. 76.* ad *78*.

Atramentum, varia significat juxta adjectionem, ut sutorium est cuperossa interius rubeum calcanthum, scriptorium ad pennam aptum, fuligineum ad typographam: item album, viride, cœruleum, atque distillatum ex viridi, quod Romanum vocant, aut ex alio quopiam. *Atramenti*, varias species numerat *Ruland. pag. 78.* ad *80*.

Attractiva, dicuntur medicamenta, alias magnetica, quæ vim ad se trahendi habent, ex similibus etiam attractivis composita.

Augurista, dicitur superstitiosus artifex, qui suam artem in speculis, crystallis, & in aquis exercet, præcipuè in volucrium cantu volatuque, ut ex eis præsagiat: aliorum etiam ritus ob eandem causam observat.

Aurum potabile, est liquor auri sine corrosivo, quod paucissimi norunt, eorum etiam qui parant indies in hominum perniciem potius quam ad salutem.

Aurum vitæ, eſt aurum præcipitatum, & in ſummam rubedinem cinabaris tritæ ſimilitudinem reverberatum præſtantiſſimum quod ex proprio ſuo mercurio fit, ac præcipitatur.

Auſtromantia, alia eſt ſuperſtitio quædam excogitata, ex ventorum obſervationibus, ut quum aſtra ventorum in ſummam, ultra conſuetudinem, vehementiam erumpunt, inde futuri præſagium homines otioſi magis quàm curioſi pronunciant.

Axungia, de mumia, quæ interdum mumia de medullis etiam ſcripta reperitur, eſt medulla oſſium.

Azoth, eſt argentum vivum ex quovis corpore metallico tractum, & propriè mercurius corporeus. Paracelſo præſertim eſt, univerſalis & indifferens medicina rerum ſpeciem omnem exuta, & intenſiſſimam induta vim, atque centralem quandam virtutem generaliſſimam, reliquas omnes medicinas in ſe concludit, non aliter quàm prima reliquas omnes ſubſtantias, excluſis accidentibus. Hanc in enſis pomo concluſam quocunque locorum jerit geſtaſſe ſecum perhibetur.

Attramentum ſutorium, eſt vitriolum, id eſt Calcanthum, *Rul. pag. 80.* ad *86.*

Aurum, A Chymiſtis dicitur Sol, & ſoli tribuitur. Eſt corpus metallicum, citrinum, fulgidum, ponderoſum, æqualiter in ventre terræ digeſtum, aquà minerali diutiſſimè lavatum: ex argento vivo, puro, fixo, claro, rubeo: & ex ſulphure mundo, fixo, rubeo non adurente. Aurum eſt ſubtiliſſima ſubſtantia argenti vivi. Videmus enim argentum vi-

vum facilè aurum suscipere, quod proximum sua natura est, ut mater filium suscipit. Deinde aurum, ex pauca substantia mundi sulphuris, & puræ rubedins constat, plus tamen habet argenti viui quàm sulphuris, plus habet à matre quam patre. Sulphur purissimum cum matre argento vivo, pater coiens, optimum generat filium aurum. Breviter argentum vivum coagulatum, sulphure, puro igne, non tamen adurente fit aurum. Hic est filius dilectus, quem semper proponit facere, ad quem semper contendit natura. Est metallum omnium temperatissimum calidum & siccum secundo gradu, fixum & rubeum tertio gradu dicunt.

Aurum est duplex 1. Nativum purum. 2. Coctum.

1. Nativum purum, quod à natura tale est, cujus massas *Hispani* vocant, Palucas, reperitur in fluminibus, ut in *Tago, Albi, Sala, Schvvartza*. 2. In montibus *Arabicis*, in fodinis & puteis, partim ejus scintillæ quasi adhærent ad *Saxi* quoddam genus candidissimum vocatum à *Germanis* Quartz. 3. In capitulis piscium quos Forellas vocamus.

2. Coctum, quod conflatur seu coquitur. 1. Ex pyrite coloris cineracei, & galeneæ, *(vvhich is a vein of Lead and Silver toget her.)* 2. Ex terra quadam purpurea, vapore, & halitu terræ ita temperata & affecta, ut sit fœcunda auri, ex qua in camino excoquitur aurum. 3. Ex Chrysocolla. 4. Ex cæruleo. Plurimum facit ad auri bonitatem regio. *Arabicum, Hispanicum, Hungaricum, Germanicum*, certis distant gradibus, plura scias *Ruland. pag. 92.* ad 94.

B. *Baculus,*

B.

B*Aculus ferreus*, est instrumentum cusum ad sustinenda imposita vasa.

Bayda, est vas super quod distillatur.

Bagedia, est libra 12. unciarum. *Berdadia*, etiam est Libra.

Bajac, est Cerusa. *Balziam*, est faba.

Balasius, Purpureo seu roseo colore flammescit, & rutilat, à nonnullis placidus dicitur, aliqui putant esse Carbunculum, colore ac virtute diminutum, quemadmodum virtus fœminea, à virtute maris differat. Pluries compertum est quod exterior pars unius lapidis attestatur balasio, interior, carbunculo, & ex hoc dicunt balasium esse domum Carbunculi. Varias cogitationes aufert, & luxuriam reprimit: conciliat amicorum discordias, & in humano corpore sanitatem inducit. Et potatus cum aqua sanat oculorum infirmitates; & hepatis doloribus subvenit.

Balitistera, est Terra rubea.

Barach panis, est nitrum salis.

Barcata, est Meatus Ignis.

Barna, est vas vitreatum.

Basura, est semen. *Baul*, est Urina.

Batitura rami, est squama veneris. *Batitura aris*, est squama Metallorum.

Baurac, eſt ſal gemmæ, ſaphyrium lythargyrum albificatum, eſt etiam ſal vitri, fæx vitri, ſpuma vitri, fel vitri: teſtudo argenti vivi.

Baurac, etiam, eſt attinchar, quodlibet genus ſalſuginis.

Bezar, vel *Beſar*, Lapis viridis pretioſus.

Bianchetunſim pythium, eſt Ceruſa. *Biladen*, eſt Chalybs.

Bitumen, eſt ſulphurea terra, ſuccus pinguis, bituminum varia ſunt genera.

1. Liquidum oleo ſimile petroleum.

2. Liquidum odoratum Saxonicum.

3. Odoratum camphoræ nativæ.

4. Nigrum craſſum quod apicis colore nomen habet, à lacu *Sodomæo*, quo Mauri cadavera implent. Nigrum craſſum è Palæſtina.

5. Foſſile carbonibus ſimile.

Bodid, eſt ovum.

Bof, eſt Calx viva.

Bolus, eſt Coagulum ſpecificum, quod eſt eſſentiale Chymicum, ut ſit eſſentia quædam liberata ab impuris, & alienitatibus, per coagulationis, (quam neceſſario antecedit ſolutio) nodum ſegregata, conſtitutáque quomodo ſolent boli eluti in ſpecie fieri, ut ſit eis conſiſtentia, & forma homogenea, qualis eſt bolaris, novemque etiam tabulis, id quod ad eſſentiam parum intereſt.

Ruland. ponit ſex ſpecies, quarum *Armenius* verus, magno habetur, in pretio apud *Turcicos* Imperatores, qui utuntur eo contra Febres, Peſtem, & Anginam, *pag. 105.*

Bonati

Bonati, est vitreati.

Borades, est Limatura.

Borax, est Chrysocolla. *Batrachium*, & vocatur attinchar naturale.

Borax, est effronitrum attinchar, vel nitrum. Vocatur Capistrum auri.

Botamum, est plumbum votum.

Botus barbatus, est vas super vas, in quo funditur aurum.

Botus barbatus, { Vas fusorium. Descensorium. Crucibulum. Juneo factum ad fundendum.

Bractea, est Cuneus ferreus latus. Laminæ, Solæ.

Brachium, est Cuprum.

Braricia, est Vitrum.

Brase, Carbones.

Blumati terreum, est vas vitreatum. *Buccatum*, est vitreatum.

Buccellare, est Cibare, & Frustillare.

Bulbus, est Cepa Marina. Et Bulbus creditur esse squillam.

Bulga, in quam bacillo agitatę aquę infunduntur.

Bulga, per se hauriens aquas.

Burnea, est pix.

Burac, est omne genus salis. Alii verò distinguunt, ut *Baurac*, *borago*, *borax*, *uritar*, *augar*.

Butiga, sive gutta ruonio vel rubeo, est inflatio totius faciei.

Buffonitis, est gemma seu lapis qui è Bufonis capite erui traditur, (errant qui Chelonitum vocant, quem proprio titulo descripsi.) Hunc lapidem viri

Principes ſemper geſtare ſecum meritò deberent. Nam ſi venena vel intus in homine lateant, aut ipſi extrinſecus admota ſinit, etiam præſens ille colorem mutat, & guttulas quaſi ſudando emittit. *Erneſtus Burgravius.*

Buffali, ex Cornu, annulus conflatus, & digito annulam geſtatus, ſpaſmi convulſionibus moderi dicitur. *Burgeravius.*

Balneum Mariæ, vel maris, ut multi vocari volunt, eſt furnus diſtillatorius aquam continens, in qua calente vaſa chymica ponuntur ad putrefactionem ſuæ materiæ quàm capiunt, ad ſeparationem, & id genus humidarum aſcenſionum perficiendas operationes.

Balneum roris, vel roritum, eſt furnus in quo ſuper vaporem aquæ duntaxat, vaſa diſtillatoria ſuſpenduntur, ut aquæ corpus non contingant, alio nomine vaporoſum, aut vaporarium vocavimus.

Balſamum, eſt ſubſtantia corporum, à putredine conſervans. Balſamus alias à nonnullis ſcribitur. Eſt internus, & externus. Internus in humano corpore, temperatiſſima quædam eſt ſubſtantia non amara, non dulcis, non acerba, neque Sal minerale, ſed ſal liquoris, quod à putrefactione validiſſimè præſervat humana corpora: dicitur etiam naturæ corporis gluten temperatiſſimum. Breviùs ſic definitur. Eſt ſalis interioris liquor ſuum à corruptione corpus tutiſſimè præſervans naturaliter. Externus verò terebinthina vocatur à Paracelſo, nullam ignis violentiam paſſa ſed digeſta. Item eſt omne quod celeriter ſanat, à germanico ſermone ad Chyrur-

giam

giam adaptatum nomen duabus dictionibus bald-zamen, id est celeriter conjunctum. Dicitur etiam oleum ex omni corpore distillatum, & ad summum gradum puritatis adductum. *Beleson*, est Balsamus.

Balsamus de mumiis, est balsamus de carne tractus.

Balsamus elementorum externus, est liquor mercurii externi, aliàs mumia elementorum externorum, & propriè rerum firmamentalis essentia, quam etiam nonnulli quintam vocant.

Blachmal, est materia liquefactione plurium una metallorum confusa in sulphur injecta.

Barnabas, vel potius *barnaas*, est sal petræ urinarium, quod etiam acetum acerrimum dicitur.

Basiliscus minor, est stellio.

Berillus, est speculum ex crystallo superstitiose consecratum ab auguristis. *Ruland. pag. 101. 102.* ponit *octo Berilli* species.

Berillistica, est ars in ejusmodi specillis visiones observandi.

Besachar, fungus dicitur.

Besonna verò muscarum fungus.

Bisematum, est omnium levissimum, pallidissimum, & villissimum plumbum.

Bitumen perversum, est liquor incertus.

Bolus, dicitur lutum quod minerale nullum in se habet.

Bothor, aut cossi, sunt apostemata parvula quædam pustulosa faciei candida.

Botin, est terebinthina certo suo tempore collecta, quum plus virium à cœlestibus hausisse puta-

 tur.

tur. Est etiam balsamus ex eadem tractatus artificiose, alias butimo.

Botium, est apostema proveniens in gula, veluti struma.

Boxus, dicitut viscus in arbore nascens, ut viscus quercinus, *&c.*

Brassadella, vel *brassatella*, est ophioglossum, aut lanceola, quam etiam linguam serpentinam vocant.

Brunus, est ignis sacer in membris, alias Erysipela, vulgò ignem *S. Antonii* vocant, nonnulli vindictam ejus.

Bruta, cœlestis est virtutis influentia quæ per animalia bruta rationalibus manifestatur, ut in chelidonia per hyrundinem, in sale per ciconiam clysteris usus, & id genus alia multa.

Butyrum Saturni est, quod supra altey, atque dulcedo plumbi.

Blas cordis, est spiritus vitalis, & consequenter sui caloris fomes: spiritus verò sic animatus, & Cordis mater, in Scholis pene neglectus. *Vanhelmont. pag. 183.*

Blas regiminis, agit circa effluvium corporale, prout Luna mare tumefacit. *Vanhelmont. pag. 336.*

Cabala

C.

CAbala, Cabalia, ars *Cabalistica*, est Scientia occultissima, quæ divinitus unâ cum lege *Moysi* tradita fuisse fertur, quæ nobis Dei doctrinam de *Messia* patefecit, cum Angelis amicitiam cultoribus suis contrahit, rerumque naturalium omnium cognitionem tradit, ac divino lumine montem pulsis tenebris illustrat. Vox est *Hebræa, Latinè*, dicitur Receptio, quod unâ cum lege quam postea scriptam populo tradidit secretiorem, & veram legis Enarrationem *Moyses* in Monte divinitùs acceperit, quam scribere nefas erat. Sed ordinariis revelationum successionibus, alter ab altero, quasi hereditario reciperet jure, ne à prophana multitudiue divina mysteria cognita vilescerent aut violarentur. *Persæ* fuerunt hujus diligentissimi cultores & suos sapientes magos appellarunt, quales fuerunt illi tres, qui *Bethlehemum*, ex Oriente Christum adoratum venere, & non reges ut vulgus hactenus existimavit. De hac Reuchlinus Germanus, & Picus, Italus Mirandulæ dominus, & Petrus Galatinus copiosissimè scripserunt. Et Galatinus affirmat veteres Rabbinos per hanc Cabalæ scientiam, Trinitatem, Christúmque Dei filium agnovisse. Non igitur stulta multorum opinione ars est, sed potius scientia certa & cœlestis, per quam *Theophrastus*

ut de seipso scribit, Dei beneficio doctrinam suam consecutus est, nec à spiritibus, malis quicquam habuit: quare falso, hac calumnia ab invidis gravatur, Conceditur hanc scientiam apud multos in abusam devenisse veluti alias scientias; Scribit enim *Theophrastus Hebræos* degenerasse ut in doctrina Dei, ita etiam in hac scientia. Quare postea in veram scientiam, falsamque artem divisa Cabula fuit. Accessit etiam litteralis quæ meritò inter artes incertas, numeratur, præsertim si ex *Hebræo* fonte non procedat. Vera enim Cabula in S. litteris suum habet fundamentum. Multa de hac scientia *Theophrastus* in libris de Philosophia sagaci scripsit; nec dubito, quin lapsu temporis nationes exteræ sincerius de *Theophrasto* judicabunt quam Germani quidam modò. Cùm clarius luce ipsa ex ejus monumentis constat eum fuisse summum philosophum, & medicum incomparabilem: & qui nullum Christianæ fidei articulum negaverit; etsi quædam S. Scripturæ loca aliter, quàm vulgò solent, recentioribus quibusdam doctissimis hominibus ipsi adstipulantibus interpretatus est: sed de Christo Salvatore multa præclara docuit, ut ex ipsius libris patebit.

Cabulator, est sal nitrum. (*Michael Toxites, M.*

Cabebi, est squama ferri. *Cabeth*,

Cabel, est Stercus.

Cacabus, est vas continens chores tres.

Cacochyla, est malus succus in corpore. *Cacochochymia.*

Caciaferrea, est Cochlear ferreum. *Cadaria*, est Tutia.

Cadmia,

Cadmia, eſt duplex. Nativa, & Factitia. Vide titulum Æris. Plura leges de *Cadmiæ* ſpeciebus apud *Ruland.* à *pag. 110.* ad *121.*

Cadmia Acinoſa, eſt Tutia. Item *Cadmia*, eſt liquor candidus.

Cal, eſt Arſenicum citrinum. Item acetum.

Calamina, eſt lapis Calaminaris.

Calcadis, eſt vitriolum album. Aliâs ſal Alkali.

Calchanthos, vel *Calchanthum*, ſignificat.

1. Florem æris.
2. Calcitidem, quæ ſpecies vitrioli.
3. Vitriolum.
4. Æs uſtum, vel petrinum.
5. Vitriolum viride. *Calcanthum*, & *Colcothar*, granulis atramenti & generantur, & nutriuntur. Sale ſoluto, & ipſa ſolvuntur, quod eſt in venere. Congelant frigore; Venus de quibuſdam mineralibus in mineris participat. Si rubedo adſit, aquoſitas abundat, ſi viriditas, aër exuperat, *pag. 123.* & *124.* *Rulandi* plura de *Calcantho* videas.

Calchantum, *Calcadis*, eſt ſpecies atramenti.

Calcaton, eſt Trochiſci de Arſenico.

Calchithios, eſt ærugo æris. Item Marchaſita.

Calcata, Atramentum citrinum.

Calcatar, *calcotar*, *calcadinum*, eſt Atramentum rubeum, Vitriolum.

Caldar, eſt ſtannum.

Calcocos, eſt Æs. *Calcithos*, eſt æs viride. *Calocamonon*, Æs uſtum.

Calcitari, eſt Sal Alkali. Alkacl. *Cali* eſt cinis clavellatus.

Cal-

Calcidicum, est Medicamen de Arsenico.

Calmet, *Cosmec*, est Antimonium, *Cosmet*, *Cusmet*.

Calufaz, est oleum Indi.

Calusa, *Cyptas*, est Crystallus.

Calor naturalis, est quando radii solares vel per se materiam sibi applicatam excoquunt, vel in speculo concavo, collecti rei applicantur. Hujus ignis usus est apud artifices dissolvere & calcinare.

Calor cinerum, quando partes fixiores per cineres eliciuntur. Hic medius est inter balnei, & arenæ calorem, proinde illius ope, non modò subtiliores & ad naturam aquitatis simplicis approximantes substantiæ propelluntur, sed etiam colores, & fixiores partes eliciuntur.

Calor fimi, est quando vase in fimo posito, materiam continere, digestio fit. Hic calor usus est in infundendis, digerendis, & putrefaciendis rebus. Adhibetur interdum fimus equinus, in quo vas sepellitur, aliquando vas ligneum fœno vel stramine impletum, cui vapore fervente aqua applicatur, fimi in locum adhibetur.

Calor digerens, est quo materia dissolvenda digeritur, & aut athanore, aut fimo perficitur.

Calor fortis, est quando igne auctiore & intensiori res separantur.

Calor arenæ, Medius est inter cinerem, & scobis ferri, & est quando vas materiam continens in catino arenario, arena circumdatam substantiam fixiorem, aquàm cineres propellere nequibant, protrudit. Ubi advertendum arenam subtilem, non adeo violentum calorem præbere, quàm grossum.

Calor

Calor scobis, aut scoriæ ferri superiore intensior, & aperto vicinior est quando ex scobe, vel scoria ferri res propelluntur.

Calor carbonum, est quando calor prunarum flagrantium materiam, vel vas proximum tangit. Hujus usus est in infusionibus, cæmentationibus, probationibus, calcinationibus, & dissolutionibus.

Calor flammarum, est quando adhibito convenienti alimento flammæ materiam attingunt. Hic calor vocatur ignis vivus, quo reverberantur, & calcinantur omnium metallorum corpora, nec non spiritus tandem propelluntur.

Calor vesicæ levis, est quo ex materia vesicæ apposita, applicato alembico substantia humida prolicitur.

Calcinatio corporum, est combustio, quæ fit igne majori, vel est rerum coagulatarum in calcem solutio. Estque Calcinatio vel Corrosionis, vel Ignitionis.

Calcinatio corrosione sicca est, quando corporibus calcinandis non humor, sed ejus in locum corrodentes materiæ siccæ adjunguntur, quibus calcinantur. Estque cæmentum, & commixtio.

Calcinatio corrosione vaparosa, est quando corpora metallica in tenues laminas redacta per acrem corrodentemque fumum calcinantur.

Aliquando corpora laminata super aquis fortibus aliquando super aceto, vel recrementis unicarum pressarum suspenduntur; aliquando presertim nobiliora metalla, plumbi fusi, vel argenti vivi afflatu fragilia redduntur, & comminuuntur: aliquando alii modi adhibentur. *V.G.* *Caly-*

Calybem, in crocum ſubtilem per vaporoſum corroſionem redigere geſtens, ita procedo. Primum paro aquam fortem ex ſalis petræ & vitrioli ad albedinem calcinati partibus æqualibus, eamque in cucurbitam vitream fundo. Poſt in cucurbitæ ſuperiore parte laminas chalybis ſuſpendo, lutoque vaſis artificium obduco, ne ſpiritus aquæ fortis ullo modo exhalare queant, ac viginti quatuor, horas in arena calida vaporare permitto. Deinde aperto vaſe laminas eximio, quibus crocus, vel pulvis ſubtiliſſimus adhæret, quem lugopode detergo. Porro laminas iterum in dicto vaſe ſuſpendo, & modo ſuperiore procedo, idque tantiſper donec nullus crocus ulterius à ſpiritibus extrahitur, aut in laminis reperitur, Sic plumbum ſuper aceto ſuſpenſum calcinantur in ceruſſam, ſic cuprum ſuper recrementis uvicarum, atque ita reliqua metalla vaporibus corroduntur.

Calcinatio humida immerſiva eſt, quando corpus liquori alicui immergitur, qui corrodat indéque calcinet: perficiturque amalgamatione, aut precipitatione.

Calcinatio reverberii, eſt in Calcem ſolutio. Calx autem generali ſignificatu eſt pulvis quilibet in partes impalpabiles comminutus, quem & alcool nuncupare conſuevere. Itaque ſub ſe comprehendit calcem proprie dictum, Alcool, quod eſt à levigatione cinerem, & corroſionis atomá.

Calcinon, per reverberium eſt duplex.

Calcinatio, ſpecialiter dicta, & cinefactio.

Calcinatio ſpecialis, eſt qua principaliter dicta calx

calx in combuſtione reverberante efficitur. Itaque à Græcis aptius appellari poterat πιτυνῶσις quod πίτυνον efficiat, cujus ſpecies quædam ἄσβεστος, quam in extinctam ſeu vivam, è calcario lapide confectam nominant. In hac vel res ſolitaria calcinatur, vel cum additamentis combuſtionem penitus adjuvantibus, ut ſunt ſulphur, nitrum, *&c.* quæ tunc adjicimus, cum valida admodum eſt indomitáque rei compages. Alioqui volutalia citius diſſiparentur, quam à flamma vincerentur fixa. Sed ſpiraculum debetur nitroſis ut vas ſit tutum. Vide *Calcinatum* majus & minus, *pag.* ſeq.

Calor, eſt Liber, aut Impeditus.

Liber qui proximè materiam, aut vas materiam continens tangit. Hoc calore proliciuntur, quæ contumacius liquorem emittunt, ſeu fiat ob ſiccitatem aut paucitatem, ſeu quod ob viſcoſitatem & homogeneitatem terreis partibus pertinacius adhæreat: & calcinationes fuſioni, & aliis operationibus inſerviat.

Calor impeditus, eſt quando ignis à materia vel vaſe, ne illud proximè tangat ab alio vaſe impeditur.

Calor liber, eſt Carbonum vel flammarum.

Impeditus eſt arenæ vel ſcobis.

Caballi, vel *Cabales*, ſunt lemures, & aſtralia hominum corpora, qui ante prædeſtinatum vitæ curriculum repentina morte quapiam extincti ſunt. Iſti poſtmodum oberrare putantur ſuper terram, lemurum inſtar, donec terminus prædeſtinatæ vitæ completus ſit, ut quod vivere corporaliter debebant, ſpiritualiter adimpleant, ſi credere fas eſt, veræque reli-

religioni Christianæ dissonum esse non comperiatur ex Scripturis sacris, unde petendus lapis lydius, quo reprobatur omne quod ex auro non con flatum est Euangelico.

Cacedonium tartarum, est materia peccans in corpore humano, ob separationem facultate segregativa factam, non succedente mox expulsiva.

Cafa, dicitur pro camphora.

Cahos, præter omnium rerum congeriem. Theophrasto est aër, & pro Iliaste supradicto, vel Iliastro sumitur. Et *Chaos*.

Calcanthum, est vitriolum. Vide *pag.* præcedent.

Calcinatum majus, dicitur omne quod arte spagyrica dulce factum est, quod ex propria sua natura non erat, ut mercurii dulcedo, plumbi vel ejus anima, salis & similium, quæ celerrimæ consolidationis existunt.

Calcinatum minus, est omne quod à natura dulce est, & citissimè curat, ut saccarum, manna, tereniabin, nostoch, & similia quæque.

Callena, species est salis petræ.

Caleruth, est indicium desiderii ad primum perpetuum, ut quum quidpiam in primam materiam redire cupit ex qua prodierat.

Calliette, sunt fungi flavi in plantis juniperinis.

Calx mercurii, est præcipitatus mercurius.

Calx veneris, est viride aëris.

Calx saturni, est minium.

Calx Jovis, est spiritus Jovis.

Calx Martis, est crocus calybis vel ferri.

Calx solis, est aurum calcinatum.

Calx lunæ, est argentum, *calx argenti*, vel azurinus flos ejus.

Calx permanens, vel fixa, est incremabilis materia.

Calx peregrinorum, est tartarum.

Calx lignorum, est cinis eorum, qui in vitrum aut aliam materiam non convertitur.

Chaomantia, est ars qua præsagium sumitur ex aëre.

Claretta, est albumen ovorum.

Cambuca, est apostema, vel ulcus in inguine. Pannus inguinis.

Carbones cœli, sunt stellæ.

Carbunculus, est apostema, vel pestilens ulcus ab *atro* sanguine.

Cardonium, est vinum herbis medicatum.

Carena, est vicesima pars guttæ.

Cassatum, est sanguis in venis invalidus, & mortuus, sanguinis boni transitum & motum obstruens. *Para.* in archidoxis.

Caseus præparatus, est residentia viscosa, manens in fundo lactis ex caseo defluentis.

Cathimia, est argenti spuma.

Cauda vulpis rubicundi, est minium ex plumbo.

Cautela in arte spagyrica, est habitu comparata quædam industria, qua facilius obeunt suas operationes, ac perficiunt artis hujus professores.

Canterium, *Kautir*, est instrumentorum Chyrurgorum, quo aperiunt cutem & carnes exustionibus, est etiam medicamentum in ejus locum surrogatum, quod suo corrosivo citra dolorem aperit.

Celsa, musculus alias dicitur vitæ, pulsus per singulas corporis partes oberrans.

Coadunatio, est elaboratio, qua uniuntur disgregata, Appellatur nonnunquam excellentioris speciei nomine Coagulatio; unde extitit illud dogma philosophorum, quod Chymicum artificium, in solutione & coagulatione consistat, quo tamen respicitur ad lapidis mysterium, potius. Ita coadunatio est solutionis reductio in his, in quibus fieri potest. Ejus species sunt duæ. Compositio, & Coagulatio.

Coagulatio, est rerum ejusdem naturæ è consistentia tenui fluidaque ad solidam coactio. Itaque quæ resolutione aquea, aërea, ignea sunt attenuata, per hanc in corpus homogeneum reducuntur. Et sic coagulatio comitatur multas operas, veluti divaporationem, exaltationem, sublimationem, distillationem, *&c.* Fit duobus modis. Segregatione, & Comprehensione. Estque vel Frigida, vel Calida.

1. Coagulatio frigida, est quando res in calido resolutæ, in frigido coagulantur.

2. Coagulatio calida, est quando calore conveniente, res dissolutæ coagulantur.

Coagulatio per segregationem, est cùm quibusdam segregatis reliquum concrescit. Itaque concretio σύμπηξις appellari principaliter poterat. Peragitur calore, quo divaporat, seu exhalat paulatim humor, qui erat causa fluoris.

Coagulatio comprehensionem est, cum totum simul comprehensum, remistumque ad uniformem substantiam coagulat.

Coagulum, est Mercurius.

Coagulum specificum, est essentia materialis terrea, concreta in consistentiam siccam per coagulationem.

Coagulatio est quadruplex, *lib.* 7. de natura rerum, *pag.* 452, *Paracel. prim. to.*

Coagulum, Mercurius. Mercurius noster.

Coagulum, coagulans, Sulphur Philosophorum, prima materia unde aurum nostrum. *Fermentum fermenti*, spiritum coagulans. Sulphur coagulans Mercurium.

Cobastoli, est Cinis.

Cobatiorum fumus, est Robolt.

Cocilio, est pondus 11. unciarum.

Cœlum, Formæ rerum essentiales. Quinta essentia.

Cœlum Spagyricum, est suprema pars vasis Philosophici.

Cœlum Philosophorum, vocatur id quod transcendit longè naturam elementorum vulgarium, ut lapis Philosophorum, medicina catholica, omnis quinta essentia.

Cœnum, est fimus.

Cœmentum, est corrosio sicca, quâ corpus aliquod metallicum cum salibus corrodentibus, & aliis rebus exsiccantibus, stratificatum confringitur, & calcinatur. Fit autem Calcinatio hoc modo—— Corpus cœmentandum in tenues laminas redigitur, & in frustula forcipe scinditur: species autem corrodentes pulverisantur, & aceto, urina, vel aquæ forti madefiant, ut fiant instar pulticulæ (nonnulli istis siccis utuntur) Deinde hujus pulticulæ vel pul-

 veris

veris aliqua portio pyxidi cœmentatoriæ inditur, illique lamina superponitur, & laminæ alia pulveris portio aspergitur, quod stratificatio, & stratum super stratum dicitur. Hanc alia lamina subsequitur, idque tantisper donec pyxis impleta, aut nihil laminarum reliquum est, & tandem pluvere superposito clauditur, lutoque aliquo tenaci juncturæ pyxidis munitæ obturantur, & igni, vel (quod satius est) suo furno imponitur, & secundùm gradus cœmentatur, 4. 6. 8. 12. vel 24. horis, imò etiam aliquot diebus, (pro re nata) inibi conservatur. *V. G.* Cùm præparare velim crocum Martis seu chalybis per cœmentationem, accipio calcis vivæ recentis quantum opus est cumque urina virili aliquantisper madefacio, ut fiat instar pulpæ. Postea hac pulpa pyxidis cœmentariç fundum ad digiti lati crassitudinem tego, eique laminas chalybis superaddo, & vas, (ut superius) impleo, ac luto obfirmo. Omnibus ritè paratis, pyxidem in furno nostro cœmentario pono, ignemque tertii gradus ad 4. usque 24. horis continuum. Tandem exemto vase materiam in illo contentam, in mortario probè contundo, & per setaceum pello, ut fiat pulvis subtilissimus, ubi calcem à chalybe omnem calida abluo, residuumque arefacio, & accipio crocum Martis præstantissimum. Eo modo etiam fit crocus Veneris, qui operationibus multis inservire potest.

Cœruleum, Græcis κύανος, κύανον, Latinis cæruleum propter colorem, Lapis Lasuli, venenatus color, à Germanis vocatur Lasur. Hæc quasi imitantur Arabes, qui Lasuli vocant, *Rulandus*, p. 161, ponit 17. genera, 162, *Colo-*

Coloratio, per hauſtum liquoris ingredientis, eſt frequens admodum colorationis modus per liquidam tincturam, quam res colorandæ potare ſeu combibere coguntur. Id fit pro natura earum diverſa. Quæ poroſa ſunt, macerantur in tinctura liquida, vel etiam coquuntur unâ, aut irrigantur, perfunduntur que ſæpius reſiccationibus interpoſitis donec color placeat. Ita vulgò tingunt vellera linamenta, ſerica, pannos, *&c.*

Coloratio, externa eſt cum ſuperficiebus duntaxat color exaltatur. Id fit variis modis, quibus aliter atque aliter diſponitur ſubjecti facies externa ad lumen diverſimode terminandum, unde oritur color diverſus, iſque in eadem ſpecie illuſtrior, & veluti interpollis, vel obliterata priore ad diverſam nobilior.

Coloratio, per calorem ſolùm modus eſt colorandi, cùm è potentia in actum, ſeu ex occulto in manifeſtum color protrahitur, adhibito calore duntaxat alteratorio. Neque ſolùm principali extractionis fine hoc fit, ſed & inſervit tincturis arcanis.

Coloratio, per ablutionem eſt cum fuſcedines ſpirituales, aliæque ſordes colorem obſcurantes, mutanteſque aquis acribus eluuntur, itaque color illuſtratur, exaltaturve.

Combuſtio, eſt Ignitio, corpora comburendo, in calcem redigens; Incineratio vel vitrificatio.

Comiſdi, eſt Gummi Arabicum.

Compoſitio, eſt diverſorum coadunatio. Eſtque miſtio & conglutinatio.

Conder, est Thus, Olibanum.

Calx in Chymica significatione, est pulvis quilibet per ablationem superfluæ humiditatis, in partes tenuissimas & quasi impalpabiles comminutus.

Calx viva, non extincta, asbestos, fit variis modis. In quibusdam locis fit lapidibus vel calculis littoralibus, coloris cæsii vel cinerei, candidive; cuniculis nempe actis in agris ad littora vel simpliciter collectis calculis ad littora, aut etiam erutis propriis fodinis, ut fit ad Sulam & aliis locis, Fit ad mare ex testis ostreæ, vel marmorum buccinorum, & de corticibus ovorum. Est autem *calx viva* duplex, coloris candidi, & cœrulei. Vis omnium est adurens, ignea, mordens crustas inducens; urit in summa, discutit & extrahit. Odit naturaliter aquam quâ accenditur, amat oleum quo facillimè commiscetur.

Calx Extincta.

Calx manica alba, est Calx alba peregrinorum, vel ex ossibus piscium majorum, albis vel conchis marinis, quas in pileis gestant confecta.

Calx assata, est Alumen ex pomis. *Calx major*.

Camet, *Cames*, est argentum.

Canales, Cuniculi. *Canales* recludere. *Canales*, occludere.

Cancinpericon, est calidus equi fimus.

Canna, Syphunculus.

Cantacon, est Crocus hortulanus. *Capistrum auri*, est Borax.

Capsa, cujus fundum est filis ferreis contextum.

Canze, *carmit*, *canna*, *cusanum*, Sunt varia vasorum genera.

Capsa,

Capsa, In quas venæ distribuendæ injiciuntur.

Capitellum, est aqua saponis. *Caput mortuum*, est terra mortua, vel fæx. Vide *Theophrastum, pag. 28.* de natura rerum.

Carbunculus, sumitur pro gemma, habetque nomen ab ignis similitudine, cùm ipse ignem non sentiat, propterea apyrusta dicitur. *Ruland.* ponit 6. genera eorum *p. 132.* Masculi sunt flammę lucidioris, ac in sole flagrantis Fœminæ languidius refulgent.

Carmiti, est obulus.

Carsia, est aqua salis.

Catillus ferreus ex acie temperatus.

Catinus arenarius, est vas terreum, in modum pilei rotundi cum margine trium vel quatuor digitorum, ex terra tenaci factum.

Catma, Limatura auri. *Catrobil*, est Terra.

Catillus cinereus, est vas fusorium, ex cinerum de levi ligno elixatorum, & ab omnibus carbonibus, aliisque spurcitiis defæcatorum partibus, duabus nec non cinerum de ossibus medulla carentibus (ne tamen de porcis, quæ summum dispendium inferunt, desumpta sint) optimè tritorum parte unâ cum cervisia bona, ad massam madefactis, & probè invicem commixtis, in suo mortariolo paratum. Cineribus siquidem madefactis, hoc mortariolum impletur, & pistillum (vulgò monachus dictum) pulsibus tribus ligneo malleo factis in illud cuditur, ac tandem inspersis cribro setaceo cineribus de capitibus vituli, aut cornu cervi, unus atq; alter pulsus superadditur, atque ut arefiat, eximitur. Fit & in majori forma catillus cinereus, qui in ungulo ferrea formatur.

Cathochites, Veluti magnes ferrum, sugda lignum, gagates & succinum paleas attrahunt & retinent: sic cathochites carnes & manus retinet, innato gummi seu glutino lentissimo.

Cardir, est Stannum.

Cedria, Gummi Cedri.

Cementatio, est gradatio per cementum.

Cementum, est mineralis acuta materia & penetrans, cum qua metalla strata, ad cementandum reverberantur. Et est vel simplex vel mista, & est forma pulveris vel pastæ.

Cementare, *Stratificiren*, est alternis res quasdam ponere.

Centrum Ovi, est vitellum Ovi.

Cepa porci, est Squilla.

Cerdac, est Mercurius.

Ceracio, (Hanc *Geber* definit) esse mollificationem rei duræ, vel succi non fusibilis, ad liquefactionem. Dicitur *Ceracio*, quod medicinam philosophicam instar ceræ igni admotæ facilè liquescentem reddat. Quando Philosophi argentum vivum in aurum aut argentum convertere volunt, necesse est ut habeant medicinam fluentem, quæ subitò (ut *Gebri* verbis utar) ante fugam ejus, in profundo illi adhæreat, ipsique per minima conjungatur, & illud inspisset; atque sua fixatione in igni conservat, quousque adveniat illi majoris ignis tolerantia, ejus humiditatem consumentis, & convertat illud per hoc artificium in momento in solificum, & humificum verum, secundùm illud ad quod medicina fuerit præparata. Fit autem *Ceratio* quando corpus

siccum

ficcum & durum suo humore, reiterata, frequenti imbibitione profunditur. Signum perfectę cerationis Arnoldus nobis describit, in 2. magni rosarii, *cap. 27.*

Si videlicet super laminam ignitam medicina projecta velocissimè, sicut cera, sine fumo se resolverit. Sed illam Philosophis committo.

Cerare, est incorporare, vel miscere.

Cerebrum arietis.

Cerebrum bovis, est tartarum combustum. *Cerobcr*, est aqua.

Cerusa, est plumbi ærugo. Omnibus est nota, & in pharmæpoliis nomen suum retinet. Nam ex plumbo vel albo, vel nigro fit pulvis. Alii autem definiunt quod cerusa sit ærugo, aut cinis plumbi. Si ex plumbo albo fit, *Hispanica* dicitur & est candidissima. *Dioscorides*, quando fieri debet, docet *lib. 5. cap. 53.* Et addit quomodo torreatur, donec similis fiat sandaracæ; & quomodo cerusa lavetur. Levissima omnium cerusa ad candorem fœminarum adhibetur. *Ovid.* de medicamine faciei. *Para.* habet ejus compositionem.

Chambar, est Magnesia. *Chucef*, est testa figuli.

Ceraunia, Inveniuntur in *Germania* ad flumina, ut Albim *Ceraunia* gemmæ Christallo similes, infecto colore cœruleo diversæ formæ, nonnunquam sicuti clavæ, nonnunquam tanquam pyramides, ut repræsentarent caput Zuccarinum. Integræ nunquam inveniuntur, forsitan propter vim fluminis qua excutiuntur nubibus, & resultationem in terram. Dicuntur provocare dulces somnos, valere

contra fulmina, & ad prælia & causas vincendas valere. *Solinus, cap.23.* de Cerauniis.

Chalchitis, una est lapis Chalchitis, id est lapis ærarius, id est Marchasita, seu ipsa pyrites, unde æs coquitur: quem Macer, & Mesue lapidem stellatum dicunt. Altera significatio Chalchitis, est alumen capillare, & ærarium, quod in pyrite concrescit. Hinc aliquoties dicitur alumen concretum. Sic *Dioscor.* Chalchitin, id est alumen aduri dicit more Chalchitidis. Videas plura de Chalchitide apud *Rul. pag. 141. 142.*

Chalcute, est æs ustum. *Chalcos*, est æs.

Chambelech, est Elixir.

Chaomantia, est Ars quâ præsagium sumitur ex aëre.

Chelidonia, est

Chelidonius lapis, vel Gemma *Chelinodia*, reperitur in ventriculis hirundinum, captis pullis hirundinum crescente Luna, *Dioscor. lib. 2. c. 47.* Sc. his, qui primo partu exclusi sunt; dissectis illorum ventriculis reperiuntur duo lapilli magnitudine, ut ipse vidi, seminis lini & ejusdem formæ: unus niger, alter ruffus apparet. Vel ut vult *Dioscorides*, unus colore varius, alter purus. *Ruland.* dicit se vidisse nigros & ruffos lapillos. Ruffi seu purpurei, dicuntur valere contra insaniam, & epilepsiam; & gratiam conciliare. Nigri, sedant iram, valent contra febres, malos humores, conducent & oculis.

Cenigdam, vel *cenigotam*, est instrumentum Chyrurgicum, quo cranium capitis epilepsia laborantibus aperitur. *Ceniplam*,

Cini-

Cinificatum, idem quod calcinatum.

Cervicula, spiritus est ossis de corde cervi.

Chymus, est fæx. Chymia fæculentia. *Chymus*, Massa.

Chiromantia penes Paracelsum, non solùm circa liniamenta manuum consideratur, verùm etiam in reliquis indiciis in toto corpore observatis, venis atque ductibus.

Cineritium, est cimentum auri vel argenti, quod à nonnullis regale vocatur.

Cherva, est cataputia,

Cheiri, Paracelsicum absolutè positum absque ulla adjectione, si de mineralibus fiat sermo, argentum vivum denotat, si verò de vegetabilibus, flores vegetabiles. Cum per adjectionem reperitur ad hunc modum, flos cheiri, ex argento significat album elixir, vel ejus quintam essentiam, non secus atque flos anthos, auri rubeum elixir.

Cherio, est externorum elementorum occulta accidentalis virtus, & non qualificata natura caliditatis vel frigiditatis.

Cherionium, est id, in quo natura non potest alterari, ut Crystallus à natura induratus liquefieri non potest, ut ille qui fabricatur arte.

Cherubin, est virtus & influentia cœlestis, dominatio atque potestas super omnes dominationes & potestates, à Deo procedens in terram, & super omnes homines. De hac divina gloria legitur amplissimè apud Paracelsum in expositionibus Psalmorum *David*.

Clissus, est virtus rerum occulta vadens & rediens

diens unde primum exivit, ut virtus radicum in caulem transit, ac reliqua quæ surgunt ex eis, tandem in eas revertitur post autumnum, ibidem per hyemem totam delitescit usque ad primum ver, & æstatem.

Citrinulus, est crystallus pallidus.

Citrinulorum, pharmacum est ex colcothare, id est vitriolum calcinatum, & in suum alcali reductum: comparatione facta ad crystallum, ob transparentiam ejusmodi salis pallidam, diaphano crystallo persimilis.

Citrinula, est flammula, herba Paracelso multùm familiaris, ut passim in suis scriptis reperiatur.

Citrinatio, est resuscitatio.

Chybur, vel *cibur*, est Sulphur, *pag. 488. Para.* de natura rerum.

Chifir minerale, à nonnullis interpretatur aurum, verùm ego ex præcedentibus judicio esse quodcunque sulphur generis metallici.

Cist, vel aliàs *kist*, est capacitas duarum mensurarum vini, vel sesquimensuræ juxta locorum diversitatem, circiter libras quatuor.

Cæli planetarum, apud Paracelsum proprii sunt orbes ipsorum, sphæræque, non fictitiæ, quibus tribuuntur motus ab infidelibus, quos etiam æquè cognoverint in cœlo, atque potuerunt, in terris *Empedocles*, & *Plinius*, Physicorum historiographus, Æthnicas flagrationes investigare. Si quod in terris est ignorarunt, quod immenso distat intervallo, qui bene dijudicare potuerunt aliter, quàm per fallaces conjecturas? siquidem ob suam infidelitatem, veri nullius fieri participes ex suis speculationibus ac ima-

imaginationibus æquum esset. Cùm veræ visiones meditationum fidelibus duntaxat reservatæ sint à Deo, falsæ contra procedunt ab inimico veri, speculationesque sequuntur infidelium, quibus in sortem ea pars contigit.

Cohoph, Paracelso familiarissima dictio, repetitiones significat distillationum, ad fæces reddito liquore ab eis tracto sæpius, qui vel materiæ proprius est & naturalis, vel in vehiculum adjectitius.

Cohos, est omne quod cutis in toto humano corpore concludit, allusione ad cahos facta, quo jam in ordinem divinitus redacto, & non ut prius informi, cuncta comprehenduntur quæ creata sunt, ad minoris ordinati cahos, vel cohos utilitatem.

Chelonitos, Prope villam quæ nunc crasse dicitur *Calpu*, ubi est scaturigo cujusdam fontis irruentis in Albim, locus amœnissimus & fœcundissimus chelonitis gemma est inventa, variarum specierum. Primum quæ forma omnino repræsentabat cochleas marinas, est & chelonitis alia forma, nempe oblongum referens aquaticam concham tornatilem, quę hinc inde reperitur ad flumina, ut ad Albim. Videntur hę chelonitides habere vim ostracitis. Nonnunquam Chelonitis perfecta, & sola illa, nonnunquam vix inchoata, nonnunquam perfecta, sic tamen ut pro parte alteri lapidi adhæreret; interdum duo vel tres perfectæ vel imperfectæ una erant: interdum magnitudine magnæ fabæ: interdum adeo parvæ, ut formæ visum fugerent; interdum fulvæ, candidæ, nitentes in morem onychis: interdum nigræ lineis egregiis cochleæ marinæ in modum expressis. Repe-

Reperitur etiam Chelonitis candicans, veluti onyx guttulis quibusdam. Alias Chelonitidem volunt reperiri in conde testudinis. Sed *Plinius* Cheloniam illam vocat, & dicit esse oculum *Indicæ* testudinis.

Chemia, est ars separandi ex quolibet mixto essentias, concinnandique magisteria artificum. Docet id auferre quod gradum diminuit, detinet, & impedit, docet falsum à legitimo separare, & ad perfectionem res adducere. *Theophrastus lib. 3. Parag.* Ducit facilius cocta & præparata quàm cruda & imperfecta. Quidam derivant à χέειν fundere. Cur verò, quia corpora omnia liquat, ut constat ex dictis.

Christi-pabulum, est urina virginis.

Chroma, est color. *Chrysocalcos*, est Auri chalcum.

Chrysos, seu *Chrysion*, est aurum.

Cibatio, est corporatio.

Cicinum Oleum, est Rhaphanticum.

Cinnabaris, verum Cinnabarim, veteres dixere sanguinem draconis, & adhuc nomen retinet. *Rulandus* assentitur eis, qui cinnabarim succum, seu lachrymam alicujus herbæ vel arboris potius esse volunt, quod ipse gustus & sapor indicat. Ferunt arborem esse in Libya, & finitimis regionibus proceram, ex qua ille Draconis sanguis manat: perinde atque in Rhetis è latice, & apud *Germanos* à picea, & abiete tempore veris manat resina, quam medicamentarii *Itali* pro terebinthi resina vendunt, cùm vera Terebinthina Mastichæ Chiæ colore dicitur

esse

esse similis, Platearius quoque sentit sanguinem draconis, esse arboris aut herbæ succum in *India* aut *Persia*.

Cinnabaris Metallicus, est Minium, Factitium, vel Nativum.

Theophrastus verùm illud Minium Cinnabarim, ob coloris similitudinem nominat, ut alii *Græci*, (non quod sit verè cinnabaris, id quod *Dioscorides* & *Plin.* libris citatis etiam volunt) Postremò cum minium nativum, ut Sandaracha rubet, nota illorum differentiam. Ex Minio sæpe elaborato sive rudi conficitur argentum vivum, quod è Sandaracha minimè fieri potest: Imò dum lavatur vena minii, ut postea teratur, pars ipsius in argentum vivum mutatur, idque rursus siccatum, & contritum redit ad suum colorem: Et sicuti dicimus minium, nativum, & factitium; ita agente vel usu, dicitur rubrica sinopica, rubrica fabrilis.

Factitium, Quod conficitur ex argento vivo & sulphure à Chymistis: à *Germanis* dicitur factitium Cinnabari vulgare. Est aliud minium adulterinum etiam, quam illud quod Cinnabarim vocant, quod hodie solùm minii nomen retinet, & conficitur ex plumbo: Est & tertium genus adulterinum, in argentariis & plumbariis metallis, exusto lapide quodam in venis reperto.

Cinefactio, est qua fiunt Cineres, Licet nonnunquam & fuligo metallica, & Alcali nominentur cineres, propriè tamen crematilibus, seu inflammatilibus competi. Horum combustorum reliquiæ sunt propriè cineres.

Cinis hederæ, eſt Cinis Clavellatus. *Cinis* Clavellatus, eſt Alcali.

Cinis ex cinere, eſt aqua extracta. *Cinis cineris*, eſt congellatum coagulans.

Cinis ſarmentitius, eſt cinis ille non tantùm utilis Medicis, Fermenrum fermenti, Chyrurgis, ſed & Chymiſtis. Continet vim ſalis at leniorem. Corrodit excreſcentias carnis, *&c.*

Cineris vena, eſt Fraxini.

Circulatio, eſt liquoris pùri per circularem ſolutionem & coagulationem in Pellicano agente calore exaltatio. Liquidarum n. rerum quæ attenuari ſive reſolvi in aërem, indeque viciſſim in liquorem redire poſſunt eſt tantum: & ſequitur potiſſimum extractiones, quibus fiunt eſſentiæ. *V. G.* Multum operæ & ſtudii in vera ſpiritus vini extractione impenditur, ut ille ſine omni phlegmate haberi poſſit. Quotieſcunque n. elevatus fuerit, ſemper aliquid phlegmatis ſecum ducit· Proinde circulationis modum hujus exemplo demonſtrabimus.

Sumitur vinum generoſiſſimum quod ad manum haberi pòteſt, illudque in capaci circulatorio funditur, ſigillatóque orificio in balneo maris ad 14. dies ponitur, ut continuè aqua ferveat; Poſtea eximitur, & in phialam funditur, calidumque hyemis tempore in frigida nivali aqua appoſito & agglutinatio alembico cum receptaculo, æſtate autem in cella, vaſi conchas glaciales continenti imponitur, & ſpiritus purus ab omni phlegmate liber alembicū tranſcendet, & in receptaculum dilabitur. Quando nihil amplius aſcendi, receptaculum amovetur, phialaque

eximitur cum vino quod nullum verum ſpiritum, ſed tamen vinum aduſtum (ut vocat *Theophraſtus*) continet. Spiritus hic vini adhuc in circulatorio poſitus, tam diu rotatur, donec amplius de vitro in vitrum fundi nequit, ſed per diſtillationem ſeu humidam elevationem promovendus eſt. Quando autem materia, in quam agere debet receptaculo imponitur, facilè illam amplectitur, & fungam relinquit.

Circulatorium, eſt vas vitreum, ubi infuſus liquor, aſcendendo & deſcendendo, quaſi in circulo rotatur. Varia ſunt hujus genera vaſa, ſed duo precipuè ſunt majoris momenti & uſus duntaxat: Pelicanus nimirum, & diota.

Circulus, eſt inſtrumentum rotundum vitris abſcindendis ex ferro factum, perfringuntur hoc modo. Circulus candefactus vitro apponitur, illudque tamdiu ſtringit, donec ferveſcat & incaleſcat, cumque adhuc fervet frigida gutta immiſſa, aut frigidi halitus affluxu diſſilit, atque dirumpitur.

Comminutio, eſt cùm in minutiſſimas partes per colliſum cum aliquo rem redigimus. Et inſervit ei nonnunquam rei exſiccatio, toſtio, cribratio. Nam cùm non omnia poſſint ſimul attenuari ſubtiliſſimè, per anguſtum cribrum excutienda ſunt ſubtilia, & opus cum craſſioribus repetendum.

Colliquatio, colliquefactio, eſt plurium fuſilium in igne ad unum compoſitum per igneam eliquationem conjunctio.

Colophonia, eſt pix Græca, gummi pini vel reſinæ.

ſic uniantur. Sed non ita facilè hoc ſuccedit. Non enim pariter ſcandunt aquæ & ſales. Itaque in diverſis oleis & aquis id fieri poſſit.

Corpora cœleſtia Spagyrorum, Sunt virtutes aſtrales in ſua materia.

Chryſei, Sunt Stellæ quæ emittunt lucidos flavos radios.

Chriſites, eſt gemma pretioſa, apud *Plinium, lib. 37. cap. 10.*

Chryſites, eſt ſquama auri, vel aurum: qui provenit ex plumbo probato & liquefacto.

Chryſite, eſt terra aurea, in qua parvis terræ partibus immiſtæ ſunt parvæ auri partes.

Chryſocolla, terra viridis. Græcis & Latinis eſt Chryſocolla, quaſi gluten auri. Duplex eſt, Nativa, & Factitia. *Dioſcorides, lib. 5. cap. 54.* de nativa agens, primas tribuit *Armeniacæ*, ſecundas *Macedonicæ*, tertias *Cypriæ*. Habet *Daica* & *Germanica* multis locis excellentes. Effoditur in *Hungaria*, *Burgundia*, *Goldberga* in *Sileſia*, & hinc aurum conflatur. Hunc nativum quidam boracem vocant, non autem eſt lapis borax de bufonibus. Poſſit dici Chryſocolla viride ſciſſile, ſicuti ærugo æris viride raſile dicitur. *Plin. lib. 33. c. 5.* definit Chryſocollam nativum humorem eſſe in puteis per venam auri defluentem, craſſeſcente limo rigoribus hybernis uſque in duritiem pumieis, laudatiorem in ærariis metallis, proximam in argentariis, tertiam aurariam, quartam plumbariam. *Dioſc.* Factitiam enumerat inter ærugines ſimpliciter æris, qua utuntur aurarii, & olim utebantur medici. Fit hæc nativa ex urina in-

fantium, & hæc tincar & borax dicitur. Sic cognata sunt hæc metalla, ærugo æris nativa, quæ dicitur viride æris rasile, & Chrysocolla, quæ dicitur viride æris rasile. Chrysocolla nativa habet vim discutiendi & exedendi. Conflatur ex nativa Chrysocolla & cœruleo optimum aurum; Nota quod in lapide illo ubi terra viridis, id est, κύανον, insint. Tertium quiddam candidum scintillarum modo lucet, quod vocant micam, & felium argentum Metallici. Habet colorem argenti, sed argentum non est *Serap.* dicit nativam Chrysocollam, quæ in ripis maris invenitur, esse ex speciebus salis cal. & siccam quarto gradu.

Dicitur azot, Rebis, aqua Sulphuris, vinum anineum, Flos, *&c. Ruland. pag. 148.* enumerat sex species Chrysocollæ.

Chrysocolla est venenata plus justa dosi accepta secund. *Dioscor.* sed medici utuntur cautè ad partum facilitandum.

Cloretes, gemma, Secundùm *Plinium.* est gemma pretiosa viridis coloris, instar graminis.

Coaspites gemma, A Coaspi fluvio nomen accepit secundùm *Plin. lib. 37. cap. 10.* Gemma pretiosa.

Concha, vel Alveolus vitreus, est vas plerumque vitreum, in modum alvis formatum, cum ore & manubrio.

Chrysolithum gemmam unà cum hyacintho mittit Æthiopia, *&c.* aureo colore translucentem: unde nomen habet. *Plinius* dicit esse pallidi coloris die, & noctu ignei. *Albertus* Chrysolithum aurei coloris gemmam horis matutinis dicit pulcherrimam

mam apparere, in aliis horis non adeo formosam, & sibi dissimilem, corrumpique eam & fugari ab igne, quia ab illo inflammetur. Facit autem idem ejus species esse Marchasitam auream, quam vocat & alium lapidem coloris cærulei & rubei.

Vis Chrysolithi est bonos excitare spiritus, melancholiæ adversari, lemuribus nocturnis, curare scabiem & ulcera, & mitigare colorem febris.

Clorosis, Morbus, qui apud nos vocatur virgineus, *The green sicknesse.*

Cheras, Item struma, est tumor in quo grandula oriuntur. Vocatur etiam scrofula.

Coloritium, est gradatio coloris per pastam acutam, quam coleritium etiam nominant. Itaque tingendi quidam modus est metallis principaliter destinatus. Nec valet nisi in superficie, non enim altè penetrare potest propter corpulentiam, nisi diluatur liquore copioso pastu, atque ita commutetur in formam lixivii.

Colcothar, apud Paracelsum propriè intelligitur vitriolum & serpens, aut lacerta viridis, quæ propriam caudam devoravit, hoc est, quod aqua propria fixatum est ad hunc modum, videlicet. Ab ipso toto sua per distillationem abstrahitur aqua, quæ rursum capiti suo mortuo trito redditur, & reaffunditur, abstrahitur ut prius, atque refunditur toties cohophando, usque dum cò devenerit, ut nullam de se præbeat amplius aquam, quantumvis urgeatur igne severius. Communius etiam intelligitur caput mortuum, simplici modo citra cohophationem rubificatum ex vitriolo, quod etiam atramentum

rubeum appellatur à nonnullis. Et ironicè vocatur à Paracelso *Henricus Rubeus*, in derisionem aliquorum ementitorum chirurgorum & circulatorum, qui hoc solo medicamento conabantur omnia cum ulcera, tum vulnera curare, & huic unico remedio, tanquam anchoræ sacræ innitebantur, perdentes potius ægros quàm servantes. Nec desunt adhuc qui tempestate vitriolum, sulphur & alumen concremata, vulgo passim per omnes ferè nundinas exponunt magno pretio venalia, quæ vili pecunia compararunt, lapidem sanctum prædicantes è longinquis & ultra marinis regionibus allatum, imò ex proxima pharmacopolia, quo cuncta curantur ulcera & apostemata, præsertim loculorum negotiatoris ulcus in apostema rursum intumescit rusticorum mummulis. Sic mundus in ævum decipi concupiscit, ut nullo unquam admonitus exemplo vel periculo resipiscat. Habeat igitur quod quærit.

Colica, est tartarus resolutus, morbus intestinorum fixus in intestino collo. *Colica*, diathesis.

Coleritium, est liquor compositus ex corrosivis metallorum inimicissimis materialibus, quo probatur aurum ad lydium lapidem affricatu, & cui nullum metallum præter aurum solum resistere potest, unde cognoscitur è vestigio si quod aliud auro permixtum sit, hoc omne mox evanescit mutato colore ea parte quà coloritium illitum fuerit, cætera non madefacta colorem affricati auri servante. Putum verò ac purum nihilo prorsus inmutatur eo liquore.

Cometz, est gutta semis.

Complexio, eſt natura patris. Aliàs eſt qualitas calidi, vel frigidi: hoc habet naturam agnatam ſibi humidam, illud verò ſiccam. Duæ ſunt igitur complexiones, & non quatuor. Nam calidum propria natura ſimplici non permixta, ſemper eſt ſiccum, & ſi quandoque humiditatem admittit à frigido mutuatur, ut hoc ab illo ſiccitatem, quam aliquando recipit accidentaliter.

Confirmamentum, eſt aſtri corpus in homine, vel eſt ſyderium in homine, vel aſtrale corpus.

Confortativa, aut *confortantia*, ſunt medicamenta, quæ corda hominun atque naturam corroborant, ut expulſiva virtus ejus valeat accidentia noxia quævis excludere coho. Potiſſima totius medicinæ methodus in qua totus ſpagyricus labor potiſſimum inſudat. Nam ſibimetipſi natura medicus eſſe debet, homo, cui medici nomen tribuitur, miniſter naturæ tantùm, & ſervus veri medici. Siquid ultra præſumat, temerarium eſſe naturæ perſecutorem, imò perditorem hominum, eſt quod ſciatur, nec id celatum oportuit.

Congelativa, ſunt medicamenta fluxus omnes ſiſtentia, comprimentia & exſiccantia.

Congluten, vel *conglutinatum*, eſt quod ex putrefactione in materiam glutinoſam vartitur.

Cor inter mineralia, dicitur aurum. Ignis etiam, vel maximus ardor.

Corbatum, eſt cuprum.

Cornu cervi, in chymicis, eſt alembici roſtrum. Eſt etiam in medicinalibus apud Paracelſum herba vulneraria, ob ſimilitudinem foliorum ad ejuſmodi

cornua alludentem naturaliter, ex arte signata.

Corpus, est subjectum in quo virtutes rerum delitescunt.

Corpora supercœlestia, sunt ea quæ per mentem in imaginatione solùm, & non per oculos carneos cognoscuntur. Spagyrorum subjecta sunt mirabilium operum.

Confusio, quæ est synchesis, est Commistio actu liquidorum, quæ per se fluere possunt. Itaque & consistentia, tum partibus, tum toti, aquea est seu fluida. Quæ enim eliquata sunt, posteaque confundantur, ut pix, & cera, vel resina, *&c.* principaliter sunt colliquationis, licet ministret illis confusio obiter, cùm & sine confusione possent congredi.

Chybur, est sulphur, *Chybur* hoc modo paratur, quo nihil ad pulmonem melius valet. Misceatur *Chybur* calcibus mineralibus, & inde ter sublimetur: hoc *Chybur* da ægroto, quod avertit omnes defectus pulmonis, eumque integrum & absque omnibus morbis conservat. Estque balsamus pulmonis & pectoris, neque simile arcanum in viribus rerum quærendum est: nam in nullo exterior pulmo est positus magis, majúsque arcanum ad pulmonem latet, nisi in solo *Chybur*, *Para.* de natura hominum, *pag.488.*

Conjugium, Copulatio.

Conglutinatio, est per glutinem compositio, manente natura conglutinatorum. Et est reductio, seu restitutio in integrum. Glutinum autem pro natura cujusque varium est, & dicitur hîc omne, quod viscidatate tenaci conjungit alterum alteri; aut etiam coërcet,

Con-

Conterfehe, Liquor quem exſudant parietes fornacis.

Contus, *Agage or long pole*. *Contus ferreus*, *Contus foſſorum*, *Contus tertius*.

Cornelius, vel *Corneolus*, potius gemma ſeu lapis. Alius eſt inſignitus rubedine, alius remiſſor coloris carnis; alius inſignitus candidis pinnulis, alius candidis lineis, alius omnino obſcurus in rubedine, alius multum nitet, ſicut minium---*Carneoli*, vis eſt ſtringere ſanguinem, ſiſtere menſes emorrhoidas: Fertur mitigare iras, abſtergit in dentifricio dentes.---- Et ſigilla annulorum crebro fiunt ex *Corneliis*.

Corocrum, eſt fermentum.

Corallus, *Corallium*, *Baſſad*, *Beſeth*, *Baſſath*, eſt nihil aliud quàm frater marinus, qui alto extractus induritur, atque emergit, & protinus concreſcit obfuſo aëre. Sic lapis lyncurinus, ex urina lyncis aëre congellatur, aëre in gemmam corallium. Teſte *Plinio* & Sol. Uniones molles in aquis, exempti protinus aëre dureſcunt, Contrarium fieri in alnis & filice dicit *Pontan.* in meteoris *cap.44.* de amaris fontibus.

------Videas lapideſcere Sarni
Cæruleo ſub fonte alnum, filiciſque maniplos
Et paleæ intortos lento cum vimine culmos.

Nam ſicut planta coralliorum aëre congellata fit lapis: ita alnus & filix herba in aqua fontis Sarni ſunt lapides: plura videas apud *Ruland.* à *pag.171.* ad *173.* *Corallium* nigri coloris rarum eſt, & magno in pretio, contra morbum phreneſim præſentiſſimum eſt reme-

remedium. Proculdubio ex viſcoſitate terræ factum eſt, induratum calore proprio & aqua. Ars quoque imitando naturam corallia facit, quæ optimè mentiuntur nativa. Conſule Chymiſtas quoſdam, qui illa componere probè ſciunt.

Cortex æris, eſt bracitum, flos æris.

Coticula, experiri aurum.

Craticula, eſt inſtrumentum ex bacillis ferreis quadratis digitatis craſſitudinis, juxta ſe in acutum ita poſitis, ut ſemidigitale ſpatium inter illos interſit, factum focis conficiendis, carbonibus ſuſtentandis inſerviens.

Creta nigra, eſt ſulphur nigrum.

1. *Creta argentaria*, in qua micæ argenteæ internitent.

2. Rara mollis.

3. Dura.

4. Lutea mollis Waldenburgica, quæ facillime lineas ducit.

5. Tophacea.

6. In cinereo violacea dura.

7. Cærulea, quæ effoditur in Thuringia prope oppidum Mogellam, quæ fabri in pingendis parietibus utuntur.

8. Viridis dura.

9. Subviridis.

10. Nigra mollis.

11. Nigra mollis argenteis maculis nitens.

12. Nigra dura.

13. Fabrilis candida, ex qua Catalani ad Matronam parietes & muros extruunt, unde Argeriæ portus extructus.

Crocus,

Crocus, Aurichalcum.

Crocus, Flos.

Crucibulum, est vas fusorium ex terra igne contumacissima factum, acutiore basi, & fereti in ampliorum capacitatem forma triangulari vel rotunda desinentem, ad fundenda & eliquanda mineralia & metalla formarum. Fit etiam crucibuli species, quæ vulgò testa appellatur, fundendis metallis adæquatum.

Chrystallus lapis, est concretus gelu vehementiori ex nive galaciéque, nec reperitur alibi quàm ubi maximæ hybernæ nives vigent. Et glaciem esse certum est, quia impatiens est caloris. Et veluti Electra, ita crystalli arte parantur & absterguntur. Infestantur Crystalli vitiis quamplurimis, scabro, rubigine, maculosa nube, occulta vomica, præ duro & fragili centro & sale, capillamentis rimarum. Chrystallus habet usum medicum in cremandis corporibus. Posita sub lingua dicitur restinguere sitim, trita & cum melle mixta mulieribus auget lac. Veteres Astrologi crystallum Soli dicarunt. Crystallus per congelationem chymicam lapillus est factus.

Congelatio ejusmodi fit, humore aqueo secedente, & congelabili succo consistenti, in formam lapilli, quod sine calore evidenti in cella fieri potest. Si tamen pars aquositatis divaporando dissipatur, opus procedit citius. Itaque lixivia glaciei solent decoqui ad crassitiem sapalem, aut sedimento facto, quod aqueum innatat depleri. Reliquum congelat eo facilius.

Crystallus, est lapis albus, transparens, glaciei persimilis

similis coloris: constat ex igne & frigiditate. *Para. pag.545.lib.* vexationum.

Cucurbita, est vas plerumque turbinatum, in cucurbitæ, vel pyri formam utero turgescens. Cucurbita alia fundo globoso prædita est, alia plano.

Cucurbita cæca, est vas in quo dissolutiones salium, aliarumque rerum.

Cubil, est terra rubea.

Culatum, est calcinatum.

Crepinum introversum, est Tartarum correctum. *Para.* in Chyrurg. magna, *pag.459.folio.*

Crepinus, est morbus Gallicus. *Parac.* in Chyrur. magna folio, 463. *pag. 2.*

Cupri vitriolum quando fiat. *lib.5.* de natura rerum, *pag.416.*

Cupri balsamus quomodo fiat *ibidem pag.418.*

Cupri sublimatio, in Chyrurgia magna, *pag.62.*

Cooptatione, Multæ res in distillatione fixantur, & præsertim si res fixandæ aquam in se contineant, ut vitriolum; quod fixetur, Colchotar vocatur: Alumen, si propria fixetur, vocatur alumen facchari, quod & in liquorem resolvitur, qui si putrefiat per mensem, aquam parit dulcedine saccari, quæ quidem magnæ virtutis est, & præstans arcanum in medicina, ad restinguendum ignem microcosmicum hominibus Metallicis.

Cuporosum, est æs ustum.

Cuperum, Æs. Idem Venus, Cancer.

Curtuma, *Cursuma*, est Chelidonia minor.

Cynnia, *Cymia*, *Carora*, est vas simile urinali.

Cyrannia, *Crocomma*, est fæx olei, & de Croco.

Corro-

Corrosio, est Calcinatio res coagulatas per corrodentes spiritus in calcem reducens. Estque vaporosa, vel immersiva.

Corrosio stratificatione fit Calcinatione, cum id quod corrodendum est, vicissim in vase aliquo sternitur cum pulveribus corrosivis. Est autem id, vel in lamellas ducendum, frangendumque, vel in particulas convenientes comminuendum, veluti limaturam, *&c.*

Corrosio, per pastam fit cum laminæ metallorum vel lapidum inducantur pulticula coloritii, & veluti emplastrantur: illita lamine reponitur alicubi, donec sit corrosa. Oportet pulticulum esse ex seperabilibus, ut salibus, calchantho, aceto.

Corpus invisibile est anima; siquidem tenet medium inter corpus visibile, qua de causa corpus ea parte vocatur, & invisibile dicitur, quia participat cum spiritu invisibili. Notandum interea has definitiones physicas, & non theologicas esse, ne quis ansam calumniandi sibi faciat.

Corpus physicum, est subjectum naturæ.

Consolidativa, sunt externa chirurgorum medicamenta, vulnera & ulcera carnibus recentibus explentia, & cicatricem obducentia.

Consolida, quæ alias dicitur à Paracelso Aurea Sophia, est herba quædam flores habens citrino colore tinctos & rotundos ut flammula, frondes verò hysopo non absimiles, in Carinthia vulgaris admodum, in aliis rigionibus non usque adeo frequens, neque nota.

Constellatio, dicitur supernorum astrorum, vel cor-

corporum in inferna virium atque virtutum impressio, & operatio, qua conveniunt in concordantiam quandam naturalem. De hac habetur excellentissima præ cæteris ars & scientia physica, quæ proprie Physiognomia signata rerum naturalium, in sympathia superiorum ad inferiora dicitur, non extans, sed cum plærisque aliis Paracelsicis scriptis excellentioribus suppressa. Quæ si prodiret in lucem, tum demum cognosceretur ab invidis naturæ persecutoribus, & ipsius, qualis Philosophus & Physicus extiterit Germanus Apollo Paracelsus quantoque intervallo Græcos & infideles Philosophos omnes à tergo reliquerit.

Constrictiva, sunt chyrurgicalia medicamenta stiptica sua virtute labia vulnerum comprimentia. De his lege secundo tractatu de specificis.

Contorsio, tormentum est intestinorum, Seu Miserere mei.

Contractio, & *contractura*, membrorum est impotentia, viriumque suarum naturalium destitutio.

Corrosiva, sunt chyrurgorum medicamenta superfluas & invalidas carnes exedentia. *Catharetica*, nemomena, septica.

Conservativa, Physicorum præsertim, sunt medicamenta, vitam & corpus à corruptionibus præservantia. Talia potissimum ex eis rebus petenda, quæ longiorem vitam ac temperatiorem à natura nacta sunt, qualia sunt inter vegetabilia quæcunque semper virent hyeme pariter ac æstate, longiorique tempore perseverant: inter animalia quæ diutius ac sanius vivunt: inter mineralia, quæ mumialis essen-

tiæ

tiæ liquorisve plus habent: & inter metalla, quæ sunt æruginiminus obnoxia. Talia non sunt conserva rosarum, violarum, & cætera, quæ conservatione ipsamet indigent, ac mutuantur à saccaro. Pudet priscorum inventa recensere.

Coostrum, intermedia pars diaphragmatis.

Cotoronium, est liquor.

Coruscus, est auricula muris.

Cortex maris, est acetum Philosophorum.

Cruor salis, est sal separatum à primo sale, vitio secundæ digestionis.

Cycima, est lytargirium.

Cydar, est Jupiter.

D.

D*Aura*, folium est ellebori, aliàs aureum.

Demotinus lapsus, repentina mors.

Descensorium, est furnus chymicus, in quo deorsum fluit liquor à crassa materia separatus. Illa est calida aut frigida. Vide *pag.* seq.

Derses, est occultus terræ vapor, ex quo nascitur omne lignum & crescit.

Diapensia, est alchimilla.

Diaphonum, est id quod transparendo lucet.

Diaphoreticum, est medicamentum sudoris expulsivum.

Dia-

Diasatyrion, est confectio venerem excitans.

Diatessadelton, est Mercurius præcipitatus.

Dienez, sunt spiritus duriorum lapidum habitatores.

Dabat, est viscus.

Dach, Saxi species.

Dactyletus, est Hermodactylus.

Daib, Deheb, Deab, est aurum.

Danic, est pondus seu granorum.

Damsir, Densir, est Arena.

Daram, est Gemma.

Debessis, est testudo.

Degegi, est Gallina.

Dehene, est sanguis. *Dem Dihin.*

Dehenes, Duenes, est atramentum.

Dehenez, Duenec, Duhenec, est vitriolum Romanum.

Deliquium, est descensio frigida, quando corpora coagulata cellæ, aëri puteo, aut alio frigido & humido loco super marmore, tabula vitrea, vel in manica Hippoc. (ut vocant) exposita externæ humiditatis hisce corporibus sese adjungentis adjuvamine, in liquorem resolvuntur, & in subjectum vas defluunt & distillant. Resolvuntur autem in frigido potissimum pulveris calcinati, salia, & ejusmodi alia corpora salium naturam redolentia, sed omnia quæ frigido resolvuntur, in calido rursus coagulantur.

Deliquium in aëre, est liquatio concreti, quæ fit insinuante se humiditate externa, & siccitatem resolvente ut fluat. Ita resolutum quod est, liquor vocatur,

vocatur, & consistentiam habet aqueam. Quanquam enim & lapides calcarii dissipentur ab humiditate aërea, vel aquea; hoc tamen nec liquatio est, nec liquor, quod inde existit, appellatur: Deliquium est duplex, scilicet, Vaporosum & Embapticum.

Deliquium vaporosum est, cum res in subtilem pulverem redact aëri vapido exponitur, & humescendo in liquorem solvitur. Ille vero aër vapidus modò calidior est, modò frigidior, qualis est subterraneorum irriguorum. Et res resolvenda nisi per se sit apta, ad salis potissimum, vel similium naturam elaborando adducitur, quod fit maxime calcinando, aut ad eam siccitatem redigendo, quæ, humiditatem externam avide combibat, & prompte diffluat. Necesse enim est tenacem compagem solvi, & friabilitatem quandam salis induci.

Deliquium Embapticum, est cum res in humorem demersa eo usque detinetur, donec delicuerit. Hoc fit dupliciter, nam res aut vasculo contenta immergitur, aut ipsa humoris substantia non accedat, vel saltem tenissimus sudor permeet, veluti cum in vase certo, vel vesica bubula imponitur, & cum delicuit, extrahitur quæ res si humor est calidus (quod fiat plerumque) simulacrum balnei est: aut in ipsum humorem sinitur diffundi, seu nude, seu lintea petia interveniente, qua simul segregentur sordes, & hic quoque vel frigidus liquor est, quo pacto gummi succi inspissati, ut saccarum, &c. solvi possunt, vel indiget calefactione, ut in manna, & similibus, pinguedinem succumve tenacem habentibus. Humor ille qui est medium solutionis, talis esse debet, ut

i eum segregatum cupimus, facilè possit denuo eparari, nec peregrinam qualitatem invehat soluto, nisi studio quærimus simul alterationem ejusmodi.

Denequat, est Borax.

Denodatio, est solutio.

Derquet, est vernix.

Destillatio per inclinationem, est quæ fit vase continente materiam in latus inclinato, rostro deorsum vergente. Illud vas cum plerumque sit retorta, etiam distillatio per retortam opus nominantur. nonnunquam distillatio per descensum dicitur, quod parva fit elevatio, indeque maximè deorsum reflexio, vel quod spiritus maximè deorsum revocentur, & sine alembico incurvatura coagulantes descendant.

Descensio calida, (vulgo distillatio per descensum) est liquoris è corporibus dissoluti inverso vase distillatio. Dissolvuntur inprimis hac descentione omnis generis ligna, ossa & alia, quorum liquor propter gravitatem ascendere nequit, fit hoc modo. Accipio cucurbitam terream, eique dissolvendorum fragmenta impono, eaque ne inversa cucurbita decidant, nonnullis majoribus fragmentis, vel bacillis taansversè juxta se positis tego. His peractis aliam cucurbitam, in qua parum aquæ sit, huic inversæ applico: ita ut superior exactè cum inferioris orificio conveniat, sed inter utramque laminam aliquam satis fortem, ferream instar lancis concavam, & perforatam collocatam esse decet, quæ decidentia fragmenta, ne insuppositum vas dilabantur, detineat.

neat. Tandem optimo luto clausuras obfirmatas arefacio, vasque in sua fornace pono & recipiens in in arena vel cineribus colloco, ut ab ignis violentia tutum humorem depressum eo facilius recipiat.

Descensio frigida, est quando liquor dissolutus in frigido descendit. Estque deliquium vel fileratio.

Distillatio est prolectatio, qua essentia extrahitur formæ liquoris, & coagulata defertur per stillicidium; translata à vase materiæ, in excipulum deorsum locatum. Quod ita distillandum est, resolubile in consistentiam humidam esse necesse est, aut cum humore esse sive is conatus sit, sive foris adjectus: sunt autem talia maxime vaporosa, & qui spiritus oleosos habent. Unde si distillanda per naturam non sunt talia, per artem eo sunt deducenda. Et est inventa distillatio essentiæ extrahendæ gratia principaliter, quanquam & famuletur abstractionibus, deputationibus, & similibus.

Distillatio per ascensum est, cum antequam distillat extractum, sublimatur specie aërea. Debetque ea esse continua ab initio ad finem, cum opere interrupto vix ascendat id quod reliquum est.

Distillatio per descensum est, cum absque elevatione prolectatus humor deorsum distillat.

Diathesis, est natura, dispositio, vel affectus.

Dibalegi dicalegi, ditalem, est Stannum.

Dionisius lapis, seu gemma, à *Baccho* nomen habet. Fertur resistere ebrietati, quia resolvit & expellit vapores unde fit ebrietas. Est gemma nigra seu fusca, dura, mixta seu sparsa rubentibus maculis, guttulis, seu notis quæ trita ex aqua saporem & odorem vini facit.

remedium. Proculdubio ex viscositate terræ factum est, induratum calore proprio & aqua. Ars quoque imitando naturam corallia facit, quæ optimè mentiuntur nativa. Consule Chymistas quosdam, qui illa componere probè sciunt.

Cortex æris, est bracitum, flos æris.

Coticula, experiri aurum.

Craticula, est instrumentum ex bacillis ferreis quadratis digitatis crassitudinis, juxta se in acutum ita positis, ut semidigitale spatium inter illos intersit, factum focis conficiendis, carbonibus sustentandis inserviens.

Creta nigra, est sulphur nigrum.

1. *Creta argentaria*, in qua micæ argenteæ internitent.

2. Rara mollis.

3. Dura.

4. Lutea mollis Waldenburgica, quæ facillime lineas ducit.

5. Tophacea.

6. In cinereo violacea dura.

7. Cærulea, quæ effoditur in Thuringia prope oppidum Mogellam, quæ fabri in pingendis parietibus utuntur.

8. Viridis dura.

9. Subviridis.

10. Nigra mollis.

11. Nigra mollis argenteis maculis nitens.

12. Nigra dura.

13. Fabrilis candida, ex qua Catalani ad Matronam parietes & muros extruunt, unde Argeriæ portus extructus.

Crocus,

Crocus, Aurichalcum.

Crocus, Flos.

Crucibulum, eſt vas fuſorium ex terra igne contumaciſſima factum, acutiore baſi, & fereti in ampliorum capacitatem forma triangulari vel rotunda deſinentem, ad fundenda & eliquanda mineralia & metalla formarum. Fit etiam crucibuli ſpecies, quæ vulgò teſta appellatur, fundendis metallis adæquatum.

Chryſtallus lapis, eſt concretus gelu vehementiori ex nive galaciéque, nec reperitur alibi quàm ubi maximæ hybernæ nives vigent. Et glaciem eſſe certum eſt, quia impatiens eſt caloris. Et veluti Electra, ita cryſtalli arte parantur & abſterguntur. Infeſtantur Cryſtalli vitiis quamplurimis, ſcabro, rubigine, maculoſa nube, occulta vomica, præ duro & fragili centro & ſale, capillamentis rimarum. Chryſtallus habet uſum medicum in cremandis corporibus. Poſita ſub lingua dicitur reſtinguere ſitim, trita & cum melle mixta mulieribus auget lac. Veteres Aſtrologi cryſtallum Soli dicarunt. Cryſtallus per congelationem chymicam lapillus eſt factus.

Congelatio ejuſmodi fit, humore aqueo ſecedente, & congelabili ſucco conſiſtenti, in formam lapilli, quod ſine calore evidenti in cella fieri poteſt. Si tamen pars aquoſitatis divaporando diſſipatur, opus procedit citius. Itaque lixivia glaciei ſolent decoqui ad craſſitiem ſapalem, aut ſedimento facto, quod aqueum innatat depleri. Reliquum congelat eo facilius.

Cryſtallus, eſt lapis albus, tranſparens, glaciei perſimilis

similis coloris: constat ex igne & frigiditate. *Para. pag.545.lib.* vexationum.

Cucurbita, est vas plerumque turbinatum, in cucurbitæ, vel pyri formam utero turgescens. Cucurbita alia fundo globoso prædita est, alia plano.

Cucurbita cæca, est vas in quo dissolutiones salium, aliarumque rerum.

Cubil, est terra rubea.

Culatum, est calcinatum.

Crepinum introversum, est Tartarum correctum. *Para.* in Chyrurg. magna, *pag.459.folio.*

Crepinus, est morbus Gallicus. *Parac.* in Chyrur. magna folio, 463. *pag.* 2.

Cupri vitriolum quando fiat. *lib.5.* de natura rerum, *pag.416.*

Cupri balsamus quomodo fiat *ibidem pag.418.*

Cupri sublimatio, in Chyrurgia magna, *pag.62.*

Cooptatione, Multæ res in distillatione fixantur, & præsertim si res fixandæ aquam in se contineant, ut vitriolum; quod fixetur, Colchotar vocatur: Alumen, si propria fixetur, vocatur alumen facchari, quod & in liquorem resolvitur, qui si putrefiat per mensem, aquam parit dulcedine faccari, quæ quidem magnæ virtutis est, & præstans arcanum in medicina, ad restinguendum ignem microcosmicum hominibus Metallicis.

Cuporosum, est æs ustum.

Cuperum, Æs. Idem Venus, Cancer.

Curtuma, Cursuma, est Chelidonia minor.

Cynnia, Cymia, Carora, est vas simile urinali.

Cyrannia, Crocomma, est fæx olei, & de Croco.

Corra-

Corrosio, est Calcinatio res coagulatas per corrodentes spiritus in calcem reducens. Estque vaporosa, vel immersiva.

Corrosio stratificatione fit Calcinatione, cum id quod corrodendum est, vicissim in vase aliquo sternitur cum pulveribus corrosivis. Est autem id, vel in lamellas ducendum, frangendumque, vel in particulas convenientes comminuendum, veluti limaturam, *&c*.

Corrosio, per pastam fit cum laminæ metallorum vel lapidum inducantur pulticula coloritii, & veluti emplastrantur: illita lamine reponitur alicubi, donec sit corrosa. Oportet pulticulum esse ex seperabilibus, ut salibus, calchantho, aceto.

Corpus invisibile est anima; siquidem tenet medium inter corpus visibile, qua de causa corpus ea parte vocatur, & invisibile dicitur, quia participat cum spiritu invisibili. Notandum interea has definitiones physicas, & non theologicas esse, ne quis ansam calumniandi sibi faciat.

Corpus physicum, est subjectum naturæ.

Consolidativa, sunt externa chirurgorum medicamenta, vulnera & ulcera carnibus recentibus explentia, & cicatricem obducentia.

Consolida, quæ alias dicitur à Paracelso Aurea Sophia, est herba quædam flores habens citrino colore tinctos & rotundos ut flammula, frondes verò hysopo non absimiles, in Carinthia vulgaris admodum, in aliis rigionibus non usque adeo frequens, neque nota.

Constellatio, dicitur supernorum astrorum, vel cor-

corporum in inferna virium atque virtutum impreſſio, & operatio, qua conveniunt in concordantiam quandam naturalem. De hac habetur excellentiſſima præ cæteris ars & ſcientia phyſica, quæ proprie Phyſiognomia ſignata rerum naturalium, in ſympathia ſuperiorum ad inferiora dicitur, non extans, ſed cum plæriſque aliis Paracelſicis ſcriptis excellentioribus ſuppreſſa. Quæ ſi prodiret in lucem, tum demum cognoſceretur ab invidis naturæ perſecutoribus, & ipſius, qualis Philoſophus & Phyſicus extiterit Germanus Apollo Paracelſus quantoque intervallo Græcos & infideles Philoſophos omnes à tergo reliquerit.

Conſtrictiva, ſunt chyrurgicalia medicamenta ſtiptica ſua virtute labia vulnerum comprimentia. De his lege ſecundo tractatu de ſpecificis.

Contorſio, tormentum eſt inteſtinorum, Seu Miſerere mei.

Contractio, & *contractura*, membrorum eſt impotentia, viriumque ſuarum naturalium deſtitutio.

Corroſiva, ſunt chyrurgorum medicamenta ſuperfluas & invalidas carnes exedentia. *Catharetica*, nemomena, ſeptica.

Conſervativa, Phyſicorum præſertim, ſunt medicamenta, vitam & corpus à corruptionibus præſervantia. Talia potiſſimum ex eis rebus petenda, quæ longiorem vitam ac temperatiorem à natura nacta ſunt, qualia ſunt inter vegetabilia quæcunque ſemper virent hyeme pariter ac æſtate, longiorique tempore perſeverant: inter animalia quæ diutius ac ſanius vivunt: inter mineralia, quæ mumialis eſſen-

tiam

tiæ liquorisve plus habent: & inter metalla, quæ sunt ærugini minus obnoxia. Talia non sunt conserva rosarum, violarum, & cætera, quæ conservatione ipsamet indigent, ac mutuantur à saccaro. Pudet priscorum inventa recensere.

Coostrum, intermedia pars diaphragmatis.

Cotoronium, est liquor.

Coruscus, est auricula muris.

Cortex maris, est acetum Philosophorum.

Cruor salis, est sal separatum à primo sale, vitio secundæ digestionis.

Cycima, est lytargirium.

Cydar, est Jupiter.

D.

D*Aura*, folium est ellebori, aliàs aureum.

Demotinus lapsus, repentina mors.

Descensorium, est furnus chymicus, in quo deorsum fluit liquor à crassa materia separatus. Illa est calida aut frigida. Vide *pag.* seq.

Derses, est occultus terræ vapor, ex quo nascitur omne lignum & crescit.

Diapensia, est alchimilla.

Diaphonum, est id quod transparendo lucet.

Diaphoreticum, est medicamentum sudoris expulsivum.

Dia-

Diasatyrion, est confectio venerem excitans.

Diatessadelton, est Mercurius præcipitatus.

Dienez, sunt spiritus duriorum lapidum habitatores.

Dabat, est viscus.

Dach, Saxi species.

Dactyletus, est Hermodactylus.

Daib, Deheb, Deab, est aurum.

Danic, est pondus seu granorum.

Damsir, Densir, est Arena.

Daram, est Gemma.

Debessis, est testudo.

Degegi, est Gallina.

Dehene, est sanguis. *Dem Dihin.*

Dehenes, Duenes, est atramentum.

Dehenez, Duenec, Duhenec, est vitriolum Romanum.

Deliquium, est descensio frigida, quando corpora coagulata cellæ, aëri puteo, aut alio frigido & humido loco super marmore, tabula vitrea, vel in manica Hippoc. (ut vocant) exposita externæ humiditatis hisce corporibus sese adjungentis adjuvamine, in liquorem resolvuntur, & in subjectum vas defluunt & distillant. Resolvuntur autem in frigido potissimum pulveris calcinati, salia, & ejusmodi alia corpora salium naturam redolentia, sed omnia quæ frigido resolvuntur, in calido rursus coagulantur.

Deliquium in aëre, est liquatio concreti, quæ fit insinuante se humiditate externa, & siccitatem resolvente ut fluat. Ita resolutum quod est, liquor vocatur,

vocatur, & consistent iam habet aqueam. Quanquam enim & lapides calcarii dissipentur ab humiditate aërea, vel aquea; hoc tamen nec liquatio est, nec liquor, quod inde existit, appellatur: Deliquium est duplex, scilicet, Vaporosum & Embapticum.

Deliquium vaporosum est, cum res insubtilem pulverem redact aëri vapido exponitur, & humescendo in liquorem solvitur. Ille vero aër vapidus modò calidior est, modò frigidior, qualis est subterraneorum irriguorum. Et res resolvenda nisi per se sit apta, ad salis potissimum, vel similium naturam elaborando adducitur, quod fit maxime calcinando, aut ad eam siccitatem redigendo, quæ, humiditatem externam avide combibat, & prompte diffluat. Necesse enim est tenacem compagem solvi, & friabilitatem quandam salis induci.

Deliquium Embapticum, est cum res in humorem demersa eo usque detinetur, donec delicuerit. Hoc fit dupliciter, nam res aut vasculo contenta immergitur, aut ipsa humoris substantia non accedat, vel saltem tenissimus sudor permeet, veluti cum in vase certo, vel vesica bubula imponitur, & cum delicuit, extrahitur quæ res si humor est calidus (quod fiat plerumque) simulacrum balnei est: aut in ipsum humorem sinitur diffundi, seu nude, seu lintea petia interveniente, qua simul segregentur sordes, & hic quoque vel frigidus liquor est, quo pacto gummi succi inspissati, ut saccarum, *&c.* solvi possunt, vel indiget calefactione, ut in manna, & similibus, pinguedinem succumve tenacem habentibus. Humor ille qui est medium solutionis, talis esse debet, ut

neat. Tandem optimo luto clausuras obfirmatas arefacio, vasque in sua fornace pono & recipiens in in arena vel cineribus colloco, ut ab ignis violentia tutum humorem depressum eo facilius recipiat.

Descensio frigida, est quando liquor dissolutus in frigido descendit. Estque deliquium vel fileratio.

Distillatio est prolectatio, qua essentia extrahitur formæ liquoris, & coagulata defertur per stillicidium; translata à vase materiæ in excipulum deorsum locatum. Quod ita distillandum est, resolubile in consistentiam humidam esse necesse est, aut cum humore esse sive is conatus sit, sive foris adjectus: sunt autem talia maxime vaporosa, & qui spiritus oleosos habent. Unde si distillanda per naturam non sunt talia, per artem eo sunt deducenda. Et est inventa distillatio essentiæ extrahendæ gratia principaliter, quanquam & famuletur abstractionibus, deputationibus, & similibus.

Distillatio per ascensum est, cum antequam distillat extractum, sublimatur specie aërea. Debetque ea esse continua ab initio ad finem, cum opere interrupto vix ascendat id quod reliquum est.

Distillatio per descensum est, cum absque elevatione prolectatus humor deorsum distillat.

Diathesis, est natura, dispositio, vel affectus.

Dihalgi dicalegi, ditalem, est Stannum.

Dionisius lapis, seu gemma, à *Baccho* nomen habet. Fertur resistere ebrietati, quia resolvit & expellit vapores unde fit ebrietas. Est gemma nigra seu fusca, dura, mixta seu sparsa rubentibus maculis, guttulis, seu notis quæ trita ex aqua saporem & odorem vini facit.

Diaphriges, tria ſunt genera: ut videas apud *Ruand. pag. 184.* & *185.* Sic vocatur, quod à ſole, & à ſarmentis uratur, torreatur, & areſcat. Nativum genus ex materiâ ſimili calcanthi conſtat; humor n. eſt inſtar limi per venas delabens, Eructat ex ipſa terra. Illud colligitur è ſarmentis, & ſole aduritur, inde bis coctum dicitur. Hoc nativo nonnulli chyrurgi utuntur.

Diaphrigis prima ſpecies factitia, eſt fæx æris perfecti ſubſidens, & fit ſimul cum flore æris, obfuſione frigidæ aquæ ſublato ære, fornacum in ima parte cohærens invenitur, habens aſtrictionem & guſtum æris. Alterum factitium genus eſt ſimpliciter, quando pyrites ut calx concrematur in camino, donec rubeſcat ut rubrica. Hæc ſpecies adulteratur ochra exuſta; verùm ſapore poſſunt diſcerni: *Diaphrigis* ſpecies uſta ex pyrite ipſo, aut ejus materia, ſaporem habet æris æruginiſque aſtringentem & exſiccantem linguam. Ochra autem aduſta, necquicquam talem habet ſaporem nec vim.

Aſtringit, purgat, extergit, ſiccat, excreſcentia conſumit, & ad cicatrices ulcera perducit.

Digeſtio, in athanore fit quando turria thanoris carbonibus uſq; ad ſummum impleta, ignem in foco accendimus, & ferrea ſpatula, vel regiſtro, pro noſtro arbitrio, oſtiolum calorem ad athanos tranſmittens dilatamus. Quidam naturæ operationem æmulantes (ut ajunt) continuum, eundemque, à principio actionis uſque ad finem, calorem requiri contendunt: Alii in gradus diſpeſcunt, ut principio nimirum ad albedinem uſque primus gradus, inde ad flavedinem

vedinem secundus, ad finem autem qui est uberrimæ rubedinis tertius adhibetur. Huic sententiæ *Ruland.* adstipulatur.

Discessus fit, Cùm penitius unita caloris solventis potissimum efficatia separantur, & discedunt. Hoc perficitur exspiratione & resolutine commistorum.

Discessus per expirationem est, cum pars in spiritum attenuata discedit. Et tunc principaliter nominatur exspiratio, cum in aërem liberum elevatur, & dimittitur: Quando n. excipitur distillatio, vel sublimatio nuncupatur, quæ operationes nonnunquam etiam pro exspiratione famulantur. Est autem exspiratio in humidis vapidisque.

Distillatio, seu elevatio humida recta est, qua partes humidæ subtiliores in æthera elevatæ, & frigidis alembici cameris adhærescentes in humorem condensantur, & ejusdem canalem guttatim in appositum vas distillant & dilabantur, fit autem hoc pacto. Materia distillanda inditur cucurbitæ, non minus altæ, sed satis amplæ, (altitudo enim vasis artificem detinet quem amplitudo juvet) & imponitur alembicus magnus qui spiritus ascendentes facilius capiat, & in humorem resolvat. Postea pro ratione rei elevandæ ad colorem adæquatum ponitur, apposito receptaculo humorem dilabentem accipiente, omnibusque juncturis probe clausis ignis accensus secundùm gradus adhibetur, eo usque quo omnis humiditas alembicum descenderit. Exemplum à vegetalibus producemus, Rosis recentibus impleo cucurbitam ad tertiam partem, illamque in balneo maris pono, aqua adhuc frigida: postea alem-

cum rosarum rub. foliis, quibus aculei lutei discerpti sunt, compleo, cucurbitæ que impono, & apposito receptaculo, juncturis lutatis ignem accendo. Tunc humor ascendens alembicum occupat, & ex rosis tincturam extrahit, condensatusque in aqua in receptaculum distillat roseus. Animadvertendum autem est, quod si aculei non decerpentur, aquam tincturam pure rubeam extrahere non posse. Tamdiu continuato calore pergo, donec nulla aqua transcendat amplius, & rosæ in alembico albescant. Hoc adduxi propter artificium, tincturam ex rosis sua ipsius aqua extrahendi. Quando aliquid per vesicam elicimus, tum cùm per alembicum cucurbitæ annexum aliquid elevamus.

Distillatio, & elevatio humida obliqua, est quando vase oblique jacente humor elevatur; Fit autem hoc, vel per latus, vel per retortam.

Distractio est, qua partes distrahuntur qualibet manente in sua homogenia. Itaque quasi divulsio quædam hic fit diversum ante cohærentiam, aut unitorum, circa respectum extractiones unius in altero existentis vel comprehensi.

Distractio autem est duplex, separatio aut calcinatio.

Divaporatio, est in siccis humidis seu halabilibus exhalatio. Nam Chymici habent tam humidum spiritum quam siccum. Instituitur in aliquo vase pro rei conditione olla, sartagine, cucurbita *&c.* Et fit gradibus caloris diversis.

Doal, vel *Elemptis*, est Sol.

Dolet, est vitriolum rubeum, vel attramentum rubeum.

Domui-

Domicilium, in quo Sal coquitur.

Dracatium, est Saturnus.

Draco, est Mercurius.

Draconites, seu *drachates* gemma est, quæ fit è cerebro draconum: sed nisi viventi abscindatur, nunquam gem nascit invidia animalis mori se sentientis, Igitur dormientibus draconibus caput amputatur, & ita aufertur. Animæ enim actus ad multa confert, quæ mortis corruptio humoribus alterat. Coloris candidi est. Fugat omnia venena, & venenosos morsus curat. Nostri quoque hydri in capitibus gemmas nonnunquam ferunt, quas draconites à similitudine vocare possis. Habet & Syphar (*the skin which an adder casteth*) (*clydrorum nostrorum*, suas in medicina virtutes; sanat enim suffitu mire sedem & vulvam prolapsam.

Pavonis, stercus prodest comitialibus.

Dragantum, est vitriolum,

Daumir, est species serpentum ingredientium compositionem theriacæ.

Darcheu, est Cinamomum selectum purum.

Diuretica, Medicamenta urinam provocantia.

Diaceltatesson Paracelsi, est argentum vivum vulgi, coagulatum in Altchest, & tinctum cum aqua ovorum fitque arcanum corallium de essentia & conditione aureitatis, quia est etiam horizontale. *Vanhelmont*.

Duumviratus, ex stomacho & splene unicum facit connubium & thorum unum, In quo spleni vices mariti tribuit primorum motuum, & stomacho primi sensus, est ergo stomachus Lienis, & Lien sto-

machi complementum, sub unico thoro amborum est principatus unius Duum viratus. *Vanhelmont*.

Duo Fratres { *Saturnus* & *Jupiter*. *Venus* & *Mars*. Aurum & Argentum.

Duo Fratres, *Edar* & *Michati*. *Edir*, est ferrum sive *Chalybs*.

Dyota, est vas circulatorium à duabus auribus, vel uno utrumque brachium lateribus applicatum habente dictum. Hujus inferior pars est in modum cucurbitæ, cui impositus est alembicus in summo canalem, qui liquori infundendo inserviet habens, in loco autem conveniente duobus rostris incurvatis, & in cucurbitam à capitello humorem condensatum devehentibus præditum.

Dyoptra, est asserculus perforatus, seu tabula lignea manubriata circa medium, in latum fissa, ut per eam faciei prætenta, absque oculorum injuria ignis atque operis modum contemplari possimus.

Digestio, est operatio chymica, vel spagyricus gradus alludens ad stomachi humani digestionem, in quo & per quem materia decoquitur in separationem puri ab impuro. Nonnunquam usurpatur pro furno vel vitro in quo magisterium hoc adimpletur.

Discus solis, est argentum vivum ex auro.

Divinatio, est incertum quoddam præsagium à cogitationibus ex propria luce desumptis, ut cum dicitur hoc mihi mens aut cor præsagivit, vel animus meus angelus indicavit, & similia vulgo prolata.

Divertalium, aut divertallum, est generatio quæ fit ex elementis.

Dube-

Dubelec, eſt apoſtematum, concauitas in genere, cum ſolutione continui.

Dubelcolep, eſt compoſitio ex corallo & carabe.

Duelech, eſt tartari ſpecies in humano corpore, lapis ſpongioſus valde periculoſus.

Duenech, eſt antimonium. *Azet, Duenez* Limatura ferri.

Durdales, ſunt ſpiritus corporei in habitatores arborum.

Dracunculus, eſt braſſatella ophigloſſum.

Dulcedo ſaturni, eſt altey, vel cerufa.

E.

E*Delphus*, dicitur omnis qui ex elementorum natura prognoſticat.

Edir, eſt calybs vel ferrum.

Electrum, penes *Theophraſtum*, eſt mixtura compoſiti metalli ex omnibus juxta Planetarum obſervatas conjunctiones, in unicum metallicum corpus conflatis & colliquatis. Ex ſimili conſtabat Virgilii campanula tempore Regis Artus, quæ adulterio contaminatos, tam viros quam mulieres, de ponte in aquam præcipitavit ſolo ſonitus clangore, liberato Rege à ſuſpitione, quam ſiniſtre de ſua conceperat uxore. Fertur etiam (quod experimento nonnullis ſpagyris conſtat) ex ſimili rite conflato com-

positoque metallo, cyphus gustatorius fabrefactus, venenum aut toxicum nullum admittere, quod si forte injiciatur, ebullire quicquid liquoris eo continetur, edito strepitu maximè perceptibili, ac si nitrum in prunas conjiceretur.

Aliud narrat Paracelsus tractatu de similis electri compositione, se vidisse quendam *Hispanum* habentem ejusmodi campanulam, pondere vix sesquilibræ, per quam inscriptis nonullis characteribus & verbis, tot spectra prodigiaque, quot velles, convocabat, edebat, & abigebat pro suo arbitrio. Voluit is persuadere Paracelso vim & energiam campanulæ totam in verbis & characteribus magis quàm in sonitu, vel metallo consistere. Verum Paracelsus rem non ita se habere ut asserebat, etsi pro variatione scripturæ varia etiam ederentur prodigia, maximam potentiam in metallo sitam esse deprehendit. Hæc dicta solùm ut sciatur quid Electrum apud Paracelsum denotet, non semper carabem paleas attrahentem, neque cyprium æs calaminari lapide tinctum, alio nomine laton.

Essia, tinctura solis calore facta, vel in facie, vel in alia quavis parte corporis in cute.

Elementum, apud Paracelsum est corruptibilis ac transitura mundi essentia, & omnium, quæ patiuntur mutationem, anxietatem, atque necessitatem in diem usque postremi judicii, consumptionisque hujus inferioris mundi. Est etiam essentia spirituum in elementis degentium ac delitescentium, & astrum eorum.

Elementa, matrices rerum sunt in & ex quibus gene-

generantur, subalterna tamen elementis Paracelsi quod istorum singula quatuor illa contineant, ac sint generaliora. Non prætereundum hoc loco, quod in Physicis notatu maxime dignum, & minus hactenus animaduersum. Quo quid in occulta natura simplicius, eo generalius à spagyris & adeptis Philosophis, esse comperitur: & quanto specialius, tanto compositius ac materialius, ut ita loquar ex arte. Exemplo, quanto magis ab individuorum essentia species removetur, tanto proximius accedit eorum materia ad elementa simplicia, nec non forma, ad influens universale simplicissimum, attamen generalissimum. Non sic in manifesta natura in qua partes specialiores imò deteriores magisque degeneres existunt, quo remotius à suo toto recedunt. Hinc fit quia principia rerum naturalium in se continent omnia potentialiter. Verissima est igitur spagyrorum sententia, de occulta natura ad manifestam, & è contra diversitate.

Electri annulos ait Paracelsus, digitis gestari solitos vidimus quos quicunque induisset, nunquam vel spasmo, vel odentalgia corriperetur, nec in Epilepsiam incideret. Adeo ut simulatque Epileptici digito, quem annularem vocant: annulus talis applicatus est, in paroxysmo, subito ille depulsus, & quasi digitis abstersus evanuerit, & æger à lapsu confestim resurrexerit. Intuiti etiam sumus & experti, siquis annulorum istorum in digito annulari gestetur, & abditus quidam morbus foras erepturus est, annulum istum exsudare videas jugiter, & ab insigni quadam sympathia decolorarique cernas ad oculum.

Obser-

Obſervatu porro dignum eſt Electrum hoc noſtrum, adverſus infeſtos ſpiritus, & Genios noxios eſſe amuletum præſtantiſſimum. Cœlica enim Electro ineſt operatio quædam, omniumque Planetarum agit in illo influentia, cum harmonia quadam ſuperiorum, & inferiorum omnium. Sed Electrum quod in venis metallicis ex auro & argento natura concretum eſt, uti *Mathaſius* ſcripſit, non tam numeroſa pollet virtute, ac illud quod Artificum induſtria ex ſeptem metallis in igne fabrefactum eſt, uti *Gebar, Raymundus, Lullius, Theophraſtus Paracelſus* & alii hujuſce rei artifices teſtantur. Et tam magno in pretio habuerunt veteres iſtiuſmodi Metallum, quod varia ſibi ex iſto fictitia conflabant in uſum domeſticum, & vaſa ex Electro inter ſuppellectilem aſſervabant rariorem præ aureis & Smaragdinis.

Egritudo, duplex. Futura & Accidentalis.

De futuris morbis ſunt omnes febres præter quotidianam.

De accidentibus ſunt ſpecies hydropiſis, icteritia, colica, *Para.* de gradibus.

Electri Theophraſti compoſitio. Proportio ponderum & metallorum conflandorum.

Recipe *Cupri*, & *Chalibis*, *ana* quinque partes.

Solis & *Lunæ*, *ana* decem partes.

Stanni & *Plumbi*, *ana* duas partes.

Mercuri, unam partem.

Metallorum unumquodque purgandum, poliendumque ex præſcriptis legibus, quarum Conſulti ſunt Chimioperiæ *Theophraſteæ* periti. Nam unice cavendum eſt, ut monet Chymiſtarum *Apollo* de ſpeculi

ſpeculi conſtellatione, ne quid corpora tardent noxia, quod *Platonicorum* erat monitum, etſi in re diſpari.

Vide plura in *Burgravii Achille* redivivo, *pag.80.* ad perficiendum Electrum.

Ebel, eſt Salviæ vel Juniperi ſemen.

Echis, eſt vipera maſculus *Echidna*, eſt vipera fœmina.

Linguæ viperinæ erepta furca palpitanti adhuc viperæ contra venenata valent: Item & totum ejus caput abſciſſum & arefactum, ut teſtatur *Nicander*, in theriaca.

Edes, eſt aurum. *Elempius*, *Edetz*, Aurum, Electrum. Idem *Eyeb*.

Edic, *Edich*, *Ebdanic*. eſt Mars.

Effides, eſt Cinis plumbi, vel Ceruſa.

Egilops, eſt avena.

Elaboratio, eſt operatio manuaria, qua res in ſubſtantia, eaque potiſſimum materiali mutata elaboratur. Id elaborare appellamus dum remotis ignobilioribus materiæ partibus, quæ ſeu obiter adhærent, ſeu quovis modo adminiculum præbent eſſentiæ, præſtantiſſimam elicimus. Itaque maximè viget hîc impuri à puro ſegregatio, eſt & Solutio, aut Coadunatio.

Elanula, eſt alumen.

Elaquir, eſt vitriolum viride.

Elemptis, eſt Sol.

Elevatio, eſt ſubtiliatio, quando partes ſpirituales à corporeis, ſubtiles à groſſis, non fixæ à fixis, inſtar fumi vel ignis elevantur, & à ſummitate capitelli condenſantur. Eſt duplex. *Ele-*

Elevatio sicca, (vulgo sublimatio) est qua partes siccæ subtiliores elevantur, cum adhærentia sui vasis. Sequenti modo hæc peragitur.

Accipio materiam aliquam sublimandam, eamque vel solam, vel aliis admixtam materiebus, vasi alicui vitreo, aut terreo inferius lato vel rotundo includo ita ut duabus partibus vacuis tertia impleta sit. Vasi huic sive cucurbitę alembicum cœcum invertice parvo foramine pervoratum impono, luto obduco & ne spiritus aut partes sublimatæ exhalere possint, obfirmo. Deinde in catinum arenarium tribus digitis à fundo & parietibus intercedente arena, vel in ignem liberum pono caloremque per gradus augeo. Primo gradu omnis humiditas abeat, necesse est, quod imposita vitro lamina aliqua ferrea lævigata facilè exploro. Cùm enim humiditas aliqua adhuc residua est, illa laminæ adhæret, sed quando omnis humiditas discessit, spiritus sicci ascendunt, & hinc alembici foramen superstrato aliquo vitro adæquato luto bono, ne spiritus exspirent, claudo. Tandem ignem tantisper foveo, donec omnis materia sublimanda elevata est. Nonnulli loco cucurbitæ scutella, vel concha aliqua terrea materiam continente, cùm vitreo cono parietibus vasis inferioris ritè accommodato utuntur. *V. G.* Accipio sulphuris citrini optimè purgati, *lib.2.* salis communis, & vitrioli *Hungarici* parum calcinati *lib.5.* pulverisata singula, & invicem mixta pono in cucurbitam, impositoque alembico cæco, in vertice perforato, accendo ignem primi gradus, donec humiditas evanuit, tum clauso orificio gradatum procedo,

quo-

quousque omne sulphur subtilius ascendit, hoc sulphur (à Chymicis flores sulphuris dictum) ex alembico exemptum secunda vel tertia vice, semper addendo quartam partem salis & vitrioli per sublimationem redinte gratam rectifico, & accipio flores sulphuris pulcherrimos pluribus affectibus resistentes.

Elevatio humida, (distillatio communiter dicta) est partium humidarum in halitus extenuatarum à siccis & grossis subtiliatio. Est recta vel obliqua.

Elivatio per latus est, quando humor ex vase in latus inclinato prolicitur.

Elevatio per retortam, quando humor ex retorta propellitur. Uterque modus in rebus graviores & tenaciores spiritus referentibus usum suum habent.

Elidrium, est gummi Mastix. *Elidrion*, Mercurius.

Eloanx, est auripigmentum. *Elome*, est auripigmentum.

Elopitinum, Dragantum Vitriolum.

Elas maris, est plumbum ustum.

Elpis, est scoria argenti.

Eliz, *Elzimar*, est flos æris.

Ema, Græc. αἷμα, est Sanguis.

Ematites, est lapis sanguineus.

Embula, est canna vel fistula.

Ens primum, est extractum mineraram, quæ nondum attigerunt ultimam perfectionem, suntque seminalis potentiæ fœcundiores. Nominari solet materia prima, quæ est cujusque generis, & vim ad

id

id proximam habet, ex qua primam motus naturalis ad substantiam existit. Petitur primum Ens è mineralibus potissimum. Hic enim metallorum & gemmarum actu quidem Illis vacuæ ac potentiæ fœcundæ inveniuntur. In vegitabilibus quæritur ex plantis, cùm adhuc sunt in herba vel immaturis fructibus. Animalium classis non multa præbet, nisi è sanguine conficere velis & ovis. Ita & ranarum similiumque spermata adhunc vocantur usum.

E*par*, est aër, vel æther. E*patum* est Aloë Epaticum.

E*pipolasis*, est cùm sublimatum ad superficiem duntaxat ascendit, eique insidet. Primum è centro ad superficiem essentiæ extrahuntur, sed nonnunquam eadem operatio inservit repurgationi. Duplex est humida & sicca.

E*pipulasis humida* est, cùm è re in humore excedente collocata, sublimatum enatat, emergitque usque ad summum, ubi subsistens apparet. Itaque sublimatio per enatationem seu emersionem appellari potest. Adjuvatur hæc levitatis naturalis inclinatione & dissidio diversarum substantiarum: & procuratur per calorem, non modo actualem, sed & potentialem..

E*pipolasis sicca*, est cum immediate ex reipsa sublimatum efflorescit, eique cohæret proximè in sicco. Et peragitur modis variis opera caloris elevantis, & clausuris apertis viam egressu laxantis.

E*posilinga*, est squama ferri.

E*sebon*, *Alsebon*, est sal commune.

E*ssentia*, est extractum simplex è rebus tota sua natura

natura perfectis productum. Nominatur essentia, quod in elementariis loculamentis nata, & comprehensa, totius substantiæ misturæ pars sit perfecta, natura & essentiali ratione virtuteque instructa. Potest fieri ex omni mistorum genere, minerali, vegetabili, animali magno cum proventu. Essentia est duplex, succus & mysterium.

Essentia quinta dicitur, quia est aliquid præter elementa, nec ex crasi horum ortum, divinum auctore & effectis.

Ethesius, lapis, est Crysolithus.

Exaltatio, est Sublimatio. Est etiam operatio, qua res affectionibus mutata, ad altiorem substantiæ & virtutis dignitatem perducitur; vel est subtiliatio res sensim dissolvendo, in puriorem & majorem virtutis suæ gradum transponens, & fit circulatione, aut ablutione.

Exhalatio est, cum spiritus sicci per calorem in aërem elevati discedunt; Et fit potissimum in siccis tritis, potissimum in siccis tritis, positisque super tabulis ferreis, vel catinis plani fundi, vel etiam clibanorum pavimentis. Igni succenso, vel circum supravè adhibito torrentur donec halitus sint absumpti, ut in venis metallicis evenit.

Expressio, est extractio per prælum, quo res coacta substantiam forma liquida effundit. Ejus usus excellit in succis & oleis quibusdam extrahendis.

Extractio, est digestio è corpora concretione, partes subtiliores & puriores ab affuso aliquo menstruo apprehensas, relictis fæcibus dissolvens. Vel est segregatio essentiæ qua è corpore suo extrahitur;

sed non fit sine solutione continui, & divulsione, & extractiones sunt nobiliores distractionibus.

Elephas, est aqua fortis. Aliâs lepra, Elephantiasis, heracleus morbus.

Elixir propriè, est fermentum, cujus minima quantitas sui generis ingentem molē, in pastam sibi similem penetrando conglutinat. Pasta Paracelso hoc loco spiritus est vitæ hominum internúsq; vitę balsamus. *Elixir* autem externus arte balsamus ab externis cōquisitus, ac præparatus in spagyricum fermentum.

Emunctorium, est locus expulsionis corruptum, per quem exitum habet, valida pellente natura suffulta viribus externorum.

Entali, est alumen scissum, & quandoque ex sale gemmæ conflatum arte spagyrica. *Entale* est vas.

Enur, est occultus vapor aquæ ex quo nascuntur lapides.

Erodinium, est indicium alicujus rei, vel futuræ historiæ, quæ tantisper adhuc latet homines, donec adveniat, tum demum vocatur ex in certo notum & certius præsagium.

Escara, vel *esphara*, dicitur caro nigra & emortua, quæ per cauterium, vel medicamentum corrosivum, à bona vivaque carne per chyrurgos separatur, ac decidit.

Essara, sunt pustulæ parvæ scabiei bullarum instar, nisi quod carnem habeant exuberantem, ut sunt pustulæ ad urtica factæ.

Essatum essentiale, est vis, potentia, & virtus, quæ vegetabilibus inest.

Essatum vivum, est distill.tum & rectificatum

herbis

herbis ac similibus expletum, ad earum essata essentialia extrahendum, ut vivum de chelidonia, persicaria, pulmonaria, melissa, & cæteris, pro asthanate.

Essentia quinta, juxta Paracelsi definitionem, est materia quædam ab omnibus quæ natura produxit, ac vitam habent corporaliter tracta, separataque ab omnibus impuritatibus & mortalitate vel corruptione, atque ab omnibus elementis subtilissime repurgata. De hac lege latius in Archidoxis, in qua omnis rerum Medicina.

Essodinum, est certum rei futuræ præsagium ex indicio, contrarium Erodinio supra difinito.

Estihomenus, est corruptissimum apostema, totum membrum depascens instar lupi, vel herpetæ mordacis, ignis sacri species.

Evestrum, est firmamenti perpetuum im elementorum quadruplici mundo. Est etiam Propheticus spiritus, qui per signum, vel præcedens aliquod indicium præsagit, ac aliquid futuri certo prædicit.

Excrementa generaliter, sunt omnia superflua per naturam ejecta. Mulierum excrementa sunt menstrua.

Exitura, generaliter, est omne apostema quod saniem ejicit.

Exorcista, superstitiosus est artifex, qui manes & spiritus adjurationibus evocat, ac apparere facit.

Extractum, est quod à corporea concretione, relicte crassitie elementari extrahitur. Et est quasi Medulla & pars nobilissima substantiæ totius in elementis producta, & quasi seminata, in quorum etiam sinu conservata est, & ad nobilitatis suæ perfectionem

innuitrita. Et habet radicem quadantenus ab elementis, unde exiſtit familiaritas congenerationis & ſuſtentationis: Sed principaliter à vi Dei creantis, & per cœli occultos influxus in natura etiam conſervantis dependet. Hinc extracta, præſertim nobiliora ætherea & cœleſtis naturæ dicuntur æmula, beneque præparata ad ſalutem humanam adhibita, Deo ſimul benedicente multum in re medica valent. Et ſi his aliqua fides eſt, in ſegregatione cœleſtis lucis à terra obſcura, non omne abceſſiſſe æthereum ex Platone putant, aut ſaltem poſtea in ortu miſtorum aliquid inde repetitum, quod comprobat ratio agentium è cœlo corporum in hæc inferiora.

Ezezic, eſt ſal. *Elixir*. eſt medicina fermentata de 7. metallis. *Para.*

F.

FAba, eſt tertia pars ſcrupuli. *Faba*, agreſtis, eſt ſupinus.

Fabiola, eſt flos fabarum.

Fatum, imarmeni, perpetuum & inſenſibile quiddam aſtrorum cœli, ſolis & lunæ.

Flagæ, ſunt ſpiritus qui norunt occulta & ſecreta hominum.

Fel draconis, dicitur argentum vivum ex ſtanno.

Fel vitri, eſt ſpuma vitri. Eſt etiam ſal vitri, *Fax vitri.* *Fermen*-

Fermentum, est materia firma tanquam fixa, quæ suæ naturam materiam ad suam firmatam conditionem præparat, quam etiam ante præparationem non magis quàm illa habebat, ut fermentum panis est farina firmata vel consolidata in pastam, quæ farinam similem raram & discontinuam, in aliam pastam fermentatam adducit.

Flagæ, sunt etiam spiritus in speculo apparentibus à rebus.

Falcanos, alio nomine, est Arsenicum, vulgariter Auripigmentum.

Fasdir, *Sasdir*, est Jupiter.

Faulex, est Chalybs.

Fecla, est fæx vini, vel aceti.

Faces candidæ, id est rubeæ & croceæ sunt aquæ.

Fedum, est Crocus *Felilech*, *Faules*, est ferrum.

Fœmina, est Sulphur.

Ferrum Indicum, Chalybem præcedit proximè.

Ferrum, est Metallum lucidum multum, parum rubeum, albedine non pura participans, durum. Si sulphur fixum, terreum argento vivo fixo terreo commixtum fuerit, & hæc ambo non puræ, sed lividæ albedinis fuerint, si superat sulphur, fit ferrum. In summa. Si argentum vivum fuerit porosum, terreum & immundum, & sulphur immundum, fœtidum & terreum & fixæ substantiæ (uti si morbidus cum matre menstruosa coit) generatur ferrum.

Ferrum, à Chymistis Marti tribuitur, *Ferrum* est duplex. Nativum & Conflatum, Excoctum.

Omnia majora metalla quando coquuntur, habent recrementum, sic dicimus.

Recrementum. { æris, argenti. ferri, plumbi,

De speciebus ferri, & metallis ferreis, & de rubigine ferri consule *Dioscor. lib. 5. cap. 26.* & de ejus viribus. Habet rubigo ferri egregiam vim medicam restringendo, ligando, siccando, Calidum & siccum est secundo gradu. Hac sanasse Telephum proditur Achilles. Recrementum ferri, vocant scoriam & stercus ferri, & lapidem sideritin, licet hoc nomine etiam appellatur magnes qui trahit ferrum. *Ruland.* multa ferri genera enumerat à *pag. 207.* ad *211.*

Ferrugo, est scoria ferri, caca ferri.

Fermentatio, est rei in substantia, per admistionem fermenti, quæ virtute per spiritum distributa totam penetrat massam, & in sui materiam immutat exaltatio. Ideo n. inventa est, ut ex symbolico ignobiliore efficacia medicinæ fermentantis nobilissima fiat substantia, ad quam natura pervenire finit. Potissimum autem in metallis, quorum natura ad mutua proclivis est locum habet, & ab imitatione massæ fermentanda incorporatio. Sicut n. parum fermenti pastæ, multam farinam in suam naturam & pastam potest convertere; ita etiam fermentum chymicum fermentandum, cui adjunctum est, sibi assimilat. Et quale fermentum tale & fermentatum. Intelligunt Philosophi per fermentum verum corpus, & veram materiam quæ proprio suo Mercurio conjuncta, illam in suam naturam convertit. Deinde etiam lapidem

dem ipsum volunt esse fermentum corporis perfecti. Cum n. lapis adeo sit subtilis, ut super corpus imperfectum projectum, in modum olei supernatet, nec cum illo permisceatur, opus est corpore aliquo, primam illius affinitatem redolente quod illum recipiat, atque in alia corpora introducat. Nam quamprimum corpus illud lapide infectum, & fermentatum est, statim in tincturam abit.

Fermentum album, est argentum *Felda*, *Fermentum* etiam, est Elixir.

Feru Zegi, est stannum metallum.

Fex, Intelligimus fecem vini, ut *Dioscor. lib. 5. cap. 72.* docet. Deinde addit fecem aceti, & quomodo siccata crematur, ut halcionium, & aliis modis.

Fider, *Fidex*, est Cerusa.

Felletin, Laminæ ferri.

Filius unius ostum, est vitriolum, aut auripigmentum.

Filius Veneris, est aurichalcum.

Filtratio, est subductio per filtrum: est colum chymicum, & colatura seu percolatio appellari potest; fit potissimum in humidis, è quibus aquositas tenuis transit; resistentibus spissis & oleosis. Praxis sic habet. Carta emporetia convolvitur, aut complicatur, vel loco ejus pannus consuitur in sacci formam, aut vasi applicatur, veluti infundibulo, *&c.* Liquor infusus finitur paulatim in excipulum distillari: unde hæc operatio, distillatio per filtrum dicitur.

Firex, est Oleum.

Firfir, est Color rubeus.

Firmamentum, est Lazurium.

Fisarum, est confectio salis Armoniaci.

Fistula, Sinus arctus, oblongus, & callosus syrinx.

Fixatio, rei ignem fugientis, ut eum amplius non fugiat, sed in eo fixa permaneat per ignem assuefactio, sive ea fiat per calcinationem, sive per decoctionem lentam, & diuturnam, sive per crebam sublimationem, sive per crebro reiteratam solutionem, & coagulationem, sive tandem per rei fixæ additionem perciatur.

Fyada, est Mercurius fumus albus.

Flammula, Juniperi est spongia citrina adhærens Juniperi fruticæ.

Flox, est flamma.

Flos æris, est viride æris. Coagulum.

Flos, est bolus per sublimationem extractus. Ex centro & imis partibus elevandus & producendus est, ut in summitate forma sicca coagulet. Flos spirituosa rei substantia est. Turbith verò magis terrea Omnis flos per se est volatilis & spirituosus, quanquam ingenio magistrali possit figi, & ad naturam Turbithi aliquando adduci.

Fluores, sunt lapides ex fodinis similes gemmis ipsis, sed minus duri Metallici vocant fluores, siquidem ignis calore ut glacies sole, liquescunt & fluunt. *Fluores*, sunt quasi contrarii metallis istis mediis seu remotis qua in spiritus & aërem solvuntur. *Theophrastus* si ipsas novisset, σκουρρονς vocasset, quod fluxu in terra fierent. *Ruland.* ponit varia fluorum genera, à *pag. 217. ad pag. 222.*

Focus, in quo plumbum purgatur. Anglicè *Smelthouse*.

Folia daturæ, quaſi folia aurea.

Fom, eſt ſonus, vel vox.

Fulminatio, eſt gradatio metallica cum excoctione ad purum in cineritio, cujus perfectio, veluti effulgente ſplendore, indicetur. Nomen operi eſt quod corruſcatio, velut in fulmine apparente fulgareſiat. Nam poſtquam abſumptæ, ſegregatæque ſunt alienitates, (veluti fluores adjecti, plumbum mineralia conjuncta) nubecula quædam ſulphurea obequitat per ſuperficiem, unde poſtea purpureus elucet ſplendor, quem fulgur, vel fulmen, aut etiam florem nuncupare ſolent, qui cum diſparet relictus regulatus refrigeratur.

Fumigatio, eſt per fumum acrem & corrodentem calcinatio. Diverſo modo Metalla nobiliora afflatu plumbi fuſi, vel hydrargiri fragilia redduntur, & poſtea comminuuntur terendo cum ſale.

Furogi, eſt gallus.

Furnus, locus in quo ignis ad materiam chymicè tractandam dextrè & convenienter accommodatur. Eſtque Apertus vel Tectus. Videas plura de furnis, *Ruland.* à *pag. 226.* ad *233.* & in *Glauboro.*

Fuſio, eſt liquatio per calorem.

Ex Ferro cuprum, & ex ferro plumbum elici poteſt. *Par. de natura rerum, pag. 460.*

Fuſio, per Antimonium, qua verum aurum non modo à metallis imperfectis, ſed etiam ab ipſo argento ſeperamus, & fit hoc modo. Accipio aurum aliis metallis mixtum, ipſique tres partes antimonii pulveriſati commiſceo, & in crucibulo igni contumaci in furnum ventoſum pono. Poſtea juvante (ſi

placet) folle probè liquefactum in pyramidem calefactum, sevoque illitam transfundo, ubi labris malleo concussis regulas aurum continens in apice residebit, quem malleo detrunco. Antimonium porro residuum, rursus in tigillo igni ad tertiam etiam vicem impono, & prædicto modo procedo, ut omne aurum ex antimonio protrudatur. Tandem regulos hosce singulos in catillo terreo prope follem pono, carbonibusque superpositis in modum fornicis ignem accendo, tam diuque flammam superinduco, quousque omni antimonio evaporato, aurum purum putumque resideat, quod statim coagulatur.

F*ulmen*, est argentum purificatum.

F*imus quinus*, est digestio facta per fimum equinum, cineres, vel aquam.

F*ilum Arsenicale*, est lapis philosophorum.

F*istula*, est morbus.

F*icus cutis*, est verruca innascens cuti ad crura equorum, medicamentum aptum ad matricem.

F*ido*, dicitur argentum vivum, & nonnunquam aurum.

F*ida*, est argentum, & aliquando aurum. F*idda*, est Luna.

F*ilius unius diei*, est lapis philosophicus. Et etiam ovum.

F*ilum arsenicale*, est arsenicum sublimatum.

F*legmon*, apostema commune.

F*los cheiri*, est auri essentia.

F*los sectarum croe*, nonnulli volunt esse flores ex croco, ob additionem croe, putantes errorem illorum

rum qui scripta Paracelsi manu non exacte legerunte, pro ci. Ego vero per transpositionem deprehendi esse florem muscatæ nucis, ut sonath anthos denotat.

Fœnix, vel *Phœnix*, est filius unius diei, ut supra. Alii florem chelidoniæ extractum,

Fœdula, est fungi species.

Folia daura, quasi folia aurea.

Fons Philosophorum, dicitur balneum maris.

Forma rerum, influxus dicuntur cœlestium, quos à superioribus habent inferiora quævis, occulta potentia, vis, atque virtus uniuscujusque rei.

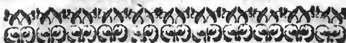
Formica, apostemata verrucalia, porralia.

Fugile, est aureum in regionibus, apostema, vocatur *parotis*.

Fuligo metallorum, propriè dicitur arsenicum, sed usurpatur pro mercurio. *Fumus albus*, est Mercurius.

Flumen hoc loco, sunt flores cupellati argenti, in ipsius cum plumbo repurgatione, unde fulminare metalla, idem est ac repurgare, potissimum quæ perfecta dicuntur.

Gama-

G.

G*eAmathei*, sunt lapides quibus cœlestes vires, & supernæ constellationes imprimuntur, mirandis characteribus, imaginibus & figuris insigniti vel celati, quales aliquando natura fabrefactos videre sæpissime contingit è montibus erutos, quandoque secundùm ripas aquarum.

Glacies dura, est Chrystallus.

Gladialis est ars, qua juxta firmamenti cursum astrorum, gladii cuduntur & enses, quibus & incudes resistere non possunt, unde vocatur alias incusma.

Gelion, dicitur pro folio.

Geomantia, est ars & scientia terrarum notissima. Sed hoc loco dicitur, quum astra terræ sese palam faciunt hominibus, ut inde prophetiam aut præsagium sumant quod sortitur effectum. Dicitur etiam Astronomia terræ, quæ dupliciter operatur, aut per astronomicas calculationes, vel per puncta.

Geluta, est herba carlina.

Gemma tartarea, dicitur lapis vel calculus generatus, ex diaphano & perspicuo tartaro.

Genula, est planta degenerans ex transplantatione pastinacæ.

Gibar, est medicina metallica. *Gibum* est Caseus.

Gigantes, sunt elati vel proceri supra vel præter naturam hominis, aut citra leges naturæ.

Gilla,

Gilla, vel *Grillus*, apud Paracelsum est vitriolum sua sponte resolutum in aquam. Nonnulli putant à natura talem exhiberi liquorem. Sunt qui hoc nomine salis armoniaci aquam appellant.

Gluten, est Paracelso, sinonia, vel ut nonnulli volunt sinovia, liquor viscosus albus & clarus, in omnibus juncturis instar albuminis in ovo, perspicua materia, in qua si generetur tartarus ob sal resolutum quod habet in se quandoque coagulatum, oritur inde podagra, cujus etiam locum, & verum domicilium esse asserit.

Glutinis tenacitas, est resina mineralis, ut terebinthi resina arboris suæ.

Gluta, dicitur vis tenacis picis & efficacia.

Gnomi, dicuntur humunciones vel spiritus potius corporei sub terra viventes, aliâs pygmeci, ubi tali vix altitudine.

Græca magia, est ars superstitiosa à Græcis inventa, vel saltem culta, visiones vanas tractans, qua efficiebant ut apparerent ea quæ verè non erant, indeque magnam apud ignarum vulgus sapientiæ captarent existimationem, cùm nihil aliud esset quam oculorum aciei per obfuscationem vel obtusionem, transmutatio, ex imaginationibus hominum sumens exordium, quorum assensus cum infideli conatu, per omnis mendacii machinatorem conjungebatur in similitudinem. Quid non molitur in vanis hominibus hac via nequam artifex?

Gravus, lapis est porphyrites, cujus usus ut marmoris in arte spagyrica, ad spontaneas rerum solutiones potissimum est idoneus.

Guarini, sunt homines ex influentia cœli viventes.
Guma, est argentum vivum, Mercurius.
Gumicula, est valeriana, phu.
Guta rosacea, est rubedo, præsertim in facie, similis illi quæ tinctura est in origine lepræ.
Gagates lapis; Fit in mari & flumine *Gagas*, proculdubio è petroleo, id est, naptha subtili, vel liquido bitumine naturali: Sicuti altera gagatis species, lapis Thracius, fit è nigra naptha aut bitumine cum stillat vel fuit in mare vel flumina, prope maria, bitumen vel naptha liquida, petroleum illud.
Gagas calefactus, & succinum, motu attrahit fila & stipulas, ut magnes ferrum, & gemma Sagda lignum: Et uterqne igne accensus flagrat: Sed succinum non ardet, aquis licet oleó qnodammodo ardeat propter resinæ, unde fit, debilitatem. *Gagates* verò quia ex bitumine fiunt, eo magis in aquis ardent, & aquæ accenduntur, propter vim bituminis, sicut oleo restringuntur. Succinum verò seu electrum non bitumen est, sed tantùm lacryma arborum populi, vel etiam pini.
Dicitur lapis gagates à loco & amne nomine *Gagas* in *Cilicia*, ad cujus ostia seu fauces ad mare prope urbem *Plagiopolum* hic lapis reperitur. Ut *Dioscorides, lib. 5. cap. 92.*
Galactes lapis dicitur, quia lacteum succum resudat, coloris cinerei gustu dulcis, præcipue in aqua, *Dioscor.* dicit, quod *Galactites*, ex uno colore lactis est, & eundem vocat Leucogogeam, & synephitem, succo lactis & sapore notabilem in educationem nutricibus lactis fœcunditatem infantium, alligatus

collo salivam facere dicitur. Ferunt illum ore liquescere & memoriam adimere. Mittit hunc lapidem amnis *Achelous*, & *Nilus*.

Gala, est Lac. Unde *Galaxia*.

Gangrana, incipiens partis affectæ mortificatio.

Gatrinum, est Cinis clavellatus.

Gebalum, est reparandum. Cogulare idem.

Gecharsam, *Dufdaha*, est rana.

Gemma ex araneo domestico, ingentis magnitudinis. In horum capitulis ferunt gemmam reperiri præsentissimam contra omnia venena & incantamenta. Nec mirum est gemmam talem habere vim, cùm telæ araneorum sunt magni momenti ad quamplurima.

G mma Berillus. 1. Berillus. 2. Chrysoberillus. 3. Chrysophrasius.

Gemma Prasius, Lapis colori porri similis.

Gemma Opalus.

Gemma Ceauniæ. 1. Ceraunius longus. 2. Rotundus.

Gemma Iris, est lapis sexangulus, candidus, qui quando radios solares excipit, arcum cœlesti similem jacit in parietem: Sunt Irides etiam adulterini.

Gemma Rubetarum, Phrynus bufo seu rubeta, fœdum animal degens in antris. Hujus species in Gallia, & *Hispania* est, quæ cornuta maculis croceis & nigris lucentibus nomine Borax in capitibus ferunt gemmas ejusdem nominis, coloris interdum in candido fusci; Interdum in medio cæruleum habet oculum, si vivæ boraci extrahitur adhuc vel palpitanti; Interdum niger est notulis lucentibus nigris,

gris, ut noſtri ſunt bufones. Forma erat rotunda magnitudine mediocris fabæ. Interdum virides, interdum verſicolores etiam Boraces reperiuntur. Vulgo tales lapides Cropodinos vocant. Interdum in his forma bufonum apparet ſparſis pedibus. Geſtantur hi annuli à principibus: nam ubi venena ſunt, præſens lapis colorem mutat, & quaſi ſudans guttas emittit: Mirè expetuntur à noſtris bufonibus boraces lapides, ita ut ſaltu eos rapere nitantur. Sed an ex cerebro, an ex viſcoſitate ſpumæ naſcantur Boraces quæſtio eſt. Sed ſi bufones ſuſpenduntur in aëre, ut areſiant, præſentiſſimo remedio ſiſtunt fluxum ſanguinis.

Geometria finitur, à decempeditura, agri menſura.

Gerſa, eſt Ceruſa. *Geſor*, eſt Galbanum.

Gi, eſt terra, *Gich Gepſim*, eſt Gipſum.

Gilvus helvus, eſt medium inter album & rufum melinus Citrinus.

Gir, *Gith*, eſt Calx viva.

Girgies, Albi lapides fluminis.

Gimer, eſt Tartarum.

Giſiſmi, eſt Gummi.

Glaſſa, eſt genus Vernicis.

Gliſomargo eſt Creta Candida.

Gerbulle, eſt ſaxi ſpecies. *Gineſt*, eſt ſaxi ſpecies.

Glimmer oder, habet colorem argenti, ſed argentum non eſt, fellium autem argentum dicitur à ſimilitudine, quod eorum oculi noctu lucent tali modo.

Glomer, eſt rotundum.

Gluten, eſt fel tauri.

Gluten,

Gluten; Sinonia, vel synonia est pars corporis nobilissima, subtilis, pura, alba, perspicua, sal resolutum dulce, & humor naturalis: Vide *Gluten*, alio loco.

Gobeira, }
Mespila, } Pulvis.
Agabor, }

Gosel, est animal Cornutum.

Gradatio, est metallorum in gradu affectionum exaltatio, qua pondus, color, & constantia potissimum ad gradum excellentem perducuntur. Neque n. in substantiam per se trans figurandam vim habet; sed duntaxat qualitates, vel quantitates in gradu extollit, vel ex occulto in manifestum producit, nihil mutata specie priore: velut si natura dedit aurum album gradatio id rubificat, si volatile, figit, si impurum purificat, *&c.*

Granatus, Species est proculdubio carbunculi, est gemma rubea, perlucida similis balaustiis, coloris rosacei, obscurior carbunculo. Altera ejus species intra ruborem violæ sparsum colorem habet. Ejus patria est *Æthiopia*, & *Arena maris*. Granatus lætificat cor & pellit tristitiam. Hujus fœminam, non pæaniten, sed pæantiden vocat *Plin.* & *Sol.* Testatur fieri prægnantem & *Para.* medeique concipientibus & parturientibus.

Granum viride, est fructus arboris terebinthini.

Granum nil, est semen Indicum.

Granulatio, est in granula comminutio, ei inservit fusio. Est enim propria metallorum, & perficitur variis modis. Fusa metalla in aquam effunduntur, cu-

jus vi deverberata dissiliant. Fundi verò in catino vel trulla cochleari ferreo debent. Nonnunquam aquæ imponuntur scopæ è viminibus exilibus, ut eo melius dissiliant. Loco scoporum tabella, vel coloratorium angustissime pertusum, vel crates ad usum venit.

Grassa, est Attinkar vel Borax.

Gratiola, nota herba, magno olimpretio ad nos allata, circa *Norimbergiam* reperta fuit, in agro Argentoratensi proxime urbem copiose provenit.

Grus, Ciconia.

Guaril, est stellio.

Guma, gumi, Ol. Sul. Coagulum.

Guma paradisi, Auripigmentum.

Guma Cupri, est stillicidium Veneris.

Gummi asinar, est gemmi amygdali.

Gummi arboris nucum, est tremulæ arboris.

Gummi Cedri, Cedria vel cidrina, Kedria, Alkitran, Xerbin.

Gutteo, est gumma quæ est marinum.

Gutta ruonia, seu Buttiga, vel gutta rubea, est inflammatio totius faciei.

Gemmarum mortificatio quomodo fiat *Para. lib. 5.* de natura rerum *pag. 428.*

Gemmarum transmutatio fit oleo sulphuris *lib. 7.* de natura rerum *pag. 462.*

Gypsum, Forsitan fit ex lapide speculari quem vocant Sparodes spergulas, propter vitri similitudinem. Est autem *Gypsum*, cognata res calci, sed non est ita calidum. Differunt quod calx restincta humore aliquo acquirit calorem; *gypsum* vero non accenditur

ditur restinctum. Vis illi est astringere, obstruere, potu strangulat. Usus ejus est tantùm extrinsecus, propter ejus nimiam exsiccationem, & strangulationem.

Gypsum est duplex.

1. Fossile & nativum, & è terra effoditur, summa tamen tellure, est res similis ferè nitro, latis nonnunquam venis: notum *Theophrastus* & *Plin.* reperitur ad Albim.

2. Alterum *Gypsum*, est factitium. Et fit seu coquitur (utar n. verbo *Plin.*) ex lapide albo simili alubastriti, cujus lapidis quasi venæ reperiuntur in saxis Jenæ, & ad sylvam Hercynam, & Salveldiæ ad fodinas. Lapidem *Ruland.* putat esse quasi medullam induratam saxi: aut species videtur esse aphonitri, aut *gypsi* veri, aut lapidis calaminaris.

Secundo *Gypsum* factitium fit ex lapide illo scissili speculari, qui à Germanis dicitur Sperglaß, glacies Mariæ, quia repræsentat formam glaciei. Et hoc est optimum *Gypsum* ut testatur *Plin. lib. 36. cap. 34.* *Ruland. pag. 249.* enumerat 16. species *gypsorum.*

H.

HAl, dicitur sal. *Hal*, aliâs *Hol*, est etiam Acetum.

Halcyon, vel *alcion*, est glacialis avicula.

Harmel, est semen rutæ sylvestris.

Haro, species est filicis. Similis Polypodio.

Hadid. est ferrum.

Hæmatites, vocatur à German, *Blutstein*, propter colorem sanguineum, quo tingit, & etiam spectatur præcipue, qui fossilis est in fodinis, & propter effectum etiam quem habet in sistendo sanguine in omni fluxu sanguineo. *Ruland.* ex *Plin.* & *Dioscor.* enumerat sex species, *pag. 250. 251.*

Hager, est lapis.

Halimar, est Cuprum.

Halcyonium, est nihil aliud quam maris spuma concreta, & intus res scissilis, stimulans in faucibus & oculis, unde hodie spuma maris in officinis dicitur. Sed non spuma salis illa, seu maris, licet sit cognatio quædam. Spuma enim salis illa est lanugo, seu ramentum spumosi maris coagulatum in petris. *Halciorium* verò spuma maris concreta, scissilis & spongiosa. *Ruland.* à *Dioscoride* enumerat *pag. 253. 5.* genera halcyonii.

Hel, est mel.

Henricus rubeus, est colcothar vitrioli, vitriolum in rubedinem calcinatum.

Hele-

Helebria, eſt ſpecies veratri nigri, rubeos flores edentis.

Heliotropium, eſt meliſſa Paracelſi.

Hemorrhoides, eſt ſanguinis in ano profluvium.

Hydromantia, eſt ars ſumpta ex aſtris aquæ, quum in ea ſeſe palam faciunt hominibus, ab inundationibus inuſitatis, fluctuationibus, aliiſque apparentiis.

Hydropiper, eſt perſicaria, rubeis tincta maculis.

Hinnicula, genicula, vel ut ſupra gumicula, eſt valeriana. Verum puto variationem ex errore ſcribentium.

Homunculi, ſuperſtitioſæ ſunt imagunculæ loco vel nomine alicujus fabrefactæ, ut aſtralem hominem inviſibilem contineant, cujus cauſa fictæ fuerunt in ſuperſtitioſum uſum.

Horizon, mercurius auri.

Humor vitæ, fomentum eſt & pabulum calidi naturalis, aliâs humor radicalis, quæ omnia viventia, ne areſcant, ſuſtentat.

Humoris receptaculum, Aizucht.

Hyarith, eſt Luna.

Hyacinthus, eſt gemma differens ab Amethyſto, quod fulgus violaceus emicans in amytheſto, dilutus eſt hyacintho, gratus primo aſpectu, evaneſcit antequam ſatiat, marceſcens celerius nominis ſui flore *Plin. lib. 37. cap. 9.* Mittit *Æthiopia*, *Arabia* & *India Hyacinthos* & Chryſolithos. *Arabes* tres ejus faciunt ſpecies, Coloris rubri, Citrini, & Antimonii.

Hyacinthus provocat ſomnum, valet contra toxica, exhilarat hominem, confortat Cor. Veteres Aſtrologi dicarunt *Hyacinthum* Jovi. *Ruland.* enumerat *pag. 256.* ſex ſpecies.

Hydrophorbia.

Hypoglossum, *Hyppoglossum* Epiglossum, Uvularia, Bonifacia, Lingua pagana, bis lingua.

I.

Jaspis, est lapis hœmatites.

Jassa, est herba trinitatis, & persicaria. *pag.* 457. Mag. Chyrurg.

Icteritia rubea, est Erysipelas.

Idiota, sunt contemptores verarum artium, etsi falsarum sint peritissimi professores.

Ignis leonis, est elementum ipsum ignis.

Ignis persicus, est ulcus ardoris, incendio torquens.

Ignis pruinus adeptus, est essentia vitrioli (vel vini) cum tartaro rectificata.

Ilech primum, est principium primum. *Ileias, Ileadus.*

Ilech supernaturale, est conjunctio supernorum & firmamentalium astrorum, cum terrenarum rerum astris inferioribus, atque vino.

Ilech magnum, est ascendens vel astrum medicinæ, quod unâ cum ea sumitur, in qua etiam occultum est, non secus atque in firmamento superiora sydera, item in homine inferiora.

Ilech crudum, est compositio ex materia prima trium

trium primorum principiorum. Mercurii, Salis, & Sulphuris, è quibus omnia sunt composita.

Ileidus, est aër elementalis: in hominibus vero spiritus est qui transit per omnia membra.

Iliaster, aut *Iliastes*, vel *Iliadum*, est prima rerum omnium materia, constans ex sulphure, mercurio, & sale, quadruplex juxta quatuor elementa.

Primus, est cahos terræ,

Secundus, cahos aquæ.

Tertius, cahos aëris,

Quartus, verò cahos ignis.

Item quatuor sunt hominum *Iliastri* concernentes longævam vitam.

Jacens, est fundamentum montis.

Jaspidis species *Ruland.* enumerat (à *pag.* 257. ad 259.) 22.

Idum, est pulmentum.

Idroagira, est aqua alkali.

Iffides, est Cerusa vel Cinis plumbi.

Ignis, Ignis pro lapide philosophico. *Ruland.* 9. Ignis species enumerat, *pag.* 260.

Ignis calor, est naturalis, vel artificialis.

Ignis algir, est ignis fortissimus.

Ignis elementaris, est Sulphur, Sed non vulgi.

Ignis sapientum, est fimus equinus calidus.

Ignis clare ardens, est sulphur.

Ignis extinctus, est sulphur extinctum.

Elementum *ignis Veneris*, est oleum è sulphure Cupri. *Vanhelmont*.

Ignis Gehenna, est specificum corrosivum *Para.* 7. *Archidox*, descript. *pag* 227.

Ignis quatuor ſunt gradus artificibus attendendi, ſicut eos priſci philoſophi obſervarunt. Æſtimantur non ſenſibus tantùm, ſed & effectu in rebus ipſis, & judicio ſenſibus conjuncto, potiſſimum verò viſui, & tactui.

Primus gradus eſt lentiſſimus, inſtar teporis leviuſculi, vel ignaviuſculi, vocaturque calor balnei mitis, aut fimi, vel digeſtionis circulatorius, *&c.* Qui ad tactum ita deſcribitur, ut cùm digitus hominis teneri ſemper ferre poſſit, & cùm habeat ſuas intentiones, & remiſſiones, nunquam tamen evidentem aut acrem ſenſum gignere debet. Hujus generis eſt ignis vaporoſus philoſophorum, qui deſcribitur incubatu gallinæ excludentis pullos, aut hominis rectè diſpoſiti natura. Is plerumque talis eſt qualem ſuppeditat fornax vaporarii moderate incenſa, aut qualis eſt catino arenarii fornaci inſiſtentis, vel hujus locati in catino arenario flamma modeſta.

Secundus gradus eſt intenſior adeo ut jam evidenter feriat tactum, neque tamen vim afferat organo. Appellant calorem cinerum, quos mediocris ignis ſub catino cineratio incenſus, talem præbeat. Cineres enim ob raritatem non admodum aërem concipiunt.

Tertius gradus eſt cum læſione tangentis, & confertur arenæ ferventi, vel ſcobi ferræ, ut dicatur ignis arenæ, vel limaturæ ferri, *&c.*

Quartus eſt ſummus gradus, & plerumque deſtructivus. Nominant ignem reverberii, & viva flamma lignorum, vel congeſtarum prunarum follibus alacritur inflatarum, procuratur. Hi gradus cum

referun-

referuntur ad effectum in certis rebus, valde mutantur. Ita n. fit, ut qui ultimus esset in planta, primus sit in stibio, vel alia re firma.

Sed licet balnei calore intelligatur gradus primus, tamen in operatione per balneum omnes quatuor possint habere locum.

1. Ut sit primus, cum modica aqua in calescit.

2. Secundus cum jam acriter sentitur.

3. Tertius cum urit.

4. Quartus cum fervore maximo etiam corrumpit, quæ omnia in oleo evidentius conspiciuntur.

Ignis Alchimistici gradus. *Para.* de natura rerum *lib.7.pag.457.*

Ignitio, est Calcinatio, corpora ignis violentia in calcem reducens. Estque combustio & reverberatio.

Imbibere, est terendo inspissare.

Imbitio, est ablutio, quando liquor corpori adjunctus elevatur, & exitum non inveniens in corpus recidit, idque crebris humectationibus tantisper abluit, donec cum illo pure coagulatus, amplius ascendere nequit, sed totus fixus manet. Hæc plane philosophica est operatio, nec ad vulgares sese dimittit.

Immersiva corrosio est, quando corpora aliis rebus immersa in calcem rediguntur. Estque humida vel sicca.

Inceratio, est mistio humoris cum re sicca, per combibitionem lentam ad consistentiam ceræ remollitæ. Inde vocatur ἐγκήρωσις: aliâs etiam imbibitio, quæ fit per irrigationem re sicca potante humidam. Nec alia nutritio est medicorum, qua far-

cocolla, lythargyrus, & alia paulatim ſucco quodam potantur, & ad uſum evadunt commoda.

Incineratio, eſt ignitio corpora vehementiori igne in cineres convertens.

Incinerantur autem vegetabilia, & animalia, mineralia, autem (Chymico more loquendo) propriè non in cineres, ſed calcem redigi dicuntur.

Incorporatio, eſt commiſtio, qua ſtatim humida cum ſiccis in unum corpus per formam maſſæ contemperantur. Itaque hic non fit lenta nutritio, ſed tantum humoris ſtatim additur, quantum ad corporis miſti conſiſtentiam requiritur, ut fiat veluti paſta, unde & impaſtatio nominari, poteſt, in nonnullis ſubactio. Incorporatæ aut res in calore digeſtorio relinquantur, ut mutua actione, & paſſione craſin communem nanciſcantur.

Incuba, eſt ſponſa ſolis.

Indicum Sal, eſt Sal gemmæ.

I*ndicum ſpuma*, eſt duarum ſpecierum: ſc. *Eſt indicum* nativum partim, quod ſua ſponte naſcitur in arundinibus quibuſdam Indiæ. Pictoribus dicitur lapis Indicus impropriè, non enim eſt lapis; huic ſimile eſt ferme adarces; qui ita & adhæret arundinibus ſed adarces fit, Indicum naſcitur ſua ſponte in arundinibus; Partim factitium eſt officinis tinctorum. Eſtque ſpuma purpurea, innatus cortinis. Optimum eſt factitium illud, quod cœrulei præbet ſpeciem; habet enim cœruleum in nigro colorem.

Leviter aſtringit, purgat, & reprimit ulcera. Alii ſuccum herbæ ſimpliciter eſſe dicunt, qua nunc tinguntur panni, quam vacant Indicum id eſt, glaſtum, quod

quod aliud eſt domeſticum notum Thuringis, quo maxime utuntur tinctores. Unde hoc factitium Indicum proprie fit: Alterum eſt glaſtum ſylveſtre. De quibus vide *Dioſc. lib. 2.* de glaſto.

Infundibulum, eſt vas metallicum oblongum cum manubrio interius excavatum, liquata metalla recipiens, & in virgas vel baculos conformans.

Inhumatio & In humare.

In igne ſeptem Planetæ.

In aqua ſeptem metalla.

In terra ſeptem herbæ.

In aëre ſeptem terꝛeniabin.

In animalibus ſeptem ſunt membra principalia. *Par. p. tom. pag. 872.*

Nihil enim eſt in tota rerum natura quod ex iſtis tribus Mercurio, ſale, & Sulphere non conſiſtat; & hæc tria ſunt *Theophraſti* principia, quæ analyſi ſpagyrica deprehenduntur: Nihil præter tria invenimus, quæ ſingula in ſingulis elementis ſunt. Hæc tria etiam *Ioannes Fernelius* animadvertit in ſua medicina de humido innato. Hæc veteres olim etiam tradiderunt. Ita ut non primus *Theophraſtus* invenit, ſed tenebris obruta in lucem revocavit.

Inſtrumentum metallicum ſignificans mundi partes, à Compaſs.

Iris, eſt gemma cryſtallo ſimilis, ſecundùm nonnullos radix chryſtalli. frequenter hexagenus reperitur in *Arabia*, & in inſula quadam rubri maris. Eſt lapis ſicciſſimus, idq; maximè ſua ſubtilitate indicat: voluntque cum naſci ex aqueo ſucco, qui labitur de materia lapidis, qui generatur in luto rubeo. Dicitur

tur verò *Iris*, quia in medio ejus repreſentat Irim meteoron diſtinctis venulis; vel quia ſub tecto repercuſſus lapis is ſole ſpecies & colores arcus cœleſtis proximos parietes ejaculatur, teſte *Plin.* Et addit aliquas eſſe ſcabris lateribus, & angulis inæqualibus, quæ cùm in ſole aperto projiciantur, radios faciunt in ſe recandentes diſcurrere, aliquas etiam ante ſe projecto nitore adjacentia illuſtrare. Addit & aliam Irim ſimilem ceræ præduram, quæ in Perſide naſcatur, & huic ſimilem aſpectu, ſed non ejuſmodi effectus gemmam.

Jos, eſt venenum.

Jota, Jora, eſt viride rama.

Ipacedes, eſt barba hircina.

Iva artetica, vel *Muſcata*, Medicina propter membra contracta.

Iva potabilis.

Judea metallicus, Berg Richter.

Jumniſum, J*umnizum*, eſt Fermentum.

Jupiter eſt Stannum.

Juſſa, eſt lapis gypſius.

I*liaſter primus*, vel *inſitus*, eſt terminus vitæ imò vita ipſa, vel vitæ balſamus in homine.

I*liaſter ſecundus*, vel *præparatus*, eſt terminus balſami, & vita quam habemus ex elementis, & elementatis, rebus.

I *liaſter tertius*, eſt terminus balſami præparatus, aut vita quam habemus ex quinta eſſentia.

I*liaſter magnus quartus*, eſt mentis vel animi raptus in alterum mundum, ut raptus *Enoch* & *Eliæ*.

Iliaſter tamen in genere, dicitur occulta naturæ virtus

virtus ex qua res omnes habent incrementum, aluntur, multiplicantur & vegetant. De quo latius libro de metheoricis generationibus legitur apud Paracelsum.

Imagines, sunt metallicæ figuræ vel effigies, in quibus virtutes cœlestes operantur.

Imaginatio, est astrum in homine, cœleste & super cœleste corpus.

Impressiones, sunt fructus invisibiles, & stellarum in rebus inferioribus.

Impurum alcali, est ejus spuma quæ aufertur in repurgatione post extractionem. *Impurum tartari*, est ipsius alcali.

Inanimati, sunt pygmei.

Inclinatio, est vis naturæ, quæ manifestatur in homine quorsum magis proclivis est ejus vita, actionum & operationum demonstrationibus.

Incarnativa, chyrurgorum sunt medicamenta vulneribus cutem obducentia, vel carnes concludentia.

Inclusiva, vide supra, gladialis quid sit.

Incubus, est nocturnus spiritus illudens, fallensque mulieres insomno, ac si cum eo rem commiscerent.

Influentia dicitur, attractio virtutum & naturæ syderum, ac planetarum superiorum in animum nostrum, per mentales imaginationes, quas semel haustas & receptas retinemus, ut nobiscum maneant. Eaque duplex est, una per creaturam ad nos derivatur, ut influentia cœli per firmamentum: altera verò sine medio quovis datur à datore luminum. Et hæc

proprie

proprie supernaturalis est, ut prior naturalis, vel artificialis, atque moralis.

Influentia verò naturalis, est ea quam infundunt astra superiora firmamenti, ex naturali præscripto in hæc inferiora, quibus gubernant & regunt per inclinationes in hominum brutis aliisque, & per vires & efficacias in insensatis. Inde colligendum inclinationem esse brutinam quandam vim, & magneticam attractionem, cui per moralem influentiam reluctari ac resistere facile (suffulti divino tamen afflatu, alioqui difficillime) possumus.

Innaturalia, vel *supernaturalia corpora* sunt ea quæ concipiuntur animo duntaxat. Inde factum ut quandoque loquatur quis, mihi videre videor hominem præ oculis, qui tamen plus ducentis milliaribus abest, vel aliquando vita functus est ante viginti annos.

K.

K*Achimia*, vel *kakimia*, dicitur immatura metalli minera, vel semi perfectum metallum, & nondum à natura absolutum, quod adhuc in primo suo ente, ut infans in utero suæ matris, delitescit. Ejusmodi *Kakimiarum* species triginta reperiuntur hactenus cognitæ, quas hoc loco recensere longum foret, ac præter utilitatem.

Karlina

Karlina, est anethum silvestre.

Kibrith, est sulpur.

Kymit elevatum, est album cinabrium, sublimatum.

Kist, vel *Cist*, est sesqui mensura, vel pondus librarum quatuor alicujus liquoris.

Kobolt, vel *cobaltum*, sive *cobletum*, est metallica materia plumbo nigrior & ferro, splendore carens metallico, liquationem tamen & malleationem admittit, fixum non est, sed meliora metalla secum per fumum abducit. Labpis Cadmia.

Kal, est Sal de torrente.

Kald, est acetum.

Kali, Cinis clavellatus.

Kalnos, est fumus.

Kamar, vel *Camar*, est Argentum.

Kamir, est Fermentum.

Kanfor, est Stannum. *Kazdir*, etiam est Stannum.

Kaprili, & *Kibrith*, est Sulphur.

Kar, est gemma lucens sicut ignis.

Kasam, est ferrum.

Katimia, *Kadmia*, vel lapis *Calaminaris*, Tutia.

Kayl, est lac acetosum.

Kaysir, est spuma maris, proprie pumex.

Koma, *Komartos*, est Calx viva.

Konis, est Cinis.

Kost, est fagus, lignum faginum.

Kuria, vel *Kymia*, vel *Kymus*, est Massa.

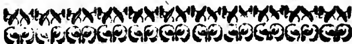
Kibrius, *Kebrick*, est arsenicus.

Kymum, vel *Kyminum*, est coadunatio.

Kymenna, est ampulla.

Kymolea,

Kymolea, est lutum Chymolea.
Kyram, est nix.
Kiva, est Opoponax.

L.

L*Abor Sophia*, dicitur Paradysus, alter Mundus.
Lac virginis, est aqua Mercurialis. Etiam *Lac virginis*, est Mercurius Philosophorum, succus Solariæ & Lunariæ.
Lac papaveris, est Opium.
Lacerta, est carnis & corporis cavitas. Et Caro musculis inclusa sine ossibus.
Lacerta rubea, Colcothar, Vitriolum.
Lævigatio, seu *Alcolismus*, est Calcinatio quæ rem pulverando in Alcool adducit. Et est hîc reductio quorundam per glutinationem, quorundam per fusionem, aut fulminationem.
Lacune, est Terra Sigillata.
Lamac, est gummi Arabicum.
Lamina, est Auripigmentum.
Lans, est argentum mortuum. *Lanx*, est amygdala amara.
Laos, est Stannum.
Lapis in Chymia, est omnis res fixa, quæ non evaporat.
Lapis Adiz, est Sal Armoniacum.

Lapis, non Lapis, Lapis de virtute & efficacia, non lapis substantia. Avicenna verò & Kodar asserunt, quod lapis non lapis sit Elixir.

Lapis animalis, est sanguis humanus, Item curcenta quæ scutum portat in dorso.

Lapidum mortificatio, est eorum Calcinatio.

Lapis Arabicus, similis est Ebori masculoso, cujus usus in dentifriciis & in exsiccandis hæmorrhoidibus est. *Lapis Arabicus* non est alius, quam specularis, seu lapis Lunæ, seu glacies Mariæ, unde olim fenestræ parabantur, lignis levigatis positis loco plumbi, unde fit gypsum optimum. *Ruland.* numerat *pag. 274. 275.* quinque species. Sed lapis specularis ipsam pinguedinem non habet auripigmenti: & auripigmenti nulla similitudo cum lapide speculari præter in crustis. Lapis specularis, est insignis lapis & humor, quasi concretus terræ, qui non resolvitur, & dum est humor terræ crystalli modo glaciatus, & in lapidem induratus, vocant eum glaciem Masiæ. Quidam dicunt quod sit res cœlestis ad Lunæ claritatem positus, in speciem lapidis coagulatus, & constrictus, præcipuè ille qui est candidissimus, & Aproselinon dicitur. Et quanquam Lapis specularis cognationem habet cum gypso, ita ut gypsum sit ejus caput: tamen ejus usus præclarus est in medelis, cum gypsi usus sit dubius & venenatus, utpote qui strangulat.

Lapis ex cancro Inveniuntur in ipsis cancris, præsertim in fœmellis, cum syphar exuerunt, & deposuerunt, lapides candidi & rotundi, vocati vulgò o-

 culi

culi cancrorum quia quasi formam habeant oculi: Sed inepte vocantur oculi, quia non fungantur oculorum munere, nec extra mincant nec toto durent anno: nec sunt hi lapides extracta essentia à tota bruti testa, ut per plurimas cancrorum dissectiones comperi possunt. *Vanhelmont, pag. 139.*

Vis illorum est frangere calculum vesicæ, propterea etiam colliguntur. Sed illis nihil præsentius est frangere lapidem his, qui de alto deturbantur. *Vanhelmont, pag. 139.* affirmat rarissimum diureticum ex lapide cancrorum colligi, etiam vulnerarium & febrifugum, modo resolvatur in formam pristini lactis. Et nihil est vulneratis vel post partum matribus aptius quàm remedium horum lapillorum. Præcipua est Pulveris Gasconi.

Lapis Magnetis, Ruland pag. 275. 276. enumerat 19. species Magnetis, spissus, ferrei coloris est.

Lapides, Trochitæ & Entrochi *Ruland. pag. 277.* enumerat novem species.

Lapides colorati, numerat *pag. 277. 8.* species, sed nihil eorum virtutis.

Lapis Asius, optimus est, *Diosc. lib. 5. cap. 88.* qui colore pumicis, levis, fungosus, friabilis, scissiles venas lutei coloris ad imum actás habens. Dicitur lapis tantùm propter colorem & substantiam lapidis, nam duritia sua non est lapis, quia levis est, & fungosus. Vocatur *Lapis Asius*, quod in *Asso* monte *Troadis* nascitur. Vis ejus astrictoria est, & modice erodendi, & leviter corrodendi superfluam carnem. Hinc Sarcophagus dicitur: Dicit *Plin. lib. 36. cap. 17.* Sed quadam incuria *Asium* lapidem gustu salsum lenire

ciire podagras; & in iſtis lapicidinis ſanari omnium crurum vitia, cum in metallis omnibus crura vitiantur, affirmat in eo corpora defunctorum condita abſumi 40. diebus, dentibus exceptis. Habent lapidem in *Germania*, & in ejus ſuperficie. Circa eum, & ſub eo, flos naſcitur, & ſalſa lanugo ſpecie nitri, quæ dicitur flos *Aſiæ petræ*: admota linguæ mordet aliquantum, quando flos ſiccatur, & lavatur, varios uſus habet in medelis. Aliqui volunt florem *Aſiæ petræ* naſci ex rore maris ſuperveniente imbre.

Lapis Phrygius, optimus pallidus, modice gravis, non ſolida compage corporis intercedentibus albis ſegmentis ut Cadmia. Phrygium lapidem gentis nomen habere dicit *Plin.* & eſſe glebam pumicoſam, utilem tantum tingendis veſtibus.

Lapis, Thracius, naſcitur in flumine *Scythiæ*, cui Ponto nomen eſt. Vim habet gagatis, accenditur aqua, & oleo reſtinguitur, ſicuti accidit in bitumine.

Lapis nihil aliud eſt, quam gagatis ſpecies altera nigra. Fit ex nigra naphtha aut bitumine liquido nigro: ſicut flavas gagates ex petroleo, id eſt, naphtha liquida candida, cum ſtillat vel fluit in mare Induratur in lapidem, vero calore, tum proprio, tum aquæ. Quod lapis *Thracius* fit ex bitumine, teſtantur odor, & ſubſtantia bituminoſa, colorque niger, & quod ſit lapis ſqualidus cruſtoſus, levis ut à *Dioſcor* deſcribitur. Si aduritur, reddit odorem ſulphureum, accenditur aqua, reſtringitur oleo: per omnia convenit nigro gagati noſtro.

Lapis Bezar, ſignificat omne medicamentum

conveniens alicui veneno, sic generatur. Cervus verno tempore investigat cavernas serpentum, nariumque spiritu, extrahit renitentes, easque comedit, ut ita purget annuum tædium. Mox petit aquas & flumina quibus se immergit usque ad caput, tamdiu quousque sentit superatam vim veneni. Interea lachrymas emittit oculis vi veneni, quæ coaglatæ sunt bezaar, contra omnia venena, prodest cardiacis, *&c.* contra defectus animæ, sanat omnes ictus venenatos. Eandem vim habet bezaar, os de corde Cervi uti sciunt venatores pro forma, ut sunt ferme cruces in capite lupi aquatici, præterquam quod ossa sunt. Ossa de corde Cervi seu hinnulæ partum custodiunt, & pergnantibus mire conducunt. Eandem vim habet lapis repertus in ventriculo, & intestinis Cervæ. Medulla ejus conducit omnibus inflammationibus, præcipue vulvæ. Genitale ejus nervosum arefactum potu sedat dolorem coli. Ramenta ejus pudendi incitant venerem, sanguis ejus sistit alvum, & calculosis prodest. Cornu ejus acquisitum intra festa, ut vocant Mariæ, præcipue extrema ramorum mire comitialibus prosunt, & adversantur hausto veneno. Pulmone ejus nihil utilius Physicis.

Lapis Bezar, est etiam alius duplex. Orientalis & Occidentalis.

1. Est animal *Persiæ* ac *Indiæ*, Orientalis, partim Cervo simile, partim capræ, In hoc animali, lapis repertus est (potissimum in proventriculo, hinc & in ventriculo, & aliis cavitatibus internis) figura variante, ovali, rotunda, fissili, & intus cava, (meditullio paleam, pilos vel simile continente) superficie levi,

&

& splendente, substantia è laminis, instar cæparum sese invicem incumbentibus compacta.

Lapis Bezaar Occidentalis, est lapis locis iisdem animatis, ut in priori, circa rem heterogeneam, in cavitate media contentam tunicolis concretus. Orientalibus ut plurimum major, superficie scabra, colore cinereo, albo nigro, obscureve virente, qui optimus.

Orientales habentur præstantiores: Dosi dantur, à gra. tribus, ad decem. Occidentales à gr. sex, ad viginti. Utiles sunt in affectibus cordis, venenis, febribus, melancholia, lumbricis & Epilepsia.

Lapides Bezar, cancrorum, & ex perlis minus duri non sunt de saxali natura, sed potius fiunt ex succo lacteo semicascato, & semipetrifecato, habentque tophi naturam neutram, inter cartilaginem & lapidem, Prout putamina lapidum in mespilis, persicis, *&c.* Neutrum genus & medium servant in ligna & lapidem tophicum. Et lapis Bezaar, cancrorum *&c.* quoad solidum sui pulveris materiam non digerantur à stomacho humano; Illis tamen inest succus lacteus, & mucilagineus magnæ virtutis, exiguæ tamen quantitatis, qualem contingit è limatura cornu cervini, elixando extrahi, *Vanhelmont pag. 115.*

Lapis Quiris, in nido upupæ reperitur lapis nomine *Quiris*, qui dicitur esse secretorum proditor, & excitator imaginum in somnis variarum.

Lapis famosus, vel pretiosus, vel etiam sal de urina.

Lapis ex Perca, Perca piscis est duræ carnis; Estque duplex major & minor. In hujus capite binæ reperiuntur gemmæ candidissimæ, osseæ, magnæ semi-

nis lini, proportione tamen piscis. Hac gemma nihil præsentius in frangendo calculo vesicæ propterea etiam meritò , & caute ab his qui usum ejus sciunt, colligitur. Eandem vim habere dicitur, exenteratum caput funduli, *(à Gudgeon)* repræsentans vultum virginis ornatum.

Lapis Judaicus Duplex est, major, & minor.

Major est similis glandi , & lineis quasi torvo ductis quemadmodum egregie describitur à *Dios.*

. Vocatur etiam *Thecolithos*, quia oleæ nucleo similis , & quod lingentium calculos frangat , pellatque.

. Minor est in forma cylindro similis , fractus reresplendet. Ambo urinæ difficultati, calculosisque mire prosunt, *Lapides Judaicæ*, 1. nucleo olivæ similis, striati: hi lapides in hunc usque diem in Palæstina vocari dicuntur olivæ lapideæ. 2. Olivæ similis, striis carens.

Lapis Rebis, *Lapis de montanis*, est Testudo, Rebis,

Lapis Calcis, est scroria æris, vel batitura æris.

Lapis aureus, vocatur ipsa urina, Alias dicit, quod sit lapis aureus.

Lapis facile igni liquescens, Fluss.

Lapis occultus, id est benedictus, id est Ovum.

Lapis fissilis ærosus, Item æs cinerum.

Lapis calaminaris, est Tutia.

Lapidum varia genera, enumerat *Rul. p. 284.* ad *292.* (& etiam *pag. 301.*) Ab aquatilibus; & ligno corporati: ab animantibus, & avibus, & ossibus, & testis similes.

De *Lapide Philosophico*, *Ruland.* tractat, à *pag. 293.* ad *pag. 300.*

Later

Later lictro, eſt argentum vivum.

Laton, eſt aurichalcum.

Lempinas, eſt terra ſigillata *Lempinas, Calcis*, eſt batitura æris.

Lempinas, lempina, eſt auripigmentum.

Leo viridis, eſt Hermetis, Mercurius auri, Duenech, Antimonium.

Leo viridis, eſt opinione quorundam aurum.

Leo viridis, eſt vitriolum.

Leo Rubeus. Sanguis Leonis.

Leo citrinus foliatus, eſt auripigmentum.

Leo, eſt aurum.

Lepi ferri, eſt ſquama ferri.

Lepos Calcis, eſt pulvis æris.

Leſſas, eſt aqueum terræ, quod virtute ſeminum induratur, in ligna, herbas, *&c.* ſic viaqua ſeminis petrificatur. *Vanhelmont, pag. 45.*

Leſſas Paracelſi, eſt ſuccus terræ, recens in radicem tanquam culinam vegetabilis tractus. *Vanhelmont*, videas plus ſub titulo *Leſſas. p.*

Leta, eſt calor rubens.

Leucaſia, eſt calx viva.

Leux, eſt Amygdala.

Libra, eſt libra penſilis.

Ligna in Saxa, i. Rami folia, cortices, ligna, carbones, oſſa, conchæ, quæ in ſaxa corporata ſunt, ſucco lapideſcente, in fonte non procul à *Francifurto*, & etiam in *Anglia*, prope villam vocatur *Gnasborough* in Eboracenſi provincia, *Ruland.* enumerat in *pag. 304.* novem eorum ſpecies.

Limpidum, eſt purum & purgatum.

Lillium, est Mercurius, unde seme flores de pellicano Lili in tinctura Philosophorum: est quinta essentia sulphuris. Sulphur fixum.

Liquatio, est cum quod in unum coaluerit, solvitur liquando ut possit fluere.

Liquatum est, quod consistentiam diffluentem, instar undosorum accepit.

Liquefactio, est corporis mineralis, vi ignis majoris dissolutio. Duplex est.

1. Liquefactio simplex, quando corpus, nullum alium in finem quam ut fundatur, liquescit.

2. Liquefactio probatoria est, quando corpus liquatum probatur, imperfectum, à perfecto separatur, idque per cineritium, aut per antimonium.

Liquatio, est fusio, aut deliquium.

Lithanthrax, Lapideus carbo. Effodiuntur prope Cygneam: species est gagatis. Nihil aliud est, quam induratum & excoctum sub terra bitumen calore, exuruntur, & igne accenduntur, quemadmodum carbones, & *Ruland.* putat eos lapides bituminosos, causam esse quare in multis locis montes flagrant.

Litim, est filum aliquoties complicatum, & omnino traductum.

Lorus, est Mercurius.

Lot, & *Lotium*, est urina, & urina infantium.

Luban, *Luben*, est Thus à Libano.

Lumbrici, etiam in aquis putridis reperiuntur.

Lumbrici etiam reperiuntur in homine, in omnibus proprie membris, quorum variæ species sunt: Longi, breves, lati, graciles, sunt etiam teretes, lati & longi fasciæ dicti, & teniæ.

Luna, est Argentum.

Lutum sigillatum, est terra sigillata.

Lutum Armenicum, est Bolus.

Laudanum, & non ladanum, est medicina Paracelsi ex auro, corallis, unionibus, *&c.* composita. Est etiam materia perlata.

Lapis, pro fixo quovis accipitur.

Lapis Philosophorum, est virtus intensissima, & velut in centrum arte coarctata, quæ distensa tincturam exhibet absque numero, de quo satis. Vocatur Elixir & medicina universalis.

Lapsus demo tinus, est correptio repentina morte facta, periculosior apoplectico.

Laterium, est lixivium, vel capitellum.

Lato, cuprum est aureo colore tinctum calaminari lapide, quod ab idiotis physicis electrum dicitur; componitur ex unico metallo, cum electrum sit ex pluribus. Calaminaris metallum non, at mineralis materia perfectionem non assecuta, & cacomineralе corpus existit, metallum destruens potius quam emendans, etsi adaugeat, nam ex ductili friabile reddit. Verum electrum à natura sola compositum reperitur ex auro & argento nullo pretio persolvendum ob admirandas in eo virtutes.

Laudina, est angelica.

Laxa chimolea, est sal adnascens lapidibus, vide supra de anathrone, & infra de usnea lapidea.

Laxativa, sunt medicamina sursum atque deorsum expurgantia

Leffa, dicitur prædestinatio herbarum.

Leffas, est occultus & bulliens terræ vapor, per quem herbæ & plantæ crescunt.

Lephante, sive lephantes est prima tartari species, vel bolus medium tenens inter lapides & lutum.

Lemures, sunt spiritus elementi aëris, quanquam Ethnici umbras & manes defunctorum interpretati sint.

Lithargyrium Paracelso, est spumaMercurii, vulgo autem argenti, sed plumbi potius argentum repurgantis, ejusdem farinæ habetur aureum, eodem artificio utrumque paratur inter purgandum quæ dicta sunt metalla.

Lithargius est investigator minerarum, qui pariter eas invenit. *Lythargiri*, *Ruland.* ponit septem species *pag.306*.

Limbus Paracelso, est magnus & universus mundus, semen & prima hominis materia. Est etiam cœlum & terra, superior & inferior sphera cum elementis quatuor, & quæcunque his comprehenduntur.

Liquor aquilegius, est vinum distillatum.

Liquor essentialis, est qui à membris interioribus attrahitur, ac in carnem & sanguinem transmutatur.

Liquor Mercurii, est balsamus rerum, in quo latet ac consistit omnis vis curationis, & persanandi virtus. Ejusmodi mercurius est vehementissimus in tereniabin, & in nostoch.

Liquor mumiæ, dicitur adeps humanus.

Liquor cum adjectione rei cujus est, oleum est ejus, ut liquor terebinthinæ est ejus oleum.

Liquor mumiæ de gummi, est oleum gummi.

Liquidum de resoluto, est quod ex sua natura liquidum est.

Liquor

Liquor herbarum, fit ex herbis contusis cum tota substantia vitro conclusis, & in balneo maris diebus aliquot coctis, succo postmodum colato per pannum, calore cinerum spissitudinem mellis acquirit.

Liquor salis, est balsamus naturæ, quo sustentatur corpus ne putrescat.

Locustæ, sunt ramorum in arboribus extremitates adhuc recentes atque teneræ, quibus divum Jo. usum esse pro cibo scribit Paracelsus & non venenatis illis animantibus volucribus ut hactenus interpretati sunt Theologi. Certe mirum videretur, si quis tam austerus, ut vivo animalculo cum melle vesceretur in deserto, ubi tanta arborum copia longe saniores cum sylvestri melle præberet escas.

Lorindi, est aquarum commotio, cum concentus resonantia, mutationis indicium, ut alterationis in firmamento cometa.

Laudanum Theophrasti, non ladanum, nec opium est. Effectus enim longe aliud docuit, non enim summo hoc arcano homines occidit, sed quasi mortuos in vitam revocavit: Quod Oporinus noster mihi confessus est ipsum hac medicina miracula præstitisse: se etiam *Theophrasti* nomine multis exhibuisse: quorum quidam vitæ omnino, alii vero qui serius usi sunt, rationi aliquot diebus restituti fuerunt, præsertim in peste. Dixit etiam mihi seipsum aliquando sumpsisse præcipitatum, cumque eum uxor ad iracundiam commovisset, unde nimis incaluerit; properasse se ad fontem, bibisseque liberalius aquam frigidam, inde venenum Mercurii, ita fuisse excitatum, ut toto corpore intumuerit medicique

cique eum morti præsente uxore adjudicaverint. Quod cum ex astantibus visu jam amisso audisset, mox parum de laudano, quod secum adhuc à *Theophrasto* ipsi datum habebat, in os imposuisse: inde in dulcissimum somnum per semihoram, aut paulo amplius incidisse, ubi evigilaverit, tumorem, morbumque omnem, quæ peculiaris hujus medicamenti natura est, admirante uxore,& cæteris præsentibus, evanuisse. Hæc ab ipsius Opirini ore accepi. Liberius multa *Andreas Jociscus* in sua oratione recitavit: quin & Operinum penituisse Epistolæ quam ad D. *VVierum* de *Theophrasto* scripsit, dixitque eodem tempore, mihi in prato ad Rhenum cum eo deambulans, ab ipso fuisse emendicatam epistolam, neque eum scripturum fuisse, si scivisset, ita in vulgus prodituram. Licet præstat eum scripsisse, plura enim in ea sunt quæ ad Laudem *Theophrasti* pertinent, quam ad vituperium, & quæ ibi vituperat longe aliter intelligenda sunt quam vel Oporinus, vel alii interpretati sunt. Sed Laudanum Paracelsi est medicina laudatiss. quæ non ex rebus vilibus, non venenosis non opiatis, sed omnium quas orbis habet præstantiss. quæ vitam conservant, conficitur: & in omnibus morbis efficax est, præterquam in Lepra, ita à *Theophrasto*, appellata, quod omni laude dignissima esset. Duæ saltem res sunt ex quibus constat, majora his inveniri in mundo non possunt. Et falsa & mentita esse scio, quæ adversus hoc Laudanum quidam ediderunt. Vivit testis locuples senex venerandus *Georgius Veterus* concionator Eberbachi, in ditione comitum ab Erpach: qui tum temporis cum *Theophra-*

sto

sto Basileæ vixit quando nobilem Canonicum & alios multos curavit: & is medicamenta *Theophrasti* nomine administravit.

Laudanum purum, dicitur non præparatum cum aliis, sed quando dissolutum distillatur in liquorem: Hæc refert *Michael Toxites*, M.D. & *Joannes Fischartus* M.D. *Theophrastic.*

Laudanum, præparatum.

Lutum Magra, Magra est Carneolus vel Carniolus.

Lutum stellæ, est Gypsum.

Lescoli morbus, est icteritia, *Lescolus* enim Icteritiam, & non alium curat morbum: & probatur ex eo, quod in *Lescolo* diaphanitas salis est maxima, quæ magis quam fusus topazius tingit & fixat, reperitur. Est etiam Icteritia sal in flavo colore diaphanum, quod suo simili pelli debet. *Theophrast. cap. 7.* de tribus principiis.

Lorcha dicitur tota lacertarum dulcedo, usque ad centrum substantiæ

Ludus, est lapis vesicæ exscissus, qui tandem remedium est Calculi.

Lumbrici nitri, sunt vermes in fimo, vel in terra reperti à lubricitate sic dicti.

Luna compacta, est Argentum fixum, vel Aurum album.

Lustum, est pinguedo lactis, Cremor, vel flos lactis.

M. *Macho*

M.

MAcha, est vermiculus volans. *Machal*, est fixum.

Magia metaphysica, est ars christianis licita, & non, ut multi fingunt ignari bonarum artium, venefica neque superstitiosa, sed supernaturalis, per quam occulta quævis arcana revelantur; ut mechanica industrium opus est manuale.

Magia in genere, latine sapientia, duplex est. Una est naturalis & licita, materque veræ medicinæ, & est occulta naturæ sapientia, in centrum usque latens & abdita, cum qua si humanam rationem conferas, nihil præter meram stultitiam in hac reperies. Vere donum est Dei, cum quo rerum supernaturalium, nobis, & naturalium cognitionem exhibet. Alia autem est magia illicita, tota superstitiosa, diabolica, & Ecclesia christiana veraque religione damnata merito, & prohibita, quam Necromantiam appellant, excerabilis & nullibi locorum toleranda. Hanc detestatur Paracelsus libello quem scripsit de occulta sapientia.

Magisterium Paracelso, est arcanum ex naturalibus rebus extractum, absque ulla separatione elementali, qua cætera præparari consueverunt, sola tamen additione rerum aliarum à quibus, quod extractum est separatur. De hoc supra latius invenies tractatu secundo, item in Archidoxis Paracelsi.

Maleck,

Malek, dicitur ſal.

Magnalia, ſunt opera Dei.

Magneſia communiter, eſt marcaſita. Sed ex arte dicitur ſtannum liquatum, in quod injectus mercurius una permiſcetur in fragilem ſubſtantiam & maſſam albam. Eſt etiam argenti cum mercurio mixtura, & fuſile metallum valde, ut cera liquabile, miræ admodum albedinis, quod magneſia dicitur philoſophorum.

Magnetinus tartarus, eſt lapis in homine duriſſimus, ut magnes, ſed ſpongioſus.

Mandella, ſemen eſt ellebori nigri.

Mangoraria, eſt ars in ponderibus applicata, qua grave quodque parvo labore negotioque ſublevatur.

Mundibularum liquor, eſt oleum ex mandibulis.

Manna, non ſolum dicitur ros de cœlo prolapſus qui ſpecies eſt balſami & fructus aëris, verum etiam pro dulcedine ſumitur ex qualibet re tracta.

Marcaſita, eſt materia metallica immatura, tot ſpecierum, quot ſolidorum metallorum, eſt aurea, argentea, ſtannea, ferrea, plumbea, & cuprea, quæ poſtea pyrites, & lapis luminis appellatur, rubeo ſulphure ſcatens, & ſcintillas ex chalibe multas excutiens præ cæteris pyritum ſpeciebus.

Martath, vel *martach*, eſt lithargyrium.

Mathematica, plurimis conſtat Arithmetica, Geometria, Geomantia, Aſtronomia, Phyſionomia, Chiromantia, Perſpectiva, *&c.* Proinde quiſquis ſe pro Mathematico venditat, has omnes firmiter callere debet.

Mater

Mater metallorum, est argentum vivum.

Materia saphirea, dicitur liquidum cui nulla inest materia peccans.

Matrices omnium rerum in genere sunt elementa.

Marmoreus tartarus, est lapis in homine durus, ut marmor, qui supra magnetinus etiam dictus est.

Maturativa, sunt medicamenta chyrurgorum apostemata quævis ad maturitatem adducentia.

Margarita, seu unio nihil aliud est, quam genitura, seu partus conchæ margaritiferæ. Nam conchæ illæ certo tempore anni, quando eas genitalis anni hora stimulat, sese pandunt quadam oscitatione, sitiunt rorem veluti maritum, ejus desiderio hiantae rosido conceptu sese impleri cupiunt. Mox cum lunares liquantur aspergines, hauriunt rorem, humorem concupitum matrice quasi hiante, & fiunt gravidæ. Deinde pariunt margaritas pro qualitate roris concepti. Si purum rorem conceperint, candore mirabili unio apparet: sin turbidum rorem conceperint, sordescunt fœtus. Pallent margaritæ cœlo minante tempestates, si fuerint conceptæ, si tempestive hiantes conchæ satiantur, margaritæ grandescunt: si tempore coitus fulgurat, comprimuntur conchæ, aut pro jejunii modo pariuntur uniones. Si tonuerit, pavidæ repente comprimuntur conchæ, & deinde abortus pariunt, quos physemata vocant. Ferunt si crebra post illarum conceptum audiantur tonitura, illas exspuere in flumina uniones, ac sic crebro reperiri in fluminibus, ut volunt in mosella inter are-

nas.

nas. Fit clarius margaritâ, si conchæ excipiunt matutini aëris semen, id est, rorem, quàm vespertini. Adeo magna affinitas est cœli & conchæ in coitu cum rore, qui est semen quasi aëris. Propter mirabilem coitum Margaritæ Veneri dicantur. Dicitur unio, quia nulli duo simul reperiuntur. Dos est in candore, magnitudine, pondere, orbe, lævore; In aquis omnis unio mollis est ut corallum, exemptus aëre protinus durescit, & fit lapis. Prosunt contra syncopen & cardiacam spiritus confortant, valent contra fluxum sanguinis lienteriam, diarrheam, conferunt visui, retinent menses, abstergunt dentes clarificant sanguinem.

Marcasita plumbea, est Antimonium. *Magnesia Saturni*, Antimonium.

Magnesia, est materia lapidis Philosophorum.

Magnesia, est Mercurius, mistio substantiarum.

Magnesia, est fœmina.

Mars, est ferrum.

Masculus, est argentum vivum.

Masculinum, & fœmininum semen. Substantia Mercurii & Sulphuris.

Massalis, masserium, mossel, mater, est Mercurius.

Materia metallica, Item mistura æris, plumbi, & argenti.

Materia prima, variè accipitur apud *Rul. pag. 323. ad pag. 326.*

1. Materia prima.
2. Lapis Philosophicus.
3. Aqua vitæ.
4. Venenum Cambar,

L 5. Spiri-

5. Spiritus.
6. Medicina.
7. Cœlum.
8. Nubes.
9. Nebula.
10. Ros.
11. Umbra.
12. Luna.
13. Stella signata & Lucifer.
14. Aqua permanens, aqua vitæ metallica, aqua foliata, stellata.
15. Aqua ardens.
16. Sal nitri, & petræ.
17. Lixivium
18. Sponsa, conjux, Mater, Eva.
19. Virgo, Materia Hermaphroditica, Catholica Solis, & Lunæ Catholica.
20. Lac virginis, lac ficus.
21. Lac bulliens
22. Mel.
23. Sanguis spiritualis.
24. Balneum.
25. Syrupus granatorum.
26. Acetum.
27. Plumbum.
28. Stannum.
29. Sulphur naturæ, Calx, alumen.
30. Sputum Lunæ, Sputum incombustibile.
31. Æs ustum, æs nigrum, flos æris, æs hermetis.
32. Serpens, Draco.
33. Marmor, Crystallum, Glacies.

34. Gem-

34. Gemma Scotiæ.
35. Urina puerorum, urina, vituli albi.
36. Magnesia alba, Magnes.
37. Ethesia alba, humidum album.
38. Fimus.
39. Fumus albus.
40. Ens metallicum. Esse. Quinta essentia metallorum.
41. Virtus mineralis Mercurii.
42. Anima elementorum cœlúmque.
43. Materia omnium formarum.
44. Tartarum Philosophorum.
45. Fæces dissolutæ.
46. Iris.
47. Aurum indicum, Cor Solis, umbra solis.
48. Chaos.
49. Venus.
50. Microcosmus.

Maturatio, est exaltatio à rudi crudore ad maturum & perfectum.

Maturatio est Quadruplex. Digestio & Circulatio: quarum utraque peragitur, calore miri gradus primi, vel circiter, in fimo, balneo, amurea, concisis culmis, vaporatio sicco, fœno, humido, gigartis sole, &c. deinde est Fermentatio, & Projectio.

Macula, est oculi suffusio, cataracta.

Madic, est lac post butyrum.

Magister, Sal conficiens.

Magister, ferrum excoquens.

Magisterium, est species Chymica ex toto, citra extractionem impuritatibus duntaxat externis ab-

latis elaborata & exaltata. Servantur hic omnes concretionis naturalis, & homogeneæ partes. Sed ita exaltantur, ut dignitatem essentiarum prope attingant, unde pene eadem relinquitur quantitas seu moles, quam natura per se dedit, quamquam non semper caveri possit, quin cum alienitatibus, & foris adhærentibus nonnihil secedat, & nonnunquam studio propter finem usumque certum quidem negligitur, ex quibus hic maxime valere intelligitur, quam Physici alterationem nuncupant.

Magisterium, Consistentiæ, est cum servata essentia, consistentia ad præstabiliorem est immutata. Et fit pluribus modis, non tam ut ipsi rei aliquid nobilitatis accedat, quam ut ad usum varium evadat habilior.

Magisterium fixorum, est cum corpora volatilia & spirituosa figuntur ad constantiam. Fixum opponitur inconstanti & volatili; & æstimatur utrumque proprie ad ignem: cujus vim quod sustinet fixum est, quod non, volatile, siquidem ex eo fugit, & velut spiritus aut favilla evolat. Illud est quod è molli induratur.

Magisterium odoris, est cum res odore exaltatur. Idque potissimum artifices moliuntur, in operibus quibus inter elaborandum aliquid ingrati odoris accidit. Ut in empyreumatis oleorum, aquarum, & similum: & in his etiam quæ alias per naturam odorem pravum, molestum, vel etiam nullum habent, cum tamen ad gratiam rei usu ejusmodi nota sint exaltanda.

Magisterium principiorum, est cum principatum

patum compositum in principia resolvitur denuo.

Magisterium qualitatis est, Cum res formis qualibus elaborata exaltatur, & fit dupliciter, secundum qualitates occultas, aut manifestas.

Magisterium, qualitatis occultæ est, cum in his quæ crassim totius substantiæ attinent, tantumque effectis per experientiam patent, exaltatio perfecta, *&c.* Ea qualitas si perniciosa est in usum, in totum aboletur vel aliqua jactura substantiæ: & tunc respicitur perfectio illa, quæ non in usu rei est. In salutaribus utrumque observatur. Si aboleri in totum nequit, reprimitur, ita ut citra noxam possit usurpari.

Magisterium qualitatis manifestæ est cum res in sensilibus formis elaboratur. Hæc triplex, est quotuplicia sensilia, circa quæ exaltanda Chymicus in rebus occupatur. Quædam tamen proprius spectant naturæ corpus, & quædam sunt formaliora.

Magisterium saporis est, cum in sapore fit exaltatio, itaque & pharmacopæia & coquina, cellaque hinc instrui potest, Potissimum autem Chymicus hoc utitur in acrimonia corrigenda, & empyreumatis gustum attinentibus tollendis.

Magisterium sensilium proprium est, cum res qualitatibus sensibilibus propriis exaltantur. Id fit vel in sensu primo, qui est necessitatis animalium, vel in his quæ sunt melioris gratia. Sensus primus tactus est, itaque tactilium qualitatum primarum, quæ sunt calor, frigus, humiditas, siccitas, magisterium inde existit.

Magisterium soni est, quo sonus corrigitur à Chymico,

mico. Id fit potiſſimum in mineralibus, in quibus aliqua præſtantiæ nota ex ſono capitur, ut in metallis, aut quæ in ignibus periculum minantur propter ſpiritus vehementes cum ſonitu erumpentes obvia que diſplodentes.

Magiſterium pulverum, hoc eſt continuæ conſiſtentiæ in pulverem perductæ, fitque potiſſimum calcinationum modis: unde efficitur, ut calcis vocabulo non raro appellatur, vulgo alcholia; Reſpicitur hoc principaliter ut fracta tenacitate friari res poſſit.

Magiſterium volatilium eſt, cum è fixo fit volatile. Ei affine eſt mollitum, quod tractabile ductileque aut etiam fluidum, (nam paulo latius accipitur molle quam apud Phyſicos) efficitur è rigido, duro, & intractabili. Artificia quibus hoc perficitur, ſunt extractiones, macerationes, increationes, ſublimationes, ſolutiones & ſimilia. Fere enim hic quæritur reſtauratio humoris abſumpti, vel deficientis, aut ſublatio aſperitatis convictæ, *&c.* in volatili vero, ut ſpirituum naturam induant attenuatione eſſentiæ, *&c.*

Magiſterium ponderis eſt, cum pondere res exaltatur. Id autem potiſſimum in auro & argento requiritur, eſtque una ex notis perfectionis, cum inter metalla aurum ſit graviſſimum, ideo etiam externo valori in monetis adjectum pondus eſt. Quod ſi deficit compenſatur arte. Maſſa aurea, vel argentea juſte levior coquitur in urina, cum præcipitato corrallino, vel affricatur hydrargyrus auro argentove conſentanea, & concolor factus: vel coquuntur in lixivio concinnanto, ex ſulphure & calce viva, vel cemen-

cementantur cum sulphure aut præcipitato fixo vel hoc. *Recipe* pulverisati salis semunciam, tantundem de lateris triti colcotaris quadrantem, misce. Auri laminas illinc albumine asperge calcem Lunæ, siccatum priore pulvere; Fac stratum super stratum, & cementa vel in pixide, vel inter tegulas. Aurum inde solet albescere, indue ergo coloritium, & prehensum forcipe in igne tene, donec excandescat, post extingue in urina.

Magisterium coloris est, cum rei cujusque color ad optimum summumque gradum in genere quæsito producitur. Neque vero tam color præsens è gradu inferiore ad superiorum exaltatur, sed & qui in potentia est seu in abdito, in actum vel in manifestum evocatur: nonnunquam etiam peregrinus inducitur ad exemplum ejus, quod præstabilus in suo genere: Si color simul fixus & constans est, magisterium est nobilius.

Magia Metaphysica, est ars Christianis licita, non venefica neque superstitiosa, sed supernaturalis, per quam occulta quævis arcana revelantur, ut mechanica industria opus est manuale.

Magnes, dicitur lapis Herculeus; & Syderitis, quia ferrum attrahit; Nam Græcis σιδερὸς ferrum significat. semper versus septentrionem se vertit. Est lapis colore vergente ad cœruleum (optimus semper est cœruleus) densus, non admodum gravis, attrahens ex naturali quadam dynami ferrum. Et ferrum, quo nihil duritie pugnacius, cedit magneti, & patitur à magnete: & ferrum tactum à magnete alterum ferrum trahit: Sed si succo alli, vel cepæ magnes illina

tur, minime trahit ferrum. Reperitur magnes in ferri venis, magnes combustus sive calore terræ, sive igni artificiali fit hæmatites, & venditur pro eo *Plin.* ponit 5. genera Magnetis, & *Ruland. pag. 315.*

Magnesia, est testudo vel Sulphur.

Magnesia, est fœmina.

Maltheorum, est sal gemmæ.

Manbruck, est argentum.

Mamheb, est Scoria.

Marched, est lythargyrium.

Markasita, est Calcitheos.

Maruch oleum, metallum idem.

Marmor: marmorum genera ponit *Ruland.* varia à *pag. 320.* ad *321.*

Morcellus, est malles magnus.

Martegon, est Silphium.

Marsarea, est auricula muris.

Masellum, *Mosel*, est Jupiter.

Medea gemma, affertur è regione Medorum. Est nigra, habens venas aurei coloris, reddens succum croceum, & saporem vini, immensi effectus contra ebrietatem, & ad amorem conciliandum ut ferunt Magi.

Medium Cœli Luna, Margesia.

Medulla candida, fluida, saxorum Torgensium. *Ruland. 14.* enumerat species 326.

Melanteria, Metallicum calchanti, id est atramenti sutorii, id est vitrioli est species, fusci in cœruleo coloris: Tingitur autem secundum diversas terras in quibus gignitur.

Alias *Melanterion*, est clavorum veterum ferreorum

rum raſura, aut atramentum ſutorium, quale ferme quod jam ſit à noſtris ſutoribus. Præſtat foſſilis, ea ſcil. quæ ſulphuris trahit colorem, & quæ levis, pura, æquabilis, & quæ contacta aquæ (ſeu digiti tantum ut volunt Arabes) confeſtim nigreſcat.

Meliſea, *Meliſion*, ſumitur pro Manna ex nobilioribus herbis nacta magiſterio.

Meliſodium, eſt plumbum uſtum.

Meluſi, eſt Mercurius, albach meſſalis.

Malanter, eſt Opium.

Menfrice, eſt Maſtix.

Merdaſengi, eſt de aduſto plumbo pulvis.

Mergen baſſech, eſt Corallus.

Mesbra, eſt Tutia Alexandrina.

Meſel, *Moſel*, eſt Stannum.

Meſt, *Miſal*, *Maſal*, eſt lac acetoſum.

Metallum, Vena.

Metallum, eſt conflatum argêntum.

Metas, *Mecal*, *Mehal*, eſt pondus.

Micha, eſt Venus.

Michach, eſt Cuprum.

Mifros, eſt Aſphaltum.

Minerale vas, eſt ex materia minerali factum, vel metallicum, vel terreum.

Miſadir, *Mixadir*, eſt ſal Armoniacum. *Muſadi*, *Muſadit*, Lixandrum.

Miſſeraſſi, eſt gypſi.

Miſtio, eſt compoſito.

Undiquaque hujus quatuor ſunt ſpecies.
- Inceratio,
- Et in corporatio,
- Colliquatio,
- Et Confuſio.

Miſtura, ex ære & argento æqualis.

Molibotum calchum, eſt æs plumbi.

Molipdides, eſt lapis plumbi, vel plumbeus.

Murmentum, eſt glis montanus.

Mechanopeotica, eſt inuentio artis aquaticæ, ut fontium in aëra pulſorum, ſtringarum, aquarum exaltationum per fiſtulas & ventilia, folles, ac ſimilia.

Meditatio, dicitur quoties cum aliquo alio colloquium habetur internum, qui tamen non videtur, uti cum Deo ipſum invocando, vel cum ſeipſo, vel proprio angelo bono.

Melaones, vel *Meloes*, ſunt ſcarabei volitantes, colore ſplendentes aureo; qui attriti ſuavem edunt odorem, in pratis menſe Majo potiſſimum reperiuntur.

Melibœum, eſt cuprum. *Melibocum.*

Meliſſa, non pro apiaſtro, ſed pro manna ſumitur ex nobilioribus herbis tracta magiſterio.

Meluſinæ, melioræ filiæ regiæ quondam propter peccata deſperabundæ, fuerunt à Sathana raptæ, & in ſpectra transinutatæ, ſpiritus malignos, lemures horribiles, & in immania monſtra. Vivere putantur abſque anima rationali, & in brutali ſolum corpore phanaſtico, nutriri elementis, atque una cum iſtis in extremo die judicii tranſituræ, niſi cum aliquo homine forte fortuna matrimonium contrahant, tum demum, ut ipſe, naturali morte interire poſſe, ut ma-

trimonio

trimonio naturaliter vivere virtute hujus unionis. Ejusdem status atque generis plura spectra haberi creditur in desertis, in sylvis, ruinis, monumentis, arcibus vacuis, & in extremis littoribus maris. Vulgo maledicti vocantur homines, sed proprio nomine spectra vocantur, atque diabolorum sancti, cum quibus versantur cacodæmones, suas illusiones & portenta perficiunt.

Mensis philosophicus, est tempus digestionis, videlicet quadraginta dierum.

Mercurius, à natura coagulatus, est solidum metallum. Arte vero coagulatur, aut cum metallis, aut mineralibus, vel sine ipsis per se, aut per alia extra mineralem naturam existentia. Vide supra tractatu secundo de coagulationibus ejus.

Mercurius cristallinus, dicitur qui per sæpius repetitas exaltationes in crystalli perspicuitatem adductus est.

Mercurius corallinus, est qui per ovorum oleum, & alias quas in rubedinem corallinam adducitur.

Mercurius crudus, est is qui nondum separatus est à sua matrice, vel minera, in qua generatus est.

Mercurius laxus, est turbith minerale.

Mercurius metallorum præcipitatus, est mercurius ex metallis tractus & præcipitatus, qui mercurius metallorum, alias mercurius corporalis dicitur. Semen fœmininum passivum.

Mercurius mineralium, est oleitas vel unctuositas de mineris auri & argenti tracta.

Mercurius regeneratus, est primum ens mercurii.

Mercurialis seva, est aluminum aqua, in qua mercurius

curius generatur. Eſt etiam ſal purgativum aurei coloris, quod in ſalinis cavernis reperitur, foſſoribus optime cognitum, utuntuntur hoc per os ad pneumoniam.

Metallum currens, eſt mercurius vivus.

Microcoſmus, eſt parvus & medius mundus, inter firmamentalem & elementarem ſitus naturaliter, quia de utroque participat: quicquid in illis realiter & actu continetur, in homine pariter habetur ſpiritualiter atque potentia. Quo fit ut una ſit iſtius & eadem quæ de illis fieri poteſt, ac debet anatomia philoſophica vera non mortua cadaveris, ſed viva, eſſentialis pariter & eſſata.

Minium, eſt mercurius ſaturni præcipitatus, ſed potius crocus.

Miſſadan, eſt argentum vivum.

Mitigativa, ſunt medicamenta chyrurgica, præſertim anodyna, quæ dolorem ſopiunt ac mitigant.

Mola matricis, eſt abortivum quid in matrice generatum.

Menſis philoſophicus, eſt tempus putrefactionis, ſeu periodus quod lunæ motum imitatur, qui in aliquibus eſt 30. in aliquibus eſt 40. dierum, philoſophicus dicitur, quod in artificio lapidis philoſophici uſurpetur ſed & pauciores dies menſem conficiunt iſtum, qui definiri ſolet ſecundum naturam rei, & abſolutionem operis.

Mercurius, unum è tribus principiis corpus, in quo proprietas rerum continetur, item argentum vivum.

Mercurius metallorum, quinta eſſentia, & aqua

pers

permanens, ſpiritus, ſemen fœmininum paſſivum.

Mercurius, argenti pigmentum.

Mercurius, eſt principium materiale, vaporoſum, naturæ aqueæ, ſubjectum nimirum generationis, cui per vim formatur, imprimitur forma, & abſolutio adeſt.

Mercurius, argentum vivum. *C.C.S.Z.*

Mercurius, Chambar magneſia.

Mercurius, dividit *Rul.* in 20. ſpecies diverſas, à *pag.* 331. ad *pag.* 333.

Menſtruum, Sanguis menſtruoſus, menſtruum vegetativum univerſale, vinum animatum, aqua regis philoſophorum : menſtruum extrahens ſolutivum & vegetativum univerſale, Sol Luna.

Miſy, eſt res matallica, ex ſpeciebus calchanthi, ex humore coagulato, ut chalcitis, miſy & ſori, chalciti di generi cognata ſunt, quaſi ex una radice producta : tenuius eſt miſy, craſſius eſt ſori, ſed hodie miſy non cognoſcitur.

Omnis *Morborum* cauſa, à primo capite, & ſuo primordio, indaganda eſt, ut analogica iis adhibeatur curatio : Quod de omnibus morborum ſive Claſſibus, ſive Entibus, ut *Theophraſto* placet, habendum eſt. Ille horum ſumma; quinque genera ſtatuit : Ens Natura, Ens Aſtrale; Ens Veneni, Ens Magicum, Ens Divinum. Quorum Entium ſingula peculiarem ſibi curam expetunt, ſed de morbis Sydereis, ſive Aſtralibus verum eſt potiſſimum: quibus non alia ſunt medicamenta proficua, niſi quæ à firmentali ſunt Curatione, interveniente cœleſtis influxus cooperatione, cum iis combinata duntaxat, quæ analogiam

habent

habent Minori, & Majori mundo adæquatum, cui vera inest vis Firmamenti, quod vocant Magnetica, & impressio Astronomica, refrœnandis & compescendis morbis Astralibus idonea.

Morborum, avita velut semina radicesque, quo pacto ex Microcosmi officina, seu Oeconomia, in Microcosmi familiam, cæteráque animantia, beneficio Mumiæ, Microcosmi Magneticæ, transplantentur, & deriventur, in suo libro inscripto Biolycinum recensentur. *Eernestus Burgravius.*

Est à magnete, quem vocant Antiphaticè occulta quædam operatio, quæ stringit adversarium, quasi fascino quodam latenti; ut ille à quo exit, invisibili modo formidini sit cuivis hosti. Atque hujus vires in natura observantur.

Est in Naturæ quadam occulta proprietate, etsi non sine Dei influxu virtus, qualis in Octaviano fuit, nedum Augusto, qui in quovis certamine ludicro cum Antonio initio erat superior. *Burgravius.*

Molochites, gemma est non translucens, spissiùs virens quam smaragdus, à colore malvæ nomine accepto: contra omnium infantium pericula singulari dynami valet; mittit eam Arabia.

Molybdena, 1. Vel plumbago metallica. 2. Nata è plumbo & ære. 3. E mixtura plumbi & argenti. 4. E mixtura plumbi & auri. 5. Plumbeis laminis cocta *&c.*

Morochthus, est lapis. In Ægypto nascitur mollis, ita ut eo lineæ ducuntur, candidissimus, facilè liquescens, utilis vestibus dealbandis.

Mortaliorum, est modiolus catillorum cinereorum

rum formandorum, in lati circuli modum vel pertusi catini ex orichalco plerumque factus. Hic *Mortariolum* comitatur pila (vulgo monachus) quod est pistillum cum tubore rotundo, ex basi lata media prominente, cujus incussu catilli fovea formatur. Sed ad catillos majores, hoc est, majorem ●turæ copiam capientes formandos, utimur circulo ferreo, & conveniente pila foveam producimus.

Metallum omne, est Mercurius coagulatus. *Paracel. 883.*

Juxta *Matricum* ordines, sunt quatuor gradus rerum.

1. Quæ proveniunt ex terra sunt primi gradus.

2. Quæ ex aëre secundi gradus.

3. Quæ ex aqua tertii gradus.

4. Quæ ex igne quarti gradus sunt. Porro qua virtute singulo quoque gradu seorsum aliud alio vincitur punctorum est non graduum.

Melissa, omnium quæ terra producit, optima ad cor herba est, *Para.*

Mos, est mycra.

Muria, habet effectum salis & aquæ marinæ. Estque duplex.

1. Nativa, unde fit, seu coquitur sal nostrum commune, ut fit Hallis in Saxonia, & aliis locis.

2. Factitia, cum miscemus cœlesti aquæ salis parum. Hinc sal leve dicimus cum liquefit sal injectum: & contra sal durum, cum non liquefit sal injectum: & ita probatur etiam obiter sal, an sit bonum. Hinc species sunt earum, liquamen illud è piscibus & carnibus sale maceratis, vocatur Pechel. Hujus alia

lia eſt ſpecies Oxalme, id eſt acida muria, quæ fit ex aceto & aqua marina.

*Muria, M*enſtruum fœtens, aqua fortis.

Muſcula, ſciurus, campſciurus.

Muſtum, immaturum.

Mydiſis, eſt corruptio partium.

Mydriaſis, eſt morbus in oculis ex ſuperfluo humore.

Mylphæ, Defluviæ palpebrarum, ſeu ſicca medicamenta, pro defluxione oculorum.

Myopiaſis, eſt morbus in oculis, cum nihil à longinquo, ſed prope videre poſſumus.

Myricetum, Campus vel locus, ubi geniſta naſcitur.

M*yrmocia*, eſt cutis & creſcentia quædam. *Myrmeciæ*, ſunt verrucæ in pudendis.

M*yron*, eſt unguentum. M*yrocopus*, qui facit, aut vendit unguenta.

M*yſis*, eſt obſtructio pororum.

M*yſterium*, eſt eſſentia interioris naturæ, totius ſubſtantiæ in ſubtili reconditaque materia parte vehens. Unde à ſucco tantum diſcedit, quantum ſuccus à corpore; & quia intimis receſſibus materiæ corporeæ latet ſubtilemque admodum habet naturam, myſterium vel arcanum ſolet appellari. Excipitur autem vel ex ipſis rebus ſtatim, præmiſſa tamen præparatione debita, vel etiam ex magiſterio interdum, & ſucco.

Eſtque duplex, Quinta eſſentia, & Arcanum ſpecificum.

M*agnum Oportet*, eſt tribulus & ſpina terræ, in vi-

ta media hominis: de quo *Vanhelmont* ſcripſit ſingularem tractatum.

Myſterium hollebori nigri; eſt ſcilicet de foliis hellebori nigri. *Para.* Per membra principalia vulnus curari debet, ut capitis per cerebella, hepatis per hepatica, & ſic in aliis, *Para.*

Monſtra, ſunt præter naturam orta quædam animantia, quæ cœlum excludit ovo ſuæ putrefactionis illicitæ nefandæ commixtionis. Nihil deinceps de ſe generant, quod ex conjunctione duorum contrariorum & ſpecie differentium ſeminum enaſcantur, ut ex homine & bruto: nonnunquam etiam ex veneficis parentibus. Inde ſumpſerunt olim gigantes originem, & alii contra naturæ leges monſtroſi homines horrendi viſu, & excrabiles. Non honeſtius hominum malitia factum, qui bruta diverſarum ſpecierum una vi cogunt, ut equum & aſinam, in generationem bajulatorum ſapientiæ hujus mundi: quæ etiam monſtra ſunt ad generationem inepta ac ſterilia, ab iſtis abhorrente natura prorſum ut ab aliis. Narratur hiſtoria quæ non uſque adeo multis elapſis temporibus accidit Salisburgi, de monſtro in conterminis illis Carinthiæ regionibus à venatoribus in ſylva reperto, qui cum canibus illud mordere nolentibus comprehendiſſent, ab iſtis ſolummodo circumſeptum ad Epiſcopum ſuum adduxerunt, humana planaque facie conſpicuum, manibus pedibus ac digitis ſimilibus, reliquis vero membris omnibus piloſum ut brutum. Quatuor gradiebatur ſatis demiſſis pedibus uti porcus. Appoſito cibo ac potu guſtare nihil unquam voluit, verberibus, punctionibus,

ustionibus, ac variis aliis tormentis tentatum est, siquid vocis articulatæ, vel brutalis ab eo extorqueri posset, at frustra. Meticulosum valde, lucem atque hominum fugiens præsentiam, abdere se quovis loco nitebatur, tertia tandem luce, quam raro comprehensa præterire solent, interiit.

Morbilli, pustulæ sunt venereæ, nonnunquam etiam de venereo morbo dicuntur.

Morellum, est solatrum.

Morphea, est species lepræ, alboræ non absimilis.

Morus, est apostema, referens aspectu morum.

Mula, sunt pustulæ ex frigore vel calore ortæ.

Mumia, dicitur non solum humana caro, balsamo condita, sed etiam alia quæque, non per se mortua, sed occisa, & medicata curativæ facultatis.

Mumia medulla vel medullis, sunt ossium ipsæ medullæ.

Mumia elementorum, est balsamus elementorum externorum.

Mumia transmarina, Paracelso est manna.

Mumia versa, pro conversa, liquor est muniæ.

Muscilago, est liquor viscosus ac tenax.

Mundificativa, sunt medicamenta chyrurgorum, in validam & putridam carnem à bona & viva separantira atque repurgantia.

Mustus, est calx alba in urina, veluti pinguedo.

Missader, est Mercurius.

Mist. rium magnum, est omnium rerum materia prima, principium & mater conjunctarum corruptibilium creaturarum Dei. Vide libro ad *Athenienses*.

N. *Nucta*,

N.

NAEta, est apostema pectoris.

Nasda, vel *natta*, est gibbus.

Narcotica, sunt medicamenta soporifera dolores auferentia, vel ut minus torqueat efficientia.

Nebulgea, est sal ex humiditate nebularum decidens super lapides, calore solis induratum.

Necrocomica, sunt prodigiosa præsagia, rei cujuspiam futuræ prænuntia, per signa ex aëre super terram decidentia, ut cruces olim ac alia multa.

Necrolium est, quod mortem pellere, ac vitam conservare potest.

Necrolia, simila sunt medicamenta.

Necromantica, est ars illicita, quæ cum mortuis operabatur olim, ut quum astra manifestabantur apud mortuos. Is dicitur vere necromanticus, qui mortuos apparere & comparere facit, voces atque responsa potest ab illis extroquere, qui circuire cogit ac edere mirabilia. Quicquid mortuorum capitibus, ossibus, acubus, linteis, pharetris, sepulchris ac similibus arripitur vel adimpletur, sub nefariam hanc artem cadit; quæ superstitiosa, & à Christiano quovis detestanda.

Nasda Sinapta, est petroleum vel asphaltum.

Napta, est gumma, *Napta alba*, est petroleum album.

Naphtha, Nihil aliud est, quam petroleum, oleum

illud liquidum quod ad nos licet corruptum ferunt Agyrtæ. *Naphtha candidum*, est petroleum nostrum. *Nigra*, quæ est forsitan illa Amiavi picea & glutinosa, bitumine persimilis, quæ flagrans nulla alia re extingui possit, quam pulvere injecto: Hanc nigram naphtham, stercus dæmonum quidam fuisse veteribus voluerunt: nos jam agnoscimus laserpitium, assam fœtidam. *Naptha*, est vis ignium rapax. *Naphtha* est duplex.

1. Naturalis, quæ est proprie petroleum.
2. Factitia, colamen bituminis.

Sic carbones isti crustosi lapides, qui apud Germanos effodiuntur sunt gagatis species, qui sunt bitumen sub terra induratum vel excoctum calore: & hi carbones ex bitumine causa sunt, quare montes, ut Ætna & Vesuvias flagrent, & magis noctu quam die: quia de die calor solis deprimit illud incendium vel obfuscat, è contra in nocte, quæ est humida & frigida, materia iterum excitatur humore.

Nar, est pyr. Ignis.

Narbasathar, est flatus mineræ, aurichalcum.

Nataron natron, est nitrum.

Nectar, fit ex correcto & claro vino: correctum vinum rubeum, est coagulatum: clarum est vinum album.

Nitrum, Baurach, Sal petorsum, nitrum quasi sal petræ cal. & siccum in secundo gradu. Est nitrum res cognata sali, & quæ est species salis. Hinc sal lucidum, sal Alexandrinum, sal Anderenæ, sal nitrum unum & idem sunt. Fit vero nitrum ex coagulato humore. Nostra in modelis sunt præstantiora, quia muto ma-

gis

gis aperiunt, & evocant humores; sed cum judicio illis utendum. Fit apud nos nitrum diversis modis, in stabulis, in ovilibus, in antiquis cœnobiis, in areis multo ante sæculis tritis, in rupibus, cellariis, muris.

Ruland.pag.346. enumerat sex genera nitrorum.

1. Armenum.

2. Arabath.

3. Aphricanum.

4. Romanum.

5. Ægyptiacum.

6. Babilonicum. Arabes soli primam & sextam celebravere.

Est etiam nitrum artificiale factitium: sicut ipse flos parietis, seu petræ, vel flos salis. Coquitur hoc ex sale, vel aqua salis.

Nitrum, est lapis salsus; id est sulphur album.

Nitrum Alexandrinum, est Cinis clavellatus.

Nitrum, Sago, Talck.

Nitrum, Tincar,

Nitrum, est sal albus, scilicet baurac.

Nitron, est fex vitri.

Noas, est Chalcos. Æs.

Nochat, neuchat, neuchor, Venus, Æs.

Nocasit, est cribrum, vel vas perforatum.

Nigella, Anglice Gith.

Noera, est Coopertorium vasis distillatorii.

Nora, est Calx.

Nora, etiam est Nitrum.

Nora, etiam est quodlibet sal.

Nosididach, est Artus.

Nuhar, est Venus vel Æs.

Nusiadat, est Armoniacum.

Nuba, est Cuprum.

Nutrimentum, est res transmutata in ventriculo per putrefactionem.

Nuba, quoque Mannæ species est, coloris Rossi-farb: in Hibernia copiose invenitur. *Para. pag. 893.*

Nysadir, *nestudar*, est sal armoniacus.

Nitri, spiritus Tartarisatus.

Nitri spiritus Sulphuratus. Vide *Glauberum* pro his tribus.

Nitri, vel Aqua fortis, spiritus Sulphureus.

Nenufareni, dicuntur spiritus aërem inhabitantes.

Neuta, est pellicula, vel oculorum, aut infantum auriculis adnascens, & quandoque totam faciem contegens in partu.

Nigromantia, est ars nefanda & execrabilis, qua diaboli malignique spiritus astute se cogi fingentes ab hominibus, ultro interim obediunt in eorum perniciem tantùm & non aliter, ut repente quid è longinquis adferant, aut ad remotissima loca deferant noctu potissimum est destinata, quia lucem fugiunt maligni dæmones, umbrarumque sunt ministri ac tenebrarum.

Nitrum, est salsugo quædam ex urinarum congregationibus in sal præparata.

Nitriales, sunt res omnes adurentes & in calcem redigentes, ut sal petræ vel nitrum, Sulphur, *&c.*

Noboch, instrumentum est necromanticum.

Nodi, sunt articulorum tumores indurati.

Nostoch, est jaculum alicujus stellæ, vel potius ejus

ſus repurgatione dejectum quid in terram. Invenitur potiſſimum Junio, Julio, & Auguſto ſuper latos campos, vel in pratis, inſtar fungi magni vel ſpongiæ, foraminoſum quid, & leve, tendens in fulvum & ravum colorem, & ut coagulatum jus, tactum contremiſcit. Sunt qui per noſtoch ceram intelligunt metaphorice.

Nuba, eſt ſecunda ſpecies tereniabin aut mannæ, roſeo, colore qualis in Hybernia cadere perhibetur.

Nymphæ, ſunt ſpirituales homines ac mulieres, vel corporei ſpiritus aquas inhabitantes, qualis fuit Meluſina.

Nymphidica, metaphorice ſpiritus aquarum ſolventium in arte dici poſſunt.

O.

O*Brizum*, eſt purum aurum in ſpadiceum colorem arte calcinatum, aut pulveratum.

Odorifera, ſunt medicamenta, quæ per ſuum odorem bonum aut fœtidum morbos expellunt.

Oleum ardens, eſt oleum tartari ad ſummum gradum correctum.

Oleitas rerum, in omnibus ſulphur earum eſt.

Oleum vitrioli aurificatum eſt, quod auro dulcoratum eſt artificioſe.

Oleum colcotharinum, est oleum ex vitriolo rubeum.

Olympicus spiritus, est astrum in homine, quod efficit ut umbram de se præbeat.

Opherimethiolim, est mineratum spiritus.

Opitulativa, sunt medicamenta quæ fluxus stipant & obstruunt.

Oppodeltoch, Paracelsi præcipuum est unguentum. Stichplaster.

Ordoleum, est apostema parvum ordeo simile.

Orexis est ardor à tartaro excitatus.

Organopeotica, est ars bellicorum instrumentorum inventrix.

Orizeum, est aurum.

Orizeum foliatum, est aurum in tenuissimas bracteas malleo cusum.

Orizeum præcipitatum, est aurum in crocum suum redactum, adminiculo croci mercurii.

Orobo, est vitrum metallinum.

Ossa paralleli, est universale medicamentum in podagra.

Obelchera, obelkara, est Cucurbita.

Ocob, ocab, ocop, Sal Armoniacum.

Ochra, *Theophrastus*, simpliciter *ochram*, esse terram luteam describit, & situ diversa enumerat genera cum inquit: In argenti & auri metallis nascuntur optima pigmenta, scil. cœruleum, quod propriè limus est. Optimum ex eo, quod vocatur Atticum; proximum marmorosum, 3. pressum Cyricum: Si acute consideramus *Ochra*, quatuor habemus species.

1. La-

1. Lapidosa ex fodinis, & ad ripas & littora fluminum.

2. Est pulvis, & terra arida, hærens in lapidibus, ut cœruleum, & Chrysocolla.

3. Est terra sicca simplex ad ripas.

4. Est vel limosa & tenax ad marmorosa ex fodinis. Est illi vis medica, astringere, erodere, dissipare. Porro ex *ochra*, adusta fit rubrica fabrilis: Factitia fit ex plumbo. Nitrum hac plurimum utuntur pictores pro nativa.

Occidens, est acetum.

Occidens stella, est sal armoniacus.

Occidens, Mercurius, Saturnus, Hermaphrodythus, aqua viva, viscosa. *&c.*

Olea soluta, sunt quæ per deliquium partium subtilium oleosarum secesserunt. Eo fiunt modo, quo magisteria liquorum, nisi quod magisterio totæ res solvantur in liquorem quemvis, hic vero duntaxat partes essentiales internæ in pinguem succum, relictis partibus crassis. Necesse est autem præparationem procedere, ut defluere possint, & ex se oleositatem reddere: unde plerumque modo magisteriorum, ut calcinatione, maceratione, coctione, *&c.* apparantur, aut etiam tria succorum, & similium, nisi quod extractum sit naturale, ejusque tenuitatis, ut facile sine prolixa opera diffluat.

Oleum frumenti, dupliciter paratur.

Oleum palæstinum, est Acetum.

Oleum fixum, est quod è rebus solatis, & ad purum filtratis, pro abstractione cribram spiritus vini potissimum, ad oleosam consistentiam est reda-

ctum. Id enim hic figere appellamus, è diluta, & tenui consistentia, aquositate abstracta, vel digesta, oleosum & stabilem producere. Ideo solvi in liquore res necesse est, ut crassis partibus filtratione segregatis, tenues in humorem deponantur, unde per talẽ fixionem reducuntur. Praxis communis est ut res solvatur in aliquo liquore, adhibtis macerationibus vel deliquio seu cum aliis, *&c.* Solutio siquid fæcum habet, colatur quoad satis; postea affunditur vini spiritus, digeritur unâ: & abstrahitur iterum, idque reperitur, quousque oleosa consistentia placeat.

Oleum distillatum, est quod per distillationem extrahitur idque vel ascensu, vel descensu, sive insitum sit, sive combibitum. Combibitum omne elicitur sola distillatione: Insitum vero etiam secernitur aliis modis.

Oleum stillatitium decensorium, est quod distillatione per descensum efficitur.

Oleum per elixationem extractum & excoctum est, quod coquendo extrahitur Id fit, vel elixationem in humore, aut per siccam flammam.

Oleum ex assatione, fit per siccam flammam, cum res per se absque ullo menstruo, igneo calori adhibitæ oleum accendant: quod colligetur quovis modo:

Et fit dupliciter, { Assatione, & Combustione.

Onix, est gemma repræsentans candorem unguis: Indica nonnunquam ignea, nigra, cornea cingentibus candidis venis, oculi modo intervenientibus quorundam oculis, obliquis venis. Dicunt,

Ony-

Onychem, è lachryma arboris lapidescere, & fieri, Quia igne concrematus, mittit odorem, & variis apparet impressionibus & formis.

Albertus Onichis species facit { Nigras, Rubicundas, & Albas.

Quæ omnes cum fricentur solvuntur in substantiam repræsentantem unguis humani similitudinem. *Onix* tristitiam & timores excitat: melancholiam movet, excitat lites, & somnia turbulenta, *&c. Ruland. pag.354.* ponit *Onichis* octo genera.

Opali, mater proprie est India. Est gemma pretiosa, utpote in qua carbunculi tenuior appareat ignis, & amethysti fulgens purpura, smaragdi virens mare. Magnitudo ejus est nucis avellanæ. Sunt *Opali* certa vitia, si color ejus exeat in Chrystallum, vel grandinem, aut in heliotropii herbæ florem, si sal, aut scabritia, aut alia oculis occursantia illi insint.

Ophites, est species marmoris, & *Ophites*, dicitur, tantum propter colorem, quia colore repræsentat serpentes.

Illa species lineis cinereis & nigrantibus, omnino est tanquam chelydri in colore ad ostium Tangræ. Hujus species est Echitos, qui vipereas habet maculas.

Est alia etiam species *Ophitis*, magis accedens ad formam serpentis, quia squamas habet, ut serpens. Et est crustaceus lapis. *Plin. lib. 36. cap. 7.* docet *Ophitem* nomen accepisse à maculis serpentum:

Et duo facit ejus genera, { Molle candidum, & Nigrum durum.

Opilare,

Opilare, eſt operire.
Ops Metallum, eſt argentum vivum.
Orale, eſt Vas.
Orbis, Tympanum.
Oriens, eſt Urina. Sal urinæ. Vitriolum.
Oriza, eſt riſum. *Ozeman*, eſt album ovorum.
Orms, eſt gallina.
Orgamo, eſt Aurum.
Oſoror, eſt opium.
Oſtrutium tranſplantatum, eſt Angelica.
Othan, Mercurius Philoſophorum.
Ovum, eſt lapis benedictus.
Ovum Philoſophorum, ſeu Hermetis, eſt quod ovi formæ Philoſophicis operationibus inſervit.
Oxos, } Eſt Acetum.
Oleum Paleſtinum. } Eſt Acetum.
Oxy, eſt Acutum.
Ozo, eſt Arſenicum.

P.

P*Andalitium*, *paneritium*, vel *paſſa*, eſt apoſtema in extremitatibus digitorum.

Palantina, & *Perſina*, Reginæ fuerunt, quales Meluſina, & Melora.

Pannus, eſt macula à nativitate orta.

Pars cum parte, eſt maſſa ex auri & argenti partibus æqualibus cimentata & graduata.

Par-

Parthenion, est camomilla nobilior aut Romana, quæ etiam pyrola sylvana dicitur.

Paredri, sunt mali Genii.

Panes, æris fatiscentes.

Panes, ex pyrite & Cadmia conflati.

Panis, Argenteus.

Panum, æreorum species, tres sunt.

Pannum, ex ære fossili.

Pater, est Sulphur.

Pater ante filium, Id est interfectio patris. Est Satyrion.

Pater, & mater regis. Vide plura *Rul. pag. 359.*

Patias, est squamma.

Pedagra, est Tartarus.

Pegermus, Id est peregrinus, est Mercurius.

Pelecanus, est vas circulatorium, à figura Pelicani pectus suum rostro fodientis, pullos suos refarcientis nuncupatum, amplo ventre sensim in angustius collum vergente; quod retortum & curvatum os rursus in ventrem immittit. Hoc vas in fundo canalem, per quem liquor infunditur, habet, qui infuso liquore Hermetico sigillo occluditur, & calori admovetur.

Pelicide, Pelude, est mel coctum.

Penetratio, est submersio.

Pes lucuste, Pes bruste, est alumen Jumeni.

Petra sanguinaria, est hæmatites.

Phanlec, est ferrum.

Phiala, est vas vitreum ex ventre in modum sphere rotundo gracilem canalem in proceritatem emittens; Ejus usus frequens est in coagulationibus solutionibus. Phi-

Phibit, eſt rapax.

Phlotron, eſt ſpecies fluxus ex cooſtro generatus

Phraſium viride, eſt flos æris.

Phtyſis, tabes, alioqui Atrophia fere idem, nutrimenti ceſſatio, aut timore, aut nimia aviditate exiſtens.

Phtyſis, eſt conſumptio naturalium humorum corporis proveniens ex ulcere pulmonis.

Phtyſis, differt ab *Hectica*, { Subjecto, Genere. Accidente }

1. Subjecto, *Hectica* eſt morbus Cordis. *Phtyſis* Pulmonis.

2. Genere, *Hectica* eſt Febris. *Phtyſis*, non.

3. Accidente, *Hectica*, eſt morbus generalis, reſpectu Cordis. *Phtyſis* ſpecialis Pulmonis.

Pilos, eſt Argilla, terra vimida.

Pilum, vel *pili caput*, quo franguntur panes ærei.

Piſare, eſt Colare. *Piſtare*, eſt contundere.

Pix liquida, eſt Terebinthina. *Pixari*, eſt pix.

Plumbum, à Chymicis tribuitur Saturno, & ejus nomine appellatur. Eſt corpus metallicum, lividum, terreum, ponderoſum, parva participans albedine, multum habet de ſubſtantia terrea, & in ſtannum per lavationem vertitur. Quo patet ſtannum eſſe perfectius plumbo. Plumbum plus habet de ſubſtantia ſulphuris fixi ad compoſitionem ſuam, quam Jupiter, id eſt ſtannum. In ſumma, argentum vivum, malum groſſum mali ſaporis, fœtidum, debilis virtutis, tanquam menſtruoſa mater, initur à ſulphure marito leproſo, aut livido: & Saturninus ille

frigi-

frigidus nascitur filius, cui nomen est plumbum. Deficit illi puritas, fixatio, color, ignitio. Nota, quod plumbum purum cujuscunque coloris non reperitur in fodinis, Estque plumbum quod excoquitur, triplex,

Scilicet, { Nigrum, quod verum est plumbum: deinde Cinereum, & Candidum.

De plumbo nigro jam agitur, à Græcis, μόλυβδον dicitur. Fit & excoquitur ex galena: aut fit ex pyrite. Plumbum elotum habetur in quibusdam officinis, contra ulcera inflammata, & cancrum: sed plumbum crematum habet efficaciores vires eloto: & saccharum Saturni ambobus. Figuli illo utuntur enim cremato plurimum ad pingenda vasa. Videas plura si placet de plumbi generibus apud *Ruland.* à *pagina 364.* ad *370.*

P*lumbum* dives.

P*lumbum*, depauperatum.

P*lumbago*, Galena molybdena, seu lapis plumbarius, unde fiat plumbum, unum & idem sunt. Lapis plumbarius, venæ plumbariæ, terra plumbati, & materia unde fit plumbum recte dicitur. habet easdem vires cum plumbo loto, & plumbi recremento, & eodem modo lavatur: & differt à Molybdena, *Diosc.* colore tantum non materia. Color enim facile mutari potest in plumbagine, diversis vaporibus è visceribus terræ excitatis. Si aliquod habebis discrimen, dic lapidem plumbarium molybdenam cum solum

ſolum continet plumbum: è contra cum plumbum & argentum continet, dic eſſe galenam.

Duplex eſt, { Nativa, & Factitia.

De quibus ac eorum variis ſpeciebus videas plura *Rul.* à *pag.372.* ad *pag.376.*

P*ompholix*, *Dioſcor.* conjungit pompholigon, ſpodon, & antiſpodon.

1. P*ompholix* eſt, cinis metallicus qui fit in ſummitate, aut parietibus fornacum, ſeu domuncularum ubi ſunt fornaces extinctis favillis. Cinis differt ſecundum diverſitatem metallorum, & locum in quo fiat. Efficaciacior enim eſt quæ cinerea eſt, & fiat ex pyrite, quam ex plumbario lapide. Inde melior eſt omnibus Miſnenſium continens in ſe argentum plumbum & æs. Si in lateribus & ſummis cameris eſt pompholix, pars quæ in ſummitate dependet eſt pompholix, & differt à ſpodio candore & *levitate* è contra pars nigrior, & ponderoſior, in ima loca ſe recipiens eſt ſpodium. Differt pompholix à ſpodio, ſpecie ſola non genere. *Arabes* duplicem faciunt Tutiam.

1. Nativam in mineris, albam, viridem & citrinam, in littoribus maris Indiæ.

2. Factitiam, in fornacibus de qua hic.

Arabes duplex habent Spodion.

1. De radice cannæ tranſmarinæ combuſtæ.

2. Quod fit ex ebore verò combuſto. Eſt & exuſta ſpodos ex oſſibus Elephanti, canum, & aliorum animalium uſque ad levitatem, cum debet fieri ex ebore uſto.

Antiſpo-

Antispodium, fit ex cauticulis ſtipticis. Secundum *Dioſcor.*

Spodion fieri poteſt ex plumbo, eodem modo, quo fit ex ære Cyprio. In Miſina plumbo ſimilis eſt in officinis, ubi plumbum plurimum coquitur.

1. *Pompholix* eſt fuligo, quæ colligitur in cameris ubi coquitur metallum.

2. *Pompholix*, colligitur de argento.

3. Lutea, quæ adhæret parietibus, quando argentum à plumbo ſegregatur.

4. *Pompholix*, ex ære Mansfeldio.

5. Quæ colligitur quando argentum à cupro ſegregatur.

6. Quæ in caminis colligitur, ubi plumbum candidum coquitur.

7. Candida puriſſima.

8. E lapideis panibus terrefactis, cum æs coquitur concreta.

9. *Pompholix alba*, quod officinæ nihilum album appellant.

Pompholix, *Tutiæ*, & ſpodius, unum & idem ſunt.

Poponac, eſt gummi.

Porſitigon, eſt batitura ferri.

Praſis, *Praſinum viride*, eſt flos æris.

Præcipitatio, quando corpora per aquas corrodentes, corroſa, & in aqua ſoluta, vel aquæ corrodentis abſtractione, vel alio encheremate, in aliquam calcem repercutiuntur, ſic argentum in aqua forti diſſolutum cupro, ſale communi aut ammoniaco injecto præcipitatur: ſic aurum in aqua regia ſolutum, adhibito pauculo argento vivo repercuti-

N tur

tur, cui si parum per folium sulphuris admixtum, idque clauso vase ad ignem positum fuerit, ut argentum vivum & sulphur evaporare & discedere possint, calx subtilissima relinquetur: simile judicium etiam de aliis esto. Sed quo magis corpora dissolvuntur, tanto etiam magis subtiliusque calcinantur.

Presmucum, Cerusa.

Principia Chymica.

Principia sunt, quibus res in quolibet mistorum genere est facta, quæ quia insunt, & jam certum sibi naturam substratam habent, in qua vigeant, & cum qua educi possunt. Hæc principia alia sunt ab Aristotelis, & non prima omnium intelliguntur. Sed in quovis genere prima, quanquam illis sint analoga. Principiorum autem vires tum in elementaribus partibus, tam cœlesti fundantur. Itaque quodammodo hæc ad elementa accedunt, quodammodo ad essentias.

Principia autem sunt tria, { Mercurius. Sal Sulphur.

Prima temperatura.

Projectio, est per medicinam super re mutanda projectam cum repentino ingressu, ex mutatione exaltatio. Convenit cum fermentatione, quod rem intus in substantia mutet: differt autem quod non fiat cum digestione lenta, qua paulatim mistilia alterantur, & crasin accipiant, sed violenta penetratione facta, quasi in momento ingressus transfiguret. Vocatur illa medicina, etiam non fermentum, sed tinctura.

Pro-

Prolectatio, est extractio per attenuationem partium subtilium, ita ut rarefactæ inclinatione suæ naturæ, à crassioribus in diversum ferantur, ibique consistant. Itaque etiam ejusmodi res, è quibus aliquid prolectamus, attenuatoriæ vocantur, seu rarefactiles; & antequam consistat prolectatum, vel igneum, vel aëreum, aqueum sufficitur, ut ita mediante horum elementorum forma fiat prolectatio, & absistat à terreis fixis vi levitatis suæ vel fluxus.

P*samos*, est arena.

P*sincus*, P*sinkis*, est Cerusa.

P*sythos*, est frigus.

P*umex*, Samechi, vel Senechi Arabiçe, vel lapis Vulcani.

Sunt duæ ejus species. { Niger, & Albus.

Niger dicitur & tophus, & hic præstantissimus in *Melo* & Insulis *Æoniis*; aptissimi ad corpora levigandа.

Albus est levis, spongiosus, scissilis: non arenosus, facilis teri, & candidus. Dicitur pumex lapis, propter duritiem lapis, non propter raritatem: nam raritate non est lapis; & degenerat plane à lapide, quia innatat aquis: reperitur autem Pumex ubi Alumen & Sulphur nascitur. Creditur esse terram omnino exustam in Insulis, quæ deinde aquis adfertur usque ad Barchen civitatem Lybiæ. Ideo vocatur lapis de Barche:

P*urgator*, Argenti.

P*utrefactio*, est misti resolutio per putredinem natu-

naturalem in calido humido. Humorem enim necesse est vincere terminans siccum agente calore externo, quo facto calor cognatus cum humido suo substantiali segregatur à cōmistis, & homogeneiam suam servat, consistens seorsim. Itaque si res putrefacienda humore abundat, comminuta in illo ipso finitur, & ponitur ad digestionem fimi vel balnei calidam, foris sc. adhibito calore humido. Sin ipsa per se parum humoris habet, aut nihil, teritur, & proportionali humore conspergitur, inque suo vase ad putrescendum locatur.

Putrefactio, est digestio substantiam rei ex vaporum retentione calidi externi accessione, ad rem præstantiorem generandum dissolvens, est putrifactioni proprium veterem naturam rerum consumere, novam introducere, & nonnunquam producere fructum alterius generationis. Spiritus etiam corrosivi per eam dulcescunt & mitescunt, *omnes* colores in alios immutantur, item purum ab impuro, impuro subsidente deorsum separatur. Fit vero materia in vase collocata, vas in fimum ponitur, fimique calor ad tempus præfixum conservatur. Satius autem est vas in balneum robis collocari.

Putrefactio alia, est ambigens inter corrosivam calcinationem, & putrefactionem, & vocatur putrefactio sicca & philosophica: A quibuslibet nomen habet nec sine ratione, ut sublimatio, separatio elementorum, coctio, solutio, *&c.* Fit autem in aqua philosophorum sicca, seu aceto acerrime, nec est aliud rei, nisi Solis & Lunæ.

Penates, dicuntur spiritus ignis elementi & cœli, familares dicti, quasi penes nos nati. Pen-

Pentacula, ſunt ſigna. ſigilla vel delineamenta mirandis & incognitis aliquando literis & characteribus implicata, quæ collo appenſa creduntur à malignis ſpiritibus, & faſcino quovis præſervare.

Perdetta, ſunt rapæ parvæ & flavæ.

Perdonium, eſt vinum ex herbis.

Periodus, eſt celſa, vel muſculus vitæ, pulſus per univerſum corpus diſcurrens.

Peucedanum, eſt angelica ſylveſtris.

Pilizenti, ſunt pili circa caudam leporum naſcentes.

Piloſella, eſt auricula muris, herba piloſa.

Pinguedinoſa, dicuntur quævis pinguia.

Plumbum Philoſopohrum, eſt antimonio tractum.

Potabilia, quæ per os hauriri poſſunt.

Podagra, eſt tartarus ſinoniæ vel glutinis albi.

Phantaſmata, ſunt ſpiritus ſylveſtres non diabolici, in deſertis habitant, & circa littora maris, cum hominibus imaginativis ſæpiſſime loquuntur, terrefaciunt aliquando; ſuam originem ducunt ex imaginationibus hominum quales vivi de vel cum mortuis habent.

De his lege latius apud *Paracelſum* expoſitione prima, quam facit in Euangelium D. *Matth. cap. 14.*

Phionitides, naturales dicuntur inimici, qui ſeſe mutuo perſequuntur ad mortem, ut ciconia ranas, felis mures, aranea bufones, *&c.*

Phœnix, dicitur ignis quinta eſſentia, item lapis ille Philoſophorum celebratiſſimus.

Phyſiognomia, dicitur ars illa qua hominum pro-

prietas atque natura cognoscitur à facie usque ad pectus, ut ex habitu de cujusque ingenio & promptitudine judicium fiat.

Pulpezia, vel *pulplexia*, est stupor, attonitus, apoplexia, vel syderatio.

Præsagium, est præcedens aliquod notabile signum rei futuræ historiam, ex quo prophetia quandoque sumitur.

Præservativa, sunt medicamenta vitam à suis inimicis, & corruptionibus defendentia.

Pressorium, est torcular, instrumentum quo species contusæ exprimuntur.

Primales, dicuntur corpora fallacia nobis ab astris ob oculos posita, de quibus *Paracelsus* eodem loco super *Matthæum* fusius differit: dicuntur alias Prumalia.

Pruinum, est prima tartari species.

Pruina, sed *pruna*, est ignis persicus.

Pulsatiles, arteriæ venæ dicuntur, forte proeumatica.

Pusta, est saniei digestio, à pure dicta.

Putredo, est generationis materia prima, sed melius.

Putrefactio, pro corruptione sumitur in alterationem.

Pygmei, dicuntur homunciones vel subterranei spiritus, quos etiam faculas aut scintillas vocant. Non natos esse perhibent, neque habere parentes, sed non aliter ex corruptione terræ, quam ex equino fimo putrefacto scarabei, generari.

Pyromantia, dicitur ars ex igne præsaga, quum ignis

gnis astra se palam faciunt hominibus, ut inde veri noticia prorumpat ejus quod quæritur, ablato quovis dubio, vel suspitione. Exemplo sit quod de buxo fertur, & foliis ejus in ignem projectis, singulis eorum, de quibus habetur suspitio, nominibus inscriptis, crepitare fontis foliculum & exilire perhibetur. Non aliter de futuris, conjectura multorum simul, fieri posse putant. Aliud est.

Pyrotechnia, hæc solum operatur in præparationem rerum naturalium ignis adminiculo, sed medio, ac potissimo instrumento potius.

Pyrala silvana, vide parthenion.

Plumbago, Galena, Molybdena, unum & idem sunt, seu lapis plumbarius, unde fiat plumbum. Lapis plumbarius, vena plumbaria, terra plumbaria, & materia, unde fit plumbum recte dicitur. Habet etiam easdem vires cum plumbo loto, & recremento plumbi, & eodem modo lavatur: & differt à molybdena nativa, ipsius colore tantum, non materia. *Dioscor.* Et color potest facile mutari in plumbagine diversis vaporibus è terræ visceribus excitatis. Si aliquod habebis discrimen, dic lapidem plumbarium molybdenam, cum solum continet plumbum: è contra cum plumbum & argentum continet, dic esse galenam.

Sed duplex est { Nativa, & Factitia.

De quibus, & de diversis eorum speciebus, videas plura, *Ruland.* à *pag. 372.* ad *paginam 376.* si placet.

Plumbum dives.

Plumbum depauperatum.

Poponax, est Gummi.

Pompholix vera: In officinis vocatur, nil album, nihili. Ex Cadmia inspersa de industria, vel ex ipsa Cadmia proflata follibus fit. Cinis metallicus levissimus, fit etiam in summitate fornacum, aut parietibus, vel etiam domuncularum ab extra. Si in oris fornacum est, tum Cadmia est capnitis, si in lateribus, & summis cameris, est pomphylix, pars *quæ in* summitate dependet est pompholyx, è contra pars quæ adhæret parietibus est spodion. Illa adolescentes diligenter observare debent. *Arabes* duplicem faciunt Tutiam.

1. Nativam in mineris, albam, viridem, & citrinam: in littoribus maris Indiæ.

2. Factitiam in fornacibus: de qua hic.

Spodion fit,

1. E cannæ radice adusta.

2. Ex ebore vero combusto.

3. Ex ossibus Elephanti, Canum, & aliorum animalium exusta est hæc spodos usque ad levitatem ex ossibus, cum fieri deberet ex ebore usto. Ant ispodium fit ex cauticulis stipticis secund. *Diosc.*

Pyrites, & Marchasita idem sunt secundum Græcos & Arabes. Dicitur *Pyrites*, quia ex eo plurimum ignis excuditur: & illo utuntur milites ad inflammandas bombardas: & dicitur *pyrites*, quod igneus ipsi sæpe sit color.

Reperiuntur in Germaniæ fodinis variæ *Pyritis* species.

1. *Pyrites*, argentei coloris, quæ argentum continet

pet & æs, modo ſolum argentum, modo ſolum æs, modo argentum & æs ſimul, modo argentum & plumbum nigrum, modo plura metalla, modo omnino ſterilis reperitur. *Pyrites* autem ille videtur plus argenti vivi habere reliquis ſpeciebus.

2. *Pyrites* fere aurei coloris, eſt proprie *pyrites*, & *pyrites*, æris ſpecie æris, cognatus priori.

3. *Pyrites* prorſus aurei coloris, plus videtur habere e ſulphuris; cui nonnunquam admiſcetur quarta ſequens ſpecies.

4. *Pyrites*, colore ſimilis galenæ, ſed prorſus materia differt. Coquitur ex eo aurum & argentum, & reperitur in magna copia Reichenſteinii ſubtilis admodum, plus auri, minus continet argenti, vel aurum ſolum; Sed Rauriſi plus continet argenti, minus auri.

5. *Pyrites*, cineracei coloris, ſubtilis admodum reperitur Reichenſteinii, & admiſcetur præcedenti ſpeciei, ut ex illa poſſit etiam excoqui aurum. Sed hæc ſpecies paulo diverſo modo reperitur, *Aldenbergi* in *Sileſia*, unde conflatur aurum & argentum.

6. *Pyrites* coloris ferrei, per ſe fert ſpeciem maſſæ ferreæ, reperitur in fodinis ferrariis quibuſdam, non in omnibus.

Pyrites habet inſignem vim diſcutiendi, abſtergendi, & excalefaciendi. Quomodo urendus & lavandus pro medicina docet *Dioſcor. lib.5. c.89.* plura videas in *Rul. pag.393.* ad *pag.396.* de variis *pyritis* generibus.

Pyrites etiam eſt parens ſuccorum *6. pag.327.* *Pyrites* metallorum variorum fertilis *10. pag.397.* *Pyri-*

tum è quibus ignis elicitur 7. gener. *pag.397*. Argentei coloris 8. *pag.398*.

Pyramis, (aliis catinus coniformis) est vas metallicum, in modum pyramidis excavatum, ut pars ejus superior lata: inferior autem in acutum vergens pro liquatis mineralibus in regulum formandis accomodari possit.

Q.

QUandros, Lapis est seu gemma, quæ reperitur in cerebro & capite vulturis, coloris candidi: quæ replet mamillas lacte, & contra nocivos casus valere dicitur.

Quanli, est plumbum.

Quars, est petra fellis.

Quartatio, est separatio auri & argenti invicem commistorum, quæ ideo dicta quartatio, quod misturæ ex auro & argento tantum sit addendum argenti, ut hujus tres partes sint ad illas unam, fiantque omninò quatuor.

Quinta essentia, est mysterium, ad æthereæ naturæ paritatem viresque præstantissimas exaltatum. Solet appellari cœlum, & cœlestis substantia, in qua purissima, & syncerissima crasis hæret, & radix substantialis, tanquam esset defluvium ætheris, vel radius firmamenti, voce Creatoris per ima dispersus, animæque mundanæ ἀπογέννημα.

Quin-

Quinta essentia vegetabilium, est quæ ex vegetabilibus eorumque partibus extrahitur. Fit hæc potissimum ex succo extracto. Primas obtinet hic quinta essentia vini, quam Mercuriam vegetabilem nominat Lullius; Alii aquam primi entis, cœlum & clavem Philosophorum vocant.

Quinta essentia animalium, est quæ extrahitur ex partibus animalium, ratione mistionis naturalis, & vegetabilis: Itaque praxis parum differt à vegetabilium apparatu.

Quinta essentia mineralium, est quæ ex mineralibus conficitur.

Excellunt his quintæ essentiæ metallorum & gemmarum.

Quebricum, est Arsenicum.

Quebrit, & *Quibrith*, est Sulphur.

Quianos, Id est vena terræ, Cuperosum.

Quirini sancti plaga, morbus descr. à *Para. Tom. 2. pag. 357.*

Qualitas, dicitur complexio calida vel frigida. Hactenus quatuor qualitates ore omnium prædicatæ sunt, & quatuor elementis assignatæ, cum nihil minus quam elementa sint, nec ista qualitates, at solum, quod ex elementis generatur, omne, hoc est, aut frigidum, aut calidum: Si frigidum, habet in se quandam ingenitam & individuam humiditatem, unde ubicunq; humidum, ibi etiam frigidum esse oportet, non aliter de calido & sicco judicandū. Nam siccitas inest caliditati soli, nec fieri potest ut frigidum sit siccum, aut calidum humidum. Istæ complexiones sunt ex *Ares* sic disponente natura, ut uter-

interque parens elementum ignis masculus calidus, sperma siccum aërem habeat. Terra vero frigida mater, menstruosum semen aquam possideat, ut ista simul etiam conjuncta videmus aquam suæ terræ, & globulum unum efficere minimum, non secus atque aërem igni suo semper continuum, spheram unam, illa majorem, firmamento vero minorem, & ideo medium globum dici, mediamque regionem æthe-ream elementatam. Ex quibus duobus parentibus generatur omnis fœtus naturæ elementaris, sub complexione vel calida cum sicco per se, vel sicco resoluto, aut sub frigida cum humido per se, vel cum humido coagulato. Hinc fit ut sæpissime frigi-da multa judicentur ex oculo vel manifesto, quæ ca-lida sunt in occulto. Exemplo sit nobis crystallus apparentia frigidus & siccus, in occulto centroque suæ naturæ tamen humidus est, quia nihil aliud quam humidum coagulatum. Item petroleum, quod natura sua siccum est resolutum, non per-inde ut apparet oculo humidum. Proinde non parvi refert physico probe cognoscere naturam & complexionem rerum; cum ex suis parentibus, tum ab externis accidentibus in compositione ac-quisitis. Hæc etiam in artificialibus solutionibus & congelationibus immutari solent. In summa tam vastus est graduum in qualitatibus labyrinthus, ut non sine maxima fallacia, quantumvis exercita-tus, hac via transire valeat ad scopum verum recupe-randæ sanitatis in medicina. Quod etiam à suis tra-ctationibus deprehenditur, ut quod hoc loco sit af-firmatum, alio negetur apertissime. Tum demum ad

sacram

ſacram diſtinctionis anchoram eis, tanquam ad aſylum confugiendum, quibus ſuum delirium demonſtrabitur. Quapropter fœliciſſimũ phyſici ac medici judicandum eſt ingenium, quod à confuſione phyſica, noverit in ſpagyricam rerum unionem, infallabilem ſemitam deflectere. Hactenus de qualitatibus dictum, ut videat Lector aliam eſſe de his Paracelſi mentem, & infidelium vel Græcorum opinionem.

Quartatio, dicitur ſummum examen auri, hac via videlicet, ut argenti partes novem ad unam auri commiſceantur liquatione per ignem. Deinceps aqua ſtygia vel forti reſolvantur ambo ſimul. Argentum totum in aquam confluit, auro ſolo ſubſidente pulveris inſtar, ſpadicei nigricantiſque coloris.

Quinta eſſenta, dicitur ſpiritualis materia quædam, corporaliter ex omnibus herbis, plantis, & aliis quibuſcunq; rebus vitam habentibus tracta, & ad ſummum gradum ſubtilitatis adducta, per ſeparationem ab omnibus elementis, & impuritatibus: item vires & virtutes, omniſque medicina incorruptibilis, in quibuſcunque rebus deliteſcens. Dicitur alias rerum forma ſpecifica, quæ ſi à ſpecie removeatur, ad ſuum genus accedit, altiuſque progreditur donec in centro quieſcat. Quod his tribus characteribus elegantiſſime denotatur à Paracelſo. 2. 4. o. Hoc eſt per abjectionem confuſionis & impariatis impuritatiſque elementorum quatuor, prevenitur ad duplatam quintam eſſentiam in decade ſub unione creata quieſcentem.

Quintum eſſe cujuſlibet elementi per ſe ſolum, animal ex eo ſolo productum.

R. *Ragadia*,

R.

R*Agadia*, sunt nolæ vel apostemata pudendorum.

Rana, est apostema sub lingua.

Rabira, *Radira*, est stannum.

Rabiel, *Roliel*, est sanguis draconis.

Rachi vel Raco, est Mercurius.

Racri Ranac, est Sal armoniacus.

Ramigi, id est *Ramigiri*, est Colophonia.

Ramag, est Cinis.

Rasar vel Rastis, est Stannum.

Rastol, *Rasoes*, est æs.

Rastul, est Sal.

Rasaheti, *Rusatagi*, est æs ustum.

Realgar, est auripigmentum rubeum.

Recha, est Marmor.

Receptaculum, est vas amplum & globosum distillantes humores recipiens. Sed receptaculum pro rei distillandæ ratione variat. Nam si res vaporosæ flatulentæ, & spirituales dissolvuntur, amplum esse debet: alioquin à spirituum vi magna, magno bombo, ac crepitu, nec sine astantis periculo, rumpitur, atque in frusta dissilit. Si vero res calidæ tenuesque fuerint, collo longo formatum esse debet. Sin autem res mediæ fuerint, medium receptaculum requiritur.

Recrementa ferri, sinder.

Rel, rebus, est acetosum.

Restinctio, est gradatio, qua res candefactæ in liquore exaltante restinguuntur, atque ita ad nobilitatem perveniunt in eo genere optimorum, hic est primus & principali finis inventæ restinctionis.

Retorta, est vas globosum, cujus collum paulatim à ventre procedit, ac sensim in oblongum canalem reflexum transit.

Resolutio per medicinam, est cum commista violenter separantur, adjecta resolvente, & quantilibet misturæ partem segregante. Eam autem rem è Gebro medicinam nominamus, quanquam etsi liquida sit, dici queat aqua solvens. Fit autem perinde ac in lactis per coagulum acetum vel similia secessu. Itaque & empyriasis opus ipsum poterat appellari. In nonnullis vicinum est coagulationi, quæ unà crebro fit.

Raparum radices, sunt flammulæ radices. Nam per se tantum flos & flammula.

Reverberatio, est ignitio, corpora igne vivo reverberante, & repercutiente in calcem subtiliorem reducens; Estque clausa vel aperta.

Reverberatio clausa, est quando corpora reverberanda in furno reverberii clauso calcinantur. Hæc reverberatione ignis gradus ad amussim administrari possunt, ut calor intendi & remitti possit, quod in vulgaribus non accedit.

Reverberatio aperta, est quando materia in verberatorio fumo omnibus foraminibus apertis calcinatur. Hæc reverberatio valde vehemens est, & utimur ea in corporibus duris, & pertinacibus resolvendis.

REX.

REX.

Rinar, est limatura. *Rian* idem.

Robes, est acetum.

Ron, est libra.

Rosa, est Tartarum.

Rota, *Rotingenius*, est Colophonia.

Rob, est succus inspissatus.

Rubeum, Aurum falsum. Cuprum tinctum.

Rutabulum, *vel Vncus*, est baculus ferreus longus, in altera parte cochlear, in altera radulam habens, docimasticis operationibus inserviens.

Rubrica synopica, quam volunt dici lepinum. Græcis magram, vel mogan, Latinis synopidam. *Dios.* eligit eam, quæ gravis, densa, jecinoris colore, non calculosa, sibi concolor, & copiose cum diluitur, se diffundens. Interdum à *Byzantio* afferuntur pastilli coloris fere fulvi, litteris Turcicis signati, quos materialistæ terram sigillatam appellant. *Olim* terra lemnia imagine Capræ signabatur, quia illi admiscebatur sanguis hircinus.

Lemnus, Insula in qua fodiebatur illa terra, subjicitur Turco, quare facile *Byzantium* portari possit. Quod si color talium pastillorum, qui afferuntur è *Byzantio* minus quam debet rubricæ respondet, causa forsitan est, quod cum terra diluitur, ut in pastillos cogatur, nonnihil mutatur. Deinde jam profundius foditur, & ita minus calore aduritur. Turcæ magni æstimant ad pestem curandam tales pastillos. Arabes glebam Armeniacam, quæ non multum terræ sigillatæ dissimilis est, nisi quod Armeniacæ terræ sigillum nusquam impressum legatur. Utrum

hæc

hæc terra sit tandem signata redacta in pastillos cum literis Turcicis, an sit rubrica synopica dilata, an terra Lemnia, an Armenia, non magni refert, cum easdem vires omnium talium habeat: *Byzantii* inquirenda esset, an è Lemno, an ex Armenia, an è Synope in Thraciam deportaretur.

Rubrica.
- *Nativa fossilis.*
  - *Synopica & Terra Lemnia.*
  - *Germanica ex ochra,*
    - *Nativa in fodinis calore terræ aut solis adusta & degenerante.*
    - *Nativa, ad flumina calore solis, aut terræ exusta & degenerante quę cum nimium aduritur, fit illa indurata*
    - *Metamorphosis egregia, ars à natura fingere didicit, ex ochra rubricam colore & non ut existimat & scribit ex rubrica ochram.*
- *Factitia fabrilis, quæ fit ex ochra usta arte in novis fictilibus.*

Rolelleum est triplex,
- Incorporatum,
- Innatum,
- & Momentaneum.

1. Incorporata, sunt omnia Mercurialia, videlicet Mercurius per se, Mercurius sulphuris, Mercurius salium.

2. Innata, sunt ex tribus, Consolidativa, Mundificativa, Confortativa.

3. Momentanea, Relolleum, Mors est, est enim

improviſu relolleum, eum tinctura velociſſima. *Para.871.pag.*

Ranarum, ſperma præparatur, reducendo ſperma in diſtillatione ſolis, deinde diſtillatione per alembicum. *Para.879.*

R*everberata*, ſecundi ſunt gradus. Calcinata tertii. Sublimata quarti gradus. *Para.890.*

R*ealgar*, ex proprio ſignificato, fumus eſt mineralium, ſed metaphorice ſumptum, eſt in humano corpore vitioſa natura, ex qua naſcuntur potiſſimum ulcera, eſtque quadruplex juxta numerum elementorum: ut realgar aquæ ſpuma natans ſuper aquas: realgar aëris tereniabin: & realgar ignis conjunctio ſaturnina.

R*abeboja*, radix flammulæ majoris.

R*ebis*, excrementum alvi. R*ebis, lapis rebis*, eſt Capilli.

R*ebus vero*, eſt ultima rerum materia.

R*ebiſola*, eſt arcanum urinæ ad icteritiam: quæ ſi coquatur, ac deſpumetur, optime poſt triduum quieſcens lapillos rebi ſolos edit.

R*ebona*, idem quod mumia.

R*educ*, eſt pulvis, quo calcinata metalla, & mineralia liquantur, iterum in metallinum regulum redeuntia.

R*elolleum*, eſt virtus ex complexione, ut in hypericone prima virtus eſt in calido & curativo. Accidentalis vero cherionia & occulta, in eo quod vermibus adverſetur atque corruptioni.

R*egale*, cimentum eſt, quo repurgatur aurum.

R*eſina*, dicitur pix flava, & pulchra.

R*eſina*

Resina auri, est crocus ex auro tractus.

Resina pini, id est, abietis.

Resina terra, est sulphur.

Resina terræ potabilis, est sulphur sublimatum in liquorem, balsamum, vel oleum redactum.

Repercussiva, dicuntur medicamenta fluxiones retrorsum agentia.

Reverberatorium, furnus est, in quo per flammam materialia calcinantur.

Rillus, est instrumentum aurifabrorum, in quod effundunt liquata metalla in formas oblongas.

Rosea, est idem quod heresypelas.

Rubedo de nigro, id est, de talco nigro.

S.

S*Agani*, sunt spiritus quatuor elementorum.

Salamandri, sunt spiritus ignem inhabitantes, vel ignei, homines.

Saldini, idem quod Salamandri, homines quos influentia sustentat, & ex elemento ignis nutriuntur. Ut fuit illa gentilis mulier nomine Ziser, quæ statim atque infirmabatur, sese in ignem conjiciens reficiebatur & convalescebat, in eo sedens gaudensque, tanquam in aliquo balneo.

Sal aluminosum, id est ex alumine plumoso tractum.

Sal anathron, eſt ſal ex uſnea lapidea tractum.

Sal cryſtallinum, eſt ſâl quod ex urina hominis decoquitur.

Sal colcotharinum, eſt quod ex colcothare vitrioli factum eſt in alcali.

Sal congelatum, naſcitur in thermis. Fontibus & aquis medicatis.

Sal enixum, id eſt reſolutum.

Sal lena, ſpecies eſt ſalis petræ.

Sal mercurii, dicitur ſpiritus vini, qui inebriat.

Sal petra, eſt quod in teſtudinibus cellarum naſcitur in conos oblongos, ex calce reſoluta, vel ex ſpuma ſalis, aqua arctans.

Sal nitrum, ex terra decoquitur, in quam urina diutiſſime conjecta eſt, ut in caulis ovium, ſtabulis equorum, boum & aliorum animalium.

Sal practicum, fit ex mixtura ſalis petræ cum ſale armoniaco partibus æqualibus, in olla figulina non vitreata, filo in cella vinaria ſuſpenſa, reſolutione penetrat ſal extrinſecus, adhærens ollæ, quod ſingulis denis vel duodenis diebus abradendum eſt, inſtar pruinæ.

Sal ſciſſum, ſeu entali, & alumen ſciſſum, idem ſunt.

Sal reſolutum externum, eſt quando quis aliquid comedens ſal eſſe exiſtimat, omniaque ſalſa ſibi videntur.

Saltz, ſultz, vel Selenipum, eſt ſalſugo vel muria ſalis, ex ſale reſoluto frigore, vel humiditate penuarii vel cellæ vinariæ.

Sabon, vel Sabena, eſt Sapo, lixivium unde ſapo fieri ſolet.

Sadir,

Sadir, eſt ſcoria

Saffatum, eſt ſpecies ſalis.

Sagda, vel ſagdo, coloris praſſii:ut Gagates attrahit paleas & fila, magnes ferrum; ita ſagda lignum, & ita fortiter adhæret ligno, ut avelli non poſſit niſi abſcindatur. Reperitur ad naves tabulis fortiter affixa, unde colligi potes mare eſſe patriam ejus. Gemma eſt magnitudine fabæ. Soli apud Chaldæos ait Sagdam vulgo reperiri. *Plinius* dicit in Samothracia ſpeciem ejus gemmæ eſſe nigram ligno ſimilem ſine pondere.

Sagimen vitri, eſt ſal vitri, vel ſal alkali.

Salebrot, } Eſt ſal acutum.
Sal lambrot, }

Salefar, eſt crocus hortulanus.

Salſa, eſt Argilla.

Salſedo mucrum, eſt ſal pertæ.

Sal, Hal Græce, *Melech* Arabice; eſt ſalſugo, vel muria ſalis, ex ſale reſoluto frigore, vel humiditate cellæ. Vel eſt principium terreum, cum virtute terminante & coagulante, & ſic etiam conſervante. Itaque & naturæ proximum eſt & facile cum ea conſpirat.

Sal metallorum, eſt lapis philoſophorum.

Sal alabrot, eſt nitrum atrum.

Sal albus, eſt Borax.

Sal alocaph, eſt armoniacus.

Sal alkali, eſt ſal vitri, Cali, Amaritudinis ſal, Oleum Philoſphorum. Spiritus.

Sal amarum, Alcali & nitri.

Sal armoniacus, eſt ſal ſaparicius, vel defoſſum, vel ſal de Arabia.

Sal atrum, seu Taber, idem.

Sal amoniacum, Compositum est ex urina & fuligine.

Sal de Hungaria, est sal nitri.

Sal ex herbarum, Sal panum, cinere factus, est sal alkali.

Sal gemma,
Sal adrom,
Sal metallicus,
Sal Hungaricus,
Sal lucidum, } Idem.

Sal marinus, idem.

Sal Græcum, est alumen de alap.

Sal Indicum, à loco dicitur, Sal Indicus, est Mercurius solvendo, & coagulando.

Sal factitium, est id quod coquitur vel arte fit, & est duplex.

1. Marinum, *Diosc.* prædicat id quod sit candidum, æquale, densum & è patre Cypriacum, *&c.* Fit hoc sal marinum stagnis completis, marinis aquis exsiccatis sole ardentissimo, quasi coctione quadam & imbre seu aquis dulcibus admistis. Nullum enim sal fit sine aqua dulci ut vult *Plin. lib. 2. cap. 106.* Admiscent salsis aquis dulces aquas parantés sal, ut abluant vehementiam acrimoniæ, ut adhuc fieri nonnullis locis *Hispaniæ*, & *Galliæ* fertur, sic fit & exsiccatur in lacu Tarentino, & in *Sicilia*, in lacu Cocanico.

2. Quod coquitur arte, ex muria nativa fontium, sicuti jam coquitur sal Hallis in *Saxonia*, in aliis lo-

cis

cis,tum Thuringiæ,tum Saxoniæ. Unum vero alterum superat bonitate,ratione muriæ. Ut videmus in Marchiæ quodam loco. In regionibus prope *Lysbonam*, ad mare magnæ sunt paludes, multis in locis stagnantes aqua marina: in illis fit tale sal marinum lacustre ad littora, relabentibus fluctibus operante *sole*, qui coquit istam aquam marinam in sal, quod incolæ mox certo artificio, factis quasi cistulis, colligunt, ne iterum auferatur redeuntibus fluctibus, & in littore magnis cumulis coacervant, ubi magis magisque sole sicco excoquitur & fiunt frusta ejus immensæ magnitudinis, tanquam forent alumen, aut glacies ipsa fluminum, sed coloris sunt suppallidi, aut nigri, aut viridis. Hoc sal deinde navibus aufertur, ad varias nationes marinas & certo artificio teritur ut fiant tanquam arena grandis, cum quo saliuntur pisces. Illud sal lacustre, iterum coctum, fit optimum Sal & candidissimum.

Addit *Diosc.* modum urendi salem, tam fossilem, tum factitium: quod sal ustum sal taculum, & cotulam dicunt. Mentionem etiam facit spumæ salis, quæ illi nihil aliud est, quam spumosi maris lanugo, sive ramentum in petris exilibus, quod locis maritimis reperitur in littore, quod alluit mare, coagulatum quiddam est saporem habens salis, & odorem marinum virosum (aliâs spumam salis & alcyonium vocant.) Aliud genus, ex aquis maris sponte nascitur, spuma in extremis littoribus, & scopulis relicta. Hæc omnis rore densatur, & acrior est qui in scopulis reperitur. *Nicandri* interpres definit hoc esse spumam salis, quod cum homines sal conficiunt, sal-

ſis aquis dulces admiſceant, quibus vehementiam acrimoniæ abluant. Nota etiam quod ſalis ſunt infinitæ ſpecis, ſi loca, patriam, colorem, mineram, qualitatem, & alia conſiderare velis.

1. *Sal Capadocium*,
Sal panis,
Sal maſſa, Unum & idem ſunt.
Sal uſuale,
Sal commune,

2. *Sal Sodomæ*, eſt ſal quod generantur in mari mortuo, ubi aqua eſt amara. Dicitur *Sal Sodomæ*, à montibus mari adjacentibus, hoc ſal videtur eſſe ſpecies ſpumæ maris, vel ſalis concretæ.

3. Alia eſt ſpecies ſalis, quæ dicitur *Sal alkali*, *vel alkal*, quod factitium eſt, & ſit de herba *Kali*, *vel uſuen*, quod volunt fieri combuſtione herbæ anthillidis in fovea.

Eſt & ſal lucidinum, nomine nitrum, & *ſal Alexandrinum*, & *Anderonæ baurach*, aphronitrum, nam nitrum ſpecies eſt ſalis.

Salis flos Aloſanthos, à mare videtur habere, eſt quædam effloreſcentia maris, & emittit hoc mare medicamentum: alio ſub nomine habetur in officinis, nempe dicitur ſperma, vel ſemen Ceti, vel balenæ, ſeu ambar ſubalbidum. *Saxones* vocant Walraht, (cito auxilium) alias, (cito auxilians) Baldraht. Forſan ab effectu in nonnullis morbis. Veteres non fecerunt mentionem ſpermatis Ceti, ſed floris ſalis, & idem eſt.

Reperitur in ipſo mari, & ſupra petras in *Nilo*, coloris crocci, aut lateritii, ſed ut deponat ruborum & fiat candidum, purgatur. Flos

Flos salis duplex est, { 1. Tenuissima favilla, & candidissima salis. 2. Sperma Ceti, cito auxilium, cito auxilians. }

Sal napta, Petrole.
Sal nominis, est sal gemmæ.

Sal panis, est sal commune non præparatum, { Sal usuale, Sal massæ. }

Sal vitri, Sagimen est vitri.
Sal sapientum, est armoniacus, sal pensum.
Sal rubeum Indiæ est nitrum rubeum.
Sal tartari, est album calcinatum tartarum.

Sal tripollinus, *Sal Syrus*, *Sal thabor*, *Sal metallicum*, *Sal grandinosum*, } Idem.

Sandaraca nativa, Metallicum est, & terra purpurea, & reperitur in eisdem metallis in quibus auripigmentum nativum, est species auripigmenti, illi per omnia similis, odore & substantia, & viribus: præter colorem quod ruffum est, & consentit colore cinnabri *Plin.* dicit arsenicum ex eadem esse materia qua sandaraca: per arsenicum intelligens auripigmentum. Licèt Chymistæ discernere student, arsenicum hoc auripigmentum, & sandaracam: unum & idem sunt. Et fiunt ex sulphure & argento vivo debili à natura. In summa, Sandaraca est terra metallica rubea, seu purpurea, seu ignea, redolens sulphuris virus.

San-

Sandaracha quatuor sunt species,
1. *Sandaracha* nativa,
2. Factitia Vitruvii, vel Sandix Græcorum,
3. Imperfecte cocta.
4. Nativa cum auripigmento mixta.

Porro quia resina illa Juniperi, Sandarax, & vernix dicitur apud Arabes; unus error alterum traxit; quidam indocti vernicem, quo utuntur pictores & artifices, quod fit ex oleo & gummi, habuere pro vera sandaracha metallica. Sed in nostris officinis non habetur Sandaracha metallica hodierno die.

Sandix,
Olus agreste,
Terra rubea, Paulus Philosophicus,
Auripigmentum rubeum

Sal, est vinum ex tribus primis, quod corpora rerum conjungit.

Samen, est hordeum vel ordeum,

Sane, *Solacium*, Idem.

Sanguinea, Sal nitri.

Sanguisuca, est filtrum.

Sanguis duorum fratrum, est sanguis draconis, vena terræ.

Sanguis hominis ruffi, Sulphur. Mercurius Solis.

Sanguinis humani arcanum. lib. 3. de natura rerum, *pag. 392.*

Sanguinis humani præparatio, *lib.* de Persicaria, *pag. 649.*

Sanguinis magisterium, in Archidoxis *pag. 155.*

Saturni crocus; proprie Minium est.

Sapphy-

Sapphyrus lapis, est lapis aureis punctis collucens, cujus aliæ species sunt cæruleæ, aliæ mixta purpura. Optimæ apud Medos. Qui coloris cyanci sunt mares Sapphyri æstimantur esse. Orientalem & Judaicam esse optimam prædicant, & hujus species alia est coloris perspicui, cœli serenati, in qua vincat, quasi flavus color: alia species habet nubes obscuras, ad rubedinem declinantes: alia nubeculas habet è contra albas

Sapphyrus, dicitur reddere hominem castum, pium, stabilem. Utimur Sapphyro in corde confortando, & in corpore interiore refrigerando: secundum carmen.

Corporis ardorem refrigerat interiorem
Sapphyrus, & Cypria languida vota facit.

Saraffi, est gypsa.

Sarca,
Sayrsa, } est Ferrum.
Sarra,

Sarfar, etiam est ferrum.

Sarda gemma, quæ & sardinis lapis dicitur, & nunc Darneolus vocatur, teste *Plin. lib.37. cap.7.* olim fiebant vasa potoria: nomen cum Sardonyche commutavit: Nomen habet à Sardibus, ubi primum reperta, laudatissima tamen in Saxi corde in *Babylonia*. *Albertus* sardam acuere ingenium prædicat, reddere homines lætos, quia purgat sanguinem, & bonos spiritus procreat. *Rul.* è *Plin. lib. 37. cap. 6.* numerat *pag. 423. Sardæ 22.* species.

Sardonix, rubor pellicidus, habet speciem unguis humani, impositus manibus, in superioribus

bus partibus apparet onyx, in altera parte ſarda.

Saturnus, eſt plumbum.

Sarnicum, sacen, eſt Draconis.

Saura, à Latinis *Lacertus, vel Lacerta*, multarum eſt ſpecierum: Inter pulcherrima viridis candicante ventre prope dumeta, & ſepes, quarum in ventre diſſecto arundine reperitur gemma Saurites, quæ dicitur contra venena valere, nunc novo experimento oſſa viridis lacerti comitialibus proſunt. Sed oſſa colligi debent hoc modo. Imponas lacertam viridem adhuc vivam, captam, in aliquod vas clauſum, plenum optimo ſale, & ſal paucis diebus conſumet carnen ejus, & inteſtina omnia: & ſic facile colligere oſſa poteris, & ad illum morbum proſunt oſſa illa, quam ipſa ungula Alcis.

Saxa, Ex fodinis eruuntur quædam ſpecies *Saxorum*.

R*ul.p.425*. numerat 5.
- Saxa arenaria, 5.
- Saxa calcaria, 6.
- Saxa fiſſilia, 13.
- Saxa gravida, 3.
- Saxa tincta ab exhalationibus, 5.
- Et Saxa vilia, quæ natura de diverſa materia compoſuit, *pag. 426. 427.*

Saxifragium, quivis lapis, qui tartarum in homine frangit & diſſolvit.

Sbeſten, eſt calx viva.

Schebendenigri, eſt canabis, vel ſemen ejus.

Schi-

Schistos, seu Schistum, est species hæmatitis, sed pallidior & crocei coloris, & friabilis, sua natura fissilis, concremento, & alterno cohærentium venarum discursu pectinum modo, amoniaco sali similis. Hæmatites rubentibus venis friabilis est, & sanguineus, vis ejus est fortiter astringere. Quomodo *schistus* lapis cum auro lichenas crematur. Vide *Plin. lib.33. cap.4.*

Scobs, est cinis clavellatus, id est alkali.

Scobes, est scoria cujusque metalli.

Scorax, est gumma Olivæ.

Scorith, est sulphur.

Scorpius constrictus, est ferrum præparatum.

Sal taberzet, est omnium albissimum tartarum.

Sal tabari, est sal alembrot.

Samech, est tartarum. Sal tartari, remedium omnium vulnerum.

Sandaracha, est auripigmentum rubeum, natura magis excoctum.

Saphirea materia, est liquor in quo non est aliqua impuritas vel corruptio, sed est liquidum ab impuro quovis segregatum.

Sanguis calcetus, id est, instar calcis acer & albus.

Sapo sapientiæ, est sal commune præparatum in aquam.

Saxifraga, vel *Saxifragia*, dicuntur omnia quæ calculum, lapidem, aut arenam expellunt.

Saxifragus, est cristallus palidus, supra citrinolus vocatus est.

Scacurcula, est spiritus ossis de corde cervi.

Scajolæ, sunt spirituales mentis & animi vires, proprie-

proprietates, virtutes; atque potentiæ, quæ juxta numerum elementorum sunt quadruplices. Sunt rotæ quatuor ignei currus; quo raptus est Elias in cœlum, quæ sumunt originem ex animo & mente hominis à quo recedunt, & in quem iterum reflectuntur. Sunt quidem phanthasia, imaginatio, speculatio & agnata fides. Sunt etiam & præcipue quatuor illi principes articuli totius nostræ fidei Christianæ, uti Baptismus, vera fides in Christo Jesu, Sumptio Sacramenti cœnæ Domini, & charitas in proximum, quæ fidei fructus maturos exhibet. Per quæ omnia ne dum vitam longam, sed etiam æternam consequimur. De his latius lege *Paracelsum in Eucharistia*, & expositionibus libro de cœna Domini, & audies quæ satis faciant animo pietatis & veritatis avido.

Scirona, est ros autumni.

Scuma, idem quod squama.

Sebel, panniculus est oculorum ex venarum inflatione.

Sectacroa, supra sectarum flos ad macem interpretati sumus transpositione, quod alii viderentur longius rem à rore marino, & croco petere.

Sedativa, medicamenta sunt ut mitigativa dolorum, quietem ægris adferentia, simul curativa, & sanativa.

Sephirus, est apostema durum & exsiccatum.

Semen Veneris, dicuntur squama æris.

Seraphin, est ineffabilis virtus, & immensa potentia cœli, & præsertim angelicus chorus & schola cœlestis.

Serpheta,

Serpheta, eſt medicina lapidem liquefaciens.

Serpentina pedemontana, eſt inſignis herba vulneraria.

Sibar, eſt argentum vivum.

Sibedata, eſt hirundinaria. Item lapis quo colores teruntur.

Silo, eſt terra.

Similitudines, dicuntur figuræ cœleſtes, quæ rebus aſſimilantur nos concernentibus.

Simus, eſt gilla, vide ſupra.

Sinonia, eſt glutun album articulorum. Et Sinovia.

Sirones, ſunt puſtulæ ſcabierum in manibus præſertim.

Siza, eſt eſchara.

Sol in homine, eſt inviſibilis ignis influens à ſole cœleſti, fovens nativum ignem in homine. *Sol*, eſt Aurum.

Somnia; ſunt operationes quæ fiunt inter dormiendum ab aſtris & ſideribus in homine.

Sophia herba, conſolidarum eſt ſpecies nobiliſſima, quo fit ut nonnunquam aurea nominetur, nondum quibuſvis cognita. Illyricis vero & Liburnis familiariſſima. Si folium ejus ore maſticetur, labia contrahit, & ſupra caulem exiſtens adhuc laceretur, per ſeipſum conſolidatur, nobiliſſima dulcedine pellet ac balſamo.

Sophiſtæ, ſunt magiſtri noſtri, quæ ſe præſumunt omnium ſapientiſſimos, omnia ſcire ac intelligere, nihil etiam ignorare, cum nihil ſit iſtorum Doctorum Græcorum ſapientia, præter meram ſtultitiam,

elo-

eloquentia, vel facilitate linguæ potius, aſtu faſtuque palliatam, captioſiſque munitam ſyllogiſmis, quorum omnium ſi neges principia, mox ruit eorum Gigantum fabrica Nembrothica.

Scuta tahesi, eſt teſtudo.

Seb, eſt aurum, vel alumen. *Sed*, idem.

Seb, immaturi coloris, eſt ſcabioſus.

Scatea, dicitur ſecunda tartareæ urinæ ſpecies, à fœtore nomine ſumpto: eſtque indicativa omnium ex tartaro putrefactionum, ejuſque ſignum.

Scanton, eſt fœtor urinæ. Vide *lib. 1.* tract. II. *fol. pag. 2.*

Secur, Aurum.

Sedaff, eſt concha marina.

Sedhe, eſt Cynobrium.

Sednia, *Seden*, *Segax*, } Eſt ſanguis Draconis.

Sedma, & Sedune, eſt Hæmatites. *Sendanegum, sendanegi*, Hæmatites.

segith, *Sagith*, *Sernech*, } Eſt vitriolum.

Segregatio, eſt ſolutio integri in membra diſlocata. Hic enim non confluunt reſoluta, ut colliquabilia, ſed quælibet pars ſecretim tenetur.

Segregatio, eſt Diſtractio & Extractio.

Sel, eſt Sambucus.

Selatus, *Satir*, *Saic*, *Solat*, } Eſt argentum vivum.

Seleni-

Selenitis lapis, pro lapide speculari habetur. Sed Lapis Arabicus proprie est lapis specularis, potissimum illa species quæ ebur repræsentat. *Plin.*

Si Selenites, est lapis specularis, proprie illa est e-jus species quæ candidissima, unde fiunt fœnestræ, lignis lævigatis loco plumbi.

Diosc. Selenitem *Aphroselium* dici ait, quia noctu inveniatur imaginem lunæ reddere; & id facit lapis specularis candidus, nam apertè in eo conspicitur luna splendens, veluti in speculo, sed an cum luna augeatur, vel decrescat nescio. Humor hic lapis concretus esse videtur. *Plin. lib. 37. cap 10.*

Selsas, est filix.

Semafor Femar, est lucidum Carici.

Seperatorium, est vas transmittens quodammodo uniforme oblongum, orificio ad capacitatem auricularis digiti aperto, cui materia infunditur, & fundo in modum acus acuato materiam rursus emittendi gratia, præditum, cum annexis ansis duobus, liquoribus invicem separandis accomodatum.

Separatio, Elementorum.

Separatio per abscessum est cum partes naturarum diversarum commistione abscedunt à se mutuo, & ad regiones distinctas feruntur absistentes mutuo. Estque duplex, discessus, dilutio.

Separatio per abstractionem, est cum aliquo instrumento partes diversæ, à se mutuo disclusæ, altera, ab altera abstrahuntur.

Et hoc fit dupliciter, { Ablutione, & Subductione, sive sint res liquidæ, sive siccæ.

Sepa-

P

Separatio per dilutionem, ad latus perficitur per lintrem humili margine oblongum, & altera parte in acutum tendentem, qui manibus versari, & hinc inde agitari possit, alteraque parte latiore impelli.

Separatio per dilutionem, est cum terra copiose diluta ita separatur, ut gravibus subsidentibus, levia emineant, medium occupent medira. Et quoniam ejusmodi lotio in lutosis, terreisque, vel ad hanc consistentiam redactis, pulverationem, calcinationem & alia, locum habent potissimum, veteribus πεπλυσία recte est dicta. Ministrat autem ei abstractio, depletio, & nonnunquam filtratio, & similes functiones. Soluta enim & turbata & ad sua spatia delata, mox sunt deplenda, & transfundenda per filtrum setaceum, alioquin confunduntur denuo.

Septamen, est serapinum.

Septentrio, est aqua fortis.

Serex, est lac acetosum.

Sericon est Minium.

Sericiacum, est Arsenicum.

Serapinus, est gummi arabicum.

Serpens spiritus castitatis, est Mercurius.

Servus fugitivus, est Mercurius. Hermes propter humiditatem fugitivam sic nominat.

Sidia, est lima.

Sivantis, est terra argentina, simphus.

Sigia, vel / *Sigra*, } Est Storax liquida.

Sigillum, Hermetis. Orificium vitri.

Sirza, est Eschara.

Silex lapis, quo utimur in igne excitando: Silex dici-

dicitur, quasi ex eo saliat ignis. Hoc nomen conve-
nit pyriti. Et cum *Plinio*, pyritis genus est & non
species, imo lapis ominis unde excitatur ignis, Silex
eidem erit pyrites ab effectu. *Rul. pag. 43.* ad *pag. 435.*
refert varias Silicum species.

Siliqua. pondus quatuor granorum.

Simmitium, est Cerusa.

Sinapisis, est bolus armenus.

Sinopis, est Minium, à Synope urbe.

Sypho, & *Syringe*, } A water Squirt.

Siricon de plumbo, est cinis plumbi.

Siringe, est Calx.

Smaragdus, est à veteribus Astrologis dedicatus Mercurio.

Smaragdus, inter gemmas habet tertias, quia nullius coloris est jucundior aspectus: nam irrigua gramina & herbas amicas, frondesque omnes virore superat. Deinde solus gemmarum contuitu implet oculos, nec satiat: primo recreat obscuratos aliarum rerum aspectus colligitque visum. *Plin.* & *Sol. 12.* Ponit *Smaragdi* species.

Smaragdus, adversatur veneno, & venenatis. Ferunt si venenati oculus alicujus animalis, recto aspexerit illum, obcæcari. Præservat ab Epilepsia, sanat lepram, confortat visum, memoriam, retinet coitum, & digito gestatus fertur rumpi in coitu.

Smyris lapis, est durissimus & asperimus. Annularii sculptores, & alii artifices eo lapide expurgant, & nunc scindunt certo artificio cum illo ipso alios lapides, *Diosc.* utilem dicit ad erodendum & urendum

dum,& convenire gingivis ulceratis & dentifricio.

Solatur, est argentum vivum.

Solelasar, est alkali.

Solutum, est liquefactum.

Solutio, est prior Chymicæ practicæ pars, qua rerum coagulatarum compages solvitur, & attenuatur. Hæc multis distincta est speciebus. Sed nomen apud artifices in usu disciplinæ de una familiarius & frequentius usurpatur, quam de altera & nonnunquam certa quædam generis vocabulo solo designatur.

Solutio, est duplex, { Liquatio, & Segregatio: vel Calcinatio, & Dissolutio.

Sol sequium, est sulphur.

Sorus, vel sory, ex eodem genere est quo Melanteria, ejusdem fere coloris veteres crediderunt sorum, & melanterium idem esse, & profecto utrumque transit in chalchantum leucon, quo pingunt fullones. Sed sorus inest virus grave, ita ut nauseam moveat, quod melanteria non facit. Optimum est *Ægytiacum*, quod frianti nigrius apparet, in multa dehiscens foramina, subpingue, astringens, olfactu, & devoratione magnum virus olens.

Spagiria, seu ars spagirica, est quod purum ab impuro segregare docet, ut rejectis fœcibus virtus remanens operetur

Spara, etiam invenitur in fodinis plumbariis juxta *Barhoel* in Comitatu *Darbiensi* in *Anglia*, lapis albus similis gypso, valens contra calculum.

Spatula, *seu obex*, Latum instrumentum est in modum spatulæ factum, quod furnis compositis

ad

ad augendum minuendumque calorem inservit.

Specificum formale, est quod species per formales proprietates saltem refert. Et licet materiales virtutes concurrant, formales tamen excellunt, & illæ potissimum elaborando respiciuntur. Est & tinctura, & oleum.

Speculum citrinum, est Arsenicum citrinum.

Speculum album, est Arsenicum descensum.

Speculum Indicum, est limatura ferri.

Specular, Lapis Lunæ, Affroselinum.

Sphæra, { Solis, & Lunæ, } Quinta essentia.

Spiritus, est aqua solvens è re simplici, & acri producta cum ignei halitus natura. Potissima ejus pars est halitus, igneus, mistus tamen parte vaporosa. Itaque & consistentia specificam obtinet aquæam. In tali substantia vim rei gerit.

Spiritus, ambigit inter aquam & oleum, & ad liquorem accedit. Itaque etiam oleum vocatur, præsertim in mineralibus. Et spiritus quidam sunt oleosiores, quidam aquosiores. Alias spiritus nominatur etiam exhalationes earum, sicuti fumi metallici, item stibii, stanni, flos salis, vini, *&c.* Clangor Buccinæ.

Spiritus Chymicæ sunt 7. principales.

Spiritus fœtens, est sulphur.

Spodion flos, est ærugo æris.

Spodius, *Succudus*, } Est Tutia.

Spodium, est cinis auri.

Spodos, 5. sunt genera.

1. Spodos est fuligo cinerei caloris, gravior quam Pompholix.

2. Lutea, quæ generatur in focis, in quibus metalla separantur.

3. Subterranea cineria.

4. Subterranea nigra.

5. Subterranea viridis.

Sponsus, est Mercurius.

Spuma, est Cinis.

Spuma, argenti, Glette.

Spuma maris, Halcionium.

Spuma nitri, Affronitrum, Baurach Arabice.

Sputa maris, est sulphur.

Sputam boleterum, Magnesia, aurum spissum.

Spongia, seu fungus marinus, attrahens & asservans aquam, est Zoophyton, neque animal, neque frutex, sed tertiam quandam habet naturam.

Avicenna etiam sic definit.

Spongia, est corpus marinum, laxum, rarum: quod cui adhæret ab illa non separatur, habétque animas.

Diosc. ponit 2. genera, sc. { Marem, & Fœminam.

Mas existit densis, & exiguis fistulis, albis, cujus speciei duriores dixere olim Tragos.

Fœmina magis existit foraminibus rotundis.

Quidam addunt tertiam speciem, habentem intra se lapides duros, & plurimas cavernas. Invenitur in spongeis in mari in fœmina nuclei, licet raro, in modum pomi persici, aut amygdalæ enucleatæ, magni momenti in medelis contra puerorum vermes in ventriculis, *Plin lib. 32. cap. 11.* docet omnes *Spon-*

gias nasci in petris, ac aſſi, conchis, piſciculis, limo: præterea terra in illis eſſe intellectum, quia cum ſentiunt avulſionem contractæ multo difficilius abſtrahantur: & hoc idem faciunt fluctu pulſante, audire enim illas ſonum, & contrahi ad illum: Probet etiam veſci, & ali ſpongias conchis, & avulſione emittere ſanguineum ſuccum, & ex radice renaſcantur. *&c.*

Stuc, vel / *Stoac,* } Eſt coagulatio, vel congelatio.

Stannum, proculdubio Arabibus metallum eſt pretioſius noſtro candido plumbo, ſicuti apud nos Biſemuthum quiddam plumbo pretioſius: aliud enim ſtannum eſſe aliud candidum plumbum videtur. Et Chymiſtæ ſtannum ſemper intelligunt Zinn, noſtrum, & illud tribuunt Jovi, appellantes ſtannum Jovem. Cum *Plin. lib. 34. cap. 16.* dicit plumbi nigri duplicem eſſe originem. Primo, quod proveniat in ſua vena, aut quod naſcatur cum argento; aperte docet plumbi nigri liquorem in fornacibus qui primum fluit ſtannum appellari; cum prius docuerit album plumbum conflari ex lapillis nigris candore variatis. Inſuper ſtannum adulterari docet, plumbo albo, ſeu candido, item albi plumbi nigriſque libris.

Eſt *Stannum* { Dives, / Mediocre, / Pauper.

Stibium, vel Stimmi, eſt Antimonium. Sulphur nigrum. A Germanis dicitur *Spieſglaſs*. Et Antimonium volunt eſſe ſubſtantiam plumbi emortui. Interdum argento permixtum eſt, ita ut non inſigne ſeparetur. Hoc ſi ſæpius liquefit, tranſit in plum-

bum. Vis ejus principaliter est restringere, & refrigerare.

Stipte, } Est alumen scissum.
Stiptera,

Stomomutos, est squama æris.

Stomoma, seu acies, chalybis vena pura ex Nariscis, seu Vodlandia, prope *Fichtelburgium*, *Rul. pag.* *449*. numerat varias species. 13.

Stella Occidens, est armoniacus.

Stella terræ, est Talck.

Stercum czeff, est lythargirium.

Stratum, super *Stratum*, } Notum est Chymicis.

Sqillinum aziza, est fimus equinus.

Stupio, est stannum.

Subductio, est abstractio per inferna.

Est duplex. { Filtratio, & Clepsidria.

Sublimatio est duplex, { Una per Distantiam, Altera per Superficiem.

Sublimatio per distantiam, est cum inter sublimandum, & caput mortuum aëreum intervallum intercedit: Et non halabilia duntaxat sublimantur, sed & vaporabilia, nonnunquam ad modum magni mundi, in quo halitus elevati in medio consistunt.

Subtilatio, est dissolutio partes subtiliores à grossis separans.

Subtilatio est duplex. { μικροχρονική, μακροχρονική.

Sub-

Subtilatio μικροχρονικὴ, quando corpora brevi ſpatio temporis diſſolvuntur.

Eſtque { Elevatio, vel
Deſcenſio.

Subtilatio μακροχρονικὴ, eſt quæ tempore longiori res diſſolvit.

Eſtque { Exaltatio, &
Digeſtio.

Succus, eſt eſſentia proxime è corpore conſiſtentia chiliformi extracta. Vicinior magiſteriis ſuccus eſt & nonnihil corpulentiæ ſecum vehit quin ſi cum myſterio conferatur, corpus dici poterat, cum non ſit ita elaborata eſſentia, & non raro myſteriorum eſt materia. Habet ſecum aliquid humidi, plus minus, pro rerum natura. Id cum ſit vaporabile, facile fieri poteſt ut ſuccus liquidior paulatim per digeſtionem inſpiſſetur, ut concreſcat, unde ſuccus concretus vel reſpiſſatus nominatur. Veterum Rob, Sirupi, decocta, ſapæ, tinctus, quorum fermentatio fit extractum potentiale.

Succina, ſeu Succinum, Succinæ gravidæ, Rul. enumerat 7. ſpecies, *pag. 451.*

Succinæ liquidæ, ſeu pellicudæ, ſpecies *13. pag. 45.*

Succinæ craſſæ, ſpecies *11. pag. 452.*

Succinæ mixtæ, cum aliis ſuccis, ſpecies *10. p. 452.*

Oleum *Succinæ* efficax remedium eſt in { Epilepſia,
Paralyſi,
Morbis frigidis capitis,
Et multis aliis morbis.

Sulphur, Chybur, Pars lapidis Philoſophorum, principium, & pater metallorum, calidum & ſiccum quarto gradu. Nihil aliud eſt quam pinguedo terræ per temperatam decoctionem inſpiſſata, quouſque indurata fuerit, & ſicca facta. Sulphur generatur ex puriſſima ſiccitate terræ, vel terreſtri; in qua modis omnibus ignis prædominatur: Et eſt quaſi vapor calidus & ſiccus, cauſa & pater metallorum.

Vel *Sulphur*, eſt terra calore excocta, & in ſubſtantiam Sulphuris mutata, aquoſis, terreſtribus, & igneis tranſeuntibus *Rul.* à *pag. 456.* ad *456.* Sulphuris ſpecies.

Sulphur, eſt principium formativum, partim aëreum, partim igneum, æthreæ naturæ particeps, per quod virtus eſt, & vita rebus ineſt. Quare & balſamus naturæ appellatur. Ita ſal terminator eſt, Sulphur informator, vim plaſticam habens. Mercurius vapor unctuoſus eſt, qui ab illis patitur: formam eſſentialem Chymici Phyſicis conſiderandam relinquunt. Alii iſta principia deſcribunt. Quamvis viva, mobilis, & ſpirituoſa ſpecies, quæ in halitum attenuari poteſt, eſt Mercurius: ſicca, conſervans, & acuens eſt Sal. Urens calida & puriſſima eſt Sulphur. Notabis hic peculiarem ſignificationem vocis Mercurii, quam non potes convertere cum hydrargyro, ut alias. Ita vita hic non eſt Galenica, aut Ariſtotelica, ſed Chymica, quæ reſpicit craſin unde ſunt facultates & vires. Et aliud eſt Sulphur hoc, aliud Sulphur vulgi.

Sulphur, unum ex tribus illis primis omnium rerum, eſt oleoſum illud quod ardet.

Sul-

Sulphur rubeum, est arsenicus.

Sumbi, est { Acetosus, & Crocus.

Superficies, est album ovorum.

Simar, est { Viride Romanum, vel Viride æris.

Suprema Medicina, cum purum ab impuro, id est, virtus à substantia separatur.

Sortilegium, est præsagium spirituum.

Spagyrus, vel Spagyricus, dicitur quicunque novit optimè discernere verum à falso, à bono sequestare malum, & impurum à puro segregare, separare, & abjicere binarium, unitate servata.

Spara, est vis mineralis ex Ilecle primæ substantiæ, ex primo ente, id est, ex majoribus mineralibus.

Sparallium, clyster uterinus.

Sperma aquæ fortis, est ejus fœculentia.

Sperniolum, vel sperniola, est cruce, liquor est sperma ranarum, viscosa & muscilaginosa materia in aquis concreta.

Spiritus animalis, est vis animæ, per quam corpus appropinquat acquisita similitudine, ad cœli proportionem adæquatam & incorruptam.

Squinantia, est apostema colli.

Stahnar, est mater metallorum, fumus occultus ex quo metalla generantur.

Stellio adustus, est cinabrium.

Stibium, est { Antimonium, alias Sulphur nigrum. vide Antimonium.

Stipi-

Stiptica, sunt medicamenta constipantia & exsiccantia.

Struma, est botium, Scrophula.

Succubus, est spiritus nocturnus muliebris, illudens hominibus dormiendum inter, ac si rem haberent cum venere. Masculus imponens mulieribus incubus dicitur. Ephialtes, Suppressio nocturna.

Succus, albus, est argentum vivum

Suffo, est panis porcinus.

Sibar, stella cruta, idem argentum vivum.

Sulphur vitriolatum, est sulphur à vitriolo decoctione tractum per aquam communem, cui innatat.

Somna, est operatio syderum in homine, quæ nocta fit in somno.

Sylo, dicitur totus mundus.

Sydia, est Luna.

Sylphes, dicuntur pygmei.

Sylvestres aut sylvani, sunt aërei homines, & spiritus aërei, sylvestres homines nemora desertáque loca sylvarum inhabitantes, nobis statura multo proceriores ac robustiores, qui loqui nesciunt. Quandoque talis à Germanis mercatoribus captus, quem non usque adeo stricte retinuerunt secum, cibum & potum apponentes: edere tamen aut bibere noluit neque loqui. Timore maximo perculsus & anxietate continua post tertium diem occubuit. Diutius inter homines vivere non posse perhibetur, ut monstrum contra naturam ortum inter animantia naturalia, præsertim ratione prædita.

Syphita prava, morbus est vulgo choreas. Viti dicta.

Syphi-

Syphita stricta, morbus est phantasticus ambulonum, noctu inter dormiendum.

Syrenes, sunt monstra marina ex Nymphis nata.

Sympathia, nihil aliud est, quam Naturæ convenientia quædam, à conservatione virtutis unius ad alteram: Antipathia vero communis affectio duabus aut pluribus rebus mutua, inter se invicem repugnantia discordans. Talis est in natura hac Macrocosmica Aëris hujus & illius, cum hoc vel illo sive concors continuatio, sive discors dissensio, de pestilenti & salubri dico. Quod de Aquâ item habendum est: Et de Terra non minus. Sunt enim Terrarum quædam Alexipharmacæ: aliæ venenatorum fortissimæ. Cretam ajunt & Hiberniam non alere Venenata; Cyrenensi agro, nihil est feracius animalium venenosorum, in Affrica tum frequentes, tum immanes sunt bestiæ reptiles.

In Natura Microcosmica, alia est participatio affectus unius erga alterum, qualis est parium cum paribus: alia est resistentia inter se gentium, & nationum. Et hæc est Naturæ cognatio, vel repugnantia mutua, vel earundem specierum inter se, vel diversarum; Earundem specierum est, hominis cum homine, leonis cum leone amicitia & inimicitia; vel diversarum specierum est. Talis est Delphini cum Homine concordia, odium vero inter hominem & viperam Est etiam *Symphatia*, & *Antiphatia* animalium: Quorundam est pugna quædam acrior, quæ à pastu arcent alia, tametsi ea non vescuntur eodem, talis est canis & lupi, vel aliud animal alterius esca est; qualis vulpis & gallinæ, felis & muris, milvi & pulli.

La-

Lacertam amicum homini ferunt animal, Crocodilus infestissimum homini, Elephantus erga hominem amice affectus est: idem vero murem adeo odit, ut à pabulo abhorteat etiam, in quo murem conspexerit. Canis cum homine mirabiliter consociatur: Lupis & hominibus inter se perpetua contentio.

Est etiam rerum inanimatarum inter se pugna vel amicitia: ut in testudinis fidibus deprehendas ad oculum.

Est etiam venenorum antipathia mutua: ut inter Scorpium & aconitum.

Est etiam vegetabilium mutua *Symphatia*, & *Antiphatia*, Ineffabilis est familiaritas inter oleum & myrtam, adeo ut Myrti brachia & vir gulta per oleum jucunde repunt, & ambarum radices mutuo amplexu amice socientur, nec alia planta præter Myrtum juxta oleum magis assurgit. Magna est asparagi societas cum arundine, sed vitis laurum non amat. Est & *Sympathia*, & *Antipathia*, vegetabilium, cum hac vel illa terra.

Populus, Salix, Persicaria amat aquas. Trifolium, Satyrion, herba Paralysis, prata. Origanum, Chamæpytis montes: Habent etiam vegetabilia sua certa tempora producendi.

Est etiam mineralium concordia, & discordia, ac metallorum. Argentum vivum auro amicum, cætera metalla non transmittit & sustinet, auro cedit; ut subsidat: Innatant ipsi omnia metalla, excepto auro, id solum ad se trahit, & complectitur. Stup eandam Sulphuris & Nitri quis ignorat antiphathiam.

Porro

Porro corporibus quibusdam naturalibus, virtutes quædem insunt Magneticæ peculiares, ad defectus morbosque curandos. Scorpio propriam inflictam plagam sanat; Buffo exsiccatus, extrahit venenum Anthracis, vel Carbunculi pestilentialis. Ramictum animatorum venenatorum curat. Est virtus magnetica etiam & specifica Cancris ad canis rabidi morsum. Talpa ad Parenychiam. Cranio humano ad Epilepsiam: serpentibus oleo præfocatis ad ulcera maligna, sanguinis hirundinum ad Epilepsiam. Testis ovorum ex quibus pulli exclusi sunt, ad Calculum, Sanguinis turturum ad Appolexium & Paralysin valent.

T.

T*Alk, & talcum*, est materia pellucida splendens & clara unionum similitudine, tenuissimis foliis compacta, & scissilis, cujus quatuor species existunt, alba, flava, rubea, & nigra.

Tassus, est lumbricus.

Tartarum, est vini calculus, aut lapis vasorum lateribus adhærens.

Tartarus, à similitudine dicitur à Paracelso calculus in homine, renum lapis, & arena, reliquorum quoque membrorum, ut glutinis albi, cujus tartarum podagræ causam ponit.

Terenia-

Tereniabin, eſt pinguedo mannæ. Eſt etiam mel ſylveſtre tendens ad modicam nigredinem, non ex apibus ſed ex aëre decidens in campos, arbores, & herbas, dulce quemadmodum aliud mel. Reperitur in bona quantitate menſibus æſtivis, *Junio*, *Julio* & *Augusto*. Veteres threr vocaverunt.

Telon, dicitur ignis, tanquam telum.

Temperatum, eſt omne quod propriam naturam domat frœnatque aliam admittendo, ut eſt vinum adustum vel aqua ardens.

Tabaiſir, *Arabice*, eſt ſpodium.

Tabula ferrea, eſt inſtrumentum ſcrobibus hæmiſphæricis, ſeu acetabulis compuncta, ad excipiendum probationum effuſiones.

Tabergeta, eſt albificans.

Talc, eſt vinum coctum.

Tarith, *Ruſcias*, eſt Mercurius.

Taro, eſt Lentiſcus.

Targar, eſt oleum de Juniperis.

Tain, eſt bolus armenus.

Talcum, creditur eſſe vox Arabica, ſignificans ſtellulas micantes. Chymici foſſores metallorum, ita cognominant lapidem coagmentatum ex foliolis, ſeu ſquamis, qui igne perpetuo ſubſiſtit immutabilis. Harum ſquamæ aquis ſæpenumero diſſolvuntur & finduntur; quod argentum, cattarium, vel talcum dicitur.

Teſta, eſt cinis.

Tegula fornicata, eſt vas terreum ventilabris & oſtio pervium, oblongum ad tegendum catillos, ne operæ polluantur favillis, utque calor eo temperatius

tius materiam elaborare possit formatum. Quidam hanc tegulam faciunt: quod positum est in cujuslibet arbitrio.

Tenta, Alias peniculus, penicillus.

Terra Melia, Olim ex *Melo* Insula ferebantur; colore similis Eretriæ cinereæ aspera tactu, crepitans derosa pumicis modo, vim habet alumiiosam. *Diosc.* Est lapis quo solent vulgo abstergere barbitonsores pelves. Pallidus est in cinereo & flavo, & abstergit specula, & omne quod mundum ita esse debet. Omnis terra eligenda est, recens, mollis, non lapidosa, friabilis, quæ facile resolvitur.

Terra figula, est argilla vel creta.

Terra ampelitis, quasi vinaria seu pharmacitis nascitur in Seleucia Syriæ, laudabilis inprimis, nigra bitumini simillima, assulosa, carbones referens æquabili splendore, solvitur oleo: Vim habet dissipandi, & refrigerandi.

Terræ, in fodinis reperiuntur, quæ quoad colores argillæ sunt similes, sed sola siccitate, unde fiunt distinguuntur. Quædam est candida, quædam nigra, quę est nigitis quędam lutea, quæ est ochra, quędam pumicea, quædam purpurea, seu rubea, quæ est sandaracha, quędam est viridis, quę est chrysocolla, quędam est cinerea, quædam est cœrulea, Græcis hyanon, Latinis cœruleum.

T*erra Lemnia*, sic dicta, quia ex *Lemno* afferebatur. *Avicenna* terram sigillatam, & lutum sigillatum dicit, quia à Sacerdotibus *Dianæ* signabatur imagine *Dianæ*, in cujus tutela erat, vel Capræ, quæ Caprino sanguine miscebatur; Unde sphragida ar-

gos(id est)sigillum Capræ nominatur. Pro illa quidam hodie creta figulina signata utuntur, ut *Plutearius* monet. Deus homines ex terra ruffa creavit, è contra homo in terram solvitur, & terra illi contra venena, & morbos gravissimos pro antidoto est, & volunt illlam ipsam terram, *Lemniam* maximè conformem esse in temperamento humanæ naturæ quod etiam constat.

Est *Terra sigillata, Cesariæ* Majestati, & candida, & rubea scorpione insignita, quæ ab ipso Imperatore confecta, viribus haud cedit terræ *Lemniæ Turcicæ*.

T*erra Eretriades*, *Diosc.* ponit duas species terræ. Albam & Cineritiam, quæ cum mollis sit, & trahitur per æramenta, refert lineam violaceam: & illa tum optima est. Vim astringendi, refrigerandi, molliendi, cava explendi, & sanguinolenta conglutinandi habere docet. *Plin. lib. 35. cap. 16.* laxatæ & paratæ.

T*erra Chia*, Candida & crustosa, est similis terræ Samiæ tum forma tum virtute. Præcipue illa commendat colorem corporis, detergit in balneis pro nitro maxime cutim mulierum, hæc terra reperitur *Saxonia* multis locis.

T*erra Samia*, secundum *Diosc.* est duplex.

1. Candida levis, tangenti linguæ glutinis modo adhærescens, mollis, succosa, friabilis, cujusmodi est quam alii collyrion appellant,

2. Altera crustacea, cotis modo prædensa, uruntur & lavantur, ut Eretriades, viribus illis sunt vicinæ. Sistunt sanguinis rejectionis, fluxiones vulvæ, prosunt testium & mammarum inflammationibus & venenis, & ictibus serpentum. Ter-

Terra *Selinusia*, eandem habet naturam quam Chia & Samia, præcipue illa candida, quæ resplendet. Vel ut *Plin.* dicit lactei coloris, friabilis & celerrime delui more.

Terra *Cimolia*, Hujus terræ *Diosc.* ponit duo genera. Alia candida, alia ad puram inclinans. Optima vero quæ innatam pinguedinem habet, & tactu frigida sentitur. Vis est diluta, excutiendi, cohibendi, infrigidandi.

terra rubea, est bolus armenus. Aliquando Auripigmentum.

Terra *fœtida*, est Sulphur.

Terra *foliata*, est Mercurius.

Terræ *genera*, 41. enumerat, *Rul.* à *pag.* 468. ad *pag.* 470.

Terdine est valeriana. *Terdiola.*

Testudo, est spuma maris. Et Limax, anacium album & rubeum.

Thebayco, est Cuprum.

Themianthus, est aurum.

Thisma, Minerarum Venæ & progressio.

Tophi & pumices, quorum enumerat *Rul. pag.* 471. ad 473. 25. species. Vide *Pumex*.

Thyites, lapis est subviridis coloris, veluti Jaspis repertus in *Æthiopia*, de quo parum vel nihil apud scriptores constat.

Tin, *tifatum*, est Sulphur.

Tiletten, est lamina ferri.

Tapsaria, est aqua hordei. Ptisana.

Tinctura, est arcanum specificum cum essentia & qualitatibus formalibus etiam colorem rei habens

bens, ut in sui similem naturam tingere possit. Hæc si optime elaborata est, in valde tenui perspicua substantia apparet, tanquam esset aër perspicuus & purus, at coloratus certo modo, colore perspicuitatem non prohibente. Itaque sine sedimento longo tempore durari potest. Neque tam elaborandi gratia petitur, quam efficaciter ad sui naturam immutandi, quantum dispositio rei patitur. Itaque in medicina plurium ad valetudinis restaurationem, & sanitatem firmendam adhibetur, ita ut ob validam virtutem etiam renovandi potestatem habere dicatur, cum omnia membra; sanguinem spiritum & calorem reddat, usu sui vegetum & valentem.

Tinctura, est duplex. { Aperta, & Producta.

Aperta, est quæ in superficie, sponte naturæ se conspiciendam offert: qualis est frequens in mineralibus.

Tinctura Producta est, Quæ à centro ad superficiem producitur & extrahitur, In plerisque enim aliis in occulto recessu calor virtusque est, quod alias dicunt in potentia esse, unde per exaltationum modos est producenda antequam extrahatur. Nobilissimæ hic sunt tincturæ metallorum, quædam etiam in vegetabilium censu reperiuntur.

Titanos, est calx ex gypso.

Topazion, dicitur ab Insula maris rubri nebulosa, & ex hac Insula *Plin. lib. 37. cap. 8.* refertus hanc gemmam primùm allatam fuisse *Berenicæ* reginæ *Ægypti. Albertus*, & *Evax*, item & alii unam ejus speciem similem dicunt vim illis inesse contra libi-

dines

nes, & reddere eos homines castos, & animatos.

T*rapha*, est Capsa.

T*ricor*, est aurum.

T*rigias*, est Tartarum, trigia, id est fæx.

T*enacitas* glutinis, est resina mineralis, ut resina pini est abietis, terebinthina laricis.

T*erra auri*, est lythargyrium aureum.

T*erra argenti*, lithargyrium argenteum.

T*erra fidelis*, est argentum, quod alias terra est cœlestis, & cœlum terrestre, pro luna si sumatur argentum, qua etiam ratione dici posset argentum cœleste luna.

T*erra hispanica*, est vitriolum.

T*inkar*, est borax. Capistrum auri.

T*inctura* dicitur, quod colore suo penetrat & tingit alia corpora, ut crocus in aquam injectus.

T*hamatica*, dicitur ars per quam inventæ sunt machinarum operationes aëre, vel aqua motæ.

T*hapneus*, est medicina munda & repurgata.

T*hisma*, est minerarum ductus, aut venæ subterraneæ.

T*orusculа* dicitur gutta, ut torusculа pini, pro resinæ gutta ex pino vel abiete, toto pro parte sumpto.

T*urba magna*, est astrorum firmamenti cœli innumera multitudo. Est etiam præsagium quod fit ex omnibus, quæ continet inferior elementorum quadruplex mundus.

T*urbit minerale*, dicitur mercurius absque ullo corrosivo in dulcedinem præcipitatus.

T*rachsat*, est metallum in sua minera adhuc existens.

Trarames, umbrarum sunt & spectrorum invisibiles, auditæ tamen, actiones.

Trifertes, dicuntur spiritus ignem inhabitantes.

Trigonum, est spirituum astrorum transmutatio quadruplex, juxta numerum elementorum quatuor. Unumquodque regit ac durat ducentos annos. Ut quum trigonum igneum incipit superni Planetæ suam conjunctionem semper habent in igneo signo, donec trigonum hoc durabit, sic de reliquis.

Tronus & Tronossa, dicitur cœlestis ros ex aëre natus omnium dulcissima species mannæ, densa, tenax, & albissima præ cæteris, ex mercurio regionis mediæ generata, & separata prorsum ab omni sulphure & sale, vere & æstate decidit, maneque reperitur foliis arborum adhærens ut alia manna.

Truphat, est occulta virtus minerarum, quæ quodque metallum cogit ac promovet in suum esse prædestinatum.

Transudatio, est si in distillatione descensoria essentia prolestata transudat, guttatimque in receptaculum defertur, calore supra admoto. Focus enim supra est circa erga staculum, unde igni circulari agi dicitur. Furno fit descensorio, balneo descensorio, arena descensoria, & simili arte.

Tripes ferreus vas est, aliud vas materiam calefaciendam continens, recipiens ex ferro fabrefactum.

Tritorium, (vulgo infundibulum) est vas transmittens in superficie latum, & paulatim acuatum, cum manubrio annexo formatum.

Tumbil, est terra.

Tumbaba, *Timpabar*, est sulphur vivum.

Turpe-

Turpethum, est coagulum specificum fixum, quocirca etiam abstractis impuritatibus, & indomita volatilitate segregatis, in imo vasorum consistit,& paratur maximè ex mineralibus, quorum essentia, & vis specifica potissimum est in parte constante, aut saltem ut usibus artificiosis accommodata sit,in hanc formam redigitur. Vox Turpethi ex Arabum sermone, quo seu corticem herbæ ferulaceæ,seu radicem signant (quanquam postea medicinæ ex genere tithymallorum simili sit accommodata) in chymiam irrepsit propter conformem fortassis effectum, qui deprehensus est in Mercurio certis modis in arcanum redacto. Itaque ne quis vegitabile Turbith intelligeret, adjecerunt Minerale.

V.

VEgetabilia,sunt viridantia radicem in terra defixam habentia truncum & ramos in aëre, ut sunt heræ,plantæ,& arbores.

Verto, est quarta pars libræ.

Viltro Philosophorum,est alembicus,absolute tamen positum, est manica lanea in modum hypocraticæ, vel ut lingula per quam liquores clarificantur.

Vinum correctum,est alcool vini.

Vinum essatum,est quod herbarum vires attraxit, alioin quibusaffusum fuit.

Viriditas salis, est liquor aut oleum ejus viride.

Viscalcus, est viscus ramosus arboribus innascens, ut viscus quercinus, malorum, *&c.*

Viscus propriè, est { Pix decocta ex cimis, vel Locustis arborum. }

Viscus secundæ generationis, est cruor qui descendit à salibus.

Visio, dicitur supernaturalis spirituum apparitio, hominum oculis quodammodo conspicua.

Vitriolum liquefactum, aut vitriolatum, est vitriolum ex minera tractum, & liquidum, quod coagulari nequit amplius, vel à minera æris, tractum calcanthum.

Vitriolum novum est vitriolum album.

Vitriolum Romanum, est quod maximè viret, ut attramentum viride.

Volans, *&* *Vnquasi*, } Est argentum vivum.

Valrat. *Vlcac*, } Est folium.

Vapor, fumus.

Vas crudum, est novum.

Vas minus, quo res fossiles extrahuntur, *Robel.* dicitur.

Vas metallicum, ex metallo factum, inservit subtiliationi vel fusioni.

Subtilationi inserviens, est { Ahenum, vel Vesica. }

Vasa fusoria, sunt materiam ipsam capientia, quo-

quorum administra ope mineralia funduntur, ut catillus cinereus, & crucibulum.

Vehiculum, est liquor, vel spiritus, in quo olea, & arcana chymica, ad gratiorem gustum, vel faciliorem exhibitionem ægris præbentur.

Vena, *Veneris*, } Est verbena.

Venas corio undare, & venam aperire.

Venam, qua parte abundat metallo, luto oblinire, vel terris, saxis, assere, palo tegere.

Vener, est Mercurius.

Venenum, Gifft, Mercurii lapis.

Venus, *Murpur*, } Est Cuprum.

Venter equi, est fimus equinus.

Ventus albus, est Mercurius.

Ventus rubeus est auripigmentum rubeum.

Ventus Citrinus, est Sulphur.

Venti, sunt spiritus.

Vermicylum, est { Elixir, seu Tinctura.

Vermilion, est { Cinobrium, vel Minium.

Vernece, est Vernix guttosa.

Vlrach, est sanguis Draconis.

Vesica, est vas metallicum ex cupro in forma vesicæ vel ovi, duorum aut trium pedum altitudinis, & convenientis latidudinis formatum, circa vestigium apertum, ut intra sinum suum convenientem

alembicum recipere possit, qui adeo cum orificio vesicæ quadrare debet, ut tam aptè invicem concludi possint, ne minimum inde exspirare queat. Impositum capitellum è suo vertice canalem, duorum aut trium pedum altitudinis emittere debet, qui in summitate aliud capitellum ab aheno aliquo semper frigidam continente, qua spiritus in alembicum elevari, refrigefieri, & condensari possint, circundatum sustinent. Ex hoc capitello, epistomium, seu canalis procedit, qui vapores condensatos guttatim in vas suppositum deducit.

Hujus *Vesicæ* usus, in vegetabilibus non est negligendus.

Viride æris, *Viride Græcum*, *Vel Hispanicum*, } Est ærugo æris.

Vitrum, *vitri* 5. genera sunt.

1. Ex *vitris Europæis*, præstantissima sunt quæ Veneta appellantur, & comparantur Chrystallo.

2. *Vitra Asiatica*, fuerunt pretiosissima Sareptana, appellata Sidonia, comparata fuerunt Electro.

3. Recrementa *vitri*, in candido viridia.

4. Recrementa *vitri* rubentia.

5. *Vitrum*, quo tinguntur Metalla.

Vitrificatio, est combustio, calces, & cineres in transparens vitrum convertens.

Vitri fel, *Spuma vitri.* } Germ. Glasgall.

Vitrum nigrum, Smalta.

Vmbilicus Veneris, Lapis est seu gemma, coloris interdum rubei aut candidi, aut purpurei. Dicitur *umbili-*

umbilicus Veneris, quia ab altero ejus latere, cum sit plana ab altero, quo elevatur, duabus lineis, (veluti in domunculis cochlearum) ventrem rotundum quasi pomum, & *umbilicum* formosæ puellæ refert. Verum Germani magis respicientes ad formam ejus, quam refert à latere elevato prope modum fabæ magnæ, deinde ad patriam ubi reperitur, vocant eam quasi fabam maris; quia reperitur in cochleis ad mare, in littoribus. Dicitur conciliare gratiam puellis, & plurimùm facere ád formam, & amorem, & ad morbos puellarum.

V*ngosa*, sunt hominum pecudumque excrementa.

V*ngula*, Morbus oculi, clavus.

V*nguentum Croceum*, est Elixir.

V*rina puerorum*, est mercurius.

V*sfida*, est Scoria auri.

V*rsub*,
V*srub*, } Est Saturnus.
V*zurup*,

V*va quercina*, Veteribus ignota fuit, res magni momenti. Est autem concretitium quiddam in forma uvæ, ad radices quercuum sub terra tempore veris, ex humore radicum forsitan superfluo: saporis omnino stiptici, colore foras purpureo, intùs candido, & quasi lactifero. In æstate uva illa perit, & quasi fit lignea. Tempore ergo veris colligi debet ad radices quercuum, & umbrâ siccari, & deinde pulverisari. Illo pulvere nihil est præsentius in dysenteria, & in omni sanguinis fluxu. *Ruland.* affirmat se aliquos sanasse ægros dysentericos cum illa unica uva quercina.

V*va*

Vua Hermetis, { Distillatio, Solutio, Sublimatio, Calcinatio, Fixatio.

V*enus*, est morbus Gallicus, *Par. lib.* de Chyrug. magna folio, 463. *pag.* 2. S. V*iti morbus* describitur à *Parac.* tomo, 2. *pag.* 360.

V*itrioli*, albi præparatio ad oculorum vitia. *Para.* de præparationibus, *pag.* 655.

V*olatile*, dicitur in genere levissima quævis & facile sursum lata materia, ut cinis, pulvis, & similia.

V*omitivum*, dicitur omne medicamentum, quod sursum pellens per vomitiones purgat.

V*ulcanii*, *vel* V*ulcanici*, dicuntur operarii vel artifices semper circum ignem versantes cudendo, lique faciendóque.

V*lcus astiomenum*, est cancrosum apostema depascens.

V*lissipona*, est herba serpentaria, præstantissima ad colicam.

V*mbragines*, dicuntur pygmæi.

V*mbratiles*, *aut umbratilia*, corpora transmutata sunt in hominum conspectum ab astris, & suis ascendentibus occultis oblata, quæ non secus atque lemures apparent oculis, idque per magicam virtutem & efficaciam.

V*nda*, *vel* V*ndenæ*, dicuntur homines aërei, terrenique spiritus.

V*ndosa*, dicuntur quorumvis animalium excrementa.

V*enitus*

Vnitas Trithemii, est ternarii in unionem reductio per abjectionem binarii, estque supernaturalis & spagyrica: Fundamentum abstrusarum rerum indaginis. Hac posteriore Philosophiæ parte, fit transitus ad priorem, per medium Philosophiæ moralis.

Vrina, est sal resolutum, generatum in hepate, per suum emunctorium ut superfluum excrementum salis à natura pulsum.

Vrina vini, est acetum, usurpatur pro hominis urina vinum assiduo bibentis.

Vzifur, dicitur cinabaris. Etiam *Vritur*, & *Vzifar*.

W.

WAmas, *Warnas*, } Est acetum Philosophorum.

Wismat, *Wismadt*, } Est Leprosum non tractabile, vel malleabile, rude stannum.

X.

XEnechtum, est præservativum externum contra pestem collo appensum, ut argentum vivum avelanæ conclusum, & similia.

Xeni

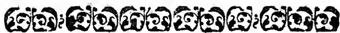
Xeni nephidei ſunt ſpiritus, quibus jucundum eſt, atque pro deliciis habeat deliteſcentis naturæ proprietates occultas hominibus aperire, quibus etiam eſt conceſſum

Xiſinum, ſeu
Xiſſium, } Dicitur acetum.

Xenechtum, alii prima virginis menſtrua intelligunt.

Xenechdon Paracelſo, eſt tabella arſenici, ſeu arſenicum contra peſtem, quamvis iſta compoſitio non ſolum habeat arſenicum, ſed etiam rubetas, dictamnum & alia. V*anhelmont* vocat amuletum hoc, *Zenexton*.

Xiſton, eſt ærugo raſa.

Y.

Y*Arin,*
Yaria, } Eſt flos æris.
Iaria,

Ydrargyros, eſt argentum vivum.

Yelion,
Yalus, } Eſt Vitrum.

Yomo,
Yos, } Eſt viride æris.
Yn,

Ygropiſos, eſt { Bitumen, vel Pix liquida.

Yridis,

Tridis, vel *Tride*, Est auripigmentum.

Tris, Ferrum.

Txir, est bona medicina.

Tsir, est pulvis.

Trcus, *Lagides*, *Dasypus*, Est cuniculus masculus, cujus sanguine vitra mollescere putantur, & etiam silices, modo rebus diaphoreticis impastetur quod ab imperitis, falso hyrco sanguini ascribitur.

Z.

Z*Aibar*, est Mercurius.

Zaidir, est Venus, aut Viride æris.

Zephena, circuli sunt extremitatum labiorum in auribus.

Zerna, dicitur impetigo ulcerata.

Zinck, est metallica marcasita, & mixtura quædam naturalis ex quatuor metallis immaturis, cuprea potissimum apparet.

Ziniar, est viride æris.

Zonnetti, sunt gnomorum corpora phantastica.

Zuitter

Zuitter, *vel* *Zytter*, } Est marcasita.

Zafran, est crocus hortulanus.

Zafran, { Est Ochra, vel Ocrea.

Zaotel, est Taxus.

Zaibac, *Zaibuch*, *Zaibar*, *Zeida*, } Est argentum vivum.

Zauhiron, est crocus orientalis.

Zaras, est aurum.

Zarfu, est Stannum.

Zandick, est aqua foliata.

Zarnich, *Zarnec*, *Zarneck*, } Est auripigmentum.

Zatanea, *Zuccar*, *Zuccaria*, } Est flos agni casti.

Zebeb, *&* *Chara*, } Est stercus.

Zebd, est butyrum.

Zub, *&* *Zubd*, } Est butyrum crudum.

Zec, est dragacanthum.

Zefer, est pix.

Zegi, }
Zet, } Est vitriolum.
Ze͡zi. }
Zeherech, } Est flos æris.
Alchas, }
Zeitrabra, est fluxile.
Zemech, est lapis lazuli.
Zengifur, } est Cinobrium.
Zemasarum, }
Zingar, }
Zimar, } Est viride æris, vel flos æris.
Zynser, }
Zericum, est arsenicum,
Zerifari, est aqua Casei.
Ziniat, est fermentum.
Zoroba, est vitriolum.
Zimar, Philosophicum.

Zenexton, præservativum contra pestem. Inservit duntaxat ut necet, & annihilet specificum virus quod tam in aëre externo, quàm intus in Archeo est conceptum, per modum antidoti contra venenum receptum. *Vanhelmont, pag. 152. 153.*

Operæ pretium judicavi *Zenechto Paracelsi*, annectere judicium Doctoris *Francisci Herring*, Medici doctissimi, circa gestationem amuletorum in ejus propriis verbis. Mea sententia est has Arsenici placentas, circa regionem cordis gestatas, nihilominus efficiunt, quam præservationem gestatorum, imo potius pernitiosæ & nocivæ sunt gerentibus, & hanc sententiam confirmat opinionibus & judiciis aliorum medicorum.

R Gerar

Gerardus Columbus M. D. affirmat se sæpius observasse hujusmodi placentarum gestatores, super salefactionem corporum incidisse in subitaneas Lypothimias, Syncopen, & alia formidolosa accidentia, quę non desierunt, donec sacculi vel placentę fuissent remoti; & etiam observasse alios licet non in instanti, brevi tamen tempusculo, post in malignas, & pestilentiales febres incidisse, à quibus mortem obierunt.

Franciscus Alphanus, Medicus Salernitanus, affirmat se vidisse arsenici in sacculo gestatorem, pilæ palmariæ certatione se minus calefacientem, morte subitanea periisse.

Matthæus Hessus, refert etiam se cognovisse multos qui licet argentum vivum avellanâ conclusum, collo appensum portaverint, nihilominus peste objerunt, licet agyrtæ amuletorum istorum gestatores sospites & incolumes reddere sese juramento astrinxerunt.

Legimus etiam *Theophrastum*, magnum (non sine causa) Periclem haud sanæ mentis judicasse, quoniam amuleta gestasset.

Et ipse *Franciscus Herringius*, affirmat se vidisse multos *Londini* in thoracibus fœda cava habuisse foramina, ex gestatione illarum placentarum.

Vocabula

Vocabula aliqua Chymica in hoc Lexico ante omissa, ad finem hujus Libri adjunxi.

Vocabula aliqua Chymica in hoc Lexico ante omissa, ad finem hujus Libri adjunxi.

ALchahest *Martini Rulandi*, *Michaëlis Toxitis*, & *Theophrasti Paracelsi*, & *Altahest Baptistæ* Vanhelmont, eorum singulis descriptionibus mihi videtur esse unum & idem.

A *Martino Rulando*, sic describitur.

Alchahest, Mercurius dicitur præparatus: nonnulli volunt esse tartarum; (persuasi uti judico ex verbis de *Baptista* Vanhelmont, qui sic scribit in *pag. 118.* de febribus. Discite Medentes dissolvens aliquod quod sit homogeneum immutabile, dissolvens sua objecta in materiam primam liquidam, & nacti eritis intimas rerum essentias. Quod si ad istud ignis arcanum non pertingatis, discite salem tartari reddere volatilem, ut hujus medio vestras dissolutiones perficiatis.) Mens tamen authoris facili deprehenditur à præparationis ejus descriptione.

A *Michaële Toxite*, sic describitur, *Alchahest*.

Est Mercurius præparatus in medicinam hepatis: & refert nos ad *Paracelsi* librum de viribus membrorum principalium, ubi A *Theophrasto Paracelso* sic describitur.

Est liquor *Alchahest*, magnæ virtutis in hepate, ad

ad custodiendum illud ab hydrope, & omnibus ejus speciebus, quæ ex hepate veniunt, proceditur autem sic: *Alchahest* post suam coagulationem resolvatur, & postea coaguletur in formam transmutatam, ut processus ipsius est per congelationẽ & resolutionem; quod si sui simile uniat, tum est medicina hepatis super omnes alias medicinas: & etiamsi hepar jam esset fractum, ipse est loco hepatis, ac si nunquam fractum fuisset. Quare vobis Medicis summopere opus est, ut hanc medicinam experientia discatis, & ut sciatis præparationem *Alchahest*, propter multos morbos, qui ex hepate descendunt, ut illos avertatis. *Paracels.* Et inde mittit lectorem, pro præparatione *Alchahest*, Mercurii ad tabulam *lib.* quart. de gradibus, ad *cap.* septimum, ubi sub titulo Hepatis vocat hunc liquorem mysterium Mercurii. Hactenus *Paracelsus.* A *Baptista Vanhelmont* sic describitur, *Alchahest* sub nomine *Alchahest.*

Liquor *Alcahest Paracelsi* omne corpus visibile resolvit in sui primam materiam, servata seminum potestate; De hoc ajunt *Chymici*, vulgus cremat per ignem, nos per aquam, *Vanhelmont*, Et in *lib. 2.* de natura rerum *cap. 3. pag. 482.* vocatur *Mercurius præparatus pro hepate.*

Idem *Alchahest Paracelsi* cuncta naturæ corpora penetrat & subtiliando transmutat, *Vanhelmont.*

Ex quibus apparet, quod in hoc, hi omnes authores nominati consentiunt & concludunt quod.

Alchahest, seu *Alcahest*. } Est Mercurius præparatus pro medicina contra morbos hepatis.

Et

Et expressis verbis à *Theophrasto Paracelso*, & à *Baptista Vanhelmont*, vocatur liquor, sed hæc pro præsenti sufficiant; Et secundùm hunc primum gustum, me silentem, aut ulterius loquentem Lector audiat.

Ænigma, est Involucrum allegoricum verbum, seu oratio obscura rem totam quam significat ambagibus tegens. Antiqui solebant arcana sua sub ænigmatibus, hieroglyphicis, & involucris tegere: ut nulli nisi filii artis ea intelligerent. Et Medici etiam his aliquando utuntur, *e.g.* Recipe adipem infantis deformis, & lachrymam vitis *Dionysiacæ* pulverisatæ, Misce. Per infantem deformem ursam intelligunt, & per lachrymam vitis *Dionysiacæ*, gummi hederæ: Alterum solummodo adjiciam. Recipe sphæræ Microcosmi pulverisatæ, & peoniæ planetariæ masc. pulverisatæ. Misce, per sphæram Miscrocosmi intelligunt cranium humanum præparatum, (nam nec carnii humani, nec cornu cervini ustio mihi arridet) & per pæoniam masc. planetariam intelligunt pæoniam collectam Sole, & Luna in Leone existente post plenilunium.

Chybur, est Sulphur, *Paracelsus* refert melius nihil valere ad pulmonem quam *Chybur* hoc modo præparatum, *pag. 488.* in *lib.* de natura rerum. Misceatur *Chybur* calcibus mineralibus, & inde ter sublimetur, hoc *Chybur*, da ægroto quod avertit omnes defectus pulmonis, cúmque integrum, & absque omnibus morbis conservat. Estque balsamus pulmonis, & pectoris, neque simile arcanum in viribus rerum quærendum est: neque in nullo majus arcanum latet ad pulmonem, quam in solo *Chybur*.

ad custodiendum illud ab hydrope, & omnibus ejus speciebus, quæ ex hepate veniunt, proceditur autem sic: *Alchahest* post suam coagulationem resolvatur, & postea coaguletur in formam transmutatam, ut processus ipsius est per congelationē & resolutionem; quod si sui simile uniat, tum est medicina hepatis super omnes alias medicinas: & etiamsi hepar jam esset fractum, ipse est loco hepatis, ac si nunquam fractum fuisset. Quare vobis Medicis summopere opus est, ut hanc medicinam experientia discatis, & ut sciatis præparationem *Alchahest*, propter multos morbos, qui ex hepate descendunt, ut illos avertatis. *Paracelf.* Et inde mittit lectorem, pro præparatione *Alchahest*, Mercurii ad tabulam *lib.* quart. de gradibus, ad *cap.* septimum, ubi sub titulo Hepatis vocat hunc liquorem mysterium Mercurii. Hactenus *Paracelsus*. A *Baptista* V*anhelmont* sic describitur, *Alchahest* sub nomine *Alchahest*.

Liquor *Alcahest Paracelsi* omne corpus visibile resolvit in sui primam materiam, servata seminum potestate; De hoc ajunt *Chymici*, vulgus cremat per ignem, nos per aquam, V*anhelmont*, Et in *lib. 2.* de natura rerum *cap. 3. pag. 482.* vacatur *Mercurius præparatus pro hepate.*

Idem *Alchahest Paracelsi* cuncta naturæ corpora penetrat & subtiliando transmutat, V*anhelmont*.

Ex quibus apparet, quod in hoc, hi omnes authores nominati consentiunt & concludunt quod.

Alchahest, seu *Alcahest*.	Est Mercurius præparatus pro medicina contra morbos hepatis.

Et

Et expressis verbis à *Theophrasto Paracelso*, & à *Baptista Vanhelmont*, vocatur liquor, sed hæc pro præsenti sufficiant; Et secundùm hunc primum gustum, me silentem, aut ulterius loquentem Lector audiat.

Ænigma, est Involucrum allegoricum verbum, seu oratio obscura rem totam quam significat ambagibus tegens. Antiqui solebant arcana sua sub ænigmatibus, hieroglyphicis, & involucris tegere: ut nulli nisi filii artis ea intelligerent. Et Medici etiam his aliquando utuntur, *e.g.* Recipe adipem infantis deformis, & lachrymam vitis *Dionysiacæ* pulverisatæ, Misce. Per infantem deformem ursam intelligunt, & per lachrymam vitis *Dionysiacæ*, gummi hederæ: Alterum solummodo adjiciam. Recipe spheræ Microcosmi pulverisatæ, & peoniæ planetariæ masc. pulverisatæ. Misce, per sphæram Miscrocosmi intelligunt cranium humanum præparatum, (nam nec carnii humani, nec cornu cervini ustio mihi arridet) & per pæoniam masc. planetariam intelligunt pæoniam collectam Sole, & Luna in Leone existente post plenilunium.

Chybur, est Sulphur, *Paracelsus* refert melius nihil valere ad pulmonem quam *Chybur* hoc modo præparatum, *pag. 488.* in *lib.* de natura rerum. Misceatur *Chybur* calcibus mineralibus, & inde ter sublimetur, hoc *Chybur*, da ægroto quod avertit omnes defectus pulmonis, eúmque integrum, & absque omnibus morbis conservat. Estque balsamus pulmonis, & pectoris, neque simile arcanum in viribus rerum quærendum est: neque in nullo majus arcanum latet ad pulmonem, quam in solo *Chybur*.

Caliditatem, tollunt hæc quæ sequuntur, { Opiata, Anodina, Stiptica, Laxativa, Acetosa,

Frigiditatem tollunt { Pontica, Amara, Cicatrisantia, Corrosiva, Absterfiva, Laxativa,

In quolibet Confortativo, non est curandum, calida ne res sit, an frigida. sed vis arcani consideranda est.

Cerebrum, est radix omnium ligamentorum, cor membrorum, hepar sanguinis, proinde principalia conserva, & minora ab his proficiscentia conservasti. Membra enim principalia non per se, sed per accidens quiddam patiuntur, aufer ergo accidens, & sanabis ægrotum.

Si vitam conservare velis, non solum cor in esse suo conserves, sed etiam cerebrum, hepar & pulmonem, reliquumque quidvis in esse suo. Nam quamvis cor sit centrum ipsius corporis atque radix, quodlibet attamen membrum principale destructum affert mortem.

Gelutta, *seu* *Geluta*, } Est herba Carlina.

Gelutta, & *Melissa*, dicuntur à *Paracelso*, in libro ejus de vita longa, renovare & transferre morbum,

sine

ſine omni virtute gradum in reparationem videlicet & renovationem priſtinæ juventutis.

Guajacum lignum, vero lignum hebenum eſt *Paracelſ.*

Gradus rerum quatuor ſunt juxta ordines matricum.

Nam quæ ex terra, primi ſunt gradus.

Quæ ex aëre, ſecundi ſunt gradus.

Quæ ex aqua tertii

Et ex igne quarti gradus ſunt.

Porro qua virtute ſingulo gradu ſeorſim aliud alio vincitur, punctorum eſt, & non graduum.

In primo gradu neque nocent, neque juvant res quælibet.

Elixir, eſt Medicina fermentata de ſeptem metallis.

Humores, non eſt quiſpiam hominum dicendus Melancholicus, Phlegmaticus, Colericus, Sanguineus abſolutè : nam ſanguineus eſt omnis homo, cum ſanguis pars corporis. Quapropter dici debet, aut Mercurius, aut Sulphureus, aut Salſus à prædominatione. Proinde Notabis, ut quod *Galeniſtæ Choleram*, tu ſulphur rubeum dicito, quod illi phlegma, tu ſulphur album cum ſalibus reſolutis, & quod Melancholicum dicunt, tu Mercurialem humorem dicito, porro quod ipſi ſanguinem purgare dicunt falſum eſt, ſed per ea pharmaca purgant naturam ſalis de Alumine, & magalia genera, *Para.*

Laxativum, }
Quodlibet, } in ſe duo habet mala.
Laxativum, }

Alterum quod debilitat. R 5 Al-

Alterum quod plerumque plus secum evacuat, qum par est.

Ea igitur utenda sunt cum magna cautione, vel præcauenda.

In primo gradu non est opus confortatione contra debilitationem laxativi.

In secundo gradu conforta cum cinamomo, gyryophitis, zedoaria, calamo aromatico, & similibus.

In tertio gradu per nucem moscatam, folium Indi, grana Juniperi.

In quarto gradu, per terram sigillatam, corallum album & rubrum, carabe, sericum crudum, os de corde Cervi & similibus.

Ut autem magis laxativum, utere anodinis & narcoticis.

Epilathera, id est particularis.

Epilathera, ad hunc modum debet considerari: quod in omnium minutissima quaque gutta, anatomia microcosmi consistat: Quilibet enim Spagyricus gradus, virtutis suæ tinctura est: & cuilibet Medico intelligendum venit in unaquaque gutta, quotquot etiam sunt, tot etiam esse integras anatomias, ut in Microcosmo, & in elementatis.

Magale, est Magalium genus, quicquid fit ex mineralibus quod ex oleitate consistere potest, proinde pars quælibet corporis, non purgando sed mundando curatur.

Omne Metallum, est Mercurius coagulatus.

Nectar, est Confectio albuminis ovorum.

Laruscus, id est auricula Muris.

Halereon, juxta Hermetem, vera Aquila est, *Paracels.*

Nul-

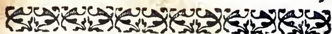
Nullo utaris superfluo in receptis: nam quo plura conveniunt in receptis simplicia, vel composita, eo indoctior Medicus præscribens censetur: nam nullum receptum ultra sex simplicia in se habere universaliter debet. *Paracelſ.* de gradibus.

Pæonia, recte collecta & præparata, est arcanum Epilepsiæ *Para.*

Qualitas, apud Spagyros, est omne id quod membrum quodvis principale defendit, ut in cerebro inter piam matrem, & ipsum cerebrum.

Lunaria, vel *Cerebella.* } Sunt conservantia cerebrum, unde omnis herba confortans cerebrum hoc nomine vocari potest. *Para.*

Lillium Paracelſi, pro tinctura antimonii reponatur vera compositio Lilii Paracelsi ex libro de vita longa, quæ tandem ad tincturam inde extrahendam, multùm operæ conferre potest: Et est diaphoreticum & hydroticum insigne, & magnarum virium: & exhibetur ad quoslibet morbos, à granis duobus ad quinque vel sex, in vino vel in aqua cordiali: Quod si hæc tinctura Antimonii deinceps per multa cohobia menstruo aliquo idoneo, in nobilissimam essentiam exaltetur, contracturam in primis ex podagra, in articulis externis causatam, fœliciter curat, si observatis observandis, ad diætam legitimam pertinentibus, & corpus mundificantibus, quotidie, aut alternis diebus, gutta una de tinctura exaltata cum vehiculo appropriato, in aurora exhibeatur, & sudor vel in lecto, vel in Laconico procuretur (quod in declinatione contracturæ fieri debet & sic contractura nulla arthritica resistit. Hujus tincturæ

Conclusio Operis.

HOc fasciculo quicquid de *Paracelsi* scriptis, vel ex aliis authoribus, ejus tramitem sectantibus, pro mei exigui temporis spatio, & exili ingenio, mutuo collegi, ut non semper opus sit ad quoslibet authoris libros recurrere, sed ubique locorum ad manum habens, & quocunque iveris, tecum hac parvam congeriem deferre queas. Lege & evolve in otiosis horis, in otio negotium & oblectamentum tibi invenies, nec tibi conquerendi ansa in posterum dabitur de obscuritate rerum & verborum, nam quæ variis locis dispersa, & interserta fuerunt, in unum ex multis, ita redegi, ut singula singulis comparata, unum alterum exponat. Sed hic admonitum Lectorem velimne, voces peregrinas, passim occurrentes, aliter quam definitæ & descriptæ sunt, interpretetur. Nam si ad Græcam phrasim (cui consonare quodammodo videntur) exponat, toto cœlo ab authoris sententia aberrabit. Et quia Græcorum

rum & infidelium errores, ab his universim dispersos reprehendit, eorum Sectatores *Paracelsum* Sophisticis suis argumentationibus infidelem reddere conantur, & quasi impium, sacrilegum, minus prudentem, ardelionem, hæreticum accusant; Sed hi invidi & buccati, ex libro illo *Gerardi Dornei*, quem de luce naturæ inscripsit, hisce calumniis facile responsum ferant. Sed nimis acriter excitavit priscorum Græcorum discipulos, illorum coryphæos pseudo-medicos, & erroneos vocando, hæccine sunt duriora illa quibus perforati & transfixi? Sed tam pertinaciter in verba magistrorum jurarint, ut nihil quod non ex eorum ore prolatum est, sapiat, nec ex eorum fontibus depromptum: adeo studiose, & de industria veritati reluctari malint, quam præceptorum errorem manifestum confiteri; & uti equi conductitii è communi via, licèt tutior, facilior, & magis expedita vobis monstrabitur, deflectere recusatis. Veremini sane ea retractare, quæ per totam vitam professi fuistis, veteri adagio, opinione nimis adhærentes,

Fumus patrum, non patria, luculentior igne alieno.

Fatentur

Fatentur Paracelsum excellentissimum fuisse medicamentorum purgatorem, uti qui probè novit, metallicas, & vegetabiles virtutes relictis fœcibus, (separando pura ab impuris) elicere; non suos, cum Græcis, edocens discipulos ut res una cum corruptis corporibus, non aliter quàm alimenta, in sua medicina devorare; uti nullum esset discrimen inter Medicum & coquum. Et hac ratione multis parasangis antecellit *Peracelsus Galenum* quod ille tenero cibo & potu solidum corpus ægri nutriat; ille verò contra duorum metallorum virtutibus extractis, spiritus vitæ raros instauret & refocillet. In summa, Græci sibi ipsis totum munus, & officium adscripserunt, naturæ nihil. *Paracelsus* verò hoc omne tribuit naturæ, & Medicum, hujus Ministrum facit, quo fundamento innitens. adversariorum innocuos, licet violentes impetus, non solum non reformidat, sed vilipendit.

F I N I S.

LEXICON CHYMICUM.

Continens Vocabula Chymica in priore Libro omissa, multis vocabulorum Chymicorum Characteribus adjectis è *Basilio Valentino, Theophrasto Paracelso, Osvvaldo Crollio*, aliisque Authoribus Chymicis collectis.

Opera & Industria
GULIELMI JOHNSONI
CHYMICI, apud *Amen Corner.*

LIB. SECUNDUS.

LONDINI,
Excudebat *G. D.* Et prostant venales apud *L. Sadler*, ad insigne *Leonis aurati*, in vico vulgo vocato *Little Brittan*,
CIↃ IↃ C LX.

Lectori Candido Salutem.

SCiat Lector ingenuus me hæc collegisse, non pro ignavis & invidis, sed studiosis; non pro Misochimicis, sed verè Spagiricis, qui magis igni quàm excrementis consulunt, (licet eorum usus non sit prorsus despicabilis) quos si paulatim à propria, & communi via avertis, statim aversos & captiosos in-

venies. Confiteor me in hac adjectione multum debere viro doctiſſimo, & in re medica peritiſſimo, cujus adminiculo, auctius & accuratius librum perfeci. Expecto theoninos, potius quam æmulos, ſed non refert quid de me ſentiant garruli & jactabundi; multum jactantibus, & parum ſcientibus, hæc arcana non parantur: Hæc ſolùm viris doctis & dignis dico conſecròque, quorum acutis judiciis ſubmitto. Non vocantur aſini ad lyram, quam ſolummodo *Apollo* & filii

filii artis tractare ſolent. Et mihi magno erit ſolamini, ſi hæc mea ſpicilegia, virum aliquem acutiorem exſtimulabunt ad hoc opus accuratius perficiendum, & eliminandum.

Guliel. Johnſonus
Chymicus.

Ad Authorem.

QVos, Johnſone, *tibi Medica ſolvemus honores?*
Vel quæ ſunt operis præmia digna tuis.
Dat Galenus *opes, ſed dat Paracelſus honores*
Æque debetur munus utrumq; tibi.
Quicquid veridico quondam ſermone notavit
Hermes quis Trino nomine Magnus erat.
Quæ vox cumque latens Paracelſi conditur ore,
Nodoſi & Speciem fert tenebroſa gryphi.

Cla-

Clarius elucens generosum excellit Electrum,
Et visit nitidum te retegente diem.
Seu tibi Mercurius *Chymicum, seu dictat* Apollo,
Ingenio & pariter lumine floret opus.
Humanas inter sola hæc mirabilis ars est,
Orcestræ summum vendicat ista locum.
Æmula naturæ, naturam excellit, & ipsa
Pulchrior est vultu filia matre suo.
Illa potest rebus natas præscribere formas
Materia, & veteri sedula ferre novas.

Hic Diomedeæ eſt, & permutatio Glauci,
Ærea quæ dedẽs aurea reddit opus.
Hic videas Chymicam, mutantem Protea vultum
Dum ſumunt faciem cuncta metalla novam
Quamvis inſulſo Momus latraverit ore
Hic ſapiet Chymico, ſi ſale ſparſus erit.

Edward Stubbe.
M. B.

Ad Zoilum.

QVæ Paracelſe *tuis arcana recondita velis,*
Non dum diſcipulis ſunt patefacta tuis;
Tu reſeras Johnſone tua fæliciter arte,
Et gratis nobis——oſtia clauſa pates
Si non magna tuis præſtetur gratia ſcriptis;
Velſile, vel promas his meliora, precor.

S. H.

Enco-

Encomium prosapiæ, & vitæ, viri doctissimi, & rei medicæ peritissimi, THEOPHRASTI PARACELSI.

CUM varia admirandi illius viri *Theophrasti Paracelsi* scripta sedulò, & intentè perlegissem, & in illo multa arcana Spagyrica, summa observatione digna, non cursim prætereunda, observâssem, & varias contra illum calumnias immeritò aspersas audivissem, non potui sine indignatione aliqua, quin virum tam celebrem, jam

inde ab incunabulis ita delinearem, ut non solùm illum à malevolis ejus adversariis vindicarem, sed toto mundo illius doctrinam, nunquam nimis laudandam, & admirandam publicarem.

Natus fuit *Paracelsus* in *Einzidlen*, regionis *Helvetiorum*, à Patre *Gulielmo* ab *Hohenheim* fundamenta habuit adeptæ Philosophiæ. Dicitur generosus, in omniq; scientiarum genere, expertissimus; sed natalium illius splendorem propter locorum intervallum, & re

regionum diſcrimen, non æque agnoſcitur ac noſtras eſſet, ſed nos potius ad virum quàm ad progeniem & proavos ſpectamus. In Libro Labyrinthi latino ejus effigies expreſſa eſt, Anno ætatis 45. ſtaturam oſtendit proceram, faciem gravem, cum fronte ampla, ſyncipite calvo, mediocri capillo, circa quam erat inſcriptio ei familiaris, quam frequenter ſolebat uſurpare,

Alterius non ſit, qui ſuus eſſe poteſt.

Sed ne nimis diu, exteriori inſiſtere videamur; inte-

teriorem ſpeculemus virum.

Primo audiamus *Leonem Suavium*, in Epiſtola ſua ad *Ludovicum Sangelaſium Lenſaci* Dominum, Equitem *Torquatum*, Senatorem ſacri Conſilii, *Auguſti* cubiculi præfectum. Duci C. Virorum, Aulicorum, de *Theophraſto* ſic ſcribentem.

Theophraſtum itaque noſtrum, laudare par eſt, atq; admirari, qui eam partem Medicinæ tractarit maximè, quæ à ſuperioribus Medicis, vel neglecta perperam, vel minimè intelle-

cta

ǁcta videbatur; nempe de endelechiis & quintis rerum eſſentiis, è quibus mira remedia, ab *Ægypto* & *Arabia* profecta, Græcis Latiniſque nova atque inuſitata eliciuntur, quorum mihi nonnulla uſu & experientia comperta ſunt. Audiamus etiam eundem *Leonem Suavium*, in Epiſtola alia, ad *Renatum Perotum*, virum nobilem *Cenomanenſem*, de *Theophraſto*. De hoc autem ſcriptore, ut dicam quod ſentio, noſtro ſæculo graviorem Medicum, ſubtiliorem Philoſophum vidi ne-

neminem. Nam diligentes homines, rerùmq; reconditarum ſtudioſi (quibus ſolis hoc opus cuditur) ex uno diſcent omnia, & quod lumen in unum locum inferetur, ad alia quoque eadem caligine circumſepta tranſmittetur.

Quod ad librorum *Paracelſi* copiam attinet, audio à *Germanis* propè trecentos recenſeri. O fœcunditas ingenii, quod ad operam ejus Medicam & Chyrurgicam, præter quotidianarum ægritudinum curationes *Nurembergæ* ſpecimen

præ-

præstantissimæ artis, edere voluisse: Oblatos è publico leprosos duodecim, in pristinam valetudinem restituisse: rem quidem multorum fide majorem, iis tamen non incredibilem factu, qui considerant rara, & inaudita illius remedia, ex flore Cheiri, & Anthos, Arcano Corallino, de essentia auri, mysterio Antimonii, & quamplurimis hujus generis, Medicis vulgaribus, ne nomine quidem adhuc notis.

Leo Suavius etiam, sic de Autoris vita, & operibus scribit.

ſcribit. *Theophr. Paracelſus* ab *Hohenheim* , in compluribus librorum inſcriptionibus Eremita nuncupatur, nec non ab *Eraſmo Roterdamo* in Epiſtola ad eum conſcripta, quam quidem teſtem ſingularis illius doctrinæ, hic inſerendam judicavi. A quibuſdam, ut *Adamo* à *Bodenſtein*, dicitur Philoſophiæ, & utriuſque Medicinæ Doctorem fuiſſe, ut Chyrurgiam hoc nomine comprehendant, quæ magno publico malo hodie ſeparantur, & diſtinguuntur. Legit *Baſileæ* librum ſuum

ſuum de Tartaro, quod exponit fæces omnes humorum interiorum, à quibus varii morbi emanant: Ibi *Frobenium* typographum inſignem morbo periculoſiſſimo liberavit, de quo gratias agit *Eraſmus* ille, virtute & eruditione inclytus, opèmque in adverſa valetudine implorat, cum teſtificatione luculenta, raræ illius novæque in medendi arte peritiæ. Nova enim poſuit artis fundamenta, veteraque diruit & evertit, *Hippocratis* & *Galeni Græcorum*, *Avicennæ*, *Raſis*, *Meſuéſque*

Arabum, in maximamque partem remediorum ex officina metallica deprompsit.

Rei

Rei Medicæ peritissimo Doctori *Theophrasto* Eremitæ

Erasmus Roterodamus.

NON est absurdum Medico, per quem Deus nobis suppeditat salutem corporis, animæ perpetuam optare salutem. Demiror unde me tam penitus noris semel duntaxat visum. Ænigmata tua non ex arte Medica, quam nunquam didici, sed ex misero sensu verissima esse agnosco. In regione hepatis jam olim sensi dolores, nec divinare potui quis esset mali fons. Renum pinguedines ante complures annos in lotio conspexi. Tertium quid sit, non satis intelligo, tamen videtur esse probabile mihi, id molestum esse quod dixti. Hisce diebus aliquot nec medi-

cari vacat, nec ægrotare, nec mori: tot ſtudiorum laboribus obruor. Si quod tamen eſt quod circa ſolutionem corporis mihi poßit lenire malum, rogo ut communices. Quod ſi diſtraheris, paucißimis verbis ea, quæ plus quam Laconicè notaſti fuſius explices, aliáque præſcribas remedia, quæ dum vacabit queam ſumere. Non poſſum præmium arti tuæ, ſtudióque par, certe gratum animum polliceor. Frobenium ab inferis revocâſti, hoc eſt dimidium mei, ſi me quoque reſtitueris in ſingulis utrumq́ reſtitues. Vtinam ſit ea fortuna, quæ te Baſileæ *remoretur.* Hæc *ex tempore ſcripta vereor ut poßis legere.* Bene vale.

Eraſmus Roterodamus

Suapte manu.

PEtrus *Haſſardus* in præfatione libri Chirurgiæ majoris attribuit *Paracelſo*, libros in Philoſophia 136. in Medicina 70. in Theologia, Iuſtitia, Politicis, & Magia complures.

Quorum pleroſque jam *Adamo* à *Bodenſtein* debemus, alios à *Joanne Sculteto* Montano propediem ſperamus. In libro de Tartaro, Aureolus Prænomine dicitur, & *Petrus Haſſardus* nomen etiam *Philippi* illi addit. Verum eſt *Paracelſus* invento principiorum novorum, conatus eſt vetera funditus evertere; unde magnas ſibi à Medicis ſuæ regionis ætatiſque contentiones excitavit, quos paſſim in omnibus libris ſuis vehementi ſtylo perſtringit. Sed præcipuè teſtimonio eſt libellus 7. defenſionum, à quo reſponſum adverſus *Wierum* petere licebit.

In tractatu Philoſophiæ illius ad *Athenienſes* (qui quidem plenus eſt myſteriorum magnorum, primorum, ultimorum: Meloſiniæ (verbo tenus) pyromantiæ necromantiæ chyromantiæ, *&c.* Titulus eſt *Philoſoph. Theoph. Bomb.* ab *Hohenheim* Suevi Arpinæ Germani, Eremi ad *Athenienſes*. Nec licet ſilentio præterire judicium *Valentii* Antra-Paſſii Silerani de *Theophraſto*. Quam magni

Philosophi & Medici *Theophrasti* libros de Medicina atque Philosophia latinè scriptos, nec non *Arabum*, *Chaldæorum*, atque *Græcorum* scripta legendo percurrissem, deprehendi *Theophrasti* scripta, *Avicennæ*, *Hippocratis* atque *Galeni* scriptis longè firmiora, certiora, & solidiora; ipsius præterea recepta, firmioribus atque certioribus rationibus, & experientiis niti, quàm Rasis, Mesuæ, aliorùmque veterum medicorum.

Quinimo *Theophrasti* scripta instar argenti igne probati, probatissima sunt, & exploratissima: & tota ejus practica atque theorica, multa singularia intellectu digna complectitur. Novus quidem est Medicus, & verus medicinæ inventor, qui non ex veterum scriptis, sed ex singulari quodam Philosophico fundamento deprompta atque desumpta literis mandavit. Et nisi ipsius libros reipsa, & sapientia cæteris multo utiliores, & fructuosiores invenissent: *Athenienses* eum minimè destructorem omnium errorum, verumq; ad ipsum medicinæ fundamentum Ducem appellassent. Quam ob causam Hebræi ipsum alterum *Rabbi Moysen* vocant, & *Rabino* suo *Moyse* multo acutius & subtilius scripsisse confitentur.

A.

A. *Pessulanis* denique *Germanus, Hippocrates*, novusque *Esculapius* appellatur.

Alexander Persius etiam in quadam epistol a testatur, quòd nostra memoria nullus præstantior extiterit,&talis nullus unquam natus sit: Græci eum Monarcham perpetuum appellaverunt propter acutissima ipsius atque subtilissima scripta, in quibus vix minimum aliquod ejus verbum reperitur, quod sit nota aut reprehensione dignum: Quia autem veterum viam sectatus non est, nonnulli prout intelligunt ea æstimant.

Petrus BonZevolus ipsius doctrinam Euangelia naturalia, veritatisque promptuaria haberi vult.

Nec vero de medicina solum 53. libros, verum etiam 236. volumina de Philosophia conscripsit, cujusmodi *Sabeus Dacus*, nulla unquam audita fuisse, eaque *Aristotelis* scriptis æquiparanda esse affirmat.

Carbuctus Theophrastum præ *Aristotele*, haud secus æstimat, atque literas aureas præ cæcis, aut lumen præ Carbonibus, in cujus Philosophia omnis *Aristotelica*, & *Platonica* doctrina repudiata est, quorum Philosophorum duas sectas, *Cyperinus Flanus* claudicantes, *Randus* opinabiles appellat. Libri

ejus in varias linguas, communis utilitatis gratia quam in omni ſua vita ſpectavit, non immerito transferuntur. Iam, jam invidi, Miſochimici, ecce hominem veſtrum deſpicabilem, virum ſuſpicite, & in terram cum pudore, & pœnitentia deſpicite, & doctrinam & arcána ejus cum ſtupore agnoſcite.

LEXI-

LEXICON CHYMICUM.

A.

ADrop, est Plumbum.
Amatura, est petra Matura.
Aludel, est vas fictile.
Alcharit, est argentum vivum
Alchazanon, est lutum rotæ fabrorum.
Acanor, est Olla perforata in lateribus, & fundo,
Altus, est Ustus.
Averich, est Sulphur.
Alchitura, est pix liquida.
Almisarub, est Terra.
Arsiora, est Cerussa.
Ayborzat, est Galbanum.
Arubus, est Butyrum crudum.
Azam, est Butyrum coctum.
Asmum, est Pondus.
Argentum populi, est Sal amarum
Altafor, est Camphora.
Algatia, est Cibetta.
Almisa, est Muscus. **Lullius.**
Angelus, est Confectio.
Anatum, est testa Ovorum.
Adebessi, est Testudo.
Agrabi, est Frigida.

Azoch,
Abluit Sordes à Latone, } Semper sunt simul.
Laton, &
Azoch,

B.

BHacta, est terra rubea.
Boleson, est Balsamus.
Baçar, est Pondus.
Bdelleram, est Sanguisugæ. *Kyranides*.
Bitrinati, est Vitreatum.
Bolesis, est Corallus.
Bolus judaicus, est Althea.

C.

CAlufal, est Oleum Indicum.
Cosmet, est Antimonium.
Carhai, est humor Croci.
Calidus, est Trochiscus de arsenico.
Catillia, est pondus novem unciarum.
Cambil, est Terra.
Comidi, est gummi Arabica.
Cassibor, est Coriandrum.
Carsia, est aqua salis panis.
Cardis, est Mars.
Carvinum, est lac quoddam.
Calcitea, est Dragantum.
Casibo, est Cyprus.
Cicorea, est mira solis.

Cere-

Cerebrum, est Aqua.
Cor, est Ignis.
Corona, Cœlica, quod est extractio à vino albo vel rubro. *Lullius.*

D.

DAnati, est pondus sex granorum hordei.
Dabestis, est Testudo.
Darau, & *Damatau*, Est Gumma.
Daveridon, est oleum Nardinum.
Dabar, est Vis.
Denoquor, est Borax.

E.

ELkalei, est Stagnum.
Elei, est Medicina.
Ezeph, est Sol.
Es, est Corpus.
Epar, est Aër.
Elidrium, est Mastix.
Eposilingi, est squama ferri.

F.

FIdeum, est Crocus.
Firsir, est Calor.
Facinum, est Æs.
Phebus, est puer Virgo.

G.

G.

G*Azar*, est Laurus.
Gluten, est fel taurinum.
Gazar, est Galbanum.
Gersa, est Cerussa.
Gisentera, Terrę intestinę, seu Lumbricia. *Kyranides*.

H.

H*Eltabatoni*, est Terebinthina, & Hetalibat.
Habras, est Staphisagria.
Huuo, vel *Huut*, Est Jupiter.
Hermes odorifera, est Alkermes. *Lullius*.

I.

I*Poacidos*, est barba Hircina.
Incuda, est sponsa.

K.

K*Aib*, est lac acetosum.
Kist, est Opoponax.

L.

L*Apis Hephestionis*, i.e. Vulcani, qui & Pyrites dicitur. *Kyranides*.
Laum, est Amigdala amara.
Luben, est Thus.
Lot, est Urina.
Lamaty, est gumma Arabi.
Lamere, est Sulphur.

M.

Masal, est Lac Acetosum Melc.
Madic, est Lac postquã extrahitur Butyrum.
Masardegi, est Plumbum.
Machinar, est ex quo vitreantur vasa.
Malaribio, est Opium.
Maladoram, est Sal gemmæ.
Macra, est Terra rubea.
Moz, est Mirrha.
Magra, est Corneolus.
Maruch, est Oleum.
Metal, est Dragma.
Milcondat, est Sanguis Draconis.
Metalla, solum componuntur ex Sulphure & argento vivo.
Momordica, est morsus Diaboli. *Lullius.*

N.

Equi, est stagnum æneum.

O.

Tap, est sal armoniacus rubificatus, per aquam vitrioli rubei.
Osatur, est Organum.
Oscieum, est Apium.
Oubelcora, est Cucurbita.

P.

Eludo, est Mel coctum.
Patris, est Satyrion.
Presmuchim, est Cerusa, & *Presmuchis*.
Ponderis causa, est Densitas. *R. Reiki.*

R.

R*Eilli*, eſt ſal acetoſum.
Raari, eſt ſal Armoniacum.
Ramigi, eſt Colophonia.
Recham, eſt Marmor.
Riaſtel, eſt Sal.
Rayb, eſt Lapis.

S.

S*Ale*, eſt Pulchrum.
Saclin, eſt Vitriolum.
Sezur, eſt Aurum.
Sedem, eſt Vas.

T.

T*Iſacoum*, eſt Argentum Vivum.
Tirfiat, eſt armoniacus.
Tuſiaſi, eſt ſulphur vivum, & Tifarum.
Tricalililbar, eſt Spuma Maris.

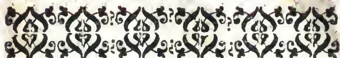
Y.

Y*Ercia*, eſt Piſcis.
Ycar, eſt Medicina.
Yfir, eſt pulvis Lapis, Aqua Mercurii.

Z.

Z*Arfrahor*, eſt Argentum vivum.
Zaucre, eſt Auripigmentum.
Zerci, eſt Vitriolum.
Zerobilem, eſt Zodiacus.
Zeco, eſt Dragacanthum.
Zafaram, eſt limatura ferri, in vaſe æreo aſſata.
Zarca, eſt Stagnum.
Zimen, eſt Vitriolum.

LEXICON

LEXICON CHYMICUM.

A.

Deps, in animalibus coagulatur, propter copiam salis quam habet, ratione cujus condensatur, si distilletur adeps, distillatione ascendit pars Sulphuris, & Mercurii, & remanet in fundo salis pars, unde adeps, post distillationem non coagulatur, cum privetur distillatione sale quo turget ad coagulationem suam, & tunc est oleum adipis, & nunquam amplius adeps dicitur. Et idem dicere possumus de resinis gummis & terebinthinis omnibus, quæ ex vegetantibus effunduntur, congelantur, & coagulantur frigido, ope salis quo turgent. At si distillentur, non amplius coagulantur frigido, quod tale priventur per distillationem, & tunc amittunt suum proprium nomen, & olei nomen suscipiunt. *Fab.*

Ablutio Chymica, Hanc ablutionem occultârunt Antiqui sub Ænigmate Salamandræ, quam igne vivere & se purificare narrârunt, & etiam sublino albestino quod igne albescere, & maculas suas deponere contendunt, & sic verissimum est materiam nostram igne, & aqua indigere, ut se à maculis, & sordibus naturalibus suis, quibus scatet, vindicare possit.

Ablutio

Ablutio ergo Chymica noſtra, non differt à calcinatione & ſolutione noſtra, & putrefactione, & inhumatione, dum calcinamus, diſtillamus, ſolvimus, putrefacimus, & inhumamus noſtram materiam; tunc ipſam abluimus à ſordibus ſuis, & in quantum hæ operationes abſtergunt materiam noſtram à fæcibus & ſordibus ſuis, in tantum hæ operationes dicuntur *Ablutio Chymica*, de qua Antiqui ſeparatim tractarunt.

Alberas, Id eſt Saphiſagria.

Alcanna, eſt Ichthiocolla.

Algeroth, eſt pulvis Mercurius vitæ.

Acidum Tartari, eſt Chriſtallus Tartari.

Flos aris, *Ærugo aris*, *Stercus aris*, } Ferrum rubeum.

Ænigma, eſt involucrum allegoricum verbum, ſeu oratio obſcura, rem totam quam ſignificat ambagibus tegens. Antiqui ſolebant arcana ſua ſub ænigmatibus, & hieroglyphicis, & involucris tegere, ut nulli niſi filii artis ea intelligerent. Et medici etiã aliquando his uſi fuerunt. E. g. Rec. adipem infantis deformis, & lachrymam vitis Dionyſiacæ pulveriſatæ. Miſce. Per infantem deformem, urſam intelligunt, & per lacrymam vitis Dioniſiacæ, gummi hederæ. Alterum ſolummodo, adjiciam. Recipe ſpheræ microcoſmicæ pulveriſatæ, & pœoniæ planetariæ maſcul. pulveriſatæ, Miſce: per ſpheram microcoſmicam intelligũt cranium humanum inhumatum, præparatũ, (nam nec carnii humani, nec cornu cervini uſtio mihi arridet) per pœoniam maſcul. planetariam

riam intelligunt pœoniam; collectam Sole & Luna in Leone existente, post plenilunium.

Aizoi, est sempervivum. *Ruland.* de luis Hungariæ curatione, *pag. 100.*

Amethystum, Multi vocant gemmam Veneris.

Liquor Alchahest, Universale illud menstruum est, quod omnia totius universi corpora tangibilia perfecte reducit in aquam diaphanam, absque ulla mutatione (*i. e.* quod formam essentialem sive nativam seminis dotem) viriúmve diminutione. Hujus stupendi Magnalis præparationem, à *Paracelso*, vel *Basilio Valentino Monacho.* olim inventam, & ab *Helmontio* veluti Arcanum, nemini nisi dato prius sacramenti pignore revelandam subdolè defossam, me aliquando, ubi dabitur occasio, coram mundo libere promulgaturum spondeo. Hucusque Dom. Dr. *Charlton*, in libro de defluxionibus. *Pag. 71.*

Alchahest, Martini Rulandi, Michaelis Toxitis, & Theophrasti Paracelsi, & *Altahest* Baptistæ Vanhelmont, singulis eorum descriptionibus, mihi videtur esse idem.

A *Mart. Rulando*, sic describitur.

Alchahest, Mercurius dicitur præparatus: Nonnulli volunt esse Tartarum, (forsitan ex aliorum opinionibus, quorum scriptis *Joannes Baptista Vanhelmont* in libro de Febribus pag. 118. quodammodo videtur assentire.) Discite Medentes dissolvens aliquod quod sit homogeneum immutabile, dissolvens sua objecta in materiam primam liquidam & nacti eritis intimas rerum essentias. Quod si ad istud ignis arcanum non pertingatis, discite salem, tartari reddere volatilem ut hujus medio vestra s dis-

ſolutiones perficiatis. Mens tamen Autoris deprehenditur è præparationis deſcriptione.

Michael Toxites ſic deſcribit *Alchaheſt*.

Eſt Mercurius præparatus in medicinam hepatis; & refert nos ad *Paracelſi*, librum de viribus membrorum Principalium, ubi à *Theophraſto Paracelſo* ſic deſcribitur.

Eſt liquor *Alchaheſt* magnæ virtutis in hepate, ad cuſtodiendum illud ab hydrope, & omnibus ejus ſpeciebus, quæ ex hepate veniunt, proceditur autem ſic.

Alchaheſt poſt ſuam coagulationem reſolvatur, & poſtea coaguletur in formam tranſmutatam, ut proceſſus ipſius eſt per congelationem & reſolutionem; quod ſi ſui ſimile uniat, tum eſt medicina hepatis ſuper omnes alias medicinas; & etiamſi hepar, jam fractum eſſet, ipſe loco hepatis, ac ſi nunquam fractum fuiſſet, quare vobis Medicis ſummopere opus eſt, ut hanc medicinam experientia diſcatis, & ut ſciatis præparationem *Alchaheſt* propter multos morbos, qui ex hepate deſcendunt, ut illos avertatis. *Paracel.*

Et inde mittit Lectorem, pro præparatione *Alchaheſt* Mercurii ad tabulam libri quarti de gradibus, ad caput ſeptimum, ubi ſub titulo hepatis vocat hunc liquorem myſterium Mercurii, *Paracelſus.*

Et in lib. ſecundo de natura rerum *Cap.3. Pag.482.* vocatur *Alchaheſt*, Mercurius præparatus pro hepate.

A *Baptiſt. Vanhelmont*, ſic diſcribitur: *Alchaheſt* ſub nominè *Althaheſt*.

Liquor *Altaheſt Paracelſi*, omne corpus viſibile reſol-

resolvit in sui primam materiam, servata seminum potestate. De hoc ajunt Chymici, Vulgus cremat per ignem, nos per aquam. *Vanhelmont.*

Alio loco, *Altahest Paracelsi* cuncta naturæ corpora penetrat, & subtiliando transmutat. *Vanhelmont.*

Ex quibus omnibus apparet, quod in hoc hi omnes conveniunt & concludunt, *Alchahest Rulandi, Toxitis*, & *Paracelsi*, seu, *Altahest Joannis Baptistæ Vanhelmont.* Est Mercurius præparatus, pro medicina contra morbos hepatis; Et expressis verbis à *Theophrasto Paracelso*, & à *Baptista Vanhelmont*, vocatur liquor. Sed hæc sufficiant pro præsenti de *Altahest*, seu *Alchahest.*

Acediæ furnus, sive *Incuriæ furnus*, ubi uno igne, & parvo labore, diversi furni foventur.

Vocatur à Germanis, {
- Piger Henricus,
- Antimonium;
- Fæx Plumbi,
- Mercurius noster;
- Marcasita,
- Plumbum de Minera;
- Plumbum minerale,
- Plumbum Mortuum;
- Terra nigra.

Aqua Ovorum gallinorum, vocatur aqua de testudine, Oleum animalis.

Aqua Philosophica, sive *Regia* vocatur, Vocatur aqua pugilum, quia nitrum & sal Armoniacum, licet sint hostes infestissimi, primo contactu statim congrediuntur.

Regia dicitur, quia aurum ſolvit, quod eſt Rex inter metalla. Et ab his Sal armoniacus vocatur *Aquila*, quia *Ganimedem*, ſeu aurum ſecum elevat, qui deinceps facile ſeparatur per aquam. *Beguinus, Pag. 124.*

Aqua amoris, fit ex ſanguine humano, ad conciliandum amorem inter uxores & maritos. *Beguinus, pag. 447.*

Aqua ſudorifica Microcoſmi, ſic paratur.

Recipe ſanguinis humani, ſine plegmate *lib.* j. ſalis tartari depurati tantundem, vini circulati ad eminentiam duorum digitorum, fiat digeſtio per menſem, deinde diſtilletur; Illa tria diſtillata, liquor flavus, cum pauco, oleo, & ſale ſunt ab invicem ſeparanda: tunc recipe liquorum, ſolummodo addendo foliorum hellebori nigri, & meliſſæ, *ana. q. ſ.* rectifica viciſſim diſtillando, odoremque gratum diſtillat, compara cum ambræ griſeæ, *gr. j.* Moſci, *gr. ij.* fiat liquor pretioſiſſimus, & vehiculum cum quo aurum potabe, aurum vitæ, & eſſentiæ appropriantur. Milius.

Aurum fulminans, ſeu *Cerauno Chryſon*, eſt auri pulvis aqua regis diſſoluti, & præcipitati, qui facile concipit ignem: dicitur à Germanis aurum fulminans, quod inſtar fulminis diſſiliendo acutiſſimum fragorem edit, à *Crollio, p. 212.* vocatur aurum volatile.

Arcanum Cardui benedicti, habeas apud D. *Hartmanium* in ſua Spagyria, uſus ejus eſt à guttis ſex ad octo.

Arcanum, ſolis cum Mercurio Antimonii, habeas apud

apud D.Milium,*Lib.j.fol. 78.* in *Basilica Chym.*

Auri præcipitatus diaphoreticus,ex Regulo Antimonii, & Mercurii habeas in Milii *Basilica Chim. Lib. 1.fol.12.*

Aurum cum oleo vitrioli, & spiritu Saturni, habeas descriptum in *Basilica Chim.lib.1.fol.69.70.*

Arcanum Theophrasti, contra philtra describitur à *Crollio.*

Oleum Cinamomi,& oleum Succini, magni sunt usus in illo morbo.

Arcanum & *Tinctura*, reipsa non differunt, siquidem arcanum *Paracelsi* proprie vocatur id remedium, quod aliis multis præcellit. Nomen itaque arcani quælibet medicina magnetica & virtuosa cujuscunque speciei meretur.

Arcanum Corallinum Paracelsi, est Mercurius sublimatus rubeus, non corrosivus; licet *Libavius* negat *Paracelsum* hujus *Arcani* fuisse authorem:appare t tamen per Huserum,qui scripta *Paracelsi* edidit. *Paracelsum* ejus fuisse inventorem,& *Rhenano* in libello solis de Puteo emergentis aliquota parte emulgatur.

Argentum, vocatur:
- Corpus album,
- Diana,
- Fermentum album
- Lumen minus,
- Luna,
- Mater sicut Aurũ Pater,
- Uxor oderifera, *Toxites*
- Scoria Argenti,
- Argenti recrementum
- Spurcities metalli,
- Fæces argenti,
- Lythargyrus.

Ar-

Argentū vivū, vocatur,
- Servus nequam,
- Servus Citrinus,
- Servus fugitivus,
- Servus ambulans,
- Spiritus ambulans,
- Spiritus fatuus,
- Spiritus Volans,
- Sperma Lunæ,
- Sperma acerrimum,
- Argentum Martis,
- Aqua noſtra,
- Aqua Philoſophorum,
- Aqua congregationis,
- Aqua mortis,
- Vomica liquoris æterni,
- Fel draconis,
- Anima mineralis,
- Aquila volans,
- Dominus elementorum,
- Coagulum,
- Draco,
- Filius fugitivus,
- Lapis noſter,
- Lac virgineum,
- Miniſterium,
- Mors,
- Oculus auri,
- Oculus argenti,
- Occultum ſcientiæ,
- Pater mirabilis,
- Scorpio caudatus,
- Serpens venenoſus,
- Totum ſecretum,
- Sputum acerrimum.

Aureus Syrupus, sic paratur,

Recipe syrupi de Cortice Citri mali lib. semiss. quintæ scientiæ Cinamomi, unc. ß. Tincturæ auri, dr.ij. Misce, fiat syrupus aureus, secundum hunc modum paratur, vel alias.

Recipe Mivæ Cotoneorum, unc. iiij. olei Cinamomi dr. ij. Tincturæ auri vitæ tantundem, Misce, fiat sirupus aureus.

Aurum vitæ, Dr. *Eglini*, describitur in *Basilica Chymica*, *lib. 1. cap. 8.*

Attincar, vocatur:
- Auri gluten,
- Borrax,
- Auri fames,
- Capistrum auri,
- Ignotum Lunæ,
- Lumen amabile,
- Oleum aurificum,
- Sal tincar,
- Sal sapientum,

Aurum vitæ, Hujus varia describuntur genera.

1. Aurum vitæ super Alembicum, descriptum est in *Basilica Chymica*, *lib. 1. cap. 2.*

2. Aurum vitæ, seu pulvis vitrioli solis, describitur in *Basilica Chymica*, *lib. 1. cap. 2.*

Aureus vitæ spiritus Rulandi, Nihil aliud est, quam essentia trociscorum Alhandali cum spiritu vini à vino Malvatico distillata, cujus extractionis dosis est ad unc. ß. ad unc. unam.

Aurichalcum, { Orichalcum, Corpus majus, Cuprum, Venus, Coronarium æs.

Aurichalcum ustum, { Est Calx Veneris, Cuprum ustum.

Æs ustum est { Calx Cupri, Calcinatum æs, Venus adusta, Venus calcinata, Cyprium æs.

Axungia vitri, Cremor seu flos Cristalli.

Arsenicum, vocatur lapis Falconis, *Realgar*.

Arsenicum rubeum, vocatur, { Auripigmentum rubeum, Terra rubea, Tinctura rubea, Ventus rubeus.

Athanor, est furnus philosophicus, & arcanus dicitur, est furnus compositus philosophorum lapidi arcano elaborando calorem, ubi ignis ad vas non pertingit convenientem tribuens.

In *Rhenano, pag. 17.* formam hujus exactam videre possis.

Asphal-

Asphaltum vocatur,
- Bitumen Judaicum,
- Linimentum Judaicum,
- Napta,
- Stercus dæmonis,
- Stercus tenax,
- Stercus maris mortui,
- Terra lenta,
- Taurus.

Aurum,
- Apollo,
- Corpus rubeum,
- Filius solis,
- Filius unicus dici,
- Homo senex,
- Lumen majus,
- Lapis aureus,
- Lapis animæ,
- Leo, ut plerique.
- Ophir,
- Pater ignis,
- Rubeus filius,
- Sol, *Toxites*

Aurum coctum, vocatur,
- Aurum limatum,
- Aurum malleatum,
- Aurum laboratum,
- Aurum bracteatum,
- Aurum signatum,
- Aurum cœlatum,
- Lamina solis,
- Auri folia. *Toxites.*

bita hæc aqua convertenda est in ignem, ex quo deinde eliciendus est aër, ex igne siquidem Chymico fixo, cum aqua nostra sit aër, qui deinde aër, convertendus est in ignem, ex quo continuata opera fit terra, ex qua deinde ignem habemus: Et sic vere omnia convertimus elementa, in quorum conversione consistit opus; converte elementa, & quod quæris invenies.

In conversione enim elementorum aërem Chymicum invenies, qui nihil aliud esse comperies quam aquam igne coagulatam, & in flores tenuissimos & subtilissimos terræ conversam.

Ranarum aqua, } *Rodostomæ*, } *Rodostagma*, } *Hydrorhodina*, } Est aqua rosarum.

Aqua vitæ, est { Vini latex, Vinum sublimatum, Vinum igni eliquatum.

Acetum { Alcalhal, Halcal, Hel, Amar, Acrum Vinum.

Apium risus, { Botrachium, Herba scelerata, Unguis leprosus.

Apium aquaticum, { Ambrosia aquatica, Batra, Caper sylvaticus.

Ace-

Acetum Rhizoticum, Describitur apud *Minsec*, *pag. 327.*

Anima Vitrioli componitur apud hunc modum. Recipe aliquot magna capacia fictilia, quo majora & capaciora, ea meliora; imple illa aqua pluviali, & in unumquodque fictile, duos tres vel plures manipulos communis vitrioli immitte: vitriolum autem metire, adauge vel imminue pro fictilium quantitate: vitriolum in aqua colliquescat, & aliquoties circumfusum, in sole vel aëre immotum consistat, ita tamen ne pluvia, vel res immunda in fictilia incidat: Tunc videbis animam vitrioli instar Iridis, vel caudæ pavonis in aquæ superficie natare, vario colore, quem colorem quam subtilissime cochleari, ab aqua, aliquoties in die exime, aquam circumfunde, & mox in illa quiescente, vicissim apparebit anima, quam recipe, & tantum illius pedetentim collige quantum putabis sufficere: Et, nota quando colores non magis apparent in aqua, quod exempta sit anima, quæ immisso recenti vitriolo est restauranda. Abstracta anima sub initio, est limo terræ simillima, quam sigillo immitte, & in fortissimo igne sine excandescere, tunc illa sanguinis colore tincta, erit fixa, & perdurabit in flamma, nec illi minimum decrescet granum, licet plures dies ignis sentiat comburium. M.

Aqua Castitatis, invenies descriptum apud *Adrianum Mynsecht, pag. 286.*

Aqua dominarum, invenies descriptum apud *Mynsecht, pag. 289.*

Aqua narcotica, Recipe succi, florum papaveris

erra-

erraticor. depurati aqua ſolani diſſolut. unc. ij. Corticis radicis Mandragoræ, Croci orientalis, vel noſtri *ana*, Unc. ſs. Styracis Calamitæ. dr. ij. Ligni Aloës, dr. j. Miſce & in *B. M.* diſtillentur ad tertium cohobium.

Aqua Cinamomi Bugloſſata, componitur ad hunc modum.

Recipe Aquæ Bugloſſæ, *lib.* vj.
Florum Violarum Roſarum, *ana*, *lib.* ij.
Cinamomi optimi acuti, *lib.* j.
Corticum radicum Bugloſſæ, uncias tres.
Florum Boraginis, Meliſſæ, *ana.* unc. j.
Species, Diarrhod, abbatis, unc. ſs.

Miſce, & poſt debitam digeſtionem in *B. M.* diſtillentur, & pro uſu reſerventur.

Aqua febrifuga, Recipe ſpecier. febrifugar. de *Mynſech*, unc. iiij.

Herbæ Centauræ minoris,
Cardui benedicti, } *ana*, unc. iij.
Quinquifolii abſinthii.

Macerentur in ſero caprino, & in arena diſtillentur ad tertium cohobium.

Aqua Opthalmica, ex *Crollio* in ſua *Baſilica Chymica decantata*, ſed non ibidem revelata præparatur in hunc modum.

Recipe cancrorum fluviat. vivorum menſe *Junio*, Sole & Luna in Cancro exiſtentibus; numer. circa 31. & pro pondere horum adde tantum herb. Chelidon. cum toto contunde hæc una, & iiſdem ſemin. fœniculi contuſi, unc. j. Fabarum marinar. præparatar. Camphoræ, *ana*, unc. ſs.

Caryo-

Caryophillorum } ana, dr. ij.
Aloes hæpaticæ,
Tutiæ præpar.

Misce & divide in tres æquales partes.

Primamque partem in *B. M.* distilla, deinde partem alteram immitte cucurbitæ, & distillatam illam à parte prima aquam affunde, rursumque abstrahe ut prima vice: tum tertiam quoque partem infer & aquas antea distillatas, omnes iterum super infunde, & tertia vice illas distilla.

Et sic vere præparabitur aqua illa, de Cancris, & de Chelidonia famosissima.

Qui placet ex fæcibus calcinatis salem potest extrahere, & majoris efficaciæ ergo admiscere.

Aqua acetosa, stomachalis, componitur in hunc modum.

Recipe Sacchari purissimi, *lib.* j.
Conser. Rubrar. optim. Aqua Rosar. rubrar. *ana,* unc. iiij.
Spiritus Vitrioli bene rectificat. unc. ß.

Fiat mixtura, postea fac colaturam, & tunc servetur in usum: exhibetur cum vino granatorum, syrup. limonum vel acetosi Citri, aut vino Malvatico.

Dosis est saporis in acidum mutatio.

Aer, trium elementorum seorsim non capitur, sed vel Mercurio, vel Sulphure, vel Aqua permixtus manet, vel evanescit prorsus.

B. *Bal-*

B.

BAlsamum, quod antiquitus magno in pretio fuit aqud Ægyptios, colligitur ex arboribus incisis Terebinthinæ propemodum instar: Sunt enim hæ arbores, ex quibus colligitur, magnæ magnitudinis, & ad radicem usque ramosæ, duplici septæ cortice, primo duro, & crasso, secundo tenui & delicato, & quod educitur ex harum arborum incisuris, alba & limpidissima est lachryma, suavissimi odoris, & mirabilis virtutis in cicatrisandis vulneribus recentibus, & in aliis multis morbis curandis, tam internis quam externis.

Et sunt quamplurimæ arbores, diversæ speciei in hoc novo orbe quę balsamum fundunt, variáque balsama efficiunt plurimarum virtutum: Et hæc omnia balsama nihil aliud sunt quam pinguedo aquæ & aëris, seu elementorum sulphur decoctum & digestum in visceribus, & in poris harum arborum, quæ, dum tempore vernante, & æstivo, copioso fruuntur alimento, copiosum effundunt balsamum, nam illud ex alimento dependet, ex pinguiori ejus parte.

Bejæ, & *Garbilii* conjugium quid producunt, invenies *pag.* 703. apud *Fab.*

Baleriæ, Sunt Maximi & prægrandes pisces, qui in Mediterraneo Mari brumali tempore reperiuntur: vivunt præda & rapina aliorum piscium, quos persequuntur, ut ex eorum carne sumant alimentum,

tum, ſed habent aliud ſpirituale, & ſubtile, quod exſpiratione, & tranſpiratione ſuſcipiunt magnetica ſua trahendi facultate, tum pulmonum vi, quibus decoratur, tum calore ſuo naturali, & primogenio, qui ſpirituale illud alimentum, ad ſe trahunt ad eorum ſuſtentationem.

Eſt autem illud alimentum humidum pingue aquæ & aëris, quod inviſibiliter, aquis & aëri immixtum eſt, ad omnia ſuſtentanda, ſiquidem omnia egent illo inviſibili alimento. *Fab.*

Bezoartica, varia ſunt. {
Bezoarticum Solare,
Lunare,
Joviale,
Martiale,
Venereum,
Mercuriale,
Ex Auro,
Argento,
Stanno,
Ferro,
Cupro, &
Mercurio confecta.

Omnes horum deſcriptiones, in *Baſilica Chymica Crollii*, per *Hartmannum* recenſentur.

Bechium, eſt Tuſſilago.

Belleregi, ſunt Mirabolani.

Benerau, eſt Verbena.

Bolus

Bolus, vocatur, { Arenat, Armenum, Bolus armenicus, Bolus romanus, Lutum Armenum, Terra Armeniaca, Terra aſtra, Terra rapta.

Butyrum Antimonii, Mercuriale, Liquor eſt ex Mercurio & Antimonio ſimul diſtillatis per retortam, in quo Mercurius vitæ continetur, donec præcipitatione.——Aqua diſtillata adjecta ſeparatur.

Bitumen, Limus tenax.

Bitumen avium, & *Viſcus avium*, } Gluten viſcatum.

Berinbruch, eſt lapis, quem prope Spiram, Darmſtadii ad Rhenum incolæ, ab effectu *Berinbruch*, Medici vero Oſteo collam nominarunt, cujus ſtupendam virtutem qui non audierit, legat *Quercetanum*, & *Anſelmum* de *Bood*, *Archiatr. Imperatorium* & *Crollium*.

C.

COBaltum, eſt Cadmia nativa.

Cabalatur, eſt Sal nitrum.

Calazia, eſt lapis pretioſus habens in ſe maculas grandini ſimiles.

Calatiæ. Homines laſcivi & impudentes. A *Caleo* nuncupantur.

Cranii humani extractum, optimum apud Chymicos paratur, inhumati.

Calx Chymica, eſt pulvis tenuiſſimus, ablutione ſuperfluæ humiditatis (præſertim ex mineralibus) factus.

Quando vero pulvis vel calx redditur plane impalpabilis, ad ſenſum inſtar tenerrimæ farinæ, tum *Alcohol* appellant Chymici.

Hoc vocabulum, ad ſubtiliſſimum vini ſpiritum reiteratis diſtillationibus ſæpiſſimè rectificatum, & omni humiditate privatum commodè exprimendum transferunt, eum *Alcohol* vini vocant.

Carbo humana, eſt ſtercus humanum.

Cardel, eſt Sinapi.

Carab, eſt Siliqua.

Cyſteolythos, eſt lapis ſpongiæ.

Cinnabris Antimonii, ſubſtantia eſt rubea inſtar Cinnabaris mineralis in collum retortæ; ſublimata inter diſtillandum, Mercurium vitæ.

Catillus Cinereus, eſt vas fuſorium ex cinerum, de levi

levi ligno elixatorum, & ab omnibus carbonibus, aliisque spurcitiis defæcatorum, partibus duabus, &c. Vide *Rhenanum, pag.28.*

Catinus arenarius, est vas terreum, in modum pilei rotundi, cum margine trium aut quatuor digitorum ex terra tenaci factum. In confortativo quolibet, non est curandum, calidane res sit an frigida, sed vis arcani consideranda est.

Si conservare vitam velis, non solum Cor in esse suo conserves, sed etiam Cerebrum, Hepar, & Pulmonem, reliquumque quidvis in esse suo.

Nam quamvis Cor sit centrum ipsius corporis, atque radix, quodlibet tamen membrum principale destructum affert mortem.

Cerebrum, est radix omnium ligamentorum, Cor membrorum, Hepar, sanguinis.

Proinde principalia conserva, & minora ab his proficiscentia, conservasti.

Membra enim principalia, non per se, sed per accidens quoddam patiuntur; aufer ergo accidens, & sanabis ægrotum. *Paracels.* in prim. tomo.

Cerauno Cryson, est aurum fulminans.

Chelonia, est lapis similis oculo viperæ Indicæ.

Clyssus, Inter Medicos coætaneos mentio facta est, de spiritu ex Antimonio, Sulphure, & Sale nitri, *ana*, præpar. quem vocant *Clyssum*, & magni æstimant, non sine merito, quia recte dispensatus multum ægris fert commodi, *Glauberus, pag. 99.*

Cuculatum majus, Aqua vitæ.

Circulatorium vas, est vas vitreum ubi liquor infusus, ascendendo & descendendo, quasi in circulo vo-

catur, usus ejus est in subtiliationibus, & circulationibus est potius.

Varia hujus generis vasa à variis ingeniis sunt excogitata: Ex quorum numero duo duntaxat magis momenti & usus, nobis placent, Pelicanus nimirum & Dyota. De quibus videas sub suis titulis.

Caliditatem tollunt hæc quæ sequuntur,
1. Opiata,
2. Anodyna,
3. Styptica,
4. Laxativa,
5. Acetosa.

Frigiditatem tollunt,
1. Pontica,
2. Amara,
3. Cicatrisantia,
4. Abstersiva,
5. Laxativa.

Paracels. tom. prim.

Calcinatio, corporis nostri mineralis, seu fortis ejus desiccatio, non fit solo igne, ut calcinatio vulgaris, sed etiam cum aqua nostra, quæ ignis dicitur, cum eo potissimum igne calcinatur corpus nostrum, & in pulverem albissimum redigitur, quod tunc temporis censetur calcinatum, & non antea, de hoc corpore ita scribit Morienus Romanus. Si corpus immundum perfecte non mundaveris & defæcaveris, & ipsum bene dealbaveris, & in illud animam non miseris, & ejus fœtorem non abstuleris, donec post suam mundificationem tinctura in illud incidat, nihil penitus hujus Magisterii direxisti.

Calor cœlestis, cum sit multo subtilior & tenuior calore

calore centrali terræ, sic habet aquam subtiliorem qua moderatur, quàm habeat calor centralis terræ, qui cum sit crassior & multo pinguior cœlesti illo calore, habet crassiorem etiam aquam & pinguiorem qua refrigeratur & moderatur.

Calor enim crassus & ponderosus crassum & ponderosum expostulat refrigerium.

Calor autem tenuis & subtilis tenuem & subtilem expostulat aquam, qua refrigeretur in corde Microcosmi, ubi ambo reperiuntur Calores. Cœlestis ex astrorum influxu & radio, & terrenus ex alimentis; ambo etiam reperiuntur refrigeria. Aër intrat per bronchia pulmonum ut refrigeret, & temperet calorem innatum seminalem & cœlestem; aqua vero in pericardio stagnatur, ut calor fixus in eodem corde, terreno respondens ab eodem aqua moderetur, ne cor tabescat, & siccescat continuo, & perpetuo illo fixo & fluenti calore.

Carbo lapideus, producitur ex eadem materia, ex qua Bitumen & Naptha: nam non aliud est quam Bitumen congelatum, & induratum à copioso sale quo turget carbo lapideus, & quo differt ab ipso bitumine.

Cerebrum & cor cervi, Converte terram in ignem, & habebis magisterium; terra autem non potest converti in ignem, nisi prius terra convertatur in aquam, & aqua in aërem, qui Cerebrum cervi nostri dicitur, qui deinde facili non negotio convertitur in ignem, & sic cerebrum, & caput & cor cervi nostri canibus præbetur devorandum. Dum substantia interior, & purior materiæ nostræ, traditur igni nostræ

digerenda, & coquenda, ut tandem perficiatur & convertatur in igneam ſubſtantiam, quæ eſt ultima perfectio venationis noſtræ; corpus, anima & ſpiritus differunt accidentaliter ratione tenuitatis, ſubtilitatis & craſſitiei quibus pollent, non ratione eſſentiæ, cujus miniſterio, unum & idem ſunt.

Caloris, ſpecies à *Rhenano* enumerantur cum eorum deſcriptionibus.

1. Calor Naturalis.
2. Artificialis.
3. Simplex.
4. Calor digerens.
5. Digeſtio in Athanoro.
6. Calor Fimi.
7. Calor ſeparans.
8. Lenis calor.
9. Calor Veſicæ.
10. Cinerum Calor.
11. Fortis Calor.
12. Calor impeditus.
13. Calor Arenæ.
14. Calor Scobis aut ſcoriæ ferri.
15. Calor Hyeræ.
16. Calor Carbonum.
17. Calor Flammarum.
18. Calor mixtus.

Qui balneum appellatur, quod duplex eſt. Balneum Maris, & Balneum Roris.

Compoſitorum, & rerum in receptacula jam dicta poſitarum tria ſunt genera. Alia ſunt Mineràlia, alia Animalia, alia Vegetabilia; & his Analoga. Et quodlibet

libet horum trium in tres quasi species subdividitur: Mineralium enim tria sunt, Metalla, Succi, & Lapides: Animalium tria, Terrestria, Aquatilia, Volatilia. Vegetabilia vero.

Tria compositorum genera Aquæ competunt; ut Aquatilia animalia, & duo mineralia, Metalla & Succi.

Tria terræ competunt, ut Plantæ seu vegetabilia, Lapides, Terrestria, Animalia.

Inter quæ etiam unum sit perfectius, & difficilis resolutionis.

Ut in Cœlestibus stellæ:

In Terrestribus lapides pretiosi:

In Aquatilibus Metalla.

Aliud imperfectius facilimæ resolutionis & brevioris vitæ:

In Cœlestibus Meteora.

In Terrestribus, Plantæ.

In Aquatilibus, Succi.

Media ratione se habent, Animalia, Cœlestia, Terrestria, & Aquatilia.

D.

D*Actyideus*, est Lapis Lincis.
Dudaim, est Mandragora.

Dem, } Est sanguis hominis.
Dehim,

Draco mitigatus, est Mercurius sublimatus, dulcis factus purgans.

Driff, Est { Arena, seu
Terra Virginea.

Vanhelmont.

N.B. de *Dysenteria*.

Si digestio est bona, & non est separatio, tum adest dysenteria.

Si est separatio, & est nulla digestio, tunc est Lienteria.

Si neque separatio, neque digestio, tunc est Diarrhæa.

Si adest putrefactio materiæ stomachi, tunc est fluxus ventris cum variis coloribus.

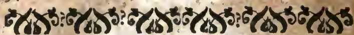
Draco Chymicus, est materia lapidis Philosophorum.

Dicitur *Draco* multis de causis quod venenosa, & malignitatis plena sit hæc materia, quod multis tingatur coloribus, viridi, nigro, lucido & leucophæo, & multis aliis coloribus varietur *Draconum* modo, & quod in vase suo, dum ignis ipsam materiam agitat,

tat, & alterat, horrida appareat, & fœtet quasi *Draco* mortuus & fœtidus, & quod igneas & calidissimas emittat exhalationes, venenatas prorsus & malignas, veluti *Dracones* & *Serpentes*, dum putrefiunt in aliquo loco.

Diana & *Apollo*, dicti uno partu progignuntur à *Latona*, nihil aliud sunt quam terra ipsa & spiritus Mercurii, & anima Sulphuris, una cum spirituale sale, quod animam Sulphuris, & spiritum Mercurii simul convertit, & dum spiritus Mercurii prævalet cum spirituali sale, id *Diana dicitur*, & *Sulphur album* & *natura*, & *Luna Chymica.*

Dum vero anima Sulphuris prævalet in eodem subjecto, & colorat illud in rubeum colorem, tunc dicitur *Apollo noster*, *Aurum nostrum*, *Rex noster*, *Rubicundus Maritus*, & *Sulphur naturæ rubeum* de quo clamant Philosophi. Rubicundus maritus candidam duxit uxorem, quod sulphur illud debet conjungi cum albo Sulphure, & simul incarcerari cum aqua sua, ut in eo carcere putrefiant, moriantur, & tandem resurgant in vitam incorruptibilem, ut reliquis imperfectis corporibus, perfectionem integram, & absolutam queant communicare.

E.

E*Lmantes*, ſunt Lumbrici terreſtres.

Elixir, eſt Liquor ſpirituoſus infuſione imprægnatus.

Eleagnon, eſt agnus caſtus.

Ens morborum quintuplex ſtatuitur à Paracelſiſtis.

1. Deale, quod immediate à Deo profluxit.

2. Aſtrale, quod ab aſtris in cœlo, vel iis, in homine ſubjectis aſtris exoritur.

3. Naturale, quod ex naturæ vitio pullulat.

4. Pagoycum, ſive mentale, quod morbos ex imaginatione intus, vel ad extra ſuſcitatur.

5. Ens Veneni, quod continet omnia venena.

Elerſna, eſt Molybdena, plumbago.

Epilathera, eſt particularis.

Epilathera, ad hunc modum debet conſiderari, quod in omnium minutiſſima gutta quaque anatomia microcoſmi conſtat.

Quilibet enim Spagyricus gradus virtutis ſuæ tinctura eſt.

Et cuilibet medico intelligendum venit, in unaquaque gutta, quotquot etiam ſunt, tot etiam eſſe integras anatomias, ut in Microcoſmis, & in Elementatis.

Evectrum, eſt corpus hominis ſydereum, quod nobis aut mortem futuram aut aliud malum indicat.

Paracelſiſtæ, quicquid imaginationem noſtram com-

commovendo curationes miras promovet: Singulariter Ens pagoyum vocare ſolent.

Eſſe, primus actus vitæ.

Secundus vegetare.

Tertius gradus, ſentire.

Quartus & ultimus, eſt ratione uti & intelligere.

Quod ſi Peripatetici non attribuant vitæ nomen niſi ſecundo, tertio, & quarto vitæ gradui, ridendi ſunt ipſi, quod obliti ſint vitæ primi gradus; nam ſi eſſe ſimpliciter ſumat originem à ſubſtantia vitali calidi innati, & à vita ipſa, quæ eſt rerum omnium fundamentum & baſis, & centrum è quo omnia educta ſunt, eſſe erit primus vitæ gradus, & eſſe vivere erit.

Elementum, Omne quod ſenſibus noſtris objicitur non eſt terreum elementum, ſed excrementum terræ, ſeu potius eſt mors & deſtructio rerum, quam earundem principium. Ex excremento enim illo inferiora hæc omnia morti & deſtructioni ſunt obnoxia. *Fab.*

Et quod in terræ viſceribus reperitur extra ſalis hujus naturam & eſſentiam eſt quid excrementitium, quaſi menſtruum terræ, quod natura ſuſcipit ad generationem rerum terrenarum, ut cito pereuntes fiunt hæ res omnes, reperitur in terræ globo: duplex terra, pura & impura.

Pura, eſt ſal illud, quod eſt anima & forma terræ, & eſt terr eum verum Elementum, ex quo cum reliquis elementis fiunt res omnes.

Impura vero terra, eſt excrementitium quid ex omnibus abyſſi principiis ſeparatum, & terræ globo permixtum, ut hinc una cum terræ puræ, ſeu ſalis puri

ri partibus res omnes corruptibiles componantur.

Elementa sunt, ex quibus non solum res sunt, sed in quæ etiam alia omnia, ut in receptacula, reposita sunt.

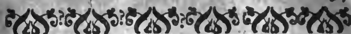
Et hæc sunt duplicia: Materialia, quæ se in composito passive potius habent, & non tam esse, quàm de bene esse sunt; & horum tria sunt.

Terra, Aqua, Aër, inferiora sc. Elementa: Et unum formale seu essentiale, Cœlum seu Æther superius Elementum.

Tot enim rerum sunt receptacula: & in resolutione Chymica, tria inferiora elementa se exhibent in aëre exhalante; aqueo humore distillante, terreo fæculento residente: Ignem vero quartum Elementum in Microcosmo alium non cognoscimus, quam Cœlum seu Ætherem, ab *aithein*, ardendo, fulgendo, vel lucendo sic dictum.

Et hæc tria, ut à Chymicis propter analogiam quandam sic dicuntur: eadem ratione ab Hermete Trismegisto illo Philosophorum antiquissimo, corpus Anima & Spiritus dicta fuerunt. Sal sc. per corpus designatum; Sulphur per animum, Mercurius autem Spiritus est & spirituosa substantia: Nam ut duo extrema & remotissima Corpus & spiritus per unum medium Animam sc. in unam rem subsistentem conjunguntur, ita Sal & Mercurius per medium Sulphur.

Fæcula

F.

FÆcula, est sedimentum succi cujusque radicis, post residentiam, effusis tenuoribus partibus exiccatum.

Filius unius diei, est Lapis Philosophicus.

Filius unicus diei, est ovum recens.

Furnus apertus, est { Cujus pars superior, est apertus Et est probatorius, vel Ventosus.

Furnus tectus, est { vel Simplex, vel Compositus.

Furnus Simplex, est qui absolute sine adminiculo alterius constat. Et est vel Calcinatorius, vel Dissolutorius.

Furnus Calcinatorius, est qui rebus Calcinandis inservit. Et est vel Cæmentatorius, vel Reverberatorius.

Furnus Cæmentatorius, est in quo ignis ad res cæmentandos dextrè commodatur.

Furnus Reverberatorius, est in quo imposita materia à flamma reverberante calcinatur.

Furnus ascensorius, est quando ascendendo dissolvimus.

Furnus vesica, est quæ rei in vesica dissolvendæ inserviat.

Fur-

Furnus balnei, eſt ubi in aheno calidam continenti diſſolvimus.

Furnus deſcenſorius, eſt cujus adminiculo, propellendo humorem deorſum, rem diſſolvimus. *Rhenanus.*

Fumus rubeus, eſt materia illa tenuis & ſubtilis, calida & ſicca, quæ, fumi modo, & inſtar exhalationis aſcendit ex materia noſtra, & ſalem noſtrum rubeum ſeu ſolem noſtrum rubicundum conſtituit.

Fumus albus, eſt materia illa tenuis & ſubtilis, quæ ex materia noſtra fumi inſtar aſcendit, & vaporis, & aquam noſtram Mercurialem conſtituit; quæ cum ſicciori, & crudiori materiæ noſtræ parte conjuncta lunam noſtram nobis commonſtrat.

Flos cœli, eſt ſpecies Mannæ, ſed à Manna differt, quòd non dulceſcat, ſed inſipidi ſit ſaporis, & quod Manna granulatim condenſetur, & ſuper arbores colligatur; hic verò flos acervatim cumulatur ſuper herbam, veluti magna quantitas muci narium; frigidiſſimæ eſt qualitatis & penetrantis ſubſtantiæ. *Cœli florem*, ſuperius vidimus: *Aëris florem*, rorem nuncupamus: *Aquæ florem*, ſalis florem aſſerimus: *Terræ florem*, Ambarum dicimus. Sic omnia florent elementa.

Et hi omnes flores mirandas habent virtutes, & naturæ dona, cum ſint partes tenuiſſimæ & æthereæ corporum, è quibus Calore innato, foras propellente prodeunt. *Fab.*

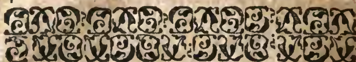
Spagyrici, quæ parietibus, locis concavis, & montium cavernis adnaſcitur, nitri florem, & Saturnum venerabilem canitie ſenem vocant. *Fab.*

Pater

Pater, Mater, & filius propriè apud Chymicos.

Ignea, & aërea, aquosa & terrestris substantia, quæ in tali mixto vigent & florent, patris & matris nomen à Philosophis sortitæ sunt. Cùm autem ex his substantiis, per putrefactionem, mortem, & corruptionem harum substantiarum, exurgat nova quædam substantia purissima, à prioribus substantiis distincta, hæc substantia de novo exorta, dicitur filius exortus ex præcedentibus substantiis, quæ cum alterentur & corrumpantur, in exortu, & partu hujus novæ substantiæ; ideo dicuntur emori in partu hujus filii. Pater & mater à Philosophis, quem sanguine & carne ipsorum enutriri coguntur parentes, ne intereat, sed ad perfectionem deveniat, sic enutritus & educatus hic filius; nisi enim tota præcedens substantia in novam & recentem convertatur, perfectio hæc Chymica exoriri non potest, *Faber*.

Galena,

G.

G *Alena*, *Plumbago*, & *Molybdena*. } Unum & idem sunt, & Sic probatur.

Primum ex plumbagine nostra fossili, apud Friburg. in *Misnia*, & *Galaria*, & multis aliis locis, coquitur plumbum nigrum, & argentum etiam id quod in molybdena, & Galena fieri nequit. *Plin. lib. 34. cap. 18.*

Ergo *Plumbago nostra*, est { Galena, & Molybdena,

Secundo allusio vocabuli, testatur idem esse.

Nam quod *Plin. lib. 33. cap. 60.* aut *Hispani Galenum* vocant, *Germani* glantz/ dicimus nitorem; aut splendorem. Non *Galena* vocatur à *Galecia*, nam nigrum plumbum non fit ex *Galecia*, *Plin. lib. 34. cap. 16.* quod tamen fit ex *Galena*.

Tertia *Plumbago* nostra, est caloris potissimum plumbi, atque ob id Græcis molybdena, & merito Latinis plumbago dicitur, vel lapis unde fuit plumbum.

Galbanetum, est liquor ex Galbano, de terebinth. dilutus.

Gelseminum, est Jaseminum.

Gelus-

Gelutta, seu / *Geluta*, } Est herba Carlina.

Gelutta, & *Melissa*, dicuntur à *Paracelso*, in libro ejus de vita longa renovare, & transferre morbum, sine omni virtute graduum, in reparationem videlicet & renovationem, pristinæ juventutis.

Guaiacum lignum, vere lignum hebenum est. *Theophrast. Paracels.*

Ganimedes, est Sulphur album. Et verus *Ganimedes, pag. 203. Fabri. Panchymici*, quia in Cœlum rapitur, & extollitur seu sublimatur.

In primo gradu rerum, neque nocent, neque juvant res quælibet. *Paracels.*

Gradus rerum quatuor sunt, juxta ordines matricum.

Nam quæ ex terra proveniunt, primi sunt gradus.

Quæ ex aëre, secundi sunt gradus.

Quæ ex aqua, tertii sunt gradus.

Quæ ex igne quarti sunt gradus.

Porro qua virtute singulo gradu seorsum aliud ab alio vincitur, punctorum est non graduum. *Paracels.*

Gamahe, Vim obtinet astralem in commovendis spiritibus & principiis Microcosmi.

Garumna, est fluvius in Pyreneis montibus ortum habens.

Est aureo & argenteo spiritu plena, unde aurum, & argentum magna in copia circa ripas & arenas suas expiscatur, non quod ex mineris auri, & argenti, seu fodinis terrestribus aquarum fluxu erodatur, sed quod spiritus ille vitalis natura, qui è centro terræ vaporum ope, sursum effertur, percoquatur in ipsius

E aquis,

aquis, & inter arenas, tum calore solis, tum calore sui ipsius nativi, unde in omnibus aquis arenosis, reperitur illud aurum & argentum, in tenuia folia deductum.

Quod spiritus ille aureus in aquis ipsis foliorum instar coalescunt, dum coquitur.

Potus hujus fluminis est saluberrimus, modo limum, & saburram terræ lutosæ deposuerit, quam in alluvionibus suis sæpissime excitatis extrahere solet. *Faber.*

H.

SOrani, & nostra si velimus observatione confirmetur, cum 24. horis quatuor quos vocant humores, seorsim commoveri: sanguinem ab hora noctis 9. ad horam diei 3. Bilem flavam ab hora diei 3. ad horam diei nonam: Bilem atram, ab hora diei 9. ad horam noctis 3. Pituitam deniq; ab Hora noctis tertia, ad horam noctis 9. nam tanto consensu ignis naturæ, qui in nobis est, cum igne Centrali Terræ: & ignis ille Centralis cum solari consentit. *Mysonnerus.*

Ita Oeconomia naturalis comparata est, ut bonæ plantæ adversaria nascatur proxima, & sic in aliis multis accidat, cum tamen utraque eodem tempore crescat, floreat, semina effundat & tandem marcescat: sic de spirituum natura, falsi spiritus non opprimunt,

munt, ut opprimendo, vel ſolvendo turbare Mercuriales poſſint, ſed omnia moderata ſunt, & ſanguinis circulatio fit pacatè defluens à venis in arterias æquis intervallis per cor, non aliter ac fluvius.

Tacitis qui leniter undis
Cæruleus placidis per vada ſerpit aquis.

Halereon, juxta Hermetem vera aquila eſt. *Paracel.*
Hara, eſt Juniperus.
Harmat, eſt fructus Juniperi.
Hartvverck, eſt ſpecies panum æreorum.
Huſacium, eſt ſal armoniacum.
Hele, eſt Viſcus.
Helneſed, eſt Corallus.
Helunhai, eſt annulus Salomonis in arte Nigromantiæ.
Heſnic, eſt quarta pars libræ.
Hidus, eſt flos æris.
Hiſmat, eſt ſpuma argenti.
Hiſpanicum viride, eſt Viride æris.

Holſebon, *Helſebon*, *Helſaton*, } Eſt Sal commune præparatum.

Hunc, vel *Hucci*, } Eſt Jupiter, Stannum.

Handel, & *Handal*, } Eſt Colocynthis.

Henricus piger, eſt ſpecies fornacis.

Helio tropium, Gemma nascitur in *Æthiopia*, *Africa*, & *Cypro*, porracei coloris, *Smaragdo* similis, sanguineis tamen distincta guttis.

Heliotropium, vere dicunt, qui a dejecta in vas aquæ, gemma solis fulgorem accedentem percussu sanguineo mutat, sed maximè *Æthiopica*.

Eadem gemma juxta aquam, speculi modo accipit solem, deprehenditque defectus, subeuntem Lunam ostendens.

Humores, Non est quispiam hominum dicendus Melancholicus, Phlegmaticus, Cholericus, Sanguineus absolute: Nam sanguineus est homo omnis, cum sanguis sit pars corporis.

Quapropter dici debet, aut Mercurius, aut Sulphureus, aut Salinus à prædominatione.

Perinde notabis, ut quod *Galenistæ*, Choleram, Tu Sulphur rubeum dicito: Quod illi Phlegma, tu Sulphur album, cum salibus resolutis: & quod Melancholiam dicunt, tu Mercurialem humorem dicito.

Porro quod ipsi sanguinem purgare dicunt, falsum est: sed per ea Pharmaca purgant naturam salis de alumine, & Magalia genera.

Hydrophobia, est aquæ timor, ex mordicatione animantis, *Paracelsus*, rabidi prognatus.

Oleum ligni *Heraclii Rulandi* patris, à *Zacharia Brendelio*, adductis rationibus, censetur esse oleum extractum ex ligno *Guiacino*, ut apparet in *page*, *117*. & *118*. ejus libri de Chymia edit.

Quercetanus, *Page*, *775*. affirmat oleum ligni *Heraclei Martini Rulandi*, quo in suis Centuriis Epilepticos

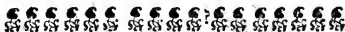
lepticos sanitati restituisse, & dentium dolores sedasse, oleum fuisse extractum distillatione ex ligno Buxi, non *Guiaci*, ut antea opinabatur.

Joannes Beguinus in *Tyrocinio* suo Chymico, sic scribit.

Paratur oleum Heraclinum, ex Corylo dum floret, non aliter, ac oleum ex ligno *Guiaco*; & creditur esse utilissimum ad præcavendam Epilepsiam, dentium dolores sopiendos, & vermes à corporibus profligandos, *pag. 173.*

Et huic opinioni, major pars Medicorum assentire videtur.

Sed Medici uti possunt eo, quod magis illis arridet, oleo secundum placitum.

I.

Jæbora, est Mandragora.

Ignis rota, est Circulatio, per Circulatorium, quod est vitreum vas, ubi infusus liquor, ascendendo, & descendendo, quasi in circulo rotatur.

Varia sunt hujus generis vasa, sed duo præcipuè sunt majoris usus. Pellicanus nimirum & Dyota.

Ex *Jove* conficitur Sal, vel liquor Medicabilis.

Jupiter Diaphoreticus, conficitur { Ex Jove Anglico limato, & Ex Mercurio sublimato.

Beguinus. Pag. 334. & 335.

Intestina terræ, sunt Vermes terrestres. *Paracelsi pag. 38.* suæ Chyrurgiæ magnæ in folio.

Ignis elementaris, à Peripateticis in concavo Lunæ existere fingitur, nos autem cum Moyse, quarto die Creationis in solem conclusum esse asserimus. *Rhenanus. Casman.*

Ignis, sunt octo gradus,

1. Ignis ventris equi, qui est calidus in primo gradu, & humidus in secundo.

2. Ignis solis, Calidus est in primo gradu, sed siccus est in secundo.

3. Ut ignis furni post panis extractionem, est calidus & siccus in secundo gradu.

4. Ignis furni fixionis, Hic fundit & figit, non comburit, quia flamma non est, non differt à præcedenti, nisi quia in hoc est calor continuus, in illo non.

5. Dicitur flammalis, & est calidus & siccus in tertio gradu: Et hic est ignis in furno calcinationis.

6. Est calidus & siccus in quarto gradu, & hic est ignis furni fusionis.

7. Ignis follium est in eodem gradu, qui corpora dissipat, dispergit, & fundit.

8. Ignis est qui fundit & calcinat, & est flammalis, quia in ea sola flamma operatur, & non dissipat, sicut est ignis vitrearius, & hic ignis sicut carbones & flamma, sed in isto sola flamma lignorum.

Liquor

L.

Liquor, sæpe apud Chymicos vocatur ignis. Sic oleum è Sulphure Cupri, vocatur ignis Veneris, & ens Veneris.

Ignis Gehennæ, est specificum corrosivum.

Et ita scribit *Baptista Vanhelmont:* Ajunt Chymici vulgus cremat per ignem, nos verò per aquam, vide largius sub titulo *Ignis*, in priore nostro *Lexico Chymico*.

Latomus, A hewer or quarrier of stones.

Latomia, A quarry of stones.

Larusus, est auricula Muris.

Lunaria, vel *Cerebella*, } Sunt conservantia Cerebrum.

Unde omnis herba confortans Cerebrum, hoc nomine vocari potest. *Paracels.*

Liquor Mummiæ, est pinguedo humana.

Liquor aquilegius, est vinum distillatum.

Liquidum resolutum, est { Quod ex primo ente, vel Ex sua natura liquidum est.

Lilium Paracelsi, pro tinctura Antimonii reponatur.

Lilii Paracelsi vera compositio, ex libro ejus de vita longa peti potest, quæ tandem ad tincturam, inde extrahendam multum operæ conferre potest.

Est diaphoreticum & hydropicum insigne ma-

gnarum virium. Quod si hæc tinctura Antimonii deinceps per multa cohobia, menstruo aliquo Idoneo in nobilissimam essentiam exaltetur, contracturam inprimi ex podagra in articulis externis causatam curat fæliciter. Si observatis observandis ad diætam legitimam pertinentibus, & corpus mundificantibus, quotidie aut alternis diebus, gutta una, de tinctura exaltata, cum vehiculo appropriato in aurora exhibeatur, & sudor vel in lecto, vel in laconico procuretur (quod in declinatione contracturæ fieri debet) & sic nulla contractura arthritica resistit.

Hujus tincturæ Antimonii compositionem *Begum.* docet, *fol. 425.*

Lupus, Antimonium est.

Laudanum, quasi *Laudatum* medicamentum, quod vim opiatam sive somniferam habet. 1. Quod compositum est, aliquando Laudanum vocatur. 2. Simplex Laudanum Minerale denominatur, cujus plures species, primas tenet Sulphur vitrioli narcoticum

Ludus, est Tartarum humanum, & in fundis matularum, post longam urinæ residentiam plerunque conspicitur.

Laxativum, Quodlibet Laxativuum, duo in se habet mala. Alterum quod debilitat, alterum quod plerumque plus secum evacuat quam par est: Ea igitur utenda sunt cum magna cautione, vel omnino præcavenda.

In primo gradu non est opus confortatione contra debilitatem laxativi.

In secundo gradu, conforta cum Cinamomo, cario-

riophillis, zedoaria, calamo aromatico, & similibus.

In tertio gradu, per nucem moscatam, folium Indi, grana Juniperi.

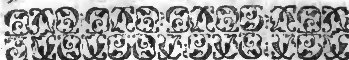
In quarto gradu, per terram sigillatam, corallum album & rubrum, carabe, sericum crudum, os de corde Cervi, & similibus.

Ut mitiges laxativum utere anodynis, & narcoticis. *Paracelsus*.

Lixivium, vocatur:
- Aqua Saponaria,
- Aqua prima,
- Capitellum,
- Caustica spuma,
- Gutta prima,
- Saponaria gutta,
- Spuma Batava.

Lac Lunæ, est Agaticum saxatile. *Ressenberg. pag. 30.*

Latona, Terra est nostra quam sumimus ad Alchymiam peragendam, & hæc terra Chymica, præ rebus omnibus aliis creatis virtute, & energiâ excellit, aurum enim & argentum, & reliqua metalla, & lapides pretiosos omnes in se coërceret, imo perfectionem omnium animalium & vegetantium in seipsa recludit: Sed cum impura sit & fæculenta, ut arti nostræ prosit, ejus impuritates, & fæculenta excrementa separanda veniunt, & hoc est apud Chymicos, faciem Latonæ dealbare. Quocirca humiditatem ipsius terræ radicalem, seu sanguinem ipsius Latonæ, ex venis ipsis suis exhaurire oportet, ut ex essentia & puritate illius, faciem ipsius Latonæ dealbare valeamus, alioquin nihil utilitatis habemus ex Lotione Latonæ nostræ, nisi ex puritate ipsius sanguinis aquam faciamus, qua sola & non alia uti debemus ad dealbandam faciem ipsius Latonæ.

M.

MAsticot, est impropria cujusmodi calx præter Minnium & Cerussa *Billich. pag. 41.*

Metallum omne, est Mercurius coagulatus.

Magale, vel *Magalium*, genus est: Quicquid fit ex mineralibus, quod ex oleitate consistere potest, proinde pars quælibet corporis, non purgando sed mundando curatur.

Mercurii Manna, Componitur ex Mercurio, in aqua forti soluto, & postea in aqua Marina præcipitato, *Beguinus.*

Mercurius Emeticus, sursum præsertim, nonnunquam & deorsum movet, hic doceatur modus unus, vel alter si placet.

Fit ignitione per duas horas, per inferiora tantum purgat, longiori spatio diaphoreticus evadit. *Beguinus.*

Mellosi, sunt lumbrici terræ.

Melga, est Salamandra.

Matorium, est { Ammoniacum, vel Galbanum.

Medicina, Nullo utaris in medicina superfluo, in componendis receptis.

Nam quo plura conveniunt in receptis simplicia, vel composita, eo indoctior Medicus præscribens censetur: Nullum enim receptum ultra sex simplicia,

in

in se habere universaliter debet. *Paracelsus* de gradibus.

Mistura, ex tribus spiritibus, est artificialis & Philosophica commixtio spiritus Tartari correcti, aquæ Theriacalis Camphoratæ, & spiritus vitrioli rectificati.

Myagros, est herba Camelina, valens contra morbos oris.

Mumia secundum Paracelsum, est caro hominis violenta morte perempti, & aliquandiu in aëre servati, cujus extractionem, sed misticam docet *Paracelsus, lib. 3. cap. 10.*

Alias vocatur ab illo Mumia patibuli, non liquamen illud in sepulchris Ægyptiorum inventum, in quibus cadavera humana, aromatis condita multos per annos servata fuerunt.

Mundi elementares partes, aliæ sunt Continentes Terra & Aqua, scilicet, quæ Aëre involvuntur: aliæ Contentæ, & hæ sunt duplices; simplices defluentes à continentibus, Mercurius ab Aëre, Sal ab Aqua, Sulphur à Terra.

Aliæ compositæ inhærentes continentibus, à quibus seperatæ moriuntur.

Harum nonnullæ aëri, & sunt vel imperfecte mixtæ, ut Meteora, vel perfecte, ut homo.

Quadrupedes, volatilia, & reptilia quædam: nonnullæ Aquæ vel imperfecte mixtæ, ut Zoophyta aquatilia: vel perfecte, ut Pisces.

Nonnullæ Terræ perfecte mixtæ, ut Plantæ, quæ à terra avulsæ marcescunt, & moriuntur, ut etiam Metalla & Lapides.

Mors

Mors, Mors & Mortificatio, non nisi Animæ à corpore existit separatio, & Corporis in elementa & principia resolutio; nam axioma Chymicum est, Quando aliquid redit in id quod antea fuit (ut in resolutione Metallorum, quę omnium difficillima est) sæpius accidet, signum illud esse ultimam resolutionem nondum factam, nec animam à corpore separatam.

Quando autem non redigi potest aliquid in id, quod antea fuit, jam ultima resolutio, & mortificatio facta.

Et forma separata ab Elementis & principiis, & ultimum scopum assecutus est Chymista.

Animam tamen puram & omnino separatam non habebit, sed in tinctura aliqua, quam vocant, consistet.

N.

N*Ectar*, est Confectio albuminis ovorum.

Nepenthes, est Laudanum quoddam, videas compositionem in *Beguino, pag. 233.*

Nitri, calcinationem & spiritum videas in *Beguino, pag. 151.*

Oleum

O.

OLeum *Metropium*, *Oleum Thasium*, *Oleum ex nucibus Græcis*, *Oleum amygdalarum*.

Oleum aliquando accipitur pro igne, uti à *Vanhelmont*.

Elementum ignis Veneris, seu ens Veneris, sumitur pro *Oleo* Sulphuris ex cupro.

Ovum, filius unicus diei, sumitur pro Vitello ovi. *Toxites*.

Ovorum olei, } Compositiones habeas in *Beguino*, *pag*. 163. 164.
Ovorum aquæ, }

Opium, separato Sulphure, *phlogisto*, fœtido, & immaturo, est anodynum.

Opium Thebaicum, censetur esse optimum & præstantissimum, quod ex Cairo advehitur, albicatque, ut etiam vult *Galenus*.

Nec minoris virtutis est illud quod ex Cambaia hodie affertur.

Ex *Syria* vero & *Alexandrina*, & aliis regionibus allatum, nigrum, & minus bonum est, *Beguinus*, *pag*. 238.

Pro-

P.

PRoteus, est Mercurius, qui se in omnes formas vertit, & denuo propriam recuperat.

Aliquando hujus nomine, vel charactere ♄ insignitur.

Ploma, est herba verbascum.

Paeonia, recte collecta & praeparata, est arcanum Epilepsiae, *Paracels.*

Pavonis stercus, rite praeparatum, valet Comitialibus.

Plumbum, vocatur:
- Aqua omnium metallorum,
- Capricornus,
- Corpus minus,
- Corpus immundum,
- Malipodium,
- Dominus terrae,
- Dominus Metallorum.

1. *Plumbum cinereum*, est quasi sui generis metallum.

Nobilius quiddam est plumbo, deterius argento, & est quasi medium inter species plumbi & argenti.

Metallum unde conflatur, est simile galenae, unde coquitur plumbum nigrum, sed à galena differt in illo, quod inficit manus tractantis nigrore, nisi plane sit solidum.

Porro solidum cum est, friabile non est, ut galena ipsa, sed secatur.

Est

Est nigrius aliquanto genere argenti rudis secundæ speciei, quæ est plumbei coloris, licet in se metallum illud cinerei plumbi, non raro aliquid argenti continet, & quo loco effoditur argentum, plerumque subesse significat.

Hoc metallum nescivere Arabes & Chymistæ, alias plura fecissent corpora metallica.

2. *Plumbum candidum*, impropriè stannum dicitur, & non sunt idem.

Plumbum candidum nostrum, nigro plumbo est purius & perfectius quiddam.

Conflatur apud nos, ut plumbum nigrum, tum ex pyrite, tum ex galena.

Plinius & *Cæsar*, candidum plumbum in *Britannia* provenire testantur.

3. *Plumbum nigrum, molybdon*, excoquitur, vel ex galena, vel ex pyrite fit.

Putrefactio, est resolutio commistorum, cum partes inter se commistæ reseratis claustris internis, operante calore per humorem, & resolvente discedunt.

Et hæc est via ad præstantissimas illius Alchymiæ operationes, facitq; non tam Elementa, quam essentias Cœlestes ab elementari compositione separatas.

In his attendere oportet, ne fiat resolutio universalis, sed duntaxat eousque, quo capsulis reclusis exire essentia possit, in qua crasis substantialis radicata est. Hinc patet in mistis recedentibus magis ab elementari simplicitate, aliquid interius esse præter elementa, quod putant incombustibile, & à naturali putrefactione novam substantiam producit, dum consistit. Re-

Reſolutio iſtiuſmodi duplex eſt. Putrefactio & reſolutio per medicinam.

Pyrites, eſt parens ſex ſuccorum:

1. In quo Chalcitis gignitur,
2. In quo Sory,
3. In quo Melanteria.
4. Cinereus, è quo atramentum continenter efflorescit,
5. Argentei Coloris in vena argenti vivi.
6. Cromenavius in *Moravia*, ex qua ſuccus indies exſtillat, qui Sulphuri rubeo pellucido ſimilis eſt.

Pyronomya, ars ex igne præſaga, cum ignis aſtra, ſe palam faciunt hominibus, ut inde veri notitia prorumpat ejus quod quæritur, ablato quovis dubio, vel ſuſpicione.

Exemplo ſit, quod de buxo fertur, à foliis ejus in ignem projectis ſingulis eorum, de quibus habetur ſuſpicio nominibus inſcriptis, folium ſentis crepitare, & exilire fertur.

Non aliter de conjecturis futurorum multorum ſimul fieri poſſe putat.

Qua-

Q.

QVALITAS, apud Spagyros, est omne id, quod membrum quodvis principale defendit, ut in Cerebro, inter piam matrem & Cerebrum.

Quinta essentia, Dicitur à quibusdam Medicina κατ᾽ ἐξοχὴν.

Ab aliis vocatur Elixir, ob insignès virtutes quas in præservatione corporis humani à variis morbis exercet.

Ab aliis cœlum, duplicem ob rationem.

1. Quod sicut cœlum non ex quatuor elementis, sed materia quadam æthcrea, & quinto quasi elemento factum nec corruptioni ulli obnoxium est.

Ita & quinta essentia vera, ab omnibus fæcibus elementorum sit secreta, & quamvis non plane incorruptibilis, ad eam tamen subtilitatem tenuitatem, & simplicitatem spiritualem, redacta, ut nihil heterogenei à quo corrumpi possit in se continere videatur.

2. Deinde sicut cœlum in hæc sublunaria potenter agit, rebus omnibus vitam largiendo & conservando.

Ita hæc quinta essentia corporis humani valetudinem conservet, inventam extendat, senectam removeat, & omne morbi genus abigat.

Quinta essentia, { Corallorum, Metallorum, Mineralium, Marcasitarum. Perlarum. Sanguinis humani, Tartarisat. Vini.

Compositionem horum habeas apud *Beguinum*, *Pag.* 472. ad 459.

R.

R*Axach*, est Ammoniacum.
Ramed, est Rhabarbarum.
Radix Metallorum, est Antimonium ♁.

Rosa vitæ, Fit ex { Aquila vitæ, & Auro purissimo, Beneficio spiritus Salis extracta, & Instillatione in sale Margaritarũ.

Regulus Martis stellati compositio, describitur apud *Beguinum*, *pag.* 297.

Rubinus arsenici diaphoreticus, describitur apud *Beguinum*, *pag.* 390.

Resolutio, quinque se offerunt in Resolutione.

1. Æthereum illud Corpus, spirituosa substantia, Mercurius.

2. Sulphureum quoddam corpus, seu oleaginea sub-

ſubſtantia ſulphur dictum: quæ duo tantæ ſubtilitatis ſunt, ut ſi non bene reſerventur, ſæpius evaneſcunt in auram.

3. Sal, quantumvis craſſius, virtutem tamen non obſcuram habet.

4. Phlegma eſt & aqueum Elementum.

5. Terreum eſt elementum caput mortuum dictum: quæ duo mortua ſunt & nullarum viriun.

S.

SAtyrionis radicem, *Paracelſus* appellat Buteonem, in libro tertio de vita longa, *Cap. 11.*

Sanguis Satyrionis, eſt liquor ſanguineo colore ex radicibus Satyrionis cum pane peſtis, & longa digeſtione, quaſi in oleum ſanguineum, liqueſcentibus.

Sal Petræ, Vocatur { Flos parietis, Fæx nitri, Nitrum Græcum, Sal ſtolidum,

Sal alkali, vocatur { Sapa ſapientum, Dominus lapidum, & fixorum, eſt Sal ex herbarum; Sal panum cinere factus.

Cri-

Sal gemma, vocatur
- Cristallus mineralis,
- Sal Christallinum,
- Sal Cappudocium,
- Sal Lucidum,
- Sal Metalli,
- Sal Taberzet, id est,
- Album.
- Sal Adram,
- Sal Hungaricus.

Sal armoniacus, vocatur
- Anima sensibilis.
- Aqua duorū fratrum cum sorore,
- Aquila,
- Lapis Aquilinus,
- Cancer,
- Lapis Angeli conjungentis,
- Sal Lapidum,
- Sal Alocoph.

Sardon, est herba similis apio, quæ mordicata, maximum causat risum, unde mors sequitur.

Sacranus color, est Color purpureus.

Sarcion, est lapis coloris rufi. *Carnation colour.*

Sarcoma, est superfluum carnis incrementum, quo ultra modum corpora saginantur.

Sarcophagus, est lapis quidam vocatus Carnivorus, quoniam cum cadavera in illo inhumantur, consumit corpora infra spatium quadraginta dierum, dentibus solummodo exceptis.

Non est absimilis Terræ figulinæ, vocatur Acheldama in S. Scriptura *Sandes* in ejus relationibus, & *Baptista Vanhelmont*.

Septem, In igne sunt septem Planetæ.

In aqua septem Metalla.

In terra septem Herbæ.

In aëre sunt septem Tereniabin.

Et in animalibus sunt septem principalia membra, *Paracelf.*

Separatio Elementorum, vide *Ruland. pag. 430.* Lexici Chymici.

Spiritus vitæ, est spiritus qui versatur in omnibus partibus corporis, quomodocunque versentur.

Et omnia membra, sive sint mobilia, sive non, unicum habent spiritum vitæ, cujus est eadem in omnibus, virtus, vis, & operatio, unde omnia membra vivunt.

Et in nobis vitæ spiritus vivit in forma fumi, ratione secundæ generationis, quæ fit post primam naturam. *Paracelf.*

Spuma duorum draconum, est Butyrum Antimonii, vide supra.

Stannum, vocatur { Dominus æris. / Plumbus argentarius. }

Stibium in medicina, est virtutis recognitæ, & nunquam laudatæ satis, rectè & Spagyricè tractatum, ut apud *Basil. Valentinum*, & alios optimos authores, amplius investiges, quicquid blaterant ignari Mysochymici.

Stillus, est Antimonium.

Sulphur, vocatur { Fumus acerrimus, Ignis terræ. Insidiator pervigil. Lapis Cherubinicus, PyrSolis, Scorpio, Spiritus Vegetans, Terra fœtida. }

Aqua Sulphuris, vocatur { Aqua rubea, Aqua crocea, Aqua fœtida, Aqua mortua, Sanguis animalis, Compositum album. }

Sulphur Solis, describitur ab *Hartmanno, p. 119. 120.*

Sulphur vivum, vocatur { Sulphur fossile, Lapis pyroneus, Lapis sulphuris, Sulphur Judaicum, Sulphur sine igne. }

Sulphur vitriolum, est Sulphur à vitriolo decoctione tractum per aquam communem cui innatat.

Sulphur, est { Nativum, & Factitium. }

Nativum est fossile ex fodinis, vocatur apyron, quasi sine igne, vel quod ignem non experiatur.

Estque Sulphur simplex naturalis à vulgo vivum quod causat, & est Elementum Metallorum.

Ruland. enumerat tres species; Natura calefacit, concoquit, & concutit.

Sul-

Sulphur, concrescit in terram glebosam & solidam, & proprie Sulphur vivum dicitur, & eo solo utuntur Medici.

Transflucet, resplendet & viret, & est pingue, & id excellit.

Spiritus, Omnis spiritus fixatur cum calce sui generis.

Sal peregrinorum, compositio fit ad hunc modum Recipe, Salis nitri, salis fusi, salis gemmæ, *ana*. Unc. j. Galangæ Maceris, Cubebarum, *ana*. scrup. j. fiat pulvis.

Istius salis Unc. iiij. Alcool vini exiccati lib. 5. Extrahatur sal Alkali, hujus accipe Unc. ij. Liquoris granorum Juniperi, cist. j. reduc in compositum.

Hæc est ejus præparatio in additione, quam *Hermes* in maximo pretio habuit, ad vitæ longæ conservationem, *Penotus*.

Sol cum igne naturæ, Luna cum Sale. Venus cum Sulphure, & Mercurius cum Mercuriali spiritu anticipis naturæ harmonice consonat. *Moyson*.

Spiritus Mercuriales, Esurini dicuntur, quod esurire faciant, quod est de omnium Dogmaticorum consensu.

Sal prædominatur in pituita; Merrcurius in Aere matrice sua in Liene continetur; Sulphuris sedes est in Hepate sub dominio Veneris, nam Hepar est vera terra ejus, & matrix in qua purificatur a suis excrementis, quæ Mars accipit in felle, ut Saturnus in sentina Lienis.

Sulphur, conservat ignem naturæ.

Sapures, *Hippocrates*, advertens insignes differen-

tias saporum admissas esse rebus, nec ex crasi elementorum eas esse, ipse dulci, acido, acerbo, amaros cas vocat.

His ortus morborum adscripsit, & absolvi curationes etiam dixit, qua sane in re ad veritatem propius accessit.

Theophrastus vero *Paracelsus*, artis chymicæ insigniter peritus, hujus ope invenit sapores hos insignes, & quicquid qualitatum, facultatum, & actionum rebus inest, ratione principiorum salis Sulphuris, & Mercurii inesse.

Et ab his Morborum ortus, & Medicamentorum, & curationis indicationes sumpsit.

T.

T*Erra sancta*, *Martinus Rulandus* pater vocat Crocum metallorum terram sanctam, *Beguin. pag. 292*

Terra vitrioli dulcis describitur apud *Beguinum*, *pag. 375*.

Usus illius est in emplastris & hæmorragiis narium, habet enim vim emplasticam & Stypticam, *Pag. 375*.

Est salis Colcotharis par calcinationem ad dulcedinem reductio, eluendo ejus salsedinem *Beguinus*, *Pag. 374*.

Tin-

Tinctura, aut Sulphur Narcoticum vitrioli, est insigne anodynum, reliquis omnibus merito anteferendum, quod *Paracelsus* summopere commendat, & magni æstimat.

Describitur apud *Begninum*, *Pag.431.*

Terra Lemnia, vocatur etiam { Terra Saracenica, Terra signata, Rubrica Lemnia, Minii gleba, Minium Lemnicũ.

Terra Eretria, est species quædam cerussæ.

Terra foliata Tartari, fit hoc modo.

Affunde acetum Tartaro bene calcinato, q. v. veluti extracturus esses ejus tincturam; Evapora inde phlegma, & rursus affunde aliud acetum; idque tam diu continua evaporando, & affundendo, donec sentias acetum in evaporatione.

Tunc tuus Tartarus erit animatus & niger, affunde ei aquam vitæ, tunc solve, filtra & coagula.

Hoc toties reiterato, usquedum terra reddita fit foliata, ac candidissima.

Theriaca, Invenies theriacarum varia genera Chymica, & Galenica in Pharmacopæa Spagyrica Milli, *Pag.349. & 350.*

Tinctura, vocabula Chymici, non intelligunt (ut vulgus opinatur) colores simplices à misto separatos, vel exaltatos.

Sed colores essentiæ rerum & qualitatibus formalibus a concreto corpore extractis inhærentes.

Tinctura, nihil aliud est quam arcanum specificum cum essentia, & qualitatibus formalibus etiam

colorem rei habens, ut in sui similem, naturam tingere possit, adstipulante *Libavio*, Libro secundo, de Alchymia, tractat 2.

Tincturarum variæ sunt differentiæ.

Aliæ passivæ dicuntur, quæ extrahuntur, ut tinctura rosarum, &c.

Aliæ activæ, quæ scilicet passivas extrahunt, & ipsas tincturas communicant, ut magisterium sapientum *Crocus*, &c.

Item tinctura alia est naturalis:

Alia artificialis:

Quædam animalis:

Quædam Metallica:

Alia simplex:

Alia composita:

Quæ interdum olea dicuntur, interdum spiritus, interdum quintæ essentiæ, prout magis ab his participant, vel cum aliis.

Tegula fornicata, est vas terreum ventilabris, & ostio pervium, oblongum, ad tegendum catillos, ne operę polluantur favillis utque calor eo temperatius elaborare possit formatum.

Quidam hanc tegulam cum fundo connectunt, alii fundum segregatum ab illo faciunt, secundum diversum cujuslibet arbitrium.

Teragolinien, est manu confecta.

Tereniabin, est Manna.

Terdina, est Valeriana.

Theriaca Germanorum, est compositio facta ex granis maturis & recentibus Juniperi, in mortario marmoreo contusis, cum aqua pluviali distillata, ut videas largius apud *Beguinum, pag. 231.* Hoc

Hoc medicamentum putant quidam à *Paracelso* eo nomine tributum esse, verum in ejus scriptis, id non invenitur.

Sed electuarium Juniperinum proponit Consil. Tomo 5. *pag.105.* longe melius hac theriaca.

Talci, spiritus compositio recensetur à *Beguino*, *Pag.134.*

Tincturarum, varia genera apud *Beguinum* recensentur.

Tinctura Antimonii, est ejus essentia fixata.

N.B. Inter veteres, { *Hermes*, & *Pythagoras*:

Inter recentiores nostro ævo { *Arnoldus*, de villa nova, *Raymundus Lullius*, *Comes Trevisanus*, & *Theophrastus Paracelsus*, Palmam obtinuere. *B.V.pag.171.*

T*heriaca* Mulierum, componitur ad hunc modum.

Recipe, Theriacæ Andromach. unc. iij.

Bezoartici Jovial. unc. ß.

Cornu Alcis, & Cervi Spagyrice calcinat. *ana.* dr. j. ß.

Extract. radicum Angelicæ, Enulæ Campanæ, *ana.* dr. j.

Essentiæ Castorei, dr. ß.

Magist. Matr. perlarum & Corallor. rubror, *ana*, scrup. j.

Olei succini scrup. ß Misce, & cum Rob, Baccar. Sambuc. fiat s. a. Electuarium.

Ter-

Terra matrix, Sulphuris est.

Turreis, est lapis, quem Bood, & experientia mille testimoniis in casu à fractura, ossa desilientia conservare docent.

Terra pura, nihil aliud est quam Sal Coagulatum.

Sed Sal illud habet reliqua duo principia, { Sulphur, & Mercurium.

Ratione quorum producendi habet virtutem, & nutriendi efficaciam, unde Anima terræ vere dicitur, cujus ope & virtute suas exercet facultates, hinc si privetur suo sale; privetur etiam virtutibus omnibus, præcipue pullulandi, germinandi, & enutriendi.

Ut apparet in Vitro, quod vera terra est igne lota, sed emortua, & privata suo sale.

Unde sterilis, & infœcunda, nullásque virtutes & proprietates habet.

Hinc colligere licet virtutes omnes, quæ innumerabiles, hujusce terreni globi dependere.

A Sale, quod includitur intra terræ corpus & virtutes ipsius salis, quod est terreum verum Elementum, dependere tanquam ab argento præcipuo.

A spiritibus vitæ qui in eo sunt innati, & à spiritibus cœlestibus nutriuntur, & suo innato calore, salis corpus in terra indicant, & in centro ipsius virginem illam unicam Rheam dictam, cœli & terræ filiam producunt, quæ est rerum omnium productrix, & conservatrix. *Fab.* 42.

Tria principia, *Moses* in secundo Capite non saltem Mineralia intelligit,

Per

Per { *Sahab*, *Bdola*, & *Schoham*,

Sed principia rerum etiam notat, { *Mercurium*, *Sulphur*, & *Sal*.

Aurum enim ſeu *Sahab*, abſolutiſſimus & perfectiſſimus *Mercurius* eſt.

Bdola, Margarita eſt ſeu Unio, optimus & præſtantiſſimus ſuccus, ſeu oleagineus, *Sulphur* denotans.

Schoham, Lapis concretus craſſioris inter principia Salis concreti ſignaculuui exiſtit.

V.

V*Ellus aureum*, fit ex rore collecto Menſe *Maij*, ex tritico ante ortum ſolis, cœlo ſereno, loco aperto, expanſo linteo, & in diſcum expreſſo, & in vas fictile effuſo.

Paratur citra vim ignis arte nova. *Beguinus*.

Venter equi, ſeu ignis ventris equi, ſolutionis corporum vel ſpirituum, inſtrumenta multa ſunt, quorum unum dicitur, *Venter equi*, & fit in duobus vaſis, in quorum uno eſt aqua, in alio fimus equi, ubi eſt phiala cum medicina, ſtatque in furnello, & deſuper comburitur levis ignis, ut aqua tantum evaporet &

non

non bulliat: Ibique est Canalis per quam additur aqua quando minuitur.

Proprietas hujus ignis est, quod non destruit oleum, sed augmentat propter suam humiditatem.

Nam alii destruunt propter siccitatem.

Et uti puer ex calido & humido augmentatur, sic equi ignis augmentat oleum sua humiditate.

Ignis equi non fundit, neque comburit, sed domat, & humidum augmentat.

Vitrum vas, quod tantum ex vitro conflatur, est { Phiala, & Circulatorium.

Vide amplius de illis, in suis locis.

Vitrum, vocatur { Lapis omnium colorum, Leo viridis, Minor mundus, Ovum Philosophorum Sageri, Vas circulare, Vas secretum.

Unicornu solare, est medicamentum ex auro, ad perfectionem egregiam elaboratum.

Vomica liquoris aeterni, est argentum vivum.

Vitriolum Romanum, *Beguinus* scribit Cyprium & Romanum merito suspecta esse debent, quod sint fere adultera, sophisticata, varia, & diversorum colorum, formarum, & virtutum, & quod Romae nullum vitriolum foditur.

Vitrioli liquor, est { Arcanum optimum in morbo caduco, Et est oleum de Colcothar.

Vitrio-

Vitriolorum, sunt diversa genera.
- Jovis,
- Lunæ,
- Martis,
- Solis,
- Veneris,
- Veneris & Martis — *Hermophroditicum.*

Hæc omnia describuntur apud *Beguinum*, & alios Authores.

Unicornu Solare, Quemadmodum Unicornu in regno animali ab omnibus hominibus, præsertim à Magnetibus, magno habetur in pretio.

Ita *Unicornu Solare*, in regno minerali, magni est æstimandum propter maximam fixitatem, & solidam perfectionem, modum componendi proposuit *Hadrianus à Mynsect, pag. 5.*

Unicornu Minerale, etiam invenies apud eum, *pag.* prima.

Ventus Chymicus, Venti sunt thesauri naturæ, nec est aliquid in tota natura, ventis ipsis pretiosius & nobilius, vita siquidem & anima rerum omnium, ventis deportatur ad res omnes.

Est enim Ventus spiraculum vitæ temporalis, quod alio vehiculo deferri non potest rebus omnibus nisi ventis,

Et Ventus nihil aliud est, quam tenuissima & subtilissima hujusce materiæ pars, quam ignis naturæ, seu lumen cœleste, quod huic materiæ inest, sursum elevat, & fit vapor & ventus qui summopere custodiendus est, alioquin tota Alchymia esset inutilis.

Custo-

Custoditur autem ventus ille & vapor, si in vasis vitreis, per quam optime obturatis, dum erit à materia sua, & corpore contineatur, nam frigiditate vasis, & aëris in vase conclusi, ventus ille, & vapor fit tandem aqua, & pluvia Chymica, quæ terram suam irrigando fœcundat.

Non secus ac in magno mundo, vapores & venti, qui calore naturali terra sursum in aëre pelluntur frigiditate aëris, & ipsius humiditate, convertuntur in pluviam & aquam, quæ super terram decidit, & suo irroratu ipsam fœcundat, quia tenuissima & subtilissima inferioris elementi pars, quæ reliquorum elementorum vires & energias in se coërcet.

Fuller.

Cha-

Characteres vocabulorum Chymicorum.

A.

Acetum,

Acetum distill.

Aer,

Æstas,

Æs,

Æs ustum seu Crocus Veneris,

Æs viride,

Alembicus Cucurbita,

Alumen,

Alumen,

Alumen combustum,

Alumen plumosum,

Albumen ovorum,

Amalgama,

Antimonium,

Antimonii regulus,

Antimonii vitrum,

Argentum,

Aqua Amphora,

Aqua ardens,

Aqua fortis,

Aqua regis,

Aqua vitæ,

Arſenicum,

Sublimatum,

Atramentum,

Auripigmentum,

Aurum,

Aurum potabile,

Autumnus,

Arcitenens,

Aurichalcum,

B.

BAln.Mar.ſ.Maris.

Bal. vapor. ſ. Roris,

Bolus communis,

Bolus Armen.

Borax.

C.

CAlx,

Calx viva,

Calx ovorum,

Cancer,

Caper,

Caput mortuum,

Cementare,

Cera,

Cerussa,

Chalibs,

Cineres,

Cineres clavellati,

Cinnabaris,

Coagulare, HE.

Coagulatum,

Colcothar,

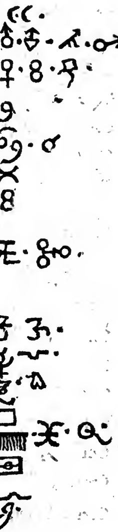
Cristallus,

Crocus,

Coculus albus,

Coculus Rubeus,

Crocibulum Tigil.

Cornu cerui,

Crocus Martis.

Cuprum,

D

DEstillare,

Dies,

Decoctio,

Digerere,

E

ELementum, Elementa quatuor,

F

FErrum vide Mars,
Filtrare, Fixare,

Flos æris,

Flos vitrioli,
Fimus equinus,

Fornax,

G

GRadus,

Gummi,

H

Hora,

I.

Ignis,
Ignis rotæ.

L

Lutum sapientiæ,
Lateres cribratri,
Lutare,
Lutum commune,
Lamia,
Lapis calaminaris,
Prunellæ,
Hæmatitis,
Armenus,
Sabulosus,
Gratiatus,
Tutiæ,
Libra,

Leo.

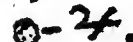
Libra,

Limatum,

Auri,

Ferri,

Plumbi,

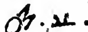
Sanni,

Lithargy. auri,

Plumbi,

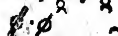
Argenti,

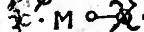
M.

Marcasita,

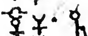
Magnes,

Materia prima.

Massa,

Mel,

Menstruum,

Mercurius sublimatus,

Præcipitat.

Mercurius Saturni,

Jovis,

Æris,

Auri,

Lunæ,

Martis,

Stanni,

Philoſophorum.

Mortificare,
Multiplicare.
Minutam,

Me,

N

Nitrum,

O

Oleum,

Oppoſitio,

Oleum vitrioli,

Operatorum,

Ovum,

P

Purificare,
Philosophus,
Philosophi,
Philosophorum,
Piger Henricus,
Plumbum,
Plumbum Philosophor.
Pulvis,
Præcipitare,
Putrificare,
Phlegma,

Q

Quinta essentia vini,

R

Realgar,
Receptorium,
Reverberium,
Retorta,

S

Sal commune,
Sal gemmæ,
Sal petræ,
Sal Armoniacum,
Colcothori,
Sal Marinus,
Sal Alkali,
Sal Tartari,
Sal Urinæ,
Sapo,
Sapanis Cineres,
Sigillum Hermetis,
Solutio,
Spiritus,
Spiritus vini,
Stratum ſuper ſtratum,
Sublimare,
Succinum album,
Succinum Citrinum,
Sulphur,

Sulphur Philoſoph.
Sulphur verum,
Sulphur nigrum,

T

TAlcum,
Tartarus,
Tartarus calcinatus,
Tigillum,
Tumor,
Turbith,
Tutia,

V

VIvum,
Vitrum,
Vitriolum,
Virgo,
Vitriolum Roman.
Ulcus,
Urina,
Uncia,
Semiuncia,

Nota

Characteres Vocabulorum Chymicorum.

Nota quatuor Elementorum.

IGnis, △

Aer, 🜁.

Aqua, ▽. 🜄

Terra, 🜃.

Dies:

Nox,

Nota metallorum

SAturnus Plumbum, ♄.

Jupiter Stannum, ♃.

Mars ferrum, ♂.

Sol. Aurum, ☉.

Venus, Æs, Cuprum, ♀.

Mercur. argent. vivum, ☿.

Luna, argentum. ☽

Nota Temporum.

ANnus,

Mensis,

Hora,

Ana, ā. āā.

F I N I S.

